T.C
İSTANBUL AREL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
MEDYA VE KÜLTÜREL ÇALIŞMALAR ANABİLİM DALI

MEDYANIN SİYASET ÜZERİNDEKİ ROLÜ:
12 EYLÜL ve 15 TEMMUZ KARŞILAŞTIRMASI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Erol Eren USTA
175120015

Danışman: DR. ÖĞR. ÜYESİ İNCİ TARI

İstanbul, 2019

T.C

İSTANBUL AREL ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

MEDYA VE KÜLTÜREL ÇALIŞMALAR ANABİLİM DALI

MEDYANIN SİYASET ÜZERİNDEKİ ROLÜ: 12 EYLÜL ve 15 TEMMUZ KARŞILAŞTIRMASI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Tezi Hazırlayan: **Erol Eren USTA**

T.C.
İSTANBUL AREL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ
TEZLİ YÜKSEK LİSANS SINAV TUTANAĞI

18/06/2019

Enstitümüz ***Medya ve Kültürel Çalışmalar*** yüksek lisans programı öğrencilerinden ***175120015*** numaralı ***Erol Eren USTA*** *"İstanbul Arel Üniversitesi Lisansüstü Eğitim - Öğretim ve Sınav Yönetmeliği"*nin ilgili maddesine göre hazırlayarak, Enstitümüze teslim ettiği ***"MEDYANIN SİYASET ÜZERİNDEKİ ROLÜ: 12 EYLÜL VE 15 TEMMUZ KARŞILAŞTIRILMASI"*** konulu tezini, Yönetim Kurulumuzun 29/05/2019 tarih ve 2019/10 sayılı toplantısında seçilen ve Sefaköy Yerleşkesinde toplanan biz jüri üyeleri huzurunda, ilgili yönetmeliğin 39. maddesi gereğince (45) dakika süre ile aday tarafından savunulmuş ve sonuçta adayın tezi hakkında ***oyçokluğu/oybirliği*** ile ***Kabul/Red veya Düzeltme*** kararı verilmiştir.

İşbu tutanak, 3 nüsha olarak hazırlanmış ve Enstitü Müdürlüğü'ne sunulmak üzere tarafımızdan düzenlenmiştir.

DANIŞMAN
DR.ÖĞR.ÜYESİ İNCİ TARI

ÜYE
DR.ÖĞR.ÜYESİ DUYGU DUMANLI KÜRKÇÜ

ÜYE
DR.ÖĞR.ÜYESİ MEHMET EMİN KAHRAMAN

YEMİN METNİ

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum “Medyanın Siyaset Üzerindeki Rolü: 12 Eylül ve 15 Temmuz Karşılaştırması” başlıklı bu çalışmanın, bilimsel ahlak ve geleneklere uygun şekilde tarafımdan yazıldığını, yararlandığım eserlerin tamamının kaynaklarda gösterildiğini ve çalışmanın içinde kullanıldıkları her yerde bunlara atıf yapıldığını belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

Erol Eren USTA

ONAY

Tezimin kâğıt ve elektronik kopyalarının İstanbul Arel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım:

□ Tezimin/Raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.

□ Tezim/Raporum sadece İstanbul Arel yerleşkelerinden erişime açılabilir.

□ Tezimin/Raporumun ……yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin/raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.

Erol Eren USTA

ÖZET

MEDYANIN SİYASET ÜZERİNDEKİ ROLÜ:

12 EYLÜL ve 15 TEMMUZ KARŞILAŞTIRMASI

Erol Eren USTA

Yüksek Lisans Tezi, Medya ve Kültürel Çalışmalar Anabilim Dalı

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi İnci TARI

Haziran, 2019 – 163 sayfa

Egemen güçler, siyasi yapılar ve liderler çok sayıda insana aynı anda ulaşabilmek adına radyo, televizyon ve gazeteler gibi kitle iletişim araçlarını kullanmaktadır. Medya bu anlamda kitlelerin algılarının şekillenmesinde en önemli rolü oynamaktadır. Egemen güçler gelişen imkanlarla birlikte insanlara daha kolay ulaşabilir, fikirlerini insanlara daha kolay iletebilir ve medyayı kendi amaçları doğrultusunda yönlendirebilir hale getirmiştir. Kitle iletişim araçları geçmişten bugüne reklam, propaganda ve siyasal iletişim aracı olarak işlev görmüştür.

Türkiye'de 12 Eylül Askeri Darbesi ve 15 Temmuz Darbe Girişimi sırasında ve onu takip eden diğer günlerde gazeteler dahil tüm iletişim araçları ile bir algı yönetim süreci yaşanmıştır. Toplumsal psikolojiyi derinden etkileyen olaylarda medya araçlarının yüklendiği rol çok ağırdır ve insanların olaylara bakış açısını şekillendirmektedir.

Bu çalışmada, "Hürriyet gazetesinin farklı dönemlerde ortak bir toplumsal olay olan darbe girişimi karşısında yaklaşım ve söylem farklılıkları var mı?'' sorusu, ilgili dönemlere dair incelenen vitrin sayfa haberleri ile cevaplanmaya çalışılmıştır. Bu bağlamda iki ayrı dönemde Hürriyet gazetesinin olayları takip eden 15 gün içerisindeki vitrin sayfa haberleri biçimsel ve içeriksel olarak incelenmiş, analiz edilen toplam 188 haber, aradaki farklılık ve aynılıklara göre sayma ve tanımlama yöntemiyle tablolaştırılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Medya, Propaganda, Algı Yönetimi, Siyasal İletişim, Devlet, Darbe, 12 Eylül, 15 Temmuz

ABSTRACT

THE ROLE OF THE MEDIA ON POLITICS:

12 SEPTEMBER and 15 JULY COMPARISON

Erol Eren USTA

Master Thesis, Department of Media and Cultural Studies

Supervisor: Asst. Prof. İnci TARI

June, 2019 – 163 pages

Dominant powers, political structures and leaders use mass media such as radio, television and newspapers to reach large numbers of people at the same time. The media in this sense, plays the most important role in shaping the perceptions of the masses. Sovereign powers have made it easier to reach people, communicate their ideas to people, and direct the media for their own purposes, along with developing possibilities. Mass media has functioned as a means of advertising, propaganda and political communication from past to present.

In Turkey, during the 12 September military coup and the 15 July coup attempt, and in the other days following it, a perception management process took place with all means of communication, including newspapers. The role of Media tools in events that profoundly affect social psychology is very heavy and shapes people's view of events.

In this study, the question of "does the Hürriyet newspaper have differences of approach and discourse in the face of the coup attempt, which was a common social event in different periods?'' was tried to be answered with the vitrine page news which was examined about the relevant periods. In this context, the showcase page news in the 15 days following the events of Hürriyet newspaper in two separate periods were examined in formal and contextually, and a total of 188 reports analyzed were tabulated by counting and defining according to the differences and similarities between them.

Keywords: Media, Propaganda, Perception Management, Political Communication, State, Coup, 12 September, 15 July

ÖNSÖZ

Medya insanlara sunduğu sonsuz içerik ile hayatlarının vazgeçilmez bir unsuru haline gelmiş durumdadır. Medya sahip olduğu bu iletişim gücü ile birlikte sermaye sahipleri ve egemen güçlerin kontrolü altına girmektedir. Bu bağlamda habercilik işleyişini ve kamu adına kurumları denetleme işlevini yerine getirmesi beklenen medya bu güç odaklarının beklentileri doğrultusunda şekillenmektedir. Bu güç kimi zaman insanlığın yararına kullanılabilirken, kimi zaman sadece bireylerin kişisel işlerine hizmet edebilmektedir.

Bu çalışma ile, medyanın habercilik çerçevesinde önemli araçlarından biri olan gazetelerin toplumsal sorunlarda nasıl söylem ve ifadeler kullandığı araştırılmış, okurlar tarafından fark edilmeyen gazetelerin algı yönetimi çabaları ele alınarak 12 Eylül 1980 ve 15 Temmuz 2016 dönemlerindeki Hürriyet gazetesinin vitrin sayfaları incelenmiştir.

Bu çalışmada, yoğun akademik çalışmaları arasında zamanını ayırarak bana yol gösteren ve yardımcı olan tez danışmanım Dr. Öğr. Üyesi İnci TARI'ya ilgi ve desteğinden ötürü teşekkürlerimi sunarım.

İSTANBUL, 2019 **EROL EREN USTA**

İÇİNDEKİLER

ÖZET ----------**vi**

ABSTRACT----------**vii**

ÖNSÖZ----------**viii**

KISALTMALAR LİSTESİ ----------**xii**

TABLOLAR LİSTESİ ----------**xiv**

EKLER LİSTESİ----------**xv**

GİRİŞ ---------- **1**

1. MEDYA VE DEMOKRASİ----------**2**

1.1 Geleneksel Medya----------3

1.1.1 Yazılı Medya: Gazete----------7

1.1.2 İşitsel Medya: Radyo----------9

1.1.3 Görsel Medya: Televizyon----------11

1.2 Yeni Medya ----------13

1.2.1 Yeni Medyanın Özellikleri----------15

1.2.1.1 Çoklu Ortam (Multimedia)----------15

1.2.1.2 Etkileşimsellik----------16

1.2.1.3 Hipermetinsellik----------17

1.2.2 İnternet Gazeteciliği----------17

1.2.3 Sosyal Medya----------19

1.2.3.1 Türkiye'de Sosyal Medya Kullanım Raporu 2018----------21

1.2.3.2 Facebook----------22

1.2.3.3 Twitter----------23

2.MEDYA ARACILIĞI İLE ALGI YÖNETİMİ, SİYASAL İLETİŞİM VE PROPAGANDA----------25

2.1 Algıya Tanımsal Yaklaşım----------25

2.2 Algının Özellikleri----------27

2.3 Medyada Algı Yönetim Şekilleri----------29

2.3.1 Medyatik Yöntem----------30

2.3.2 Siyasal Yöntem----------34

2.3.3 Şiddete Dayalı Yöntem----------37

2.4 Dördüncü Güç Olarak Medya ve Algı----------40

2.5 Siyasal İletişime ve Propagandaya Tanımsal Yaklaşım----------45

2.6 Siyasal İletişim Çeşitleri----------50

2.6.1 Stratejik Amaca Göre Siyasal İletişim----------51

2.6.2 Siyasal Aktör ve Hedef Kitlenin Konumuna Göre Siyasal İletişim---------52

2.6.3 Siyasal İletişim Yöntemlerinin Sahip Olması Gereken Özellikler----------53

2.7 Propaganda Yöntemleri----------54

2.7.1 Akılcı Propaganda----------55

2.7.2 Duygusal Propaganda----------57

2.7.3 Bütünleştirici Propaganda----------58

2.7.4 Ayrıştırıcı Propaganda----------59

2.7.5 Yatıştırıcı Propaganda----------60

2.8 Yazılı Basın ve Yeni Medya'da Siyasal İletişim ve Algı Yönetimi----------61

3. MEDYANIN SİYASET ve İNSAN YÖNETİMİNDE OYNADIĞI ROL ÜZERİNE ARAŞTIRMA----------68

3.1 Araştırmanın Konusu, Amacı ve Kapsamı ----------71

3.1.1 Araştırmanın Konusu----------71

3.1.2 Araştırmanın Amacı----------71

3.1.3 Araştırmanın Kapsamı----------71

3.2 Araştırmanın Metodolojisi----------72

3.2.1 Araştırmanın Soruları----------72

3.2.2 Araştırmanın Hipotezleri----------72

3.2.2 Araştırmanın Örneklemi----------72

3.2.3 Veri Toplama Yöntem ve Aracı----------72

3.3 Hürriyet Gazetesinin Vitrin Sayfa Haberlerinin Karşılaştırmalı Analizi----------73

3.3.1 12 Eylül 1980 – 26 Eylül 1980----------73

3.3.2 16 Temmuz 2016 – 30 Temmuz 2016 ----------85

3.4 İçerik Uygulamasının Sayma ve Tanımlama Yöntemi İle Sayısal Analiz Bulguları----------102

SONUÇ----------108

KAYNAKÇA----------113

EKLER----------118

ÖZGEÇMİŞ----------148

KISALTMALAR LİSTESİ

AB	**: Avrupa Birliği**
ABD	**: Amerika Birleşik Devletleri**
AKP	**: Adalet ve Kalkınma Partisi**
AYM	**: Anayasa Mahkemesi**
BBC	**: Britanya Yayın Kuruluşu**
b.t	**: Bilinmeyen Tarih**
CHP	**: Cumhuriyet Halk Partisi**
CIA	**: Merkezî İstihbarat Teşkilatı**
Çev.	**: Çevrim**
DİSK	**: Türkiye Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu**
e.t	**: Erişim Tarihi**
FETÖ	**: Fetullahçı Terör Örgütü**
GATA	**: Gülhane Eğitim ve Araştırma Hastanesi**
GSM	**: Mobil İletişim İçin Küresel Sistem**
HDP	**: Halkların Demokratik Partisi**
HSYK	**: Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu**
IMF	**: Uluslararası Para Fonu**
İGD	**: İlerici Gençler Derneği**
İTÜ	**: İstanbul Teknik Üniversitesi**
KHK	**: Kanun Hükmünde Kararname**
MESS	**: Türkiye Metal Sanayicileri Sendikası**
MGK	**: Millî Güvenlik Kurulu**

MHP : **Milliyetçi Hareket Partisi**

MİSK : **Mlliyetçi İşçi Sendikaları Konfederasyonu**

MİT : **Millî İstihbarat Teşkilâtı**

MOSSAD : **İstihbarat ve Özel Operasyonlar Enstitüsü**

MSP : **Milli Selamet Partisi**

NATO : **Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütü**

OHAL : **Olağanüstü Hal**

PTT : **Posta ve Telgraf Teşkilatı**

TBMM : **Türkiye Büyük Millet Meclisi**

THY : **Türk Hava Yolları**

TRT : **Türkiye Radyo Televizyon Kurumu**

TSK : **Türk Silahlı Kuvvetleri**

WAP : **Kablosuz Uygulama Protokolü**

YAŞ : **Yüksek Askerî Şûra**

TABLOLAR LİSTESİ

Sayfa

Tablo 3.1. 12 Eylül ve 15 Temmuz Hürriyet Gazetesi Vitrin Sayfaları Hedef Gösteren ve Hakaret İçeren Haber Sayıları……...104

Tablo 3.2. 12 Eylül Askeri Darbesi ve 15 Temmuz Darbe Girişiminden Sonra Hürriyet Gazetesinde Hedef Gösteren ve Hakaret İçeren Haberler…….……..….104

Tablo 3.3. 12 Eylül Askeri Darbesi ve 15 Temmuz Darbe Girişiminden Sonra Darbeyi Meşru Kılan ve Darbeyi Reddedici İfadelerin Yer Aldığı Haberler……..……..…….105

Tablo 3.4. Darbeyi Meşru Kılabilen ve Darbeyi Reddeden Görseller: 12 Eylül-15 Temmuz Karşılaştırması…….……..……107

EKLER LİSTESİ

Sayfa

Ek-1. 12 Eylül 1980 Hürriyet Gazetesi----------118

Ek-2. 13 Eylül 1980 Hürriyet Gazetesi----------119

Ek-3. 14 Eylül 1980 Hürriyet Gazetesi----------120

Ek-4. 15 Eylül 1980 Hürriyet Gazetesi----------121

Ek-5. 16 Eylül 1980 Hürriyet Gazetesi----------122

Ek-6. 17 Eylül 1980 Hürriyet Gazetesi----------123

Ek-7. 18 Eylül 1980 Hürriyet Gazetesi----------124

Ek-8. 19 Eylül 1980 Hürriyet Gazetesi----------125

Ek-9. 20 Eylül 1980 Hürriyet Gazetesi----------126

Ek-10. 21 Eylül 1980 Hürriyet Gazetesi----------127

Ek-11. 22 Eylül 1980 Hürriyet Gazetesi----------128

Ek-12. 23 Eylül 1980 Hürriyet Gazetesi----------129

Ek-13. 24 Eylül 1980 Hürriyet Gazetesi----------130

Ek-14. 25 Eylül 1980 Hürriyet Gazetesi----------131

Ek-15. 26 Eylül 1980 Hürriyet Gazetesi----------132

Ek-16. 16 Temmuz 2016 Hürriyet Gazetesi----------133

Ek-17. 17 Temmuz 2016 Hürriyet Gazetesi----------134

Ek-18. 18 Temmuz 2016 Hürriyet Gazetesi----------135

Ek-19. 19 Temmuz 2016 Hürriyet Gazetesi----------136

Ek-20 20 Temmuz 2016 Hürriyet Gazetesi----------137

Ek-21. 21 Temmuz 2016 Hürriyet Gazetesi----------138

Ek-22. 22 Temmuz 2016 Hürriyet Gazetesi----------139

Ek-23. 23 Temmuz 2016 Hürriyet Gazetesi----------140

Ek-24. 24 Temmuz 2016 Hürriyet Gazetesi----------141

Ek-25. 25 Temmuz 2016 Hürriyet Gazetesi----------142

Ek-26. 26 Temmuz 2016 Hürriyet Gazetesi----------143

Ek-27. 27 Temmuz 2016 Hürriyet Gazetesi----------144

Ek-28. 28 Temmuz 2016 Hürriyet Gazetesi----------145

Ek-29. 29 Temmuz 2016 Hürriyet Gazetesi----------146

Ek-30. 30 Temmuz 2016 Hürriyet Gazetesi----------147

GİRİŞ

Medya kuruluş amacı ve ilkeleri bağlamında kamusal bir görev üstlenmektedir. Bu bağlamda özellikle de hükümeti, siyasal partileri, kamu kuruluşlarını, şirketleri, kamu adına denetleme ve eleştirme yetkisini elinde bulundurmaktadır. Bu özelliği medyaya dördüncü güç olma vasfını kazandırmıştır. Ama günümüzde tekelleşme ve egemen güçlerin sahiplikleri ile medya halkı tarafsız bir şekilde bilgilendirme işlevinden çok, propaganda ve halkla ilişkiler faaliyeti yürütmektedir. Özellikle siyasi otoriteler medyanın insanlara ulaşma gücünden her şartta ve ortamda faydalanmaktadır. Medya gücünü elinde bulunduran otoriteler bu imkanları istedikleri taktirde insanlık adına hem olumlu hem de olumsuz anlamda kullanabilmektedir.

Çalışmanın amacı, Türkiye'de gerçekleştirilen 12 Eylül Askeri Darbesi ve 15 Temmuz Darbe Girişimi süreçlerinde medya araçlarının toplum üzerinde gerçekleştirdiği siyasal algı yönetim süresince nasıl söylem ve ifadelerde bulunabileceğini ortaya koymaktır. Medya araçları ortak toplumsal sorunlarda bile farklı söylemler ve iddialarda bulunarak, algı yönetim çabasını sürdürmektedir.

Birinci bölümde, medya ve demokrasi kavramları ele alınacak, geleneksel ve yeni medya araçları kronolojik olarak işlevlerine kıyasla incelenecektir.

İkinci bölümde, bilimsel anlamda algının tanımı ve özellikleri, medyada algı yönetim şekilleri ve medyanın dördüncü güç olarak algı yönetim sürecinde ne gibi roller aldığı incelenecektir. Buna ilaveten siyasal iletişim ve propagandaya tanımsal bir yaklaşım yapılarak, siyasal iletişim ve propaganda yöntemlerine değinilecektir.

Son bölümde ise 12 Eylül Askeri Darbesi ile 15 Temmuz Darbe Girişimi sürecinde ve sonrasında medya araçlarının oynadığı rol üzerine araştırmaya yer verilecektir. 12 Eylül 1980- 26 Eylül 1980 ve 16 Temmuz 2016- 30 Temmuz 2016 arasında en çok okunan gazetelerden biri olan Hürriyet gazetesinin vitrin sayfaları yer almaktadır. Gazetenin bu iki süreçte kullandığı söylem ve ifade farklılıkları göz önünde tutularak, oluşturulmak istenen algı çabası bağlamında değerlendirilme yapılacaktır.

1. MEDYA ve DEMOKRASİ

"Demokrasi en genel tanımıyla halkın halk tarafından yönetilmesi, egemenliğin millete veya halka ait olmasıdır'' (Derdiman,2006:91). Halk (Demos) ve İktidar (cratos) kelimelerinin bir araya gelmesiyle ortaya çıkan en yalın anlamıyla "halk iktidarı" manasını taşıyan demokrasinin doğuş ve gelişim evrelerinde, baskı tekniklerinin ve matbaanın önemli bir payı olduğu gözlemlenmektedir. Farklı düşüncelerin farklı insanlar tarafından öğrenilmesinde rol oynayan bu olgulara, okuryazarlık oranının yaygınlaşması da eklenince demokratik rejimler ortaya çıkarken otoriter yönetimlerin çöküş süreci hızlanmıştır.

"Nasıl yaşamak istediğine halk karar verir, ama bu kararı verirken her konuda ve tam anlamıyla bilgili, bilgilendirilmiş olmalıdır. Medya ve demokrasi arasındaki ilişki burada ortaya çıkmaktadır. İfade özgürlüğü ve basın özgürlüğü demokrasinin olmazsa olmazlarıdır. Demokrasi olmadan bunlar olamayacağı gibi, bunlar olmadan da demokrasi olamaz'' (Şahin,2012:10). Demokrasi kavramı ülke yönetimleri dahil sivil toplum içerisinde farklı ortamlarda çeşitli gruplar arasında bir iktidar yarışı olmasından dolayı, belli mevkilere talip olan adayların kendilerini halka tanıtmaları ve iletişim kurmaları elzemdir. İşte tam bu ihtiyaç anında medya devreye girmektedir. İnsanlığı ilgilendiren önemli olaylar ve enformasyon akışı bireyler tarafından doğrudan gözlemlemesi ve bilgi sahibi olunması sahip olunan imkanlar dahilinde çoğu kez mümkün olmadığından, toplum adına gelişmeleri gözlemleyen ve veri toplayan medya, yeniden kurguladığı bu olay ve olguları kendi iletişim kanallarından halkla paylaşmaktadır. Yerel ve küresel bazda gelişen olaylar üzerinde halkın gözü, kulağı ve sesi olarak nitelendirilen medya, demokratik yaşamın hem bir göstergesi hem de teminatı olmaktadır. Medyanın demokratik bir sistemin parçası olabilmesinin temel şartı ise 'özgür' olmasıdır bu özgürlük medyaya yasama, yürütme ve yargının ardından dördüncü güç olma işlevini tanımaktadır. Basın özgürlüğü¸ sadece gazetecinin kendini ifade edebilme özgürlüğü değil, aynı zamanda toplumun haber edinme özgürlüğüdür. Basın, çağdaş demokrasinin güvencesi ve temel kaynağıdır. Bu bağlamda medyanın sorumluluk ve görevlerini yerine getirmesi, demokrasinin de tüm kurum ve kurallarıyla olumlu yönde işlemesine katkı sağlayacaktır.

Elbette ki fikirlerin, düşüncelerin ve haberlerin kamuoyuna sansürsüz biçimde ulaştırılması demokrasinin doğru işlemesi adına son derece gereklidir. Bununla birlikte gazetecilerin de görev ve sorumluluklarının öneminin farkında olmaları, mesleki itibarları olacak biçimde hareket etmeleri gerekmektedir. "Medyanın güven kazanabilmesi için ihtilaflı bir konuda tüm tarafların görüşlerini yansıtmasına imkân tanıması, gerçek olduğu ileri sürülen konularda açıklamalara yer vermesi, kaynağın görüşlerini aynen ve tırnak içinde sunması ve mümkün olduğunca maddi-somut gerçeğe yer verilmesi önerilmektedir'' (Altschull,1984:131).

1.1 Geleneksel Medya

İnsanların haberleşme ve birçok konu hakkında bilgi edinme gereksinimlerini karşılamak için tarihsel gelişim süreci içerisinde farklı iletişim araçları kullandığı bilinmektedir. İnsanoğlu yaşamının ilk aşamalarında çevresini anlamaya ve hayatta kalmaya çabalamaktadır. Bu çabaların sonucunda ortaya çıkan öğrenme ve haberdar olma gereksinimi insanlar arasında çeşitli yollarla iletişim kurma biçimleri geliştirmiş bu da iletişimin başlangıcı olarak kabul görmüştür. İnsanlar arasındaki işaretler aracılığıyla ilerleyen sözsüz iletişimin yerini mağaralar üzerindeki duvar resimleri ve devamında çok önemli bir icat olan yazı takip etmiştir. Yazının icadı ile birlikte kişiler arası haberleşme ve bilginin iletilebileceği yeni bir ortam oluşmuştur. Johannes Gutenberg'in matbaayı icat etmesi ise haberin daha hızlı bir şekilde yayılması, birçok bilginin korunması ve insanların bilme ihtiyacı için bir dönüm noktası olması önemli bir gelişmedir. Haber, iletişim süreci esnasında mesajın karşı tarafa iletimi için kullanılan herhangi bir kanalın ve mesajı alacak bir alıcının varlığının fark edilmesiyle şekillenmiş ve çeşitlenmiştir. Farkına varılan bu gelişmeler ışığında haber ve habercilik her yeni mecra ile farklı bir boyut atlayarak günümüzdeki gelişmiş şeklini almıştır. "Haber, genellikle bir olaya, fikre ve soruna dayanmaktadır. Bunlar olmadan haber yapılamaz. Daha başka deyişle, olaylar, fikirler, sorunlar haberlerin hammaddesini oluştururlar'' (Tokgöz,1981:55).

Kişiler arası iletişim sürecinde mesajın karşı tarafa iletilmesine yardım eden unsur "kanal" olarak ifade edilmektedir. Bu süreçte birçok farklı iletişim

aracı icat edilmiş bu araçların hepsi insanlar arasındaki iletişimi daha kolay kılmak amacıyla üretilmişlerdir. Bu iletişim araçlarının en bilinenleri, geçtiğimiz yüzyılın neredeyse tamamında insanlar arasında oldukça yaygın şekilde kullanılan ve kitle iletişim araçları olarak adlandırılan gazete, radyo ve televizyondur. Bu kitle iletişim araçları icat edildikleri günden bugüne kadar haber verme, eğlendirme, eğitme, var olan otoriteyi denetleme veya o otoriteye hizmet etmek gibi görevler üstlenerek kitlelere fayda sağlama konusunda önemli roller edinmişlerdir.

Matbaanın Gutenberg tarafından icat edilmesi geleneksel medyanın gelişimini ve yeni medyanın temellerini hazırlayan araçların başlangıç noktası olmuştur. Basılı araçların çoğalması, toplumdaki okur-yazar oranını da etkilemiş ve bilgiyi bir güç haline getirmiştir. Sanayi devriminin gerçekleşmesi sonucu endüstride meydana gelen değişim ve gelişmeler eğitimli çalışan insan nüfusu üzerinde olumlu yönde katkıları olmuştur. Endüstrideki bu değişim sonucu şehirleşmede artış yaşanmış, insanların bilgi ve habere olan ihtiyacı ortaya çıkmıştır. Matbaanın icadından önce gazetecilik gemilerle taşınan haberler ile yapılmaktayken, matbaa sonrasında ise bu durum profesyonel bir meslek haline dönüşmüştür. Birçok sermayedar gazetelere yatırım yaparak bunlara kurumsal bir nitelik kazandırmıştır. Bu gazeteler haberi belirli aralıklarla ve düzenli vermek gibi önemli bir görev üstlenmişlerdir. İlk dönemlerde güvercin ya da posta arabaları gibi ilkel dağıtım yöntemlerle ilerletilmeye çalışılan habercilik daha sonra telgraf gibi çok daha hızlı mesaj iletebilen teknolojilere yerini bırakmıştır. Devrim niteliğinde olan bu önemli değişim elektriğin icadı ve bu alanda yapılan çalışmalar neticesinde gerçekleşmiştir. Daha hızlı iletişime geçme imkânı sağlayan telgrafı daha sonra kablosuz iletişimin temeli olarak görülen telsiz ve radyo gibi önemli iki araç takip etmiştir. Radyo'nun toplum arasında hızla yayılmasının en önemli nedeni ses dalgalarını havadan iletebilme kolaylığı ve bir alıcı cihazı ile dinlenebilmesidir. Radyo geçmiş yıllarda hükümetler tarafından propaganda aracı olarak kullanılırken savaş yıllarında ise haberciliğe önemli çapta hız getirmiştir. Getirdiği bu fayda hem kitlelerin hem de hükümetlerin ilgisini çekmeyi başarmıştır. Daha sonra görüntünün de ses gibi iletebileceğini düşünen bilim insanları birçok çalışma gerçekleştirmiş ve bu çalışmalar sonucu

ortaya çıkan televizyon, kitleler arası iletişim biçimine başka bir yön çizerek başka bir pencere açmıştır.

İletişim alanında yeni icatların yer alması ve haberleşmenin boyut atlaması açısından 19. ve 20. yüzyıllar çok önemli farklılıklar barındıran yıllar olmuştur. İnsanoğlu yaşanan teknolojik gelişmeler sonucunda aya gitme hayali kurmuş ve bu hayali yine iletişim araçlarının önemli katkıları ile gerçekleşmiştir. Dünya dışında başka bir gezegene ayak basılmasının hemen ardından ise uydu teknolojilerinin gelişimi hızlanmış ve uydu iletişiminde kaydedilen gelişme ile haritalarda üzerinde gördüğümüz ülkeler arası sınırlar kalkmaya başlamıştır. Uyduların sağladığı yeni iletişim imkanları sadece askeri haberleşme amacı ile sınırlı kalmamış, radyo ve televizyon yayıncılığına da olanak tanınması ile dünya hızla Marshall McLuhan'ın bahsettiği küresel köye dönüşmüştür. "Marshall McLuhan teknolojik gelişmelerin dünyayı global bir köye dönüştüreceğini 60'lı yıllarda söylemişti. İnternetin keşfi ve dünyada yaygın olarak kullanılmasıyla 'Global Köy' tam anlamıyla gerçekleşmiştir. Bugün dijital ve interaktif iletişim araçlarını tanımlamak için kullanılan 'yeni medya' konusunda çalışan hemen hemen herkesin kendisini Marshall McLuhan'ın 60'larda yaptığı medya çalışmalarına dönmek zorunda hissetmesi ona 'dijital çağın kâhini' denmesindeki haklılığı gözler önüne sermektedir. McLuhan elektromanyetik alandaki keşiflerin tüm insan ilişkilerindeki eşzamanlı alanı yeniden yarattığını ve böylece insanoğlunun artık global bir köyde yaşadığını söylemiştir'' (Atalay,2018:33).

20. Yüzyılda yaşanan en önemli teknolojik gelişmelerden biri ise işlem kapasitesinin giderek yükseltildiği bilgisayarların ortaya çıkmasıdır. Bu cihazlar endüstri ve bilim alanında iş yapış şekillerini değiştirerek gerek kapasite gerek boyut anlamında çok hızlı gelişmiş ve taşınabilir araçlar haline gelmişlerdir. Gelişen her teknoloji her yenilik gazetecilik ve yayıncılık alanlarında da kullanılmaya başlamıştır. Bilgisayarlar habercilik endüstrisinin pratiklerini değiştirmiştir. O dönem bilgisayarlar sadece bir yazı yazma ya da hesaplama aracı işlevinden daha çok çeşitli yazılımlar eklenerek pek çok kabiliyet barındırmıştır. Bilgisayarlar birbirlerine bağlanarak bir ağ oluşturmaları sağlanmış bunun sonucunda ortaya çıkan internet gücü ise çok yakın bir tarih olmasına rağmen yine bilginin üretilmesi ve dağılımı konusunda

tüm alanlarda olduğu gibi iletişim alanını da etkileyen en önemli faktör olmuştur. İnternet kendisinden bir süre önce icat edilen cep telefonu gibi kişiler arası iletişimi dönüştüren gelişmelerle birlikte gelişerek yüksek hızlı veri transferine olanak sağlayan fiber ağlarında hızla yaygınlaşması ile dünya artık McLuhan'ın da kastettiği gibi iletişim için çok daha küçük bir yer haline gelmiştir. İnsanların geliştirdiği yeni teknoloji ile tüm insanlığa sunulan bilgisayar, akıllı telefonlar, internet ağları ve daha pek çok gelişmiş araç yeni medya kavramının birer unsuru olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu yeni cihazlar üzerinden iletişim yapabilir hale gelen geleneksel medya araçları bilginin kişiler arasında çok daha hızlı yayılabildiği, gazetecilik ve yayıncılık gibi daha çok kurumsal olarak algılanan bu faaliyetlerin artık kişiselleşebildiği, iletişimin yönünün kitlesel olmaktan çıkıp iki taraflı iletişime döndüğü yeni bir iletişim biçimini oluşturmaktadır. Yeni medya araçları, ulaşım hızını arttırmış ve içeriği kişiselleştirme özelliğini mümkün kılar hale getirmiş, zamana ve mekâna bağımlı olma zorunluluğunu ortadan kaldırarak medya olgusuna yeniden biçim vermiştir. Bunun sonucunda kitlelerin haber edinme alışkanlıkları büyük değişime uğramaya başlamıştır. "İletişim teknolojilerinin sayısallaşması yeni yazılımlar ve uygulamalar ile hayatımıza yeni medya, sosyal medya, dijital medya, internet medyası gibi birtakım kavramlar girmiştir. Sayısallaşma, enformasyonun analog formattan bilgisayarlar tarafından okunabilir bir formata dönüştürülmesidir. Henüz çok yeni olmasına rağmen, bu yeni ve dijital medya, sanayi devriminden sonra seri olarak basılıp, geniş halk kitlelerine ulaşmaya başlayan gazeteyi, yaklaşık iki asır sonra geleneksel / konvansiyonel hale getirmiştir. Yeni medya kavramının kullanılmaya başlanmasıyla bugüne kadar medya olarak bilinen kitle iletişim araçları geleneksel / konvansiyonel medya olarak adlandırılır olmuştur'' (Adıgüzel,2017:28).

İletişim, insan etkisi olmaksızın gelişmesi ve gerçekleşmesi mümkün olmayan bir edimdir. Bu nedenle iletişim tarihi, insanlık tarihinin başlangıcına gidebilecek kadar eskidir. Çünkü insan, yaşamını sürdürmek amaçlı birbiriyle sözel ve sözel olmayan farklı biçimlerde çağlar boyunca iletişim halinde olmuştur. Tarih biliminde incelenen tüm kavramlar o olayın gerçekleştiği döneminin şartları altında incelenmesi gerektiği anlayışı ile bakılmaktadır. Bu anlayış ile baktığımızda insanoğlu hayatı sürdürülebilir kılmak adına iletişim

kurmak için kullandığı teknikleri, o tekniği kullandığı dönemdeki fiziki ve toplumsal şartlar ve gelişmeler altında belirlemiştir. Önce sözel olarak bir iletişimin olmadığı dönemlerde işaretlere yüklenilen anlam ve simgeler, sonra dil, daha sonra beraberinde gelen yazı, baskı teknolojileriyle bilginin kitlelere aktarılmaya başlanmasıyla kitle iletişiminin başlaması ve sonucunda günümüzde sahip olduğumuz iletişim araçları derken iletişim alanı ve insan, çok önemli bir yol kat etmiştir. Özellikle ilk önce matbaanın icadı ve gelişen baskı teknolojilerinin kullanımıyla kitapların, gazetelerin ve daha sonra uydu araçlarının sağladığı imkanlar ile radyo, televizyon gibi araçlar ortaya çıkmıştır. Bu araçlar ile birlikte kitle iletişim araçlarının toplum üzerindeki etki gücü, özellikle toplumu yönetenler ve önde gelen iş insanları ve çeşitli sektörden patronlar tarafından farkına varılmış ve bu kitlesel güç, her alanda bir algı yönetimi, propaganda veya reklam aracı olarak kullanılmış ve günümüzde de kullanılmaya devam etmektedir.

Kitle iletişim araçlarının arasında yer alan yazılı medyanın önde gelen araçlarından biri olan gazete, dergi, görsel ve işitsel araçlar arasında yer alan radyo, televizyon ve sinema gibi araçların oluşturduğu medya, günümüz kitle iletişimi gelişmeleriyle kıyaslanarak son yıllarda, ‘geleneksel medya’ olarak anılmaya başlanmıştır.

1.1.1 Yazılı Medya: Gazete

Yazılı medya, toplumlara bilgi ve haber vermek niyetiyle baskı araçlarının kullanımıyla oluşturulan gazete, dergi, kitap, afiş, broşür, ilan gibi araçların oluşturduğu geleneksel medya türüdür. Süreli yayınlar ve kurumsal olarak ön plana çıkmaları nedeniyle yazılı medya denildiğinde, gazete ve dergi gibi yazılı araçlar diğerlerine göre daha ön plandadır.

Gazete; siyasal, iktisadi, sosyal, spor, magazinsel vb. birçok alanda toplumu bilgilendirmek ve aydınlatmak amacıyla günlük veya belirli sürelerle basılan yayındır. Gazete insanların haberdar olma isteğini yazılı olarak ve herkese açık bir biçimde sunmaya çalışan bir yayındır. Gazetelerin ve gazeteciliğin doğuşunda haber mektupları önemli bir rol oynamıştır. Haber mektupları 13. yüzyıl içinde görülmeye başlanmıştır. Bu mektuplar önceleri elle yazılarak çoğaltılmaya çalışılmış, esas olarak da matbaanın Gutenberg

tarafından icat edilmesinin ardından yaygınlaşmıştır. Ticaret ile uğraşanlara, bankerlere ve uzun yolculuklar yapan gemicilere haber sağlayan bir iletişim aracı olan ve özellikle onların bilgi ve iletişim gereksinimlerini karşılamak amacıyla ortaya çıkan haber mektupları, gazeteciliğin doğuşunda ve 17. yüzyılla birlikte görülmeye başlayan gazetelerin gelişimine de yol açmıştır. Toplumsal haberleşmenin ilk ve en dikkate değer aracı olan gazete toplumsallaşma sürecinde de aktif ve işlevsel görevler üstlenmiştir. Diğer yandan bu haberleşme sürecini sağlayan kişilerin yaptığı iş olan gazetecilik, Batı Avrupa'da 17. yüzyılın başlarında, haber mektuplarının yerini alan çağdaş anlamdaki gazetelerin ilk örneklerinin oluşturduğu basılı kağıtların o dönemde yer almasıyla ortaya çıkan bir meslek olarak tanımlanabilir. "Gerçek anlamda gelişimine Gutenberg'in matbaayı bulmasıyla başlayan gazetecilik, çok eski zamanlardan bu zamana insanların haberleşme isteği ve yakınlarında olup biten her tür olay ve gelişmeyi öğrenme merakına dayanır. İlk çağlarda, bugünkü gazetelerin yerini, duvar gazeteleri ve halka yapılan sözlü duyurular tutmaktaydı. Eski Roma'da önemli gelişmeler ve olaylar, kilise aracılığıyla halka duyurulurdu. Daha sonraları, 'epistolier' denilen resmi ve yarı resmi mektuplar, ilkel şekilde gazeteciliğin pek çok türünü ortaya çıkarmıştır. Bugünkü anlamı ile ilk gerçek gazete, matbaanın bulunmasından 165 yıl sonrasına rastlar. Bazı kaynaklar, 1609'da Almanya'da yayınlanan 'Avisa, Relation oder Zeitung'u, bazı kaynaklar ise, 1605 yılında Hollanda'da yayınlanan 'Wettlycke Tijdinghe'yi ilk düzenli gazete olarak bildirir'' (İspirli,2000:16-17). Türk basın ve yayın tarihini incelediğimizde ise Türkçe olarak 1 Kasım 1831'de yayınlanan Takvim-i Vekayi adlı gazete, Türk basın tarihinin başlangıç aşaması olarak görülmektedir. Gazete'nin adı ise dönemin Padişahı ve gazetenin çıkartılmasını bizzat destekleyen Sultan II. Mahmut tarafından konulmuştur.

Endüstri Devrimi ile gazetelerin gelişerek daha geniş bir coğrafyaya yayılma, daha çok sayıda insana ulaşma şansı olmuş, çok fazla sayıda insana ulaşmak gazetelerin içeriksel ve haber değeri açısından gelişmesini ve bununla birlikte gazeteciliğin bir meslek olarak görülmesini sağlamıştır. Endüstri Devrimi'nin teknolojik yenilikleri üretme çabası ülkeleri ekonomik, toplumsal, siyasi ve kültürel yaşam alanlarında yenilenme çabasına itti. İnsanlar daha uzak

bölgelere, daha hızlı bir yolla ulaşmaya başlarken, postacılık ve dağıtım sistemleri yeni teknolojik imkanlarla gelişmiş, basım araçlarının yaygınlaşması ile okur-yazarlık ve gelir düzeyi artmıştır. Bunun neticesinde şehirleşme ve buna yönelik yeni bir yaşam tarzı ve yaşam standartları gelişmeye başladı.

1.1.2 İşitsel Medya: Radyo

Radyo sözcüğü, Latince radius (ışınlama) ve Yunanca fone (ses) sözcüklerinin bir araya gelmesinden oluşan "Radyofoni" sözcüğünün kısaltılmış biçimidir (Tekinalp,2003:55). Radyo yayıncılığını eğlence amaçlı ve haberleşme amaçlı olarak iki alanda değerlendirilebilmektedir. Bu amaçlar dışında isteğe bağlı askeri radyolar vs. bulunmaktadır. Radyo, insanlar adına sadece kulağa hitap eden bir kitle iletişim aracıdır. Radyo aracılığı ile kitlelere seslenen programcılar, sadece ses aracılığı ile paylaşımlarını kitlelerle iletmektedir. Radyo'nun haber ve bilgi iletim hızı, televizyon gibi, diğer yazılı geleneksel medya araçlarına göre daha iyi durumdadır.

Gelişen teknoloji, sermaye yapıları ve dinleyicinin tercihi nedeni ile radyo günümüzde müzik yayıncılığı açısından değerlendirilmektedir. Geçmiş yıllarda özellikle 2. Dünya Savaşı döneminde radyo mecrası farklı misyonlar edinmiş, o dönem savaşa katılan devletler tarafından propaganda ve haberleşme aracı olarak kullanılmıştır. Artık arabalarımızda, televizyonlarda, telefonlarda iletişim araçlarının hemen hemen tümünde yer alan ve hayatımızın bir parçası haline gelen radyonun iletişim araçlarından biri olarak ortaya çıkması tek değil, birçok çalışmanın sonucu olmuştur. Farklı tarihlerde, farklı ülkelerde, farklı bilim insanları radyonun günümüzdeki işlevine gelmesini sağlayıcı teknik buluşları gerçekleştirmişlerdir. Sayıları fazla olmakla birlikte günümüz radyo tekniğinin gelişmesine başlıca şu dört bilim insanının önemli katkısını belirtmek gerekir: James Clerk Maxwell, Heinrich Hertz, Guglielmo Marconi, Lee de Forest. Bu önemli isimlere özellikle aynı buluşu bir başka ülkede, aynı tarihlerde birbirinden habersiz olarak gerçekleştiren birçok bilim insanı da eklenebilir.

"Radyo teknik buluşunun ilk kez iletişim aracı olarak kullanılması önce gemiden gemiye, sonraları ise gemiden karaya olmuştur. Daha sonraları ise bu teknik buluş 'radyo telsizi', çeşitli haberleşmelerde kullanılmaya başlanmıştır.

ABD'de bu aracın hızla yayılması, konuyu düzenleyici yasaların çıkarılmasını gerektirmiş, 1910 yılında 'Telsiz Gemi Yasası' çıkarılarak radyo telsizi ile yapılan haberleşmeye düzenleyici kayıtlamalar getirilmiştir. Avrupa'da ise, ilk düzenli telsiz kullanımı 1914 yılında Almanya'da gerçekleşti. Radyonun kitle iletişim aracı olarak sürekli kullanılması, kamuya seslenen söz ve müzik yayınlarını yapması ise 1920'lerden sonra olmuştur. Ancak, bu tarihten önce, örneğin ABD'de De Forest birçok kez kısa süreli yayınlar yapmıştır. Bunlardan en önemlisi tenor Caruzo'nun New York Metropolitan Operasında verdiği konserin naklen verilmesidir. De Forest 1916 yılında Bronx'da (New York) kurduğu deneme radyo istasyonunda sürekli olmayan haberler, örneğin A.B.D. Başkanlık seçimi ile ilgili haberler vermekteydi, 1917 yılında bu tip deneme yayınları Almanya'da da yapılmıştır. Cephede bulunan askerlere radyo yolu ile müzik yayınları bu denemelerde verildi'' (Aysel,1981:9-10).

Almanya'da 1923 yılında başlayan radyo yayınlarına Nazi rejimi tarafından 1933 yılında el koyulmuştur. Radyo'nun sürekli gelişmesi, daha uzak bölgelere ulaşabilmesini sonucu bu araç o dönemde Nazi rejiminin en önemli propaganda silahı olmuştur. Radyo aracılığı ile yeni beyin yıkama ya da toplulukları telkin etme yolları öğrenilmeye başlanmış ve Adolf Hitler diktatörlüğünde de bu amaçlar doğrultusunda kullanılmıştır. Bu araç Hitler'in propaganda bakanı olan Joseph Goebbels tarafından bir propaganda aracı olarak Alman halkının duygu, düşünce kontrolü ve manipülasyonu niyetiyle işlev görmüştür. Temel niyet ve amaçları onları Nasyonal Sosyalist Düşüncede eğitmek olmuştur. Radyo 2. Dünya Savaşı öncesinde Almanya'daki toplumsal tabakanın nerdeyse tümünün Nazi Partisini benimsemesinde ve partinin kitlesel bazda yükselişinde büyük bir rol oynamıştır. Savaş yılları sırasında ise dönemin kitlesel iletişim aracı olan radyo ile gerek Alman gerek Japon halkının kötü gidişata dair fikir edinmelerini engelleyecek ideolojik yayınlar gerçekleştirmişlerdir. Kitleleri hipnotize edebilecek düzeyde işlenen propaganda ile savaşın son dönemine kadar bu toplumların kendi içlerinde iktidarların ideolojileri dışında davranmaları engellenmiştir.

"Türkiye Cumhuriyeti'nde ise amatörler tarafından ilk radyo yayıncılığı 1921 ila 1923 yılları arasında yapıldığı bilinse de ilk radyo vericileri 1927 yılında hizmete girmiştir. 1936 yılına kadarki radyo yayınlarını Türkiye

Cumhuriyeti'nde, 'Telsiz Telefon Türk Anonim Şirketi' yaparken, sonrasında sırasıyla PTT, çeşitli bakanlıklar ve son olarak da Türkiye Radyo Televizyon Kurumu bu görevi üstlenmiştir. TRT'nin görevi üstlenmesiyle, birkaç polis ve meteoroloji radyo yayıncılığı dışında bir radyo yayıncılığına da izin verilmemiştir. Bu durum, Türkiye'nin liberalleşmesinin de başlangıç dönemi olarak kabul edilebilecek olan 1990'ların başlarına dek böyle devam etmiş, aynı yıl çıkartılan bir kanun ile radyo ve televizyon istasyonları kurmak ve işletmek kanunla düzenlenecek şartlar çerçevesinde serbest hale getirilmiştir'' (Seçim,2017:304).

1.1.3 Görsel Medya: Televizyon

"Televizyon, 'Hareketli görüntülerin sesle birlikte elektrik sinyaline dönüştürülerek bir alıcıya iletilmesi ve alıcıda yeniden ses ve görüntüye dönüştürülmesi', 'Sabit veya hareketli cisimlerin, kalıcı olmayan görüntülerinin elektrik yoluyla uzağa iletimi' işlevlerini yerine getiren aygıta verilen isimdir" (Türkmenoğlu,2015:53).

Televizyonun kitle iletişim aracı olarak kullanılmaya başlanması yaklaşık olarak radyodan 15-20 yıl kadar sonraya denk gelmişse de televizyon üzerindeki çalışmalar çok daha eskiye uzanmaktadır. Radyo'nun icadında olduğu gibi televizyonun bulunuşunda da birçok kişinin, bilim insanın rolü olmuştur. Görüntüyü aktarmak için yapılan ilk denemeler, radyoda olduğu gibi, yine Avrupalı bilim adamlarınca yapılmıştır. Alexander Graham Bell'in 1876'da ses dalgalarını elektriğe dönüştüren icadıyla başlayan süreç, İskoç fizikçi James Clerk Maxwell'in buluşunu gerçekleştirdiği elektromanyetik dalgalar aracılığıyla görüntünün de aktarılması yöntemiyle bir araya gelerek gerek insanlık tarihinin gerekse iletişim dünyasının en etkili kitle iletişim aracının bulunuşu olan televizyonla sürmüştür. İnsanlar ilk aşamada yazılı ve sesli iletilerin birine aktarımı ardından, görüntülü iletileri de uzaktaki insanlara aktarmanın arayışı içine girmiştir. Dünyanın farklı bölgelerinde, farklı insanların yaptıkları çalışmalar neticesiyle televizyon geçen zaman içerisinde sunduğu iletişim imkanlarını genişleterek önemli bir gelişim göstermiştir. Televizyonun görüntüsel özelliğinden dolayı daha karmaşık bir tekniğe sahip oluşu, bu buluşların radyoya göre daha yavaş ilerlemesine neden olmuştur.

Televizyonun icadı köyden kentlere göçün yoğunlaştığı ve yeni şehirlilerin bir kültür şokuyla karşı karşıya kaldıkları döneme rastlamaktadır.

1923 yılında İngiltere'de John L. Baird tarafından icat edilen televizyon basit ve ilkel bir yapıda olmuştur. Baird'in ilk yayını gerçekleştirdiği dönemde BBC gibi önemli yayın şirketlerinin çoğunlukla radyoya odaklanmış olmasından dolayı, ilk zamanlarda televizyon, çok fazla önemsenmemiştir. ABD'de ilk TV yayını denemeleri 1927 yılında yapılmış (Washington'dan New York'a), düzenli yayınlara ise İngiltere 1936, ABD 1939 yılında başlamıştır. 1929 yılında televizyon yayıncılığına ilgi duymaya başlayan BBC günde iki yayın kuşağıyla faaliyet göstermiştir. 1930'lu yıllarda evlere girmeye başlayan ve eşya olarak satılan televizyon, bu satış yöntemiyle bir süre sonra geniş kitlelere ulaşmaya başlamıştır. 1940'lı yıllara gelindiğinde televizyon üzerinde renkli yayıncılık çalışmaları hızlanmış ve daha kaliteli yayınlar sumak adına gelişimini sürdürmüştür. ABD'de 1950'lerden sonra ise: Televizyon programları arasında çeşitlilik arttı, toplumun her kesimine ve her yaşa uygun programlar üretilmeye başlandı. Televizyonculuk artan kanallar ve programlar nedeniyle büyük maliyetler gerektiren bir endüstri kolu haline geldi. Bağımsız yayıncıların varlığı önemini korusa da televizyonculuk, büyük televizyon şebekelerinin (network) tekeline girdi. Videokasetlerin ve taşınabilen kameraların icat edilmesi ile birlikte stüdyo dışında program çekimleri yapılmaya başlandı.

Türkiye'de ise "Televizyon yayınlarının planlamaya alınmasından önce, ilk yayıncılık 1954 yılında İstanbul Teknik Üniversitesi, Elektrik Fakültesi Yüksek Frekans Laboratuvarı'nda eğitim amacıyla başlatılmıştı. Ancak akademik bir eğitim için kullanıldığından belirli bir program akış düzeni olmaksızın yayın yapılıyordu'' (Şahin,1988:73). Daha sonra, 1964 yılında TRT'nin kurulması ve 1968 yılında televizyonlarda yayıncılığa başlanmasıyla birlikte İTÜ TV'nin izlenebilirlik oranları düşmeye başlamış ve 1970 yılında yayın hayatına son verilmiştir. Gelişen yayıncılık imkanları ile 1980'lerde renkli televizyon yayınlarının ve 1990'lı yıllarda önü açılan özel televizyonculuğun başlaması, günümüzde ise televizyon teknolojisinin diğer teknolojik araçlarla senkronize olması televizyon yayıncılığını araçsal ve içeriksel anlamda farklı bir boyuta taşımıştır.

Günümüzde televizyonculuğun hem yayıncılık teknikleri hem de TV alıcı sayısı bakımında en fazla geliştiği bölge Kuzey Amerika ve Avrupa'dır. Çok sayıda buluşun ve kişinin bir araya gelmesiyle ortaya çıkan televizyon, kaliteli görüntü ve ses aktarabilme özelliğine sahip olması nedeniyle dünya gündemini belirleyen toplumsal bir araca dönüşmüştür.

1.2 Yeni Medya

İşaretler ve semboller aracılığı ile anlaşma kültürünün egemen olduğu ilk çağ iletişim alışkanlıklarından sözlü kültüre, yazılı kültürün getirdiği toplumsal değişimden bilgi işlem teknolojilerinin neden olduğu elektronik devrime kadar geçen süreçte, teknoloji ile beraber değişen ve gelişen sosyo-ekonomik koşullar kendi iletişim ortamlarını da biçimlendirmiştir. Özellikle teknolojik gelişmelerin insanlık adına üst düzey gelişimi kişisel ve toplumsal iletişimin yeni boyutlar kazanmasına sebep olmaktadır. Bilişim, medya ve telekomünikasyon alanlarındaki bu yeni iletişim düzeni, yeni iletişim ortamlarının konumlanmasını sağlamaktadır.

Bilgi ve iletişim tabanlı çalışmalardan başlayarak 70'lerde üstünde durulan anlam, 90'larda müthiş bir hız kazanan bilgisayar ve internet teknolojisi ile birlikte büyüyerek farklı boyutlara ulaşmıştır. Yeni bilgisayar teknolojisi, telekomünikasyon ve yaratıcı içeriklerin bir araya getirilmesiyle ortaya çıkan bu yeni iletişim ortamında, çok yönlü dijital kanalların aracılığı ile (bilgisayar, cep telefonu, akıllı televizyon) 'yeni medyayı' doğurmuştur.

Yeni medya kanallarının ortaya çıkmasının temelinde, iletişim nitelik ve niceliğini etkileyen iki önemli olgu vardır: Bilgi-işlem teknolojileri ve internet ağı. Bu iki önemli olgu, yeni iletişim alanını oluşturan araçların nitelik ve yeteneklerinin seçilmesinde, internet ise bu yeteneğin paylaşımında çok önemli bir etkiye sahiptir. İnternet, ortaya çıktığı günden itibaren yaşadığı gelişim ile birlikte iletişimde de birden çok teknolojik yeniliği beraberinde getirmiştir. İlk aşamada tek yönlü bir iletişim hizmeti sunabilen internet geçirdiği gelişim sayesinde bu ağı kullananları da iletişim ağına katarak çift yönlü iletişim ortamı meydana getirmiş, bu farklı yapısıyla da geleneksel medyadan onu farklı kılan yeni medya ortamını ve o ortamın araçlarını meydana getirmiştir. Yeni medya, gazete, radyo ve televizyon gibi araçların sahip olduğu

özelliklerin bir araya getirilmesi neticesinde geleneksel medyanın özelliklerini barındıran ve tüm bu özellikleri kendi teknolojik yapısında birleştirebilen bir yapıdır. Yani yeni medya, kullanıcılar tarafından dijital kanallar kullanılarak faydalanabilecek hizmet ve ürünlerin yaratılması ve bunların etkin bir biçimde pazarlanması adına bilgisayar teknolojisi, telekomünikasyon ve içeriğin, yaratıcı bir şekilde bir araya getirilmesidir.

"Yeni medya, bir bölümü bilgisayarlara (bilgi-işlem) özgü işlemleri, bir bölümü ise iletişim araçlarına (haberleşme-telekomünikasyon ve yayıncılık) özgü yapıları barındıran iki yönlü, 'melez' bir medyadır. Dolayısıyla yeni medya kavramı, iletişim araçlarının daha çok günümüze (bir gelişim ya da sürekli yenilenme süreci anlamında da geleceğe) özgü olanlarını nitelendirmek için kullanılmaktadır. Günümüzde geleneksel iletişim araçlarından ayrı duran sayısal televizyon, internet, GSM, WAP, GPRS, CD, VCD, DVD, etkileşimli CD, Çift taraflı CD (bir yüzü CD, diğer yüzü DVD) ve benzeri yeni medya teknolojileri, kitle iletişim araçlarından nicel anlamda farklı bir teknolojiyle, sayısal teknolojiyle üretilmişlerdir. Dolayısıyla da yeni medya sayısal ağlara bağlanabilme, bu bağlantının, yani karşılıklı işleyen akışkan bir ağın sağladığı çoklu ortam özelliklerini kullanıcısına yeni hizmet seçenekleri olarak sunabilme olanağına sahiptir" (Törenli,2005:87).

Yeni medya deyince akla ilk olarak gelen açıklama; internet ve internet teknolojisiyle birlikte ortaya çıkan bilgiye ulaşımda kolaylık, hız, çeşitli iletişim yolları ve sosyal paylaşım ağlarının hayatımızda edindiği yer şeklinde olsa da yeni medya sahip olduğu nitelik gereği kişileri ortak bir platformda bir araya getirebilen, kişiler arasındaki iletişimi arttıran bir mecradır. Kullanıcıların mobil araçlar sayesinde haber okuyabilmeleri, bu haberlere kendi bakış açılarıyla yorum yapabilmeleri, çektikleri fotoğrafları sosyal medya uygulamaları üzerinden anında gönderebilmelerine olanak sağlayan yeni medya, birbirinden farklı iletişim boyutlarını bir araya toplayabilmektedir. Bu iletişim süreci eş zamanlı veya eş zamansız olarak tekilden çoğula veya çoğuldan tekile şeklinde gerçekleşebilmektedir. Karşılıklı iletişimin doğal bir sonucu olarak yeni medya kullanıcıları arasında etkileşim artmakta ve yeni medya ve internet çağı ile daha çok bireyselleşen kullanıcılar sanal dünyada toplumsallaşmaktadır. Yeni medyanın sunduğu iletişim imkanları ve bu yönde

gelişim göstermeye devam etmesi nedeniyle televizyon, yazılı basın, radyo ve film endüstrisi geleneksel medya olarak isimlendirilmiştir.

1.2.1 Yeni Medyanın Özellikleri

Gündelik yaşam alışkanlıklarında dönüşüme neden olan yeni medyayı, açıklamak ve kavramsallaştırmak için onu geleneksel medyadan farklı kılan özelliklerini ortaya koymak gerekmektedir. Yeni medyayı farklı kılan özellikleri; çoklu ortam (multimedia), etkileşimlilik, hipermetin şeklinde sıralanmaktadır. Yeni medyanın sahip olduğu bu özellikler, geleneksel medyaya kıyasla kullanıcıların iletişim esnasındaki rolünü ve katılımını da çeşitli şekillerde etkilemektedir.

1.2.1.1 Çoklu Ortam (Multimedia)

"Yeni medyanın sahip olduğu multimedya biçemselliği göstergelerin, simge sistemlerinin, iletişim çeşitlerinin, farklı veri türlerinin tek bir araçta toplanmasıdır'' (van Dijk,2004:146). Çoklu ortam veri, metin, ses, hareketli ya da hareketsiz görüntü, resim, film gibi birbirinden farklı iletişim araçlarını bir iletişim şebekesi içerisinde bir arada toplayan bir platformdur. Çoklu ortam, tek bir iletişim ortamında çok sayıda iletişim kanalı arasındaki bağlantının sağlanması ya da tek bir iletişim aracında çok sayıda iletişim ortamı arasındaki bağlantıların etkileşimli bir şekilde gerçekleşmesidir. Ses, görüntü ve metin içerikleri bir bilgisayar cihazında, bir CD-DVD üzerinde ya da internet gibi bir ağ yapılanması aracılığıyla kolaylıkla bir araya getirilerek pratik bir şekilde kullanılabilir.

21.Yüzyıl insanının gelişen yeni teknolojik araçlarla olan bağı haber edinme pratiklerine de yansımakta ve gündemde yer alan gelişmeleri sadece okumak yerine içerikte yer alan görselleri ve videoları izleyip dinlemek istemesinden kaynaklı olarak tüm bu olanakları içinde barındıran araçlara yönelmesine neden olmaktadır. Haber okumanın yanı sıra birçok uygulamayı içinde bulunduran etkileşimli televizyonlar, IPTV, Mobil TV gibi yeni medya araçları sayısal teknolojinin desteklediği çoklu ortam özelliği sayesinde seslerin, metinlerin ve görüntülerin birbiri içerisinde harmanlanmasını ve etkileşimli olarak kullanılmasını sağlamaktadır.

1.2.1.2 Etkileşimsellik

“Yeni medyanın etkileşimsellik özelliği, kullanıcının içerik oluşturmasına, diğerleri tarafından oluşturulan içeriğe yorum yapabilmesine ve kişiler arasında hem eş zamanlı hem de eşzamanlı olamayan bir sohbet oluşmasına olanak tanır’’ (Stromer-Gallery ve Wichowski,2011:170).

Yeni medyayı geleneksel medyadan farklı kılan en önemli özelliklerden bir tanesi, iletişim esnasında karşılıklı etkileşime olanak tanımasıdır. Etkileşim yeni medyanın ana karakteri olarak görülmektedir. Etkileşimsellik, alıcı ile kaynak arasındaki aracın bu etkileşimi anlık ve karşılıklı olarak gerçekleştirmesidir. Böylece, kaynağın alıcı, alıcının kaynak olabildiği çok sayıda kullanıcının ve aracın bir arada olduğu çok yönlü bir iletişim sağlanmaktadır. Yeni medya sahip olduğu internet ağı ve dijital güç ile yazar-okur, üretici-tüketici, yayıncı-izleyici, yaratıcı ve yorumcu arasındaki perdeyi kaldırmıştır. Etkileşimsellik medyaya kullanıcı odaklı içerik üretmesine ön ayak olur.

“Van Dijk' a (2004:147) göre, etkileşimsellik; 1) uzamsal boyut, 2) zamansal boyut, 3) davranışsal boyut, 4) zihinsel boyut olmak üzere birbirini takip ederek gelişen dört aşamadan oluşmaktadır. Etkileşimselliğin ilk aşaması iki yönlü ya da çok yönlü iletişimin kurulmasına olanak tanımaktadır. Bütün dijital medya araçları belirli bir oranda söz konusu olanağı sunmaktadır. İkinci aşama, eş zamanlılıktır. İlk aşamada olan iki yönlü ya da çoklu iletişim olmadan eş zamanlılık mümkün olmamaktadır. Eş zamanlılık, etkileşimselliğin zamansal boyutu ile açıklanmaktadır. Etkileşimselliğin üçüncü aşamasını davranışsal boyut, gönderici ve alıcının herhangi bir anda rolleri değişebilmesi ve etkileşim süreci içindeki olaylar üzerindeki kontrolü oluşturmaktadır. Etkileşimsellik, kullanıcıların sürece müdahale edebilmeleri ve hatta değişiklik yapabilmeleri anlamına gelmektedir. Etkileşimselliğin dördüncü ve en üst aşaması ise, katılımda bulunan tarafların anlamı ve bağlamı kavrayarak davranış ve tepkilerde bulunması olarak açıklanmaktadır’’ (Van Dijk’tan Aktaran: Yılmaz Sert,2014:287).

1.2.1.3 Hipermetinsellik

Gazetecilikte değişen en önemli unsurlarından biri hipermetinler olarak tanımlanan büyük ve bağlantılı bir bilgi ağı oluşumudur. İnternette bir konu üzerine araştırma yapan veya bu ağ üzerinde dolaşan kişi ilgilendiği konu ile ilişkili içeriklere bu bağlantılar yoluyla geçiş yapabilmektedir. İnternet kullanıcıları kullandıkları platformlar üzerinde gündemden olabilecek en kısa sürede haberdar olabilmeyi istemektedirler. Sahip olunan hız ve birçok medya kanalı sayesinde incelenen haberin gelişimini takip edebilmek adına önceki gelişmeleri ve ilintili bağlantılara birkaç saniye içerisinde ulaşabilme imkânı doğmaktadır. İstenilen bağlantılara birkaç adımda ulaşılabilmesi açısından hipermetinlerin dinamikliği ile kullanıcılar için aktif medya katılımı sağlanmaktadır.

Yunancadan gelmiş olan "hiper (hyper)" kelimesi üzerinde, ötesinde ya da dışında anlamını ifade etmektedir. Hipermetin ise ara yüzeydeki bir metnin farklı metinlerle birlikteliğine işaret eder ve ağ kullanımı ile farklı alternatif ortamlara kolayca erişimin sağlanması olarak tanımlanır. "Hipermetin, postyapısalcı düşünürlerin seneler önce dile getirdiği varsayımların ete kemiğe bürünmüş halidir. Hipermetin biçimselliğindeki bir eser, Bakhtin ve Derrida'nın öngördüğü gibi çok merkezli biçimde, çok fazla anlama gelecek şekilde ve çoklu seviyelerde okunabilmektedir. Hipermetin metnin belirlenemezliğini ya da sınırsızlığını ortaya koyan bir teknolojidir. Metin, kurulu yapısından farklı olarak pek çok şekilde kurgulanabilir ve her yeniden kurgulanmada tamamıyla ona yeni anlamlar yüklenmiş olur'' (Narin,2016:119).

1.2.2 İnternet Gazeteciliği

İnternet gibi süper bir gücün tüm bireyler adına kullanıma açılması toplumsal hayatın yanı sıra ekonomik, kültürel ve kurumsal hayatı da etkisi altına almıştır. Alışıla geldik kurallar ve iş hayatında var olan düzen internetin sunduğu farklı ufuklar doğrultusunda önemli ölçüde dönüşmeye başlamıştır. Artık günümüzde internet üzerinden kullanıma açılan pek çok kamu hizmeti ve özel hizmetler herhangi bir kuruluşa gitmeksizin gerçekleştirilebilmekte, kişisel arzu ve istekler doğrultusunda alışverişten, bankacılık hizmetlerine kadar

birçok işlem dijital olarak gerçekleştirilebilmektedir**.** Bu tarz yeniliklerin yanında internetin hızla gelişmesi ve kişiler arasında kullanımının artması milyarlarca insana ulaşabilme gücü geleneksel bir iletişim aracı olan gazeteciliği de etkilemiş ve dönüştürmüştür. Gazetelerin geleneksel ortamından dışarı çıkıp internet üzerinden haberciliğe başlaması internet gazeteciliği, web gazeteciliği, online gazetecilik gibi yeni kavramları doğurmuştur. Basılı olarak sınırlı sayıda insana ulaşan gazeteler internet ortamında, milyonlarca okura hem yerel dil hem de uluslararası dillerle ulaşabilme olanağına kavuşmuştur. İnternet, geleneksel gazetecilik adına yeni ve farklı kapıların açılmasını sağlamıştır.

Gazeteler, internet ve sonrasındaki teknolojinin hızlı gelişmesinin akabinde geleneksel kâğıt gazete yayımlarının yanı sıra okuyucularına internet aracılığıyla kurumsal web site, Twitter, Facebook gibi platformlar üzerinden yeni bir yöntemle ulaşabilmenin imkanına erişmişlerdir. İnternet gazeteleri, habercilik alanında görev alanlara olduğu kadar okurlara da son dakika haberlerine hızlı ulaşım, online gazete arşivleri ve bu arşivlerdeki eski haberlere erişip araştırma yapabilme gibi yeni olanaklar sunmaktadır. Buna ilaveten internet, gazetelerin yeni bir çehre kazanmasını bir adım öteye taşıyarak okurlara yorum yapabilme, eleştiri hakkı getirebilme, gazeteleri ile iletişim kurabilme olanağı da sağlayabilmektedir. "İnternet gazeteciliğinin geleneksel medyadan farklı olarak en fazla ön plana çıkan dört yönü hızı, geri dönülebilir olması, detaylara izin vermesi ve yayıncı açısından da okuyucu açısından da özgürleştirici olma özelliğidir'' (Dilmen,2005:96). Yerel, ulusal ve uluslararası alanda ekonomiden siyasete, sağlıktan spora kadar çok farklı alanlara uzanan birçok içerikteki yaşanan gelişmelere ulaşım olanağı veren haber sitelerinin sayısı da çok hızlı şekilde artmış ve haber yayım platformları arasında özel bir yer edinmeye başlamıştır.

"İnternet gazeteleri ilk olarak ABD'de kendisini göstermiştir. 1995 yılında sekiz büyük gazete; (The Washington Post, New York Times, Daily Mirror, Herald Tribune gibi) baskıya hazır gazete sayfalarını on-line olarak anında okuyucuya aktarmak amacıyla; Yeni Yüzyıl Yayım Ağı adıyla bir şirket kurarak haber yayıncılığında sanal dönemi örgütsel olarak başlatmışlardır'' (Gürcan,1999:32). Amerika ve Avrupa'daki bu gelişmelerin ardından Türkiye

de bu maceraya ayak uydurmuştur. İnternet üzerindeki ilk yayın 19 Temmuz 1995'te Aktüel Dergisiyle gerçekleşmiş, Leman Dergisi de 1995 yılının Ekim ayında bu ağa giriş yapan diğer bir dergi olmuştur. Gazete sayfalarının tamamını okuyucularına düzenli ve online olarak sunan ilk günlük gazete 27 Kasım 1996'da Milliyet olurken, Hürriyet ve Sabah gazetelerinin internet gazeteciliğine girişi ise 1 Ocak 1997'dir. İlerleyen zamanda internet ağının genişlemesi ve ilginin artmasıyla hemen hemen tüm ulusal bazda gazeteler, birçok yerel basın, bazı televizyon ve radyolar, kendi internet sitelerini oluşturmuş ve bu sitelerde de haber paylaşımları yapmaya başlamışlardır.

İnternet gazeteciliğinin sunmuş olduğu imkanlar:

- Gelişmeleri mümkün olan en hızlı bir biçimde iletmesi ve sürekli güncellenmesi
- Okuyucunun habere, dilediği zamanda ve şartlarda ulaşabilmesi
- Multimedya olanakları sayesinde habere dair ses-grafik-görüntülü dosyaları kullanabilme
- Gazetelerin sahip olduğu arşiv kayıtlara kolayca ulaşabilme ve istenilen haberleri saklayabilme
- Okuyucunun okuduğu habere dair gazeteye ya da direkt olarak yazara yorumlarını anında iletebilmesi
- Birçok haber ağı sayesinde diğer medyada yer almayan farklı haberleri araştırabilme imkânı
- Okur, tepkisini herhangi bir aracı olmaksızın online olarak anında verebilme imkanına sahiptir. Bu güç okurun haberin oluşumuna ve sonrasındaki gelişmelere doğrudan etki edebilme imkanına neden olmaktadır.

1.2.3 Sosyal Medya

Sosyal medya yeni nesil web teknolojilerinin sunduğu kullanıcı kolaylığı ve erişim hızıyla elde edilen eş zamanlı bilgi aktarımının takip edildiği dijital platformdur. Sosyal medya platformlarının var oluşu paylaşım amaçlı bir iletişim biçimine dayanmaktadır. Sosyal medya üzerinden gerçekleşen iletişim, zaman ve mekân sınırlamalarının engel teşkil etmediği ve tartışmanın doğal bir paylaşım içeriği olarak kabul gördüğü bir ortamı işaret etmektedir. Sosyal

medya ağları ortak tek bir kanal aracılığıyla birbirleriyle iletişim kuran insan grupları olarak tanımlanabilir. Bu ağlar, insanların kendi adlandırabildikleri bir kullanıcı hesabı oluşturmalarını mümkün kılmaktadır. Günümüzde bu tip ağlar büyük oranda tanıdık ya da farklı insanlarla tanışılıp iletişim kurulması imkanını sağlayabilmektedir.

Sosyal medya sunduğu iletişim gücü ile birlikte; sınırı olmayan iletişim kurma, toplumsal örgütlenme, sosyal yardımlaşma, sosyal dayanışma, kamuoyunu bilgilendirme, duyuru yapma, etkileşim kurma, paylaşma, veri saklama gibi birçok özelliği kendisinde toplayarak son yılların en verimli oluşumu niteliğini taşımaktadır. Sosyal medyanın insanları hem reel hem de sanal dünyada bir araya getirme gücü olduğu gibi, aynı zamanda aynı amaç doğrultusunda örgütlenme özgürlüğünü de tanımaktadır. Sosyal hareketleri bir araya getiren ve eylemsellik gücünü hızlandıran bir ortam oluşturulmuştur. Sosyal medyanın geleneksel medya kanallarından farkı kullanıcıları sayesinde sürekli bir paylaşımın olması, bu paylaşımlar neticesinde sürekli yaşayan bir platform ve çift yönlü bir iletişim yani etkileşim söz konusudur. Sosyal medya internete erişimin olduğu her ekranda sosyal medya bilinçli veya bilinçsizce kullanılır. Arkadaşlık uygulamaları, haber portalları, görsel ve video paylaşım ağları gibi kullanıcıların çevrimiçi olarak görüşlerini ve kişisel verilerini paylaştıkları her alan sosyal medyanın parçasıdır. Kullanıcıların internet ortamında etkileşim içerisinde yer aldığı her veri sosyal medyanın yapı taşıdır.

Castells'e göre "Giderek evrensel, sayısal bir dili konuşan yeni bir iletişim sistemi, hem kültürümüzün sözcükleri, sesleri ve imgelerinin üretimini ve dağıtımını küresel olarak entegre hale getiriyor, hem de onları bireylerin kimliklerinin ve halet-i ruhiyelerinin beğenilerine uygun kılıyor. Yaşanan sürecin hayatı nasıl şekillendirdiğini betimlerken interaktif bilgisayar ağlarının, yeni iletişim biçimleri ve kanalları yaratarak, hayatı şekillendirerek, aynı zamanda hayat tarafından şekillendirilip katlanarak büyüdüğünü belirtmektedir. Yeni iletişim teknolojileri aynı zamanda bilgiye ulaşmada geleneksel medyadan gelen alışkın olduğumuz sınırlamaları da ortadan kaldırmıştır. Kullanıcıların enformasyon kanalları ve içeriği üzerindeki kontrolü ve üretkenliğini artırmıştır " (Babacan, Haşlak, Hira,2011:78).

Sosyal medya araçları ve paylaşımlarının da toplum üzerindeki etkisi oldukça fazladır. Bu etkiyi açıklamak gerekirse; insanlar gündeme dair kimi konularda veya özel hayatlarıyla ilgili yaptığı paylaşımlarla, şahsi bilgilerini, fikirlerini sosyal medya aracılığıyla diğer insanlarla paylaşıyorlar veya herkesin erişebileceği bir platformdan yayın yapıyorlar. Bu paylaşımları görüp aynı düşüncede olan insanlar katılıyor, aynı düşüncede olamayan insanlar katılmıyor. Olumlu veya olumsuz olsun her iki yönüyle de insanlar ilk paylaşılan gönderinin üzerinden yaptıkları değerlendirmeler sonucunda farkında olmadan diğer insanlara ulaşmasını sağlıyorlar. Çok sayıda etkileşim alan paylaşımlar kişilerin çok önemli mecralara kadar seslerini duyurabilmelerine yardımcı olabilmektedir. Geleneksel medyanın aksine tüm insanlara fikirlerini ifade etme şansı sunan sosyal medya insanların daha rahat ifadeler kullanabildiği bir mecradır. Artık bireyler sadece izleyici veya okuyucu konumunda değil doğrudan bilgi yayan aktörlere dönüşmüşlerdir.

"Klasik medyanın yerini sosyal medya alıyor diyemem. Ancak sosyal medya da medya içinde yeni bir bölüm olarak yerini oluşturuyor. Sosyal medya, hala asıl malzemesini klasik medyadan alıyor. Fakat klasik medyanın oluşturduğu gündemin hangi yöne akacağı konusunda sosyal medya belirleyici oluyor ve tepkileri hızlandırıyor. Çok hızlı bir şekilde kamuoyu oluşturuyor, klasik medyadan daha inandırıcı bir gündem yaratıyor, bu yolla da klasik medya üzerinde de bir baskı oluşturuyor." (Altaylı,2012:72).

1.2.3.1 Türkiye'de Sosyal Medya Kullanım Raporu 2018

Sosyal medya verileri analiz firması We Are Social'ın 2018 yılına ait 4. Çeyrek Ekim ayı rakamlarına göre küresel internet raporunda Türkiye'de 43 milyon Facebook, 37 milyon Instagram, 9'ar milyon da Twitter ve Snapchat kullanıcısı bulunmaktadır.

We Are Social- 2018 4.Çeyrek Verileri

- Ekim 2018 itibarı ile dünyadaki internet kullanıcı sayısı 4,2 milyar oldu. Dünyanın %55'inin internete erişimi mevcut durumda.
- Dünyadaki aktif sosyal medya kullanıcısı 3,4 milyar oldu. Mobil cihaz kullanan kişi sayısı ise 5,1 milyar.
- Toplam internet trafiğinin %51,6'sı mobil cihazlardan geliyor.

- İnternette ortalama mobil hız 23 Mbps. Bilgisayar ve taşınamaz aygıtlarda bu ortalama 47.8 Mbps
- Sabit internette dünyanın en hızlı internetini Singapur sunuyor: 189 Mbps.
- Mobil internette ise dünyanın en hızlısı Norveç: 63 Mbps.
- Ürün satın almadan internette araştırma yapma oranında **Türkiye** 1. sırada yer aldı. Dünya ortalaması %57 iken, **Türkiye**'de bu ortalama %80.
- **İstanbul**, 11 milyon kullanıcı ile Dünyanın en çok Facebook kullanan şehri oldu.
- Dünyanın en çok **Facebook** kullanan ülkeleri sıralamasında Türkiye 9. sırada yer aldı.
- 6,9 milyon kullanıcı sayısıyla Linkedin'de **Türkiye** 15.sırada. Snapchat'te 10. ve Twitter'da ise 5. Sıradayız (www.webtekno.com,2018, e.t, 8 Ocak 2019).

1.2.3.2 Facebook

Facebook, 2004 yılında sadece Harvard Üniversitesi öğrencilerine özgü bir paylaşım ağı olarak kurulmuştur. Çok küçük bir çevrede kullanıma açılan bu uygulama beklenenin üzerinde olumlu bir reaksiyon aldıktan sonra önce Boston ve çevresindeki üniversitelere kullanıma sunulmuş daha sonra çok daha büyük bir adım atılarak tüm Amerika Birleşik Devletleri'ne açılmıştır. 2006 yılında ise Facebook artık tüm dünyada kullanılabilen ve en fazla abonesi olan sosyal medya uygulaması haline gelmiştir.

Facebook kullanıcıları sadece kendi belirlediği sınırlar çerçevesinde veya herkese açık paylaşımlar göndererek farklı arkadaşlık gruplarına katılabilmektedir. Uygulama içerisinde yer alan en önemli bölümleri, gönderilen içeriklerin yer aldığı 'wall' (duvar), albüm ve fotoğrafların yüklendiği 'Photos' (fotoğraflar), kullanıcının yer ve eylemlerine dair paylaşımların yer aldığı 'Status' (durum) ve kullanıcıların Facebook hesaplarını kullanıma açtıkları ilk günden itibaren tüm paylaşımlarını günü güne görebildikleri, arşiv olarak işlev görebilen 'Time Line' (Zaman Tüneli) olarak sıralamak mümkündür.

1.2.3.3 Twitter

“2004 yılında teknolojiyle ilgili bir grup aktivist tarafından bir takım siyasi kararları protesto etmek amacıyla cep telefonlarına kısa mesajlar göndererek geniş kitlelere fikirlerini ulaştırmak için başlatılan ve TXTmob olarak bilinen araçtan esinlenerek tasarlanmış 2006 yılında da Jack Dorsay tarafından kurulmuştur’’ (Zarrella,2010:31). Bir mikroblog olan Twitter uygulamasını kullanmaya başlayan bireyler, ilk olarak kendilerine bir kullanıcı hesabı açmakta, daha sonra ise bağlantı kurmak istedikleri kullanıcıları takip etmekte, kendi görüşlerini ise 280 karaktere sığacak şekilde yazıp takipçileri ile paylaşmaktadırlar.

Twitter etkisi küresel boyutlara kadar uzanan bir siyasal platform görevi görmektedir. Bu etkiyi sağlayan paylaşım araçları ve kullanım biçimidir. Kullanımı gereği kişisel fikirlerin aktarımına uygun bir platform özelliği taşır. Diğer mecralara kıyasla, düşünce beyan etme açısından ve bu ifade edilen düşüncenin tüm kullanıcılarla paylaşılması açısından uygun bir içeriğe sahiptir. Hem kişisel hem de kurumsal olarak kendini ifade etmek, sunmak ve araştırmak için kullanıcılara geniş imkanlar sunar. Diğer sosyal medya araçlarının kullanım amaçlarına oranla Twitter kişinin sesini duyurmak, beğenmediği bir duruma tepki koymak, kişisel veya toplumsal bir olay adına yardım istemek için kullanabileceği en elverişli mecraların başında gelmektedir. Üstelik içerik olarak tüm sosyal ağlar arasında çok daha fazla politik içeriğe sahip olmasından dolayı siyasal iletişim için anahtar ortamlardan biri haline geldiğinin de altının çizilmesi gerekmektedir.

Kullanıcıların kendi kullanıcı profillerinde, 280 veya daha az harf ile oluşturdukları iletilere ‘tweet’, takip edilen kullanıcıların paylaşmış olduğu iletilerin yer aldığı bölüm ‘zaman akışı’ olarak adlandırılır ve atılan her tweet ters kronolojik şekilde sıralanmaktadır. Twitter kullanıcısının diğer bir kullanıcının tweetlerini düzenli olarak görebilmesi o hesabı ‘Takip etme’ durumuna bağlıdır. Bir kullanıcı tarafından paylaşılan iletinin beğenilip başka kullanıcılar tarafından paylaşılması için ‘Retweet’ seçeneği kullanılmaktadır. Retweet özelliği uygulamanın başlangıcında yer almamakla birlikte kullanıcıların Twitter üzerindeki kullanım alışkanlıklarına binaen ortaya

çıkmıştır. Kullanıcı atacağı ileti içerisinde yer almasını istediği başka bir kullanıcı var ise @ işareti kullanılarak kullanıcı ismini yazabilir böyle bir paylaşım karşı tarafın ‘bahsedenler’ bölümünde bildirim olarak yer alır. Twitter kullanıcılarının yalnızca kendilerini takip eden diğer kullanıcılar ile iletişim kurmasını sağlayan ‘Mesajlar’ bölümü bulunmaktadır. Kullanıcılar ara butonuna # ‘hastag’ sembolünü kullanarak ilgilendiği konu üzerinde paylaşılan iletilere göz gezdirebilir.

2. MEDYA ARACILIĞI İLE ALGI YÖNETİMİ, SİYASAL İLETİŞİM ve PROPAGANDA

2.1 Algıya Tanımsal Yaklaşım

Algılama bilincin ilk öğesidir. İnsanın dış dünyasındaki soyut ve somut nesnelerle ilişkiler kurması, onlar hakkında fikir sahibi oluşu, bir davranış kalıbı benimsemesidir. Ve algılama duyu organlarımızın bu nesnelere ilişkin olarak ilettiği mesajlar aracılığıyla oluşmaktadır. Algının oluşmasında fiziksel uyarılmaların da etkisi görülmektedir. Örnek vermek gerekirse gözün retinasına düşen ışık ve kulağa gelen ses bu örnekler arasında yer alabilir.

Biz insanlar dış dünyaya ve kendimize ilişkin bilgiyi duyumlarımız ve algı yoluyla elde edebilmekteyiz. Duyumlar bir fincanın sıcaklığı, soğukluğu, kafamızı kapıya çarptığımızda duyduğumuz acı gibi yaşantılarımızı içermektedir. Buna karşın algı ise, duyularımızın bizde oluşturduğu yaşantıların anlamlı bir halde yorumlanmasını içermektedir.

"Fikir basitçe zihnin düşünen bir şey olmaktan dolayı biçimlendirdiği bir kavramdır. Spinoza bu tanımda fikrin son analizde bir kavram olduğunu söylerken, neden algı demediğini de açıklar. Algı, zihnin objeyle girdiği ilişkide pasif kaldığı bir durumu imler, oysa kavram, zihni edimsel (eylem) halinde kılmaktadır'' (Balanuye,2012:99-100).

İnsanın eylemleri ve davranışları bir ortam içinde oluşmaktadır. Düşünceler, hangi ortamlarda nasıl insanlarla birlikte olunduğuna göre şekil almaktadır. Bulunulan ortam, gidilen mekânlar, dinlenilen şarkılar bile algıların şekillenmesinde rol oynamaktadır. Duyu organlarına birçok uyarı gelmesine rağmen, insanlar sadece bir bölümünü algılayabilmektedir. Bu bir anlamda insanların uyarıldığı şeye önceki yaşantılarının etkisiyle anlam kazandırmasıdır. İnsanlar farkında olmasa bile geçmiş yaşantısında edindiği deneyimler, göz ucuyla gördüğü nesneler ve kulağına gelen bir tiz ses bile tablonun şekillenmesinde pay sahibi olur. Bu düşünceden yola çıkıldığı takdirde, geçmişten günümüze tanık olunan her şeyin algıların belirlenmesinde önemli bir rol oynadığı anlaşılabilir.

İnsanın belli bir yönde harekete geçebilmesi ve kararlar alabilmesinin ön koşulu algılamadır. Bu sebeple insan bilgiyi alır, yorumlar, seçer ve harekete geçer. Algının oluşmasında duyu organlarının yapısı ve işlevi de önemlidir. Ancak duyuma anlam kattığı zaman algı oluşmaktadır. Duyumlar algıları belirler, algılar da davranışları şekillendirir. Bu da insanın vereceği tepkiye karar vererek, çevresiyle uyumunu sağlar.

"Immanuel Kant'a göre, biz bazı şeyleri olduğu gibi değil, bizim istediğimiz biçimde görürüz. Herhangi bir zamanda algıladıklarımız sadece uyaranın yapısına bağlı değil, aynı zamanda ortama, önceki deneyimlerimize, o andaki duygularımıza, genelde istek, tutum ve amaçlarımıza bağlıdır'' (Anadolu Üniversitesi, b.t, s.51, e.t, 4 Kasım 2016).

Yani her birey çevresini kendine özel bir biçimde algılamaktadır. Görülen, işitilen, koklanan, tadılan, dokunulan kısaca yaşanılan her şey o anki ruhsal durum kadar geçmiş ve geleceğe dair yaşantı ve beklentilerden de etkilenmektedir. Bu sebeptendir ki insanlar çoğu zaman fikir ayrılıklarına düşebilmekte, farklı düşüncelere sahip olabilmektedir.

Dünyamız farklı kıtalara, farklı coğrafyalara ayrılmıştır. Sonuç olarak hepimiz insanız ama farklı kültür ve deneyimlere, geleneklere ayrılmış durumdayız. Türkiye'de bile farklı yaşam tarzlarına, hayat görüşlerine, dini ve ahlaki ayrılıklara sahip kültürler bulunmaktadır. İstanbul'da yetişmiş bir ailenin yaşam tarzıyla, doğu bölgesinde yetişmiş bir ailenin hayat tarzı arasında farklar olması gibi birçok yaşam mevcuttur. Normal olarak kabul gören hayat tarzları, insanların yaşadıkları bölgelere, kabul edilen yaşam şartlarına ve deneyimlere göre şekillenmektedir.

İnsan zihninde gelişen duyu algı organizasyonunu basit bir örnekle anlatmak gerekir. Öten bir horozun sesi uyarandır. Uyaranın (Horoz sesi) beş duyu organından herhangi birini etkilemesiyle uyarım, duyu organının uyarıcıyı almasıyla duyum ortaya çıkmaktadır. Uyarıcının bunun horoz sesi olduğunu fark ettiğinde ise algı meydana gelmektedir. Örnekten de anlaşıldığı gibi insanoğlunun sahip olduğu duyma, tatma, görme, dokunma ve koklama işlevlerini gören beş farklı duyu organı algı sürecinde başlıca öneme sahiptir.

En önemli aşama ise duyu organları aracılığıyla alınan duyumların nesnelerle mantıklı bir şekilde anlamlandırılmasıdır. Mesela birisinin gözleri kapalı olmasına rağmen elmayı dokunarak algılayıp anlamlandırabilmesi gibi bu örnekte de elmayı önceden tanıma ve ellerin yardımıyla dokunup algılama ön plandadır.

"Duyular bize bir şeyin soğuk, tatlı, yumuşak ya da mavi olduğunu iletirler. Oysa bu nitelikler bazı nesnelere ait olan özelliklerdir. Örneğin, hava soğuktur, pasta tatlıdır. Buradaki soğuk ve tatlı gibi iletiler bizim duyu organlarıyla aldığımız iletileri, bu duyumların nesnelerle ilişkilendirilmesi ise algılarımızı oluşturur'' (Tekinalp ve Uzun,2006:70-71).

2.2 Algının Özellikleri

Hem kendi benliğimizden hem de dış dünyanın varlık ve niteliklerinden haberdar olabilmek için ilk başvuracağımız araç duyumlardır. Dış dünyada ve hatta bilinç dünyamızda ne varsa ve ne oluyorsa o hadiselerin tamamından haberdar olamamaktayız. Çünkü var olan algı araçları sınırlı sayıdadır. Dış dünyada farkına varılan nitelikler, duyumların algısından başka bir şey değildir.

Duyumları anlamlandırıp algılama aşamasında birçok etken insan zihnini yönlendirmektedir. Bu aşamaları anlamak açısından belli kavramlar ortaya atılmıştır. Algıda alan, bütünlük, değişmezlik ve seçicilik gibi kavramlar ön plandadır. Bu kavramlar yoluyla insanların algılama süreçlerinde geçtiği aşamalar ortaya çıkarılıp, insan davranışlarına etkide bulunan önemli unsurlar öğrenilmektedir. Bununla birlikte geçmiş yaşantılarda yer alan anılar, yaşanılan deneyimler, yaşam biçimleri, aile bağları, ikili ilişkiler algılama sürecinde etkin bir rol oynamaktadır.

Çevremizde, etrafımızda olup bitenler arasında duyu organlarımız aracılığıyla kavradıklarımız insanın algı alanını oluşturmaktadır. Günümüz modern dünyasında kalabalık, gürültülü ve hızlı akan bir yaşamla karşı karşıya kalmış durumdayız. İnsanlar hayatın bu hızı karşısında mecburen de olsa belli ortamlarda bulunmak durumunda kalmaktadır. Bulunduğu ortamda birey neleri duyumsayabilirse onun algı alanını orası oluşturmaktadır. Eğer birey bir konserdeyse onun algı alanı, uyarıcıları aldığı çevrenin tamamını

oluşturmaktadır. İnsan konserde sesi duyumsar, anlamlandırır ve algılar. "Dışsal ve içsel algı, ruhumuzun içindeki karanlık odayı aydınlatan iki penceredir, zihin bu karanlık odanın donuk yontulmuş aynasına benzer ve kendiliğinden eşyanın resimlerini yansıtır, fakat o burada onların şeklini değiştirir, yani kısmen demet halinde toplar ve kısmen türlere ayırır'' (Vorlander; Çev. İzzet ve Saadeddin,2008:447).

Geçmiş yaşantılardan yola çıkıldığında hayattan edinilen tecrübeler de biz insanlara bir yol çizmektedir. İnsanlarla içinde bulunduğumuz ilişkiler, aile bağlarımız, arkadaşlarımız, örnek aldığımız insanlar, okuduğumuz kitaplar ve ilgi alanlarımız bizim hayata bakış açımızı şekillendirmektedir. Bir Türk'ün Hindistanlı bir bireyin yediği böcekler karşısında midesi bulanabilmekte, o durum ona itici gelebilmektedir. Bunun sebebi geçmişten gelen Türk yemek kültürüdür. Böyle bir yemek kültürü içinde büyüyen birisine yemeğin itici gelmesi için böcekleri yemesine gerek yoktur, sadece görmesi yeterlidir. Çünkü ona öyle öğretilmiştir, bu gelenek geçmişten gelen aile kültürüyle alakalıdır.

Algıda bütünlük kavramı ise insanın çevresindeki nesneleri, insanları bir bütün olarak algılama eğilimidir. Bir ağaca baktığımızda gövde, yaprak olarak değil de onu bir ağaç olarak bir bütün olarak algılamaktayız veya bir itfaiyeciyi giydiği kırmızı kostümler ve arabasıyla hatırlarız. Onu bu özellikleri dışında sıradan bir kıyafetle görsek tanımakta zorlanabiliriz. İtfaiyeciyi itfaiyeci yapan içinde bulunduğu kıyafetlerdir bu polislik, askerlik veya kıyafetin, dış görünüşün önemli olduğu her alanda geçerli olabilmektedir. Burada nesnelerin, hayvanların, insanların vs. sahip olduğu nitelikler ve ayrıcalıklar önemlidir.

Algıda değişmezlikte en önemli etken insanın o nesneyi önceden görmesi ve tanımasıdır. Nesnelerin farklı koşullarda bulunmasına karşın bizler onları yine eski halleri ile algılayabilmekteyiz. Daha önce gördüğümüz bir kırmızı spor araba uzakta farklı bir boyutta olmasına rağmen biz onu normal hali ile yani önceden gördüğümüz boyutu ile algılarız. Veya Türk bayrağını gece karalıkta da görsek kırmızı beyaz olarak algılamaktayız.

Bunların dışında algıda bir diğer önemli boyut ise seçiciliktir. Bir sahafa gittiğimizi farz edelim. Sahafta yüzlerce kitap bulunmaktadır ve bize orada

birçok uyaran etki etmektedir. Ama bizim hayranı olduğumuz yazarın kitabı veya daha önce filmini beğendiğimiz bir kitap orada bulunuyorsa biz direkt olarak onu algılamaktayız. Bunun sebebi bizim o isme odaklanmamız veya bilinçaltımızda o ismin yer etmiş olmasıdır. Bu tip şeyler hayatımızın her alanında bizi yönlendirmekte ve şekillendirmektedir.

Algının tüm özelliklerini gözden geçirdiğimizde ortak nokta görme duyusudur. "Görmenin diğer duyulara göre daha iyi bilgi sağlamasının nedeni şudur: Görme duyusu, algıladığı belirli nitelikler (örneğin renk ve ışık) yoluyla sadece bu nitelikleri değil, başka duyulara ait olan ortak duyu verilerini de (örneğin durağanlık ve hareket, sayı, birlik) kavramamızı sağlar; ayrıca birliği algılamamıza yol açarak, renk gibi duyulabilir unsurlar yoluyla bu unsurların taşıyıcısı olan bireyleri birbirlerinden ayırt etmemize olanak verir'' (Foucault; Çev. Eksen,2012:12).

2.3 Medyada Algı Yönetim Şekilleri

Algı yönetimi denildiğinde ilk olarak ön plana çıkan şey duygu olmaktadır. Çevremizde dönen olaylar duyularımız aracılığıyla anlam kazanmakta ve beynimize yerleşmektedir. Mantıksal ve matematiksel doğrular beynimizden kolayca silinebilmektedir bu sebeple bizler için asıl olan nasıl hissettirdiğidir. Örneğin, bizler bir firmanın ürününü alırken, alışveriş yapmayı düşünürken, marka veya ürünlerin bizde nasıl bir duygu yarattığı, bizlere nasıl hissettirdiği ve reklamlarında insanlara karşı nasıl bir algı oluşturduğu önemlidir.

İnsan yapısının dış etkenlere karşı son derece açık bir yapısı vardır. Bu nedenle dünya üzerinde yer alan büyük şirketler, devletler, medya ve özellikle illegal örgütler kendi çıkarları için gerçekleri manipüle edebilmektedir. Kendi doğrularını yansıtarak insanların o tarzda düşünmelerini isteyebilmektedirler. İnsanlar sadece onların istediği şeyleri görüp, duyup, okudukları taktirde, arzuladıkları hedeflere daha hızlı ulaşabilmektedirler.

İletişim araçlarının, yani geniş anlamıyla insanlar arasında bilgi iletimini ve alışverişini sağlayan olanakların oldukça eski bir tarihi bulunmaktadır. Gelişim sürecine baktığımızda kitle iletişim araçları ilk olarak haberleşme ihtiyacından dolayı ortaya çıkmıştır. Bu sebepten dolayı medya bu amaca yönelik

şekillenmiştir. İlerleyen zamanlarda işitsel ve görsel iletişim araçlarının da eklenmesiyle medya haber alma işlevinin ötesine geçmiştir.

İçinde bulunulan modern çağda çevremiz insan algılarına yönelik birçok bilgi enformasyon kaynağı ile doludur ve şu an insanoğlunun yarattığı modern çağ, enformasyon yüzyılı olarak tanımlanmaktadır. Sürekli etkileşim içerisinde olmamızı sağlayan internet, televizyon, uydu ve enformasyon teknolojisindeki diğer yeni gelişmeler haberleşme ve yaşamsal konularda hayatı kolaylaştırmakta ancak diğer yandan da gerçek ve illüzyon arasındaki farkı ayırt etmemizi zorlaştırmaktadır. Bunun sebebi çok sayıda enformasyon ve bunun sonucunda oluşan bilgi kirliliğidir.

Gelişen teknolojiyle birlikte sanal ortamda da yer alan binlerce web sitesi, kanal, gazete ve mobil uygulamalar mevcuttur. Bu binler arasından milyonlarca bilgi kitle iletişim araçlarıyla insanların önüne sunulmaktadır. Ama bu enformasyonların büyük çoğunluğu günümüzde insanların gelişimi, haberleşmesi, doğru bilgiye ulaşımı açısından değil, gücü elinde bulunduranların faaliyetleri, algıların yönetimi, reklamcılık ve maddi kaygılardan ötürü bizlerin önüne gelmektedir. Bu yönde devam eden teknolojik ilerleme dünya üzerinde yüzdelik dilimlere vurulduğu taktirde küçük bir bölümü zenginleştirmekte, geri kalan büyük parça ise o güce hizmet etmektedir.

"Ortak kanının tekrarladığı gibi, insan her zaman haberleşmiştir. Burada önemli bir antropolojik veriyle karşı karşıyayız. Ama bugün, ortak bir formüllü diğer bir deyişle söylemek gerekirse, insan yaşamak için haberleşmiyor, haberleşmek için yaşıyor. Tüm farklılık budur. Haberleşme konusu etrafında gerçek bir ideoloji, yani bize gerçek gibi sunulan olayları gösteren tutarlı bir sistem oluşmuştur. Haberleşme eylemini toplumumuzun temel hedeflerinden biri haline getiren bu ideoloji, aynı zamanda siyasi ideolojilere bir alternatif, bunlardan bir kaçış olarak ortaya çıkmaktadır'' (Charon; Çev. Tatlıpınar,1992:181).

2.3.1 Medyatik Yöntem

Günümüzde bireysel ve toplumsal olarak kitlelere enformasyon akışını sağlayan kanallardan biri olan ve tek kelimeyle bu tüm kanalları temsil eden

medya kavramı; gazete, dergi, radyo, televizyon, internet gibi kitle iletişim kanallarının tümünü içine alan genel bir kavram olma niteliğini taşımaktadır. Bu anlamdan yola çıkıldığı taktirde medya kitle iletişiminde gerekli araçlarla bu hizmeti sunan yapıyı ifade ettiği gibi bu iletişimin gerçekleştiği ortamın kendisini de ifade etmektedir. "Medya tanımlaması bütün dünya ülkelerinde olduğu gibi ülkemizde de halkı bilgilendirme görevini üstlenmiş olan tüm yayın organlarını tek sözcük altında toplayan bir sözcük olmuştur'' (Gönenç, 2004:34-35). Medyatik Yöntem ise egemen güçlerin medya içeriği altında var olan kitle iletişim araçlarını kullanarak kendi fikir ve düşüncelerini hayata geçirmek için kullandığı bir çeşit algı yönetimi yoludur.

Kitle iletişim araçları belirli tarihsel ve toplumsal koşulların ürünlerini oluşturmaktadır. Bu araçların üretilmesi, kullanılması ve zaman içerisinde geliştirilmesi üretim araçlarını kontrolü altında bulunduran egemen grupların çıkarları ve beklentileri ile ilgilidir. Bu teknolojik araçlar, belli toplum tiplerinin ve o toplum içindeki sosyal ilişkilerin sonucu meydana gelmektedir. Kitle iletişim araçları arasında yer alan basın, radyo, televizyon, internet ve sinema kapitalist toplumsal ilişkilerin ürettikleri arasındadır. Bu araçlar kapitalist sistemi yeniden ve yeniden üretmektedirler.

Bugün içinde bulunduğumuz modern çağda insanların aynı olayları farklı yerlerde deneyimleyebildikleri, anlık olarak bilgiye ulaşım sağladıkları ve birbiriyle iç içe olduğu bir dünyada yaşanmaktadır. Küreselleşme ve iletişim teknolojilerinin gücü sayesinde Japonya'dan Türkiye'ye kadar insanlar aynı popüler müziği, haberleri, filmleri ve televizyon programlarını alabilmektedirler. Artık haber kanalları yirmi dört saat yayım yapabilmekte, haberleri ve meydana gelen olayları anlık bir şekilde bildirebilmektedir. Günümüzden örnek vermek gerekirse; Suriye'de gelişen olaylar anlık olarak insanlara ulaşabilmekte ve o coğrafyada meydana gelen terör olayları artık dünyanın çözmek istediği bir problem haline gelmiştir. Bu sayede insanlar arasında farkındalık düzeyi artmakta, dünyanın sorun olarak nitelendirdiği problemler için sivil toplum hareketleri harekete geçebilmekte, insanlar gönüllü olarak farklı projelerde yer alabilmektedir.

ABD'de yer alan Hollywood film sektörü ise tamamen kapitalist sistemin bir çarkı haline gelmiş durumdadır. İnsanları bir hayal dünyasına sürükleyen bu yapı, insanların hayatlarının önemli bir parçası haline gelmiştir. Artık insanların reel olarak ne yaşadığı değil o televizyon kutucuğu içinde dönen sahte dünyada ne yaşandığı önemli hale gelmiştir. Leonardo Di Caprio, Angelina Jolie veya Türkiye'de yer alan medyatik starlar evimizden biri haline gelmiş durumdadır. Bu durum o kadar önemli bir aşamaya gelmiş haldedir ki insanlar o medyatik starlarla gülmekte, onlarla üzülmektedir ve hayatlarını o duruma göre şekillendirmektedir. Bunun oluşmasında en önemli pay çekilen filmlerin, dizilerin, videoların dünyanın dört bir yanına ulaşabilme gücü ve yeterliliğinin olmasıdır.

Eskiden basın, televizyon ve film gibi iletişim yöntemleri nispeten kendi içine kapalı alanlar olsa da bugün artık iç içe geçmiş durumdadır. Televizyon, radyo, gazete ve telefon gibi araçlar teknolojik ilerlemenin ve internetin hızla yayılmasının bir sonucu olarak dönüşümlere uğramışlardır. Artık gazeteler online okunabilmektedir. İnsanlar kişisel bloglar, video kanalları oluşturarak kendi fikir ve düşüncelerini sanal ortamlarda milyonlarca kullanıcıya ulaştırabilme olanağına sahiptir. Ve ayriyeten herkesin elinde cep telefonu benzeri araçların olması, teknolojik araçlara ulaşım kolaylığı ve uydu yayıncılığı sayesinde insanların önüne istemediği kadar bilgi akışı sunulmaktadır.

Bu durumun olumlu olduğu kadar olumsuz tarafları da bulunmaktadır. Olumsuz olarak insanların karşısına çıkan problem doğru olabilecek bilgilerin yanında manipüle amaçlı ortaya atılan ya da doğruluk payı taşımayan metinlerin oluşturduğu bilgi kirliliğidir. Farklı yönlerden gelen farklı bilgi akışları insanları düşünsel açıdan yormakta ve gelişen olayları sıradanlaştırmaktadır. Beş dakika önceki haber bir son dakika haberiyle etkisiz hale gelmekte ve etkisini yitirebilmektedir. Bilgiye bu kadar kolay ulaşabilme olanağı insanın araştırma kabiliyetini elinden yavaş yavaş almaktadır ve insanların sunulan bilgileri sorgulamaksızın kabul etmesine neden olmaktadır.

Günümüz teknolojisinin yarattığı etkiye baktığımızda insanlar sanal bir gerçeklik içinde yaşamaktadır. Kitle iletişim araçlarını yani medyayı elinde

bulunduran güçler ne isterse insanlar onu okur, onu görür ve onu duyar duruma gelmiş durumdadır. İzlenilen filmler, diziler, haberler, dinlenilen müzikler, yoldan geçerken görülen reklam billboardları bile farkında olmaksızın insan hayatına yön vermektedir. Biz insanlar ise bunun farkında bile değiliz ya da farkında olmak istememekteyiz. İş artık o kadar ilerlemiş ve büyük bir aşama kaydetmiş ki, medyaya şekil veren egemen güçler insan psikolojinin en ince ayrıntılarına kadar durumu ele almaktadır. İnsanlığın içinde bulunduğu günlük yorucu rutin yaşam ise buna ek olarak insanların düşünme gücünü zayıflatmakta ve bu sayede bilgi direkt olarak insan zihnine yerleştirilmiş hale gelmektedir.

Buna ek olarak insanoğlunun hayatının önemli bir parçasında yer alan ve bağımlılık düzeyine ulaşan medya araçlarından sürekli şekilde gelen paylaşımlar bizi kafa olarak yormakta ve biz farkında bile olmadan bilinçaltımızı şekillendirmektedir. Bilinçaltımızın şekillenmesi ile gelecek günlerde alacağımız kararlar etkilenmektedir.

"Walter Lippmann'a göre algı ve gerçeklik arasındaki uçurum modern dünya ile daha da genişleyerek, sosyal, siyasal ve ekonomik hayatın içerisindeki karmaşıklık kitle iletişim araçlarının zihnimizdeki imgeleri değiştirmesi ile hız kazanmıştır. Lippmann, kitlelere sunulan söz ve imgelerin bir çeşit sanal gerçeklik yarattığını ve istenilen şekilde davranış geliştirmede etkili olduğunu söylemektedir'' (Özdağ,2013:207).

Birey olarak insanoğlu teknolojik değişmeyi denetleyememektedir ve bu hızlı değişim yaşamlarımızı zor duruma sokma tehdidi taşımaktadır. Artık hayata dair daha çok bireyselleşme ve kendi hayal dünyasında yaşama tercih edilir hale gelmiştir. İzlenilen Hollywood filmleri, kullanılan sosyal ağlar insanları kendi benliğinin dışında farklı bir insanın oluşumuna neden olmaktadır. Bu gelişmeleri takiben insanların kullandığı kelimeler, giydiği kıyafetler, yaşam tarzı, el ve kol hareketleri dahil her şey küresel medya sayesinde yavaş yavaş şekillenmektedir.

Zaman ilerledikçe, teknoloji ve medya geliştikçe bireyler daha çok robotlaşmakta, kendilerinden ne istenilirse onu yapmaktadır. Robot kavramını bir mecaz olarak kabul etmekteyiz ama gelecek yıllarda bu durumun kesin

olarak gerçekleşmeyeceğini söylemekte zordur. İnsanoğlunun geçmiş yaşantısını ve bugününü ele alırsak, dünyada değişen hayat standartlarını, insan yaşamında doğallığın ve sadeliğin yok oluşunu kavrayabilmek için biraz düşünmek yeterli olacaktır.

"Sonuçta, bilim ve teknolojideki gelişmeler insanın özgürleşmesi için değil; insanın kendisiyle, başka insanlarla ve doğa ile uyum içinde yaşayabileceği daha gelişkin bir hayatın oluşturulması için değil, Walter Benjamin'in sözleriyle, organik olanın inorganik olanın tahakkümü altına alındığı bugünkü modern toplumsal sistemlerin yeniden üretimi için kullanılmış olmaktadır'' (Oskay,2011:113). İnsanlar süreklilik arz eden ve durmaksızın gelişim gösteren üretim faaliyetlerinin farkında olmaksızın veya olarak, gönüllü çalışanları haline gelmiş bulunmaktadır. Bireylerin bu sürece desteğinde hayatın var olan realitesinden kaçarak yalnızlaşması, hayatın akışından kedini soyutlaması ve bu durumun kitleler halinde çoğalması etkin rol oynamaktadır.

Gerçek iletişim olarak tarif edilebilen şey; insanların özgürlük içinde var olabildiği ortamlarda gerçekleşebilmektedir. Bu ortamlar biz insanoğlunun kendi fikir ve düşüncelerini kendileri üretebildiği, karşılıklı fikir alışverişinde bulunabildiği, özgür bir iradeyle araştırma ve denetleme isteğini gerçekleştirebildiği ortamlar ve bu tarz yaşam olanaklarını sağlayan yerlerdir. Bir başka insanın veya insanca değerlerden uzaklaşmış toplumların hegemonyası altında özgür ve gerçek iletişim olanaklarından söz edilememektedir. Gerçek bir iletişim ortamına kavuşabilmek için şu an yaşanılan ve kabul edilen hayat tarzlarının eleştirel olarak gözden geçirilmesi, düzeltilebilir ya da yenilenebilir hangi durumlar varsa bu yönde harekete geçilmesi gerekmektedir.

2.3.2 Siyasal Yöntem

Siyasal iletişim kavramı İkinci Dünya Savaşı sonrası Amerika Birleşik Devletleri'nde doğup gelişmiş ve 1960'lı yıllardan itibaren de Batı ülkelerinde kullanılmaya başlanmıştır. İçinde bulunduğumuz modern çağda ise iletişim alanındaki siyasal yöntem, iletişim dünyasındaki hızlı gelişmelerle birlikte çok yaygın olarak kullanılmakta ve önemi her geçen gün daha da anlaşılmaktadır.

Siyasal yapıların ya da kişilerin yürüttükleri siyasal çalışmalarının toplumsal altyapısının ne olduğu, nasıl bir toplumsal zeminde üretildiği, toplumsal karşılığının ne olduğu ne kadar işe yarar olduğu ne kadar sonuç getirici olduğu, nasıl bir dil kullandığı ve nasıl bir kültür oluşturduğu üzerine düşünmek gerekmektedir.

Bir toplumun ruh hali, ekonomik ve sosyal ihtiyaçları, içinde barındığı farklı ideolojik eğilimler ve yaşam biçimleri, siyasi partileri nasıl algıladığı konusunda belirleyici bir unsur taşımaktadır. Siyasi partilerin önde gelen isimleri de bunları göz önünde bulundurarak bugüne ve geleceğe dair siyasi ve algısal olarak yol haritasını belirlemektedir Bunun için siyasi oluşumlar çeşitli stratejilerle, reklam ve organizasyon şirketleriyle birlikte çalışmaktadırlar. Ve tüm bunları insanları etkileyebilmek, toplumsal çoğunluğa erişebilmek ve kendi kamuoyunu oluşturabilmek için yapmaktadırlar.

Her insan kendisine gelen siyasi iletiyi kendi sosyokültürel yapısına ve hayata bakış açısına göre anlamlandırmaktadır. Bu sebeple siyasi liderler ve oluşumlar her bölgeye farklı vaatlerde bulunmaktadır. Bölgelere göre farklılık gösteren insanların sorunlarını ve geleceğe dair beklentilerini ele alıp bu yönde strateji geliştirmektedirler. Bölge insanları da siyasal yapıların faaliyetlerinden bir değer yargısı oluşturup, bunun üzerinden siyasal davranışlarda ve tercihlerde bulunmaktadır.

Siyasal iletişimin var olduğu alanlarda kullanılan sloganlar, görseller, renkler, figürler, kavramlar, sesler ve siyasal grupların beden dili dahil tüm göstergeler insanların algısını etkilemekte ve şekillendirmektedir. Bunlardan etkilenen, bu kavramları benimseyen insanlar yeni bir değer yargısı yaratabilmekte ve bunları toplumsal bir harekete dönüştürebilmektedir. "İradenin aşkın temeli ve iradenin özgür olarak algılanması, iradenin tüm öznelerin önünden gittiğini gösterir. İrade belli bir nesneye yönlendirilebilir ancak, o nesnenin kendisi nedeni değildir'' (Zupancic; Çev. Özcan,2010:51).

Siyasal iletişim hem kendi kamuoyunu yönetmeyi hem de dış kamuoyunu yönetmeyi gerektirmektedir. Burada en önemli aktörler halkı yönlendirebilecek, fikirlerinin değişiminde rol oynayabilecek olan siyasi liderler ve topluma, o yöreye ait olmuş medyatik isimlerdir. Medyanın büyük

bir bölümünü bu isimler yönetmekte ve gündemin oluşturulmasında rol oynamaktadırlar. O güce sahip olanlar, o gün ne isterlerse insanlar arasında o konuşulmaktadır. Ülke içinde bir ekonomik kriz veya farklı bir problem varsa bu problemin halk arasında var olan etkisinin yatıştırılması için yetkili bir isim çıkıp, bu konuyu ekarte edebilecek farklı bir mevzu ortaya atabilmektedir. Siyasilerin medyayı bu şekilde yönlendirmesi dünyanın hemen hemen her köşesinde, hatta dünyanın özgürlükler anlamında en gelişmiş ülkelerinde bile aynı etkiye sahip olduğu söylenmektedir. "Medya gündemi üzerinde etkisi mümkün olabilecek kişilerin başında devlet başkanları gelmektedir. Her ülkede olduğu gibi Amerika'da da bir numaraları haber üreticisi, başkandır. Başkanın çoğu kişinin ulaşamadığı iletişim medyasına ulaşma olanağı, onun önemini arttırmaktadır'' (İnceoğlu,1998:64,65).

15 Temmuz gecesi Türkiye'de gerçekleştirilmek istenen darbe girişimi sırasında siyasilerin yaptığı açıklamalar ve medya kanalları aracılığıyla yapılan gösterimler, medya enformasyonları ele alınırsa, insanlar üzerindeki algı yönetim gücünün etkisi kavranabilir. Ülkenin lideri vasfını taşıyan kişinin, o gece yapacağı açıklamalarla darbeyi püskürtebilmesi için insanları yönlendirebilmesi ve ikna edebilmesi gerekiyordu. İnsanlara ulaşabilmenin en kolay yolu ise o gece gördüğümüz gibi kitle iletişim araçlarıdır. Aşağıda yapılan alıntıda göreceğimiz gibi kullanılan kelimeler, sözcükler ve insanlara hitap edebilme şekli dahil iletişim alanındaki her şey insanları etkileme ve yönlendirme bağlamında çok önemli rol oynamaktadır. 15 Temmuz gecesi askeri kalkışmadan hemen sonra Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın ilk açıklamaları CnnTürk'de ekranlara gelmişti. Açıklamanın yapıldığı şartlar ve kullanılan FaceTime uygulaması medyanın günümüz Türkiye'sinin şekillenmesinde çok önemli bir etkide bulunduğunu göstermektedir.

"Erdoğan, CnnTürk kanalında canlı yayın yapan Hande Fırat'a cep telefonundan tatilini geçirmekte olduğu Marmaris'ten konuşarak darbe girişiminin başarısızlığa uğrayacağını söylemişti. Diğer televizyon kanalları da CnnTürk' den görüntüyü naklen aktarmıştı. Ordunun bir kısmının kalkışma içinde olduğunu belirten Erdoğan, 'Halkımıza çağrı yapıyorum: milletimizi illerimizin meydanlarına, havalimanlarına davet ediyorum, milletçe toplanalım.

Bunların azınlık grubu, tanklarıyla, toplarıyla gelsinler' demişti'' (www.hurriyet.com.tr, 2016, e.t, 13 Kasım 2016).

Cumhurbaşkanının darbe girişimi gecesi yaptığı açıklamalardan yola çıkıldığı taktirde, bu söylemler halk için, ülkenin bütünlüğü için o geceye dair olumlu yönde tesir eden siyasal açıklamalar olarak görülmektedir. Cumhurbaşkanının açıklamalarından sonra insanlar Türkiye'nin dört bir yanından sokaklara çıkarak askeri darbeyi gerçekleştirmek isteyenlere karşı bir sivil harekât başlatmıştır. Burada daha önce bahsedildiği gibi algı yönetiminde medyanın ve onu kullanan güçlerin çok önemli bir payı olduğu görülmüştür. Gelişen teknoloji, mobil uygulamalar ve küreselleşme sayesinde Cumhurbaşkanı milyonlara seslenebilmiştir.

15 Temmuz gecesi Cumhurbaşkanının anlık açıklamalarının televizyon ekranlarından insanlara ulaşması Türkiye Cumhuriyeti'nin bugününü şekillendirmiştir. O geceki atmosfer ve bilinmezlik ortamında algı yönetimi ve insanları yönlendirebilmeye dair seçilecek cümleler, kullanılacak kelimeler hayati değere sahipti. Yapılan açıklamalar, teknolojinin kullanımı ve gelişen olaylardan sonra görüyoruz ki etkili bir algı yönetimi gerçekleştirilmiştir.

Bu gelişen olaylarla beraber o geceye dair Cumhurbaşkanının açıklamaları dışında diğer önemli etken, tüm siyasi partilerin TBMM çatısı altında toplanması ve dört siyasi parti liderinin verdiği bütünleştirici mesajlar olduğu anlaşılmaktadır. Burada en önemli nokta Türkiye'de yer alan tüm siyasi, etnik unsurları bir arada toplayabilmek ve herkesi ortak noktada buluşturabilmekti. Farklı hayat görüşlerine sahip olunmasına rağmen aslında insanlar ortak bir payda altında toplanabilmektedir. Bu birlik mesajları ile birlikte tüm görüşten insanlar tek bir amaç altında toplanarak, tek bir hedefe yönlendirilmiş oldu. Medyanın ve kitle iletişim araçlarını kullanan egemen güçlerin olumlu yönde katkılarıyla, bu bütünleştirici ortam Türkiye Cumhuriyeti'nin darbe girişimini vatandaşlarının hep birlikte ele ele vererek atlatmasına yardımcı olmuştur.

2.3.3 Şiddete Dayalı Yöntem

Algı yönetiminin en önemli ayağı olan kitle iletişim araçlarının insanları harekete geçirme konusunda olumlu olduğu kadar olumsuz yönleri de mevcuttur. Bu çocuk yaştaki izleyici içinde, orta yaş ve üstü içinde geçerlidir.

Akli olgunluğa erişememiş küçük yaştaki izleyici çizgi film izlerken, akli olgunluğa eriştiği düşünülen bireylerde bir haber bülteni ya da sinema filmi izlerken etkilenebilmektedir. Bu iletiler kişilerin hayata bakış açısını etkilemekte ve kişiler için rol model oluşturmaktadır. Bireydeki değişim bir anda olan bir durum değildir, sürekli şekilde aynı iletilere maruz kalan birey durumu benimsemekte ve hayatında normal bir hal almaya başlamaktadır.

Gelişen dünya koşullarında medyanın toplum üzerindeki etkisini yadsımak kolay değildir. Ayrıca medyanın çeşitli yollarla insan davranışlarını şekillendirmede önemli bir rolü olduğu bilinmektedir. Medya dış dünyada olanları insanlara aktarmakta ama bunu yaparken şiddet olgusunun dozunu ayarladığını söylemek güçtür. Günümüzde artık maddi kaygılardan ve reyting korkusundan şiddet medyada bir araç olarak kullanılmakta ve içinde şiddet olmayan bir olayın haber olarak kabul edilmediği günlere gelinmiş bulunmaktadır.

Dünyada ve Türkiye'de şiddet unsurlarını içeren polisiye, korku, gerilim filmleri televizyonun en çok seyredilebileceği saatlerde izleyiciye çok fazla bir seçenek bırakmaksızın ekran önüne sunulmaktadır. Buna bilim kurgu ve çizgi filmleri de eklersek televizyon karşısındaki bireyler sürekli şiddet içerikli görüntülerle karşı karşıya kalmaktadır.

"Televizyon programlarındaki şiddet üzerine çok sayıda çalışma yapılmıştır. En yoğun çalışmalar 1967'den sonraki her yıl bütün önemli Amerikan yayım istasyonları ağlarında izlenme oranının en yüksek olduğu saatlerle, hafta sonu gün içindeki yayın saatlerinden örnekleri inceleyen Gerbner ve yardımcıları tarafından gerçekleştirilmiştir. Şiddet içeren eylemlerin ve görüntülerin sayı ve sıklıkları belirli alanlardaki program türlerine göre tablolanmıştır. Araştırmadaki şiddet, fiziksel zarar ya da ölüm içeren, kendine ya da ötekilere yöneltilmiş korku ya da fiziksel güç kullanımı olarak tanımlanmıştır. Televizyon dizilerinin en yüksek şiddet içeren programlar olduğu anlaşılmıştır: Saat başına 7.5 şiddet içeren görüntü oranıyla programların ortalama yüzde 80'i şiddet içermektedir. Her ne kadar öldürme fiili gerçekleşmiyorsa da çocuk programları çok daha yüksek şiddet düzeyi içermektedir. Çizgi filmler, bütün öteki programlardakine oranla daha fazla

sayıda şiddet eylemi ve görüntüsü içermektedir'' (Giddens; Çev. Güzel,2013:657).

İnsanlar sahip oldukları yeni medya kanalları ile reel yaşamında karşılaşabileceğinden çok daha fazla cinayet, şiddet, darp, intihar, cinsel taciz, işkence, silah kullanımı gibi çeşitli şiddet olaylarına medya içerikleriyle tanık olmaktadır. Uzun süre bu içeriklere maruz kalan bireyler artık bu davranışları içselleştirmektedir. Bunun yanı sıra medyanın şiddeti öğretmesi, gerçek yaşamda toplumu şiddet karşısında duyarsızlaştırmaktadır. Artık insanlar için bu tip olaylar sıradanlaşmakta, günlük sıradan bir olay niteliği halini almaktadır. Örneğin filmlerde gerçekleşen gasp, cinsel taciz, yaralama gibi birçok suç sonucu bunu işleyen fail serbestçe yine hayatına devam edebilmektedir. Olay işlendikten sonra adaleti sağlayabilecek kurum ve kuruluşlar bu tip medya içeriklerinde çok az oranda mevcuttur. Bu tip suçları olağan hayatımızda işleyen suçluların normal bir psikolojiye sahip olmadığı da hesaba katıldığı taktirde bu tarz medya iletilerinden etkilenmemeleri ve içselleştirmemeleri çok zor gözükmektedir. Yapılan şiddeti meşru gösteren dizi ve film örneklerinde bunu gerçekleştiren oyunculara insanlara rol model olarak sunulmakta ve kişiler birer kahraman olarak toplumlarda yer almaktadır. Şiddeti olağanlaştıran bu yöndeki medya içeriklerine toplumun eleştirel, sorgulayıcı bir bakışla yaklaşması gerekmektedir. Küçük yaştaki ve erişkinlik çağındaki bireylerin sağlıklı karakter gelişimleri açısından devlet kurum ve kuruluşlarında medyanın şekillenmesine dair rolü bulunan isimlerin ve medya sektöründe yer alan aklı başında şahsiyetlerin katkıları ve girişimleriyle şiddet ve gerilim üzerine yayın politikasını düzenleyenlere yaptırımlar uygulandığı taktirde bu problemler aşılabilir gözükmektedir.

"Kitle iletişim araçları ve medyadaki şiddet saldırganlığı çok çeşitli yollarla ortaya çıkarır. Bu yollardan en dikkat çekici olanı taklittir. Birçok psikolojik çalışma çocukların ve gençlerin yeni davranışları başkalarını gözlemleyerek öğrendikleri ve sık sık televizyonda gördükleri saldırgan modelleri kendilerine örnek aldıklarını göstermektedir'' (Eroğlu,2009:207). Yani medya içeriklerine maruz kalan bireyler birilerini kendine örnek almakta ve o tarz bir yaşamı kendi dünyasına yansıtmak istemektedir. Asosyal insanlar çevreden, insanlardan kopmaları sonucu sığınacağı en önemli durak televizyon ekranları

ve teknolojik aletler olmaktadır. Artık gerçek dünya değil o aletlerin içinde yer aldıkları sanal dünya insanlar için önemli hale gelmektedir.

İzlenilen film ve dizilerin insanlar üzerine olan etkisine dair birçok örnek insan hayatında mevcuttur ve bu örneklerin çoğu göz önüne alındığında insanlar açısından olumlu sonuçlar doğurmadığı görülmektedir. "İstanbul'un Küçükçekmece ilçesinde kız arkadaşı Yağmur Önüt'ü iddiaya göre şakalaşırken pompalı tüfekle boynundan vuran üniversite öğrencisi Egemen Vardar'a Yağmurla birlikteyken Twitter'dan yayımladığı ölümle ilgili mesajları soruldu. Sanık da 'Ezel dizisinde hem dizi başlangıcında hem de dizi içinde geçen sözlerdir. Hatta 'Ölümden mutlu son çıkar mı?' sözü de yine Kenan İmirzalıoğlu kendini öldürmek için hazırlandığı sırada diğer oyuncunun ona söylediği sözdür' dedi'' (www.cnnturk.com, 2016, e.t, 14 Kasım 2016).

İçinde bulunduğumuz teknoloji çağında dünyanın her yanında bu haber gibi sayısız vakaya rastlanmaktadır. Bu sadece yukarıda olayın gerçekleştiği İstanbul'a özgü değildir. Dünyada süper kahraman olarak nitelendirilen karakterlerden etkilenen nice çocuklar onları taklit etmeleri sonucu kendi canlarına kıymaktadırlar. Medya artık insanın yaşamı ve davranışları üzerindeki etkisiyle, belki şu anda hepimizi olmasa bile büyük çoğunluğu hissizleştirmekte, düşünme gücünü zayıflatmakta ve daha önceden garipsediğimiz yapmam denilen davranışları, hareketleri normalleştirmektedir.

İnsanoğlunun bunu nasıl yeneceğine dair birçok reçete ortaya koyulmaktadır. Daha fazla okumak, okuduğunu anlamak, sorgulamak, insanlarla birlikte olmak, teknolojik araçlarla insanların arasına biraz mesafe koyarak ve insani ilişkileri geliştirerek bunlar aşılabilir. Fakat modern çağı olumlu yönde geliştirecek, insanoğlunu bir adım daha ileri götürecek gelişmelerden de mahrum olunmamalıdır.

2.4 Dördüncü Güç Olarak Medya ve Algı

Demokrasinin bilinen 3 unsuru, yasama, yürütme ve yargı dışında dördüncü etmen olarak medya denetleyici güç olarak kabul edilmektedir. Medya, insanlara enformasyon göndererek onları gelişmelerden haberdar eden, halkın bilgilendirilmesinde, eğitilmesinde ve ortak sorunlar üzerinde tartışma

platformları sunabilme gücüne sahip yazılı basın, dergi, televizyon, radyo, internet gibi kitle iletişimini sağlayan araçlara verilen isimdir.

Medya olarak tanımlanan kitle iletişim araçları günümüzde artık hemen hemen her an kayıt ve gözetleme halindedir. Bireyler hiç tahmin edilemeyen bir anda ve yerde bile kayıt altında olabilir. Çünkü günümüz modern çağında gelinen yaşam şartları ve güvenlik gerekliliği sebepleriyle görsel kayıt alma ihtiyacı artmaktadır.

"Basının dördüncü güç olarak nitelenmesi 20. yüzyıla dair bir durum değil. Edmund Burke, daha 18. yüzyılın sonlarında İngiltere bağlamında gazeteler için dördüncü kuvvet oldukları saptamasında bulunmuştur. Thomas Carlyle'ın Burke'ün bir konuşmasında yaptığı alıntıya göre ilk üç gücü o dönemin İngiltere'sinde din adamları, aristokrasi ve ticaret burjuvazisi oluşturmuştur. Muhafazakâr Burke, gazetelerin formal siyasetle "güruh" diye adlandırdığı kalabalıklar arasında aracılık ettiğini kaydederek bu durumu onaylıyor da'' (Çavdar,2010:55).

Kitle iletişim araçları dördüncü güç olarak kabul edilse bile, gündem yaratma etkisine bakıldığı zaman birinci güç olarak dahi görülebilir. Dördüncü güç kavramının ilk olarak kullanıldığı 18.yüzyılda kitle iletişim araçları olarak sadece gazetelerden ya da insanlar arasında etkileyici gücü sınırlı olan telgraflardan, mektuplardan vs. bahsedilebilirken, bugünkü teknolojik gelişmelerle birlikte ise bunun içerisine radyo, televizyon, internet ve bunun sonucunda gelişen mobil uygulamalar dahil olmuştur. Bu iletişim araçlarının da dahil olmasıyla dünya McLuhan'ın da dediği gibi adeta küresel bir köy haline gelmiştir. Tüm dünya üzerinde toplumları etkisi altına alan kitle iletişim araçları toplum içerisindeki her bireyi de etkisi altına almıştır.

Medyanın bilgimiz, fikirlerimiz, tavırlarımız ve hatta dünyayı algılayış şeklimiz üzerindeki büyük etkisi bugün hepimizin farkında olduğu ama başa çıkamadığı büyük bir sorun niteliği taşımaktadır. Medya özellikle gençlerin ve çocukların üzerinde aile, toplum ve dinden daha etkili olabilmektedir. "İç dünyayı biraz anlamaya çalışalım. İç dünyanın bir bölümünü aslında herkes bilir, çünkü bu herkese doğrudan verilmiştir. Söz konusu olan sübjektif iç dünyadır. Algılar, duygular, heyecanlar, düşünceler, fikirler, vs. Genellikle bu

iç dünyayı çok iyi isimlendirmeden, kendimize bile tam olarak dile getirmeden, burada geçen olayların bağlantılarını kurmadan algılarız. Ancak kendisiyle bir şekilde yüzleşmekten korkmayanlarımız, meşru ve erişkin gibi duran taleplerin ardında daha başka güdülenmeler, daha çocukçu arzular olduğunu fark eder'' (Tura,1996:29).

Bugün medya ayrıca dünyadaki herhangi bir gelişmeye herkesten önce ulaşabilecek ve onu yorumlayabilecek hıza sahiptir. Yani yasama, yürütme ve yargı organları küreselleşmeye ayak uydurma konusunda medya kadar güçlü olamamaktadır. Dolayısıyla medya kimi zaman yasama, yürütme ya da yargı gücünde çıkan problemlerde onlar adına ya da yerine problemi çözmeye çalışabilir, hatta güçler sıralamasındaki yerini değiştirebilir.

Medya ayrıca kamusal bir görev üstlenmektedir. Bu bağlamda özellikle de hükümeti, siyasal partileri, kamu kuruluşlarını, şirketleri, kamu adına denetleme ve eleştirme yetkisini elinde bulundurmaktadır. Bu özelliği medyaya dördüncü güç olma vasfını kazandırmıştır. Denetim ve eleştiri medyanın sorumluluğu altındadır. Vatandaşın hakkını savunma adına görev yüklenen medya, tarihi boyunca pek çok kez iktidarlar ve egemen güçlerle kamu yararına mücadeleye girmiştir. Medya, aynı şekilde insanlık için gerekli görülen durumlarda, topluma öncülük ederek kamuoyu oluşumuna aracılık etmektedir. Bu noktada medya toplumun ve kamunun vicdanı vazifesi görür.

Devletler, nesilleri eğitmek için milyarlarca lira harcayarak, zorunlu eğitim öğretim kurumları açarak insanları eğitmeye çalışmaktadır. Medya ise ülke sınırlarını aşarak, güç kullanmadan insanları yönlendirebilmektedir. Bugün her alanda güç kullanmadan etkili bir araç olduğunu kanıtlayan yazılı ve görsel medya bütün zamanların en etkili aracı olma işlevini taşımaktadır. Medya insan beynini etkileyip yönlendirebilen, kendisinden kaçınılmayan gönüllü bir etkileşim aracı haline gelmiş bulunmaktadır. Suçluyu suçsuz, suçsuzu da suçlu gösterebilen medyanın, insanlık adına doğru amaçlar uğruna kullanıldığı taktirde büyük faydalar sağlayacağı aşikardır.

"Özgür basın mutluluğun müttefikidir. Yönetenlerin alışkanlık haline getirdikleri kendini kayırma tutkusunun denetlenmesine yardımcı olur. Onların gizli tutmaya çalıştıkları şeyleri ortaya çıkarır, yönetilenleri gözetme ve onlara

hizmet etme eğilimini arttırır. Kamuya dünyada olup bitenler hakkında kapsamlı bilgi sunarak basiretli kararlar alınması olasılığını çoğaltır. Özgür bir basın bürokrasiyi kuşkulu gözlerle inceleyerek yasa yapıcılara memurların kendi yakınlarına iltimas geçmelerine engel olur'' (Keane; Çev. Şahin,2010:33).

Medyanın toplum üzerindeki yani halk üzerindeki gündem yaratabilme etkisi sayesinde yeri geldiğinde bu araçlar iktidarlar ve güç odakları tarafından da kullanılmaktadır ve günümüzde medya siyasi aktörlerden biri haline gelmiş bulunmaktadır. Ana akım medya her ne kadar kamusal iletişim sağlamak amacıyla ortaya çıkmış olsa da kapitalizmin etkisiyle ticari bir hal almaya başlamıştır. Bu da medyanın dördüncü güç olarak denetleme işlevini sınırlandırmaktadır. Medya, çıkarları doğrultusunda kimi gruplarla iş birliği yaparken kimisini de karşısına alıp aleyhinde yayınlar yapmaktadır.

Siyasi yetki sahipleri, kitle iletişim araçlarını kontrol edebilmek için medya kuruluşlarına bazı yetkiler ya da yardımlar vermeye yönelebilmektedirler. Bu tip girişimlerin sonucunda da kitle iletişim araçlarını kendi amaçları doğrultusunda kolayca kullanabilmektedirler. Bunun sonucunda ele geçen güçle birlikte bazı konuların gündeme getirilmesini bazılarının ise arka plana atılmasını sağlayabildikleri gibi bazı krizler medya yayınları ile manipüle edilerek toplumun daha kolayca kontrol altına alınması da sağlanabilmektedir.

Günümüzde ana akım medya olarak adlandırılan önemli basın kuruluşları kâr amaçlı şirketlere dönüşmüş, demokrasinin dördüncü kuvveti olarak kendisinden beklenen toplumun sözcüsü olma, hükümet ve siyasetçileri denetleme, vatandaşı bilinçlendirme ve haberdar etme gibi sorumluluklarından uzaklaşmıştır. "Medya, haberlerin ve çözümlemelerin çatısını yerleşik ayrıcalıkları destekleyen bir çerçevede kurarak ve bu doğrultuda her türlü tartışmayı sınırlayarak, birbiriyle sıkı sıkıya kaynaşmış olan devletin ve şirketlerin çıkarlarına hizmet etmektedir" (Chomsky; Çev. Yılmaz ve Akınhay,2012:23).

Bu durumu sadece Türkiye veya belli iktidar sahipleri ile sınırlamak mümkün değildir. Dünyanın hemen hemen her yerinde güçlü iktidarlar ve gücü elinde bulunduran diğer otoriteler medyayı kendi amaçları doğrultusunda

kullanmakta ve yönlendirmektedir. Siyasi faaliyetler dışında da medya araçlarının belli güçler tarafından bazı amaçlara hizmet ettirildiği de görülmektedir. Geçmişte Türkiye'de Doğan Medya örneğinde olduğu gibi medya şirketleri birçok iletişim aracına sahip olmuş ve bu araçlar yoluyla kendi TV kanallarını, kendi dergilerini ve sponsor olduğu sinema filmlerini insanlara pazarlamıştır.

Medya içerikleri ve haberler sürekli bir şekilde siyasi iktidarların kendi arzu ettikleri yol doğrultusundadır bunda hem fikir olunabilir ama bundan şikâyet eden diğer azınlık güçlerde kendi sahip olduğu medya kanallarında içeriği kendileri şekillendirmektedir. Sahip oldukları kuruluşlarda kendilerini ne kadar eleştirmekte, eleştirdikleri kişilere ne kadar söz hakkı vermektedirler ya da medya gücünü elinde bulunduranlar karşısında haber enformasyonlarını ne kadar doğru yansıtmaktalar bu da düşünülmesi gereken konular arasındadır. İktidara yakın olan çoğunluk tabi ki iktidar sahiplerini mümkün olduğunca az eleştirmektedir. Belki muhalefete de daha az söz hakkı vermektedir. Bu süreçte toplumun belli dönemlerde bilgi edinme hakkını kullanamadığı zamanlar da olmuştur. Bu zamanlarda da yeni medya teknolojileri ortaya çıkmış ve demokrasinin dördüncü kuvveti olarak katılımcı demokrasinin güçlendirilmesinde üzerinde düşen görevi yerine getirmiştir.

Gelişen kimi olaylar ve haberler ana akım medyadan alınamasa bile diğer kitle iletişim araçlarından alarak bilgi edinilebilmektedir. Sosyal medya platformları bu konuda kimi zaman yanıltıcı olmaktaysa da insanlar için farklı haber kaynakları da sunabilmektedir. Twitter gibi mobil uygulamalarda veya change.org gibi sitelerde insanlık adına farkındalık uyandırabilecek paylaşımlarda ve girişimlerde bulunulmaktadır. Bir dönem Türkiye gündeminde yer alan ve daha sonra geri çekilen erken evlilikle ilgili yasa tasarısının reddi için change.org da bir imza kampanyası başlatılmış ve bunun sonucunda imza kampanyasında yaklaşık 600 bini aşkın imza toplanmıştır. Medyanın birçok olumsuz yönüne karşın bu gibi örnekler ise kitle iletişim araçlarının toplum içerisinde bilgilenme, haberleşme ve yardımlaşma konusunda ne kadar önemli bir rol oynayabileceğinin göstergesidir.

2.5 Siyasal İletişime ve Propagandaya Tanımsal Yaklaşım

Siyaset, tarihsel süreç içerisinde toplumun varoluşunu meydana getiren en önemli toplumsal kurumların arasında yer almaktadır. İnsanlık tarihinin tüm birikimlerine etki eden bir olgu olarak siyaset her zaman düşünce ve uygarlık tarihinin temel bir parçasını oluşturmuştur. Günümüz dünyasında gelişen imkanlar ve güçlü mali yapılarla birlikte siyasetin bu etkin ve belirleyici rolü çok boyutlu sürmektedir. Siyaset bireylerin özel ve kamusal alandaki yaşamlarını doğrudan ilgilendiren bir kurum niteliği taşımaktadır. Siyasal yapı; eğitim, ekonomi, aile, medya, kültür ve din gibi toplumsal yaşantımızın en önemli alanlarını derinden etkileyebilecek güce ve olanaklara sahiptir, dolayısıyla siyasetsiz bir toplum düşünülemez.

Siyasal iletişim; insanların toplum içinde yer edinmesi ve iletişimin kendisi kadar uzun bir maziye sahiptir. Yüzyıllardır geçmişten bugüne toplumsal ilişkilerde, yönetenler kendi başarılarını vurgulamak, fikirlerini insanlara ulaştırabilmek, yanlışlarını dolaylı yollarla geçiştirebilmek için çeşitli yollar denemişlerdir. Hiç kuşkusuz kitle iletişim araçlarının sürekli gelişim göstermesi ve bu araçların çok sayıdaki insana aynı anda mesaj taşıyabilme özelliği, iletişim, ikna, yönetim yaklaşımlarını ve insanları ikna etmek adına kullanılan yöntemleri de kökten bir şekilde zamanla değiştirip dönüştürmektedir. Siyasal iletişim, genel oy hakkının insanlara verilmesiyle başlamış, kitle iletişim teknolojisinin gelişmesiyle de günümüzdeki anlam ve önemine ulaşmıştır. Daha çok politika ve ticari yatırımlar içinde bulunan kişi ve kurumların yer aldığı, insanları ikna etme gibi çeşitli siyasi diplomasi faaliyetlerini içeren siyasal iletişim kavramı, basite indirgenerek; "Siyasal aktörlerin belli ideolojik amaçlarını, politikalarını belli gruplara, kitlelere, ülkelere ya da bloklara kabul ettirmek ve gerektiğinde eyleme dönüştürmek, uygulamaya koymak üzere çeşitli iletişim ve tekniklerini kullanmaları olarak tanımlanabilir'' (Aziz,2013:3).

Siyasal iletişimde mesajı vererek iletişimi başlatan genellikle kurumsal ve örgütsel yapılar olmaktadır. Bu mesajlar çoğunlukla ya doğrudan siyasi kimliği olan bir yapıdan ya da bir topluluk adına hareket eden bir kişi ya da gruplar tarafından verilmektedir. Mesajları iletmek isteyen kişilerin, kurumların,

partilerin ya da devletlerin belirledikleri hedef kitleleri vardır ve bu hedef kitleyi çoğunlukla seçme ve seçilme hakkını kazanmış genç ve yetişkinler oluşturmaktadır. Siyasal söylemlerde bulunanlar kitlelerin ilgi alanına girecek, hayatlarını olumlu anlamda değiştirip, dönüştürebilecek eylem ve planlardan söz ederek onları ikna faaliyetleri yürütmektedirler. Söylem sırasında kullanılan dil ile hedef kitlenin anlayacağı dilin örtüşmesi gerekmektedir. Kullanılacak olan dil ve üslup toplumdan topluma, yöreden yöreye değişiklik gösterebilmektedir. Politikacılar yöreden yöreye toplumun içinde bulunduğu sorunları ortaya çıkarabilecek kamuoyu yoklamalarıyla problemleri teşhis edip, insanlara bunların düzeltileceğine dair taahhütlerde bulunmaktadırlar. Bunu hemen hemen tüm siyasi aktörler kullanmaktadır aradaki farkı belirleyen ise hitabet ve kendini insanlara benimsetebilme tarzı olmaktadır.

Toplumsal iletişimin siyasal boyutunu oluşturan siyasal iletişim, modern iletişim tekniklerinin sunduğu olanaklarla birlikte ulaşabileceği etkiler daha yeni anlaşılmaya başlanmakla birlikte, iletişimin en önemli boyutlarından birini oluşturmaktadır. İletişim alanındaki hızlı gelişmeler ve araçların artan performansı siyasal iletişimin bir disiplin olarak ortaya çıkmasında ve siyasetçilerden iş adamlarına kadar uzanan geniş bir etki alanı oluşturmasında önemli bir rol oynamıştır. Siyasal iktidarların en önemli uğraşı olan var olabilme durumunu sürdürebilmesi için gerçekleştirmek zorunda olduğu iletişim, toplumsallaşma sürecinin önemli aşamalarında, günlük gazetelerin gündem ile ilgili sütunlarında, siyasal basın sektörünün doğmasında, siyasal konulu sinema ve televizyon içeriklerinde, son olarak da internetin var olmasıyla, aracı bir güç, yeni bir kültür, aynı zamanda felsefi ve ideolojik bir taşıyıcı olarak, çok geniş uzmanlaşma niteliği gerektiren bir alan özelliği taşımaktadır.

Siyaset, dünya üzerindeki toplumların kalabalıklaşması, insanların farklı düşüncelere, hayat görüşlerine ve yaşayışlarına sahip olması sonucu, yönetenler ile yönetilenlerin ortaya çıktığı tarihten beri varlığını sürdürmektedir. Siyasal iletişim, doğrudan iletişim olgusu ve sürecine dayanmaktadır. İletişim olgusu ve sürecindeki kullanılan yöntem ve teknikler aynı şekilde siyasal iletişimde de kullanılmaktadır. Genel iletişim süreci ile siyasal iletişim süreci arasındaki temel fark diğerinin siyasal amaçlarla

yapılmakta olmasıdır. "İletişimde amaç, sadece bilgi vermek değildir, iletişim aynı zamanda yönlendirmeyi, ikna ve duygulara hitap etmeyi de kapsamaktadır. İşte bu süreçte iletişimin siyasetle olan bağlantısı ortaya çıkmaktadır. Toplumu yönetmeye talip siyasi partiler ve onların temsilcileri, iletişim kanallarını kullanarak hedef kitlelerine mesajlarını verebilmektedir'' (Özkan,2007:15-16). Siyasal iletişimde amaç iletişimde bulunulan tarafı etkilemek, onda düşünce, tutum ve davranış değişikliği yaratmaktır.

Siyasal iletişim, bir benimsetme stratejisi ve yöntemi olarak hem propagandanın tarihsel geçmişinden yararlanmakta hem de reklamın tüketiciler karşısında kazandığı başarıları ve yöntemleri uygulamaktadır. Siyasal iletişim metot ve yaklaşımları, günümüzde bilhassa seçim zamanlarında, devletlerin ve kuruluşların hassas dönemlerinde sürekli yaygınlaşırken, siyasi fayda bekleyenlerin uygulamalarının normalleştirilmesi ve meşrulaştırılmasında ideolojik bir vasıta olarak fonksiyon görmektedir. Günümüzde özellikle, siyasi kuruluşlar tarafından seçim dönemlerinde gerçekleştirilen siyasal iletişim, pazarlama iletişiminde tercih edilen olan kampanya yaklaşımlarıyla gerçekleştirilmektedir. İçinde bulunulan yüzyıl bakımından siyasal iletişim geleneksel ve yeni medya platformlarındaki uygulamalarla sürdürülmeye devam edilmekteyken, aynı zamanda da internet vasıtasıyla kullanıma sunulan sosyal mecralardaki uygulamaların yer aldığı sanal dünyadaki iletişim faaliyetleri de önemli rol oynamaktadır. Devletler ve siyasi parti kuruluşları kullandıkları sosyal medya araçlarıyla iletmek istedikleri günlük olaylara dair mesajları, yaptıkları faaliyetleri, yapmak istedikleri projeleri, toplantı ve miting gibi buluşmalara dair anlık paylaşımları, insanları bilgilendirmek için görsel ve yazılı olarak çeşitli olanaklarla insanlara iletebilme imkanına kavuşmuştur.

Propagandanın özünde fikirlerin insanlar tarafından tartışılmadan kabul edilmesini sağlamak vardır. Propaganda insanların inanmasıyla yetinmez, amaç kitlelerin sorgusuz bir şekilde inanarak, harekete geçebilmesidir. Sistemli, yalın ve sürekli tekrarlanan iletişim çabaları olarak özetlenen propagandanın kitleler üzerinde ne kadar yüksek oranda ikna edici ve harekete geçirici etkisi olduğu insanlık tarihinin geçmişinde ve günümüzde ödediği bedellerle ortaya konmaktadır. Reklam piyasası propagandanın keşfettiği ilkeler ve yöntemler üzerinde yükselmiştir. Reklamlarında sunulma amacı seslendiği kitleleri ikna

etmek ve belli bir amaca yönelik harekete geçirmektir. Propaganda elbette ki ilgi çekici fikir ve kanaatlerin yaygınlaştırılmasıdır ama bundan daha fazlasını barındırmaktadır. Propaganda, "Belli bir fikir ve davranışının kökenini, bununla ilgili çıkarı, kullandığı yöntemleri, yaymak istediği içeriği ve benimseyenlerin karşılayacağı sonuçları göz önünde tutarak, bu hususlardan birini, birkaçını veya hepsini göz etmek suretiyle onu yayma ve kabul etme gayretidir'' (Bektaş,2002:66).

Propagandanın günümüz modern çağın gerektirdikleri doğrultusunda kullanılmadığı alan ve ortam artık kalmamış gibidir. Dünyanın internet aracılığıyla insanoğlunun ayaklarının önüne serildiği bir dönemde propagandanın varlığını göz ardı etmek ve kayıtsız kalmak mümkün gözükmemektedir. İnsanoğlunun hizmetine sunulan her yeni teknoloji, her yeni gelişme insanların rahatını ön planda tutmaktan daha çok egemen güçlerin diğer insanları daha kolay istismar etmesine ve stratejik olarak gelişmesine yönelik olarak kullanılmaktadır. Dünya üzerinde siyasiler tarafından yürütülen gerek iç politikada özellikle seçim ve kampanya dönemlerinde, gerekse de dış politikada yaptıklarını ve yapacaklarını meşru hale getirme hedefinin ilk ayağını propaganda üstlenmektedir.

Uluslararası arenada çok sayıda güçlü ülkeler, şirketler veya bireysel güç odakları arasında saygın bir yere sahip olmak ve ulusal, kurumsal ya da kişisel çıkarları etkili bir şekilde gerçekleştirecek dış politika yürütebilmek için, ulusal gücün bir bütün olarak geliştirilmesi ve yönlendirilmesi gerekmektedir. Çünkü uluslararası arenada güç, en önemli faktördür. Bu gücü ortaya çıkarabilme ve kullanabilme araçlarından en önemlisi propagandadır. Propaganda yapılırken kullanılan araçlar ve yöntemler arasında; fotoğraflar, karikatürler, gazete, dergi, broşür, kitap gibi yayımlar, kamuoyu araştırmaları, duvar ilanları, afişler, beyannameler, istatistikler, raporlar, şarkılar, şiirler gibi her alandan birçok olanak ve imkân yer almaktadır. Maddi anlamda güçlü olan yapılar bu sayılan alanlardan uluslararası ve yerel olarak birçok kurum satın alarak ya da maddi yönden sponsor olarak kendi propagandasını, reklamını satarak kamuoyu nezdinde akılda kalıcı işler yapmaya çalışmaktadır.

“Medya odaklı demokrasilerde, politikacılar genellikle gazetelerin ön sayfasında ne olduğunu belirlemek veya haberlerdeki lider öğe olmak için mücadele verirler. Gündem, herhangi bir günün haberleri, daha spesifik olarak bir hikâye ve haberlerin nasıl anlatıldığıdır. Politikacılar sadece birbirleriyle değil, politikacıya rakip olabilecek haber değerlerini öne süren ve hikâyeyi politikacının tercih etmediği bir üslupla ele alan medyayla da mücadele etmektedirler’’ (Lilleker; Çev. Altın [ve öte.] ,2013:37).

Propagandanın iyi ya da kötü yönde olduğu tartışması genellikle psikolojik yönlendirme, beyin yıkama, kişiler veya kurumların çıkarları üzerine kullanılması ve yanlış bilgilendirme gibi olumsuz kullanımlarda gündeme gelmektedir. Bu gibi olumsuz vaziyetler haricinde kültürel propagandanın tercih edilmesi, ülkenin tanıtımı, yeni değer kavramlarının ön plana çıkartılması, yanlış anlamaların gündeme taşınarak düzeltilmesi gibi pozitif yanları da bulunmaktadır.

Sadece siyasi partiler değil, her ülkede farklı çıkar grupları; giyim, yemek, sinema gibi insan hayatının önemli noktalarına hitap eden tüketim sektörleri de bu yolla kendi fikirlerini benimsetmeye, kendi ürünlerini pazarlamaya çalışmaktadır. Propaganda faaliyetinde bulunanlar, siyasi düşüncelerin yaygınlaşması haricinde, kitlelerin hoşça vakit harcayabilme adına izlemeyi tercih ettiği sinema filmleri, televizyon programları, tiyatrolar ve okunan romanlar gibi popüler kültür ürünlerini de istenilen düşünceleri benimsetmek için ustaca kullanmaktadır. Çeşitli organizasyonlarla, reklamlarla, propaganda süreçleri ile birlikte devletler, şirketler, kurumlar algısal olarak insanların zihninde olumlu izlenimlerle kalabilmek adına birçok sosyal sorumluluk projelerinde, spor faaliyetlerinde, kültürel ve bilimsel projelerde yer alarak kendi imajını yaratmaya çalışmaktadır. Dünyanın önde gelen spor faaliyetlerinden biri olan basketbolun Avrupa’da küresel anlamda en güçlü olduğu organizasyon olan Euroleague’in isim sponsoru Türk Hava Yolları’dır. THY bunun dışında uluslararası organizasyonlarda yer alan küresel anlamda güçlü birçok marka ile de sponsorluk anlaşmaları yapmaktadır. Bunun önemi ülke markalaşmasına sağladığı destekte yer almaktadır. Yapılan sponsorluk anlaşmaları sonucunda dünya çapında tanınmakta olan yıldızlarla çekilen reklam filmleri de diğer insanlar için Türkiye hakkında bir ön izlenim

oluşturmaktadır. Buna verilebilecek en bariz örnek yine THY'nin uluslararası üne sahip Leo Messi, Kobe Bryant, Didier Drogba gibi yıldız isimlerle çektiği reklam filmleridir. "Eğer bir ülkenin kültürü ve ideolojisi çekiciyse, diğerleri daha istekli bir biçimde onu izler. Eğer bir ülke, uluslararası kanunları, çıkarlarına ve değerlerine uygun biçimlendirirse, eylemlerinin, başkalarının gözünde meşru görünme olasılığı fazladır'' (Nye; Çev. Aydın,2005:19). Propaganda zihinlere yeni fikirler ve inançlar yerleştirmek için kullanılmaktadır. Bununda en iyi yolu insanlarda olumlu izlenimler uyandırabilen faaliyetler yürütmektir.

2.6 Siyasal İletişim Çeşitleri

Siyasal iletişim yöntem ve türlerinde seçilecek teknikler, siyasal iletişimi yürüten ve bu sürecin içinde yer alan kurum ve kuruluşların amacına, alıcı hedef kitlenin konumuna ve kullanılacak iletişim yöntemlerine göre farklı sınıflara ayrılmaktadır. Siyasi partiler ve siyasal örgütlenmeler yeni iletişim teknolojilerinin sağladığı imkanları kullanabilmek ve kamunun ilgisini çekebilmek için her gün yeni ve farklı alanlarda etkinlikte bulunurken; geleneksel siyasal seçkinlerin bireysel, kurumsal otoritelerine, doğruyu söyleyebilme yetilerine ve sözlerine duyulan güven ve ilgi azaldığından bu güveni yeniden kuracak olan yöntemler öne çıkmıştır. Siyasal örgütlenmelerde ve bu kurumların bir uzantısı niteliğini taşıyan sivil toplum kuruluşlarında artan rasyonelleşme ve gelişen imkanlar dahilinde siyasal alanda siyasal danışmanlardan, profesyonel ve gönüllülerden oluşan kadrolar kurulmaktadır. Medya, sivil toplum örgütleri, gençlik hareketleri, siyasal, kamusal tüm alanlarda, siyasal partiler ve kuruluşlar adına çalışan profesyoneller halkın akılcı tekniklerle ikna edilmesini sağlamaktadırlar. Geçmişte yapılan ve gelecekte yapılacak olan yatırımlar, etkili söylem ve davranış yöntemleriyle kamuoyu ikna edilmeye çalışılmaktadır yeterli ikna yöntemleri kullanılamazsa siyasi kurum ve kişiler adına olumsuz sonuçlar ortaya çıkabilmektedir. "Amerika Birleşik Devletleri'nde Watergate skandalından sonra Başkan Nixon'un baştaki bütün direnmelerine rağmen, kamuoyunun gittikçe artan tepkisi karşısında en sonunda istifa etmek zorunda kalışı, kamuoyunu iktidarları yapan ve yıkan bir güç olarak görme eğiliminde olanları haklı çıkaracak tipik bir örnek sayılır'' (Kapani,2012:172).

2.6.1 Stratejik Amaca Göre Siyasal İletişim

Siyasal iletişim, gücü elinde bulunduran siyasal aktörler ve kurumların amacı göz önüne alınarak yapılan faaliyetleri ve etkinlikleri içermektedir. Yapılmak istenen projelerin hayata geçirilebilmesi adına siyasal iletişim sürecinde bazı aşamalardan geçilebilmesi gerekmektedir. Siyasal aktörler ve siyasal partilerin hedef kitleye verilecek mesajların ana ilkelerinin öncelikle iç yapıda, genel merkezde ve il teşkilatlarında görücüye sunulması, tartışılması, benimsenmesi ve içselleştirilmesi gerekmektedir. Karşılıklı fikir alışverişleri ve sağlanan mutabakatlar iletilecek mesajların etki gücünü arttırmaktadır. Kullanılacak siyasi söylemlerde sağlanan kurum içi içsel motivasyon ve hazırlık amaçlı kurum mensuplarıyla yapılan siyasal iletişim, sürecin başında önemli bir yer almaktadır. "Siyasal iletişim üç temel fonksiyonu yerine getirmektedir. Siyasal iletişimin birinci fonksiyonu, ortaya çıkan problemlerin tanımlanmasına yardımcı olması, ikinci fonksiyonu bu problemlerin siyasal tartışma ortamına girerek meşruiyet kazanmasını sağlamasıdır. Artık tartışma konusu olmaktan çıkmış, ortak bir görüş birliğine varılmış konuları gündemden düşürmekte siyasal iletişimin üçüncü fonksiyonu olarak sayılabilir'' (Özkan,2007:25).

Ülke içi siyasal iletişimde verilmek istenen mesajların alıcısının büyük çoğunluğunu yurtiçindeki seçmen kitlesi oluşturmaktadır. Siyasal aktörlerin iç kamuoyu ile ilgili verdiği mesajlar kendi vatandaşlarını etkileme ve yönlendirme amacına göre verilmektedir. Kimi zamanda iç hedef kitleye verilmek istenen bu mesajlar uluslararası boyutları da bulabilmekte ve bu siyasal iletişim türünde alıcı kitleye hitap edilirken kullanılan sözcükler uluslararası arenada da yankı bulabilmektedir.

Uluslararası bazda siyasal iletişim, direkt olarak iki ülke arasındaki ya da birçok ülke arasındaki siyasal iletişim doğrudan doğruya bu işten mesul siyasal liderler, aktörler arasında olmasına karşın bu maksatla inşa edilmiş olan elçilik, konsolosluk gibi yurtdışı temsilcilikleri de bu alanda faaliyet göstermektedir. Siyasi söylemlerin dış ülkelere yönelik olarak, uluslararası boyutu olan siyasal iletişim türünü kapsamaktadır. Ülkelerin dış ülkelerdeki en üst düzeyde temsil edildikleri yetkililer elçiliklerin başında yer alan elçilerdir. Elçiliklerin

bulundukları ülkede siyasi dokunulmazlıkları bulunmaktadır. Kitle iletişim araçlarının hızla yayılması ve küreselleşmenin ciddi boyutlara ulaşıp, artması gibi gelişmeler ülkelerin siyasal söylemlerinin etkisini uluslararası düzeye taşımaktadır.

Modern çağın sağladığı imkanlarla birlikte siyasilerin yurtiçine dönük verdiği mesajların uluslararası arenada da kolaylıkla yankı bulabilmesinin önü açılmıştır. Dünya üzerinde yer alan ülkelerin kendi iç sorunları eğer toplumsal problemler, insan haklarını yok sayabilecek yaptırımları içeriyorsa, o konu hakkında söylenen söylemler ve yaptırımlar muhakkak ki uluslararası medyada yer almaktadır. Geçmişte Sırpların Bosnalılara, Almanların Yahudilere yaptığı soykırım ve insanlık dışı güç kullanımları geçmişte büyük yankı uyandırırken günümüzde de yapılan belgeseller ve araştırmalarla önemini korumaktadır. Bunun dışında Birleşmiş Milletler, NATO, AB, Avrupa Konseyi gibi örgütlerde farklı ülkelerin bir araya gelerek iletişim kurmalarına, çevre, sağlık, savaş gibi insanlık adına var olan sorunların tartışılması ve çözüm arayışı bulunması amacıyla kurulmuş kurumlardır. Bu kurumlar iyi niyetlerle siyasi çalışmalarını yürüttüğü takdirde, kuruluş amaçları doğrultusunda insanlığın geleceğine dair olumlu adımlar atabilecektir. "Platon'dan tutun, Aziz Augustinus'a, Luther'e ve Hobbes'a kadar çok sayıda düşünür ve felsefeci siyasetin ve devletin insan doğasına uygun ve toplumsal barışı sağlama kabiliyeti açısından öncelikli bir faaliyet alanı ve kurum olduğunu belirtti'' (Vergin,2012:30).

2.6.2 Siyasal Aktör ve Hedef Kitlenin Konumuna Göre Siyasal İletişim

Yüz yüze siyasal iletişim mesajı veren kaynak ile alıcı hedef kitlenin aynı mekânda bulunduğu siyasal iletişim türünü içine almaktadır. Mitingler, ev ziyaretleri, kahvehane toplantıları, konferanslar, söyleyişiler bu siyasal iletişim türüne örnek gösterilebilir. Aynı mekânda olunması sebebiyle yüz yüze iletişim geribildirimin en çabuk alındığı siyasal iletişim türüne girmektedir. Yüz yüze iletişim türünde kullanılan yöntemler daha çok halkla ilişkilerde kullanılan yöntemlerle benzerlik göstermektedir. Kişiye yakın olarak girilen diyaloglarda bire bir edilecek samimi sohbet ve etkili hitabet gücü kişiyi etkileme yönünden daha etkili olabilmektedir. Yüz yüze iletişim karşı tarafa kendini daha değerli

ve önemli hissettirebilme açısından siyasi aktörler tarafından toplu açılış törenlerine katılarak, esnaf ziyaretleri yapılarak çokça kullanılmaktadır.

Uzaktan siyasal iletişim ise mesajı veren aktör ile alıcı kitlenin birbirini görme imkânı bulunmadığı durumlarda tercih edilen, herhangi bir iletişim aracı kullanılarak gerçekleştirilen siyasal iletişim yöntemine girmektedir. Bu yöntem adına kullanılan araçlar mektup, telgraf, faks, CD, kaset, broşür, rapor, pankart, telefon, televizyon, internet, telekonferans gibi araçları ve yöntemleri kapsamaktadır. Günümüz modern çağında kullanımı giderek azalsa da mektubun kişiye özel bir durumu vardır ve siyasal iletişimde liderlerin birbirlerine gönderdikleri davetlerde veya kişilerin bireysel başvuru, taleplerinde halen kullanılmaktadır. Çağımızın en çok kullanılan araçlarından biri olan telefon ise siyasi alanda sadece kısıtlı bir çevreye hizmet etmekte, daha çok siyasi aktörlerin yakın çevresiyle ilişkilerinde kullandığı bir görüşme yöntemidir. Kitap, sinema, radyo, televizyon gibi kitle iletişim araçları ise geniş kitlelere ulaşabilme açısından diğer araçlara göre daha etkili olmaktadır. Bu araçlar yoluyla iletilen mesajların geri bildirimleri ise yine kitle iletişim araçlarının sağladığı mail veya sosyal medya uygulamaları aracılığıyla anlık olarak sağlanabilmektedir.

2.6.3 Siyasal İletişim Yöntemlerinin Sahip Olması Gereken Özellikler

Siyasi aktörler tarafından kullanılan dilin hedef kitleler tarafından anlaşılır olması, kullanılan kelimelerin ve söylemlerin hedef kitlenin temel söz varlığı ile örtüşmesi, bilinen sözcüklerden oluşması, atasözleri ve deyimleri içermesi, amaca uygun sloganlar içermesi gerekmektedir. “Dil gerek insan gerek toplum gerekse insan ve toplumdan ayrı düşünülemeyecek olan bilim sanat, teknik gibi bütün alanlarla ilgili bulunan aynı zamanda onları oluşturan bir kurumdur. İnsan açısından bakınca insanın dünyadaki yerini ve değerini belirleyen odur. Konuşma yeteneği dolayısıyla dil, insanı insan yapan niteliklerin başında gelir. Onun duygularını düşüncelerini, isteklerini bütün incelikleriyle açığa vurmasına, yaşamını sürdürebilmesine olanak sağlar’’ (Aksan,1990:11).

İletişimde bulunan kişi ve kurumlar amaçlarına bağlı olarak alıcıda tutum ve davranış değişikliği yaratmak için mesajlar göndermektedir. İletişim olgu ve sürecinde; kimin kime siyasal söylemde bulunacağı, ne mesaj vereceği, niçin

mesaj vereceği, nasıl mesaj vereceği, ne zaman mesaj vereceği, nasıl bir etki ile mesaj vereceği ve mesaj verenin kimliği kullanılacak söylem ve teknikler açısından önem arz etmektedir. Siyasal mesajları veren siyasi aktörün sahip olduğu nitelikler ve duruşu bu mesajın alıcı tarafından daha etkili algılanmasını sağlamakta ve mesajı veren kişinin sosyo-ekonomik özellikleri yanında inandırma yönünün güçlü olması önemli bir husus niteliği taşımaktadır. Siyasi söylemde bulunan tarafın hedef kitle tarafından iyi tanınması gerekmektedir. Buna binaen hedef kitlenin de mesaj veren aktör tarafından iyi değerlendirilmesi ve hedef kitlenin yaşı, cinsiyeti, eğitimi, geliri, mesleği, oturduğu yerin büyük şehir veya köy olup olmaması, kullandığı dili, dini, etnik yapısı, gelenek ve görenekleri gibi temel özellikleri göz önüne alınmalıdır.

2.7 Propaganda Yöntemleri

Propaganda, politika hayatında her zaman önemli bir rol oynamaktadır. Propaganda bir doktrini, düşünceyi yayabilmek adına sürdürülen tüm faaliyetlerin genel olarak adına verilen bir isim olmaktadır. Bu yöntem müddetince nihai gaye millet veya kitleyi fikren inandırıp kazanabilmek, karşı tarafın kavrayış ve psikolojisini istenilen etkiye tabi kılmak için, örgütlü ve devamlı bir tarzda telkinlerde bulunmak ve bu misyonlara yönelik faaliyet göstermektir. Bir devletin dünya devletleri arasındaki yerini alabilmesi, kendi siyasi amaçlarını gerçekleştirebilmesi, vatandaşları için güvenli bir hayatı yaratabilmesi, gelecek nesillerin huzur içinde yaşamalarını sağlayabilmesi için, savaşa başvurmadan aldığı tedbirlerin hepsine birden siyasi propaganda denilmektedir. Propaganda yöntemiyle seçilmiş olan belli bir kitleye, bir memlekete veya bütün dünyaya hitap edilebilmektedir. Bu husus propagandanın konu veya maksadına, hitap edilecek kitlenin yapısına ve sahip olunan araçların maiyetine göre şekil almaktadır. Nazilerin siyasal anlamda amaçlarını gerçekleştirebilmek için yürüttüğü tüm faaliyetlerde en önemli propaganda silahı, Adolf Hitlerin en yakın arkadaşı olan Joseph Goebbels'di. "Farklı bir kitle için, farklı bir ayrım bulunacak her zaman, diyordu Goebbels'in emirlerinden biri. Aynı Goebbels, propagandayı kitleye göre ayarlama kaygısını, Günlük' ünde: 'Fransızlar üzerinde en çok etki yapan propaganda hala kültür alanına giren propaganda olarak kalıyor' diye yazmaya kadar vardırıyordu'' (Domenach; Çev. Yücel, 1969:75).

Zaman ve zemine uygun olarak, herhangi bir konu üzerinde esaslı bir şekilde hazırlanmış olan propaganda, çok tesirli olmalı, aksi halde insanlar üzerinde etkisi verimsiz olmaktadır. Aynı mevzu üzerine sürekli bir şekilde yinelenerek yapılan propagandanın metin ve ifade tarzı, hitap ettiği kitleye göre değişmektedir. Belli bir zümreye methettiği bir ifadeyi, diğer bir zümreye kötüleyebilir, bu bakımdan propaganda çok yüzlü olabilmektedir. Muhatap olunan toplum ve insanların düşüncülerine, hayat görüşlerine ve yaşayışları göz önüne alınarak fikir ve dil kullanılmaktadır. Yapılan propaganda faaliyetleri sonucu bu düşüncelere kapılıp kalmamak ise muhatap olan toplulukların inancına, kültürüne, zekasına ve şuuruna bağlı olmaktadır.

Psikolojik savaş olarak nitelendirilebilecek olan propagandanın saldırı ve savunma silahı olarak ön plana çıkan en önemli araçlar arasında eğitim ve provokasyon yer almaktadır. Küçük yaştan itibaren çocuklara verilecek eğitimlerle birlikte gücü elinde bulunduranlar kendi istedikleri, kendi hayat tarzlarını yansıtan bir nesil yetiştirebilmektedirler. Bu sadece olumsuz olarak göz önünde bulundurulmamalıdır, insanlar istedikleri taktirde propagandanın sağladığı silahlarla dünyayı çok daha güzel bir hale getirebilecek imkanlara sahiptirler. Söz, yazı, broşür, resim, televizyon, sosyal medya gibi iletişim olanakları ise propagandanın cephanesini oluşturmaktadır. Kitle iletişim araçları ile sürekli bir şekilde sağlanan enformasyonlarla ve bunları destekleyecek görsel kaynaklar ile çok sayıda kitle etki altına alınabilmektedir. Ciddi projelerin hayata geçirilebilmesi için yürütülen propaganda yöntemleri gelişigüzel sarf edilen sözlerden oluşmamaktadır, üzerinde çok uzun düşünülmüş, zaman ve yeri hesaplanarak, söylem biçimi doğru seçilmiş ve hedef kitlesi belirlenmiş bir yöntemdir.

2.7.1 Akılcı Propaganda

Gelişen yüzyılda propagandanın insanlar üzerinde etkisinin kalıcı olabilmesi ancak akılcı propaganda türü ile mümkün olabilmektedir. Ekonomik, istatistiksel ve bilimsel kavramlar akılcı propagandanın içeriğini oluşturmada önemli etkenler olarak rol oynamaktadır ve kitlelere akılcı propaganda yöntemi aracılığıyla doğru, kanıtlanabilir ve insanların zihninde soru işareti oluşturmayacak bilgi paylaşımları sunulmaktadır. Akılcı

propagandanın en belirgin özelliği kendi yaptığı yatırımları, başarıları ve projelerini kitlelere duyurmak ve rakip olarak gördüğü kişilerin veya kurumların zayıf yönlerini öne çıkararak karşı tarafı zayıflatmaya çalışmaktır. "Dünya istihbarat örgütlerinin, karşı tarafı yönlendirmek maksadıyla psikolojik operasyon yapabilmeleri en önemli hedefleridir. İstihbarat örgütleri, özellikle CIA ve MOSSAD bu konuya büyük önem vermektedirler. Bir Çin atasözünde; Yüz savaş kazanmak hüner değil, asıl hüner savaşmadan güvenliği sağlamaktır denir'' (Tarhan,2012:61).

Bu propaganda yönteminde en önemli husus belirlenecek strateji üzerinde akılcı yöntemlerle yol almaktır. Rakibinin zayıf yönlerini belirleyebilen buna göre doğru stratejileri saha süren ve insanları ikna edebilecek görsel, istatistiksel, kaynak olarak sağlam, somut verilerle yola çıkanlar akılcı propaganda yönteminde başarılı olabilmektedir. Yapılan söylemler ağırlıklı olarak aynı ya da benzer kitlelere seslenen parti ya da ideolojilerin çürütülmesi yöntemine dayanmaktadır. Güven bu propaganda yönteminde çok önemli bir yer almaktadır, yapılmakta olan propaganda insanlarda şüphe uyandırıp yeterli güvenoyunu alamıyorsa güven azalmakta ve öne sürülen kozlar geri tepmektedir. Örneğin sağlık alanında yatırımlar yaparak bu yönde gelişim gösteren bir siyasal iktidar gerçekleştirdiği mitingler ve basın toplantıları ile kamuoyuna sağlık alanında yaptığı yatırımlar adına çeşitli veriler verirken, hastaneler, sağlık ocakları, yardım çadırları gibi bu alanda önemli sayılacak birçok projenin görsel görüntüleri ile de yaptığı siyasal propagandayı süslerken, kendilerinin dışındaki siyasal partilerin bu tip projeleri gerçekleştirmediklerini vurgulayabilmektedir. Yapılan faaliyetler görsel görüntülerin sağladığı destekle kamuoyu nezdinde daha akılda kalıcı olup, hayranlık uyandırabilmektedir. Bu tarz bir propagandaya maruz kalan karşı taraf ise insanların zihinlerinde oluşturulmak istenen bu imaja karşı kendi karşı tezini savunabilmekte, bu süreçte çeşitli iletişim faaliyetlerine geçerek, karşı tarafın ifadelerinde kullandığı yanlışlar varsa bunları ısrarla anlatmaya çalışmaktadır.

2.7.2 Duygusal Propaganda

Duygusal propaganda hedef kitlenin coşkulu bir anda kendisine verilen iletileri eleştirel süzgeçten geçirmeksizin kabul etme varsayımına dayanmaktadır. Hitap edilecek kitlelerin bakış açılarının belirlenmesi, onları heyecanlandıracak konuların seçilmesi ve o temaya dair mesajların kitlelere ulaştırılması gerekmektedir. Duygusal propaganda ile iletişime geçilecek kitlelere yöneltilen fikir ve düşüncelerin daha çok o insanların mantığına değil duygularına hitap edebilmesine ve o kitle tarafından kendilerine sunulan paylaşımların mantıksal temellerinin çok fazla önemsenmediği bir yöntem söz konusudur. Duygusal propagandada iletişim içerisinde bulunan kitle basit, kısa ve anlaşılır ifadelerle etkilenmeye çalışılmaktadır.

"Mussolini, çağdaş insanın hayret verecek kadar inanmaya hazır bir yaratık olduğunu söylüyordu. Hitler ise bu konuda daha da ilginç görüşlere sahipti: Halk büyük çoğunluğuyla kadınsı bir ruh haline sahiptir. Düşünceleri ve davranışları, akıl yürütmenin ürünü olmaktan çok duygularının yarattığı izlenimlerin ürünüdür'' (Kışlalı,2004:272).

Hedef alınan kitle üzerinde propaganda hissi uyandırmayan bu yöntem muhatap alınan karşı taraftan iyi bir şekilde karşılanmaktadır. Söylem olarak duygusal propaganda, genellikle duyuma dayalı ve mantığı geri plana atmakta olan bir teknikten yararlanmaktadır. Bu propaganda yönteminde iletilmek istenen mesajlar abartılarak topluluklar adına ilgi çekici hale getirilmektedir. Çıkarılmakta olan söylentilerin genelleştirilmesi ve çarpıtılması rakiplerin sıkça başvurduğu bir yöntem olarak dikkat çekmektedir. Söylemlerin doğruluğunun ya da yanlışlığının kanıtlanamaması başarı olasılığını yüksek oranda arttırabilmektedir, bu durumda da hedef kitlenin eğitim düzeyi ön plana çıkmaktadır. Çünkü eğitim düzeyi yüksek, kendini geliştirmiş toplumlar bilgi dağarcığı bakımından gelişmiş olmakla birlikte, kendisine iletilmekte olan mesajları sorgulayıp akıl yürütebilecek potansiyele sahiptir. Propagandayı böyle bir hedef kitle üzerinde yapanların söylemlerinin ise etki düzeyi kendi beklentilerinin altında kalabilmektedir.

2.7.3 Bütünleştirici Propaganda

"İletişime ilişkin temel teknik sistemlerin ve serbest değişim ilkesinin yaratıldığı on dokuzuncu yüzyıl, iletişimini insan toplumlarında bütünleştirici etken sayan bir görüşün başlıca kavramlarının da doğuşuna tanık oldu. Önce fiziksel ağlar sorununda odaklaştırılan ve ilerleme ideolojisinin içinde tasarlanan iletişim kavramı, yüzyılın sonunda insan yığının yönetimini de kapsadı. Toplumun bir organizma, belirlenmiş işlevleri yerine getiren organlar bütünü gibi düşünülmesi iletişim bilimine ilişkin ilk yaklaşımları temsil eder'' (Mattelart, Mattelart; Çev. Zıllıoğlu,1988:11).

Bütünleştirici propaganda yönteminin temelinde uyum ön plana alınmaktadır. İnsanları toplum içerisinde oluşturulmuş uyum ve ahenk içeren bir sistemin parçası halinde gören bu propaganda yönteminde diğer en önemli husus ortaklık ilkesidir. Bireyler üzerinden etkileşimlerde bulunulan bu yöntem ile tek tek bireyler toplumun önemli bir parçası ve oluşturulmuş sistemi koruyan bir faktör görevi verilmektedir. Bütünleştirici propagandanın etkisini gösterebilmesi için ilk olarak toplum içinde yaşayan bireylerin asgari yaşam koşullarının ve belirli eğitim düzeyine ulaşması zorunluluklarının karşılanması gerekmektedir. Bu gereklilikler karşılandığı takdirde propaganda sürecinde kendilerinden istenilenleri yapmalarında herhangi bir karşı duruş sergilemeleri beklentisi düşmektedir. Bütünleştirici propaganda özellikle savaş ve seçim dönemlerinin olduğu zamanlarda en çok başvurulan yöntem olmaktadır. Genellikle milli ve dini duygular ön planda tutularak, insanların manevi yönlerinin ağır bastığı konularda propaganda faaliyetleri yürütülmektedir. Geçmişte ve günümüzde dünya üzerinde gerçekleşen terör ve savaş faaliyetleri sonucunda ölen insanların yasının hafifletilmesi, toplumsal gerginliğin artmaması, dini ve milli duygular öne sürülerek yapılan propaganda faaliyetleri sonucu insanlar arasında sağlanan bütünleşmeden kaynaklanmaktadır. 7 Ocak 2015 tarihinde Paris'te Charlie Hebdo dergisine karşı gerçekleştirilen terör saldırısı sonucu, çok sayıda üst düzey ülke liderinin Paris'e giderek terörü lanetleyici eylemlerde bulunması bütünleştirici propaganda kapsamında verilebilecek önemli örnekler arasında yer almaktadır.

2.7.4 Ayrıştırıcı Propaganda

Hedef olarak gerçekleri değiştirebilmeyi, inançları sarsmayı, düşmanlık duygusunu arttırmayı ve kamu düzenini karıştırmayı amaç edinmektedir. İletişimde olunan karşı tarafı ruhsal ve psikolojik olarak çöküntüye uğratabilir ve çıkarlara hizmet ettiği taktirde her şey hedef olarak alınabilmektedir. Bu propaganda türünde kaynaklar gizli kaldığı süre boyunca yalanlar, rivayetler, dedikodular verimli sonuçlar vermektedir. Yalanlar gerçekmiş gibi ortaya atılmaktadır ve kaynak anlaşıldığı taktirde bunların hiçbir tesiri olmamakta, geri tepmektedir. Karşı tarafı kötülemek amacı ile yapılan bu propaganda için rakip olarak görülen kişilerin olumsuz bir tarafı aranır, eğer kötü bir yanı yoksa uydurulmaktadır. Kişilerin özel hayatı göz önüne alınarak alkol, uyuşturucu gibi maddelerin kullanımı, kadınlara olan düşkünlüğü, bencillik, siyasi hırslar, kendi çıkarlarını ön plana alma, taraf olma gibi kişisel özellikler ise kişilerin zafiyetleri konusunda hedef alınacak noktalar olmaktadır.

Bu propaganda yöntemi kaynağın belli olmasına rağmen kaynağın başka kaynaktan çıkıyormuş gibi gösterildiği, iftira, yalan, bozgunculuk gibi her türlü yolun mubah sayılabildiği bir yöntem olabilmektedir. Ayrıştırıcı propaganda yapanlar hedef aldığı kitlelerdeki yerleşmiş olan düşünceleri ve inançları yıkabilmek adına sürekli uydurma konular icat edip ve bunları sürekli bir şekilde gündemde tutmaya çalışmaktadır. Hayata geçirilmesi planlanan projelere dair uzlaşma sağlanamayan kişi ve kurumlara karşı halk nezdinde basın yayın araçları aracılığıyla karalama kampanyası düzenlenebilmektedir. Türkiye'de anayasa değişikliği için gidilecek referandum öncesi de taraflar birbirlerini halk nezdinde küçük düşürecek ithamlarda ve iddialarda bulunmuştur, genellikle bu tip ayrıştırıcı söylemler bir tarafın kendi isteklerini doğrudan anlatmak yerine karşı tarafı karalamak istediğinde ortaya çıkmaktadır. Siyasilerin basın aracılığıyla insanlara yansıttığı ifadelerde asıl gündeme oturan insanların hayatında var olacak değişimler değil, kimlerle hangi cephede yer aldığı düşüncesi olmaktadır. "Hiç kimse Joseph Stalin'den daha çok kendi çıkarına hizmet eden yalan söylememiştir. Ortadan kaybolan komiserlerden bir etnik grubun tamamen yok edilmesine kadar yaptığı her şeyi ve söylediği bütün yalanları, kontrolündeki basınının gerçek diye tekrarlaması sayesinde haklı göstermişti'' (Fawcett; Çev. Önoğlu,2011:20).

2.7.5 Yatıştırıcı Propaganda

Bu propaganda yönteminde birtakım kelimeler ve kavramlar, medya aracılığı ile kitlelerdeki ekonomik sıkıntılar, yaşam güvencesi eksikliği gibi o an hayata dair hangi olumsuz durumlar mevcutsa onların giderilmesi açısından yatıştırıcı söylemlerde bulunulmaktadır. Hemen hemen her propaganda türünde kullanılan temel mekanizma kişileri belli bir inanışı kabullenmeleri için ikna etmek olarak tanımlanan telkindir. Propagandacının insanlar üzerinde telkin yolunu kullanarak, bireylerin topluluk olarak hareket etme güdüsünden kendisine yarar sağlayacağını anlaması bir dönüm noktası olmuştur.

Yatıştırıcı söylemin temelinde telkin yatmaktadır. Toplum içinde var olan olumsuz durumların en kısa zamanda hal olacağı, geleceğe emin adımlarla ilerleneceği, gelişen olumsuz olayların sorumlusunun dış güçler olduğu gibi ifadelerde bulunularak, bir yandan geleceğe dair umut aşılanırken, bir yandan da yapılan yanlışlar başkalarına mal edilebilir. "Almanya'da Nasyonel Sosyalizmin ve İtalya'da Faşizmin geniş kitlelerin desteğini alarak iktidara gelişinde her iki ülkede yaşanan sosyal ve ekonomik sorunların büyük rolü olmuştur. Gerek Almanya'da gerekse de İtalya'da görülen yüksek enflasyon, paranın değerinin düşmesi, gençler arasında yaygın işsizlik, gelir dağılımındaki adaletsizlik, orta sınıf halkın yaşam koşullarının zorlaşması gibi olumsuz etkenler, her iki ülke halkını insanlık onuruyla bağdaşmayan bu iki rejimin kucağına itmiştir'' (Mutlu,2003:120).

Kullanılacak söylemlerde tartışmadan kaçınılarak ortaya atılan tez kuvvetlendirilmeye çalışılmaktadır. Yatıştırıcı propagandada kullanılacak söylem ve ifadeler hitap edilen kitleyi bütünüyle kapsayacak nitelikte olup, toplumun tamamını içine almak durumundadır. Kitleleri sakinleştirmeyi, yatıştırmayı temel alan bu propaganda türü genel olarak gerçekleşen olumsuz olaylar sonrası daha çok tercih edilmektedir, toplumun bir kısmının değil tamamının yatıştırılmasına çalışılmaktadır. Yapılacak telkinler sonucu insanlarda otoriteye sığınma ihtiyacı doğmaktadır. Bu siyasi, dini, mesleki otoriteler olabilmektedir, böylece birey kitleye sığınarak dışlanmaktan kurtulmaktadır.

2.8 Yazılı Basında Siyasal İletişim ve Algı Yönetimi

Gazetelerin büyük bir güç olarak insanlar arasında belirmesi dünyada okuma-yazma oranının artmasıyla paralel bir gelişim göstermiştir. Gazete ve dergiler öncelikle göze hitap eden kitle haberleşme araçları olarak öne çıkmaktadır. Küçük insan toplulukları arasında haber alma ve haber verme gereksinimlerinden doğan basın, zamanla geniş halk kitlelerini etkileyen önemli bir güç durumuna gelmiştir. Yazılı basın geçmişten bugüne gelişen süreç içerisinde sosyal, siyasal ve ekonomik tesirlerle farklı yayıncılık anlayışları benimsemişler ve yayın faaliyetlerini sürdürmeye çalışmışlardır. Enformasyon aktarımının yoğun bir şekilde görüldüğü günümüzde, yaşamsal alışkanlıklarımız, günlük iletişim dilimiz, tavır ve davranışlarımız, kısaca insanların günlük hayatına dair her şey medyayla iç içe girmektedir.

Ulaşım imkanlarının artması, baskı ve yazı işlerinde gelişen teknoloji ile birlikte sayısı zamanla çoğalan gazeteler kamuoyu kavramını kuvvetlendirirken, aynı zamanda kamuoyunun siyasi ve sosyal görüşlerini de oluşturup yön vermeyi sağlamıştır. Dünya üzerinde yer alan hemen hemen her iktidar yazılı basının faaliyetlerinden çekindikleri ve kendi fikirlerini meşru kılmak adına basın gücünü egemenliği altına almaya çalışmaktadır. "Ünlü Fransız basın tarihçisi Prof. Georges Weill'in deyimiyle, basın tarihini genel uygarlık tarihinden ayırmak, genellikle mümkün değildir. Zira bir ülkenin basın ve yayın hareketleri, daima o ülkenin siyasal rejimine paralel olarak düzenlenegelmiştir'' (İnuğur,2005:13).

Basın yayın araçları günümüz modern çağında insanların gerek yakın gerekse uzak çevrelerinde olup bitenler hakkında bilgi almalarını sağlamak amacıyla bu yönde geliştirilmiş ve uzmanlaşmış bulunmaktadır. İnsanlara bu yönde hizmet sağlayan araçlara genel olarak kitle haberleşme araçları adı verilmektedir. Endüstri teknolojisinin gücünü simgeleyen kitle haberleşme araçları, insanları haberleşme ağları ile birbirine bağlayarak iletişim olanaklarının sınırlarını aşıp insanların dünya üzerinde hemen hemen her şey hakkında bilgiye ulaşabilmesinin önünü açmaktadır.

Gazetelerin halkı süreklilik arz eden şekilde dünya üzerinde gelişen olaylardan tarafsız bir biçimde haberdar edebilen, kamuoyunu düzenleyici

işleve sahip, iktidarları ve yöneticileri uyarabilme yöntemlerini kullanabilen bir güç olarak tanımlamak mümkündür. Günümüz basın sektöründe mühim rol oynayan gazeteler, dergiler, radyo ve televizyon gibi oluşumlar aktif kitle haberleşme araçları olarak, kitlesel bir mücadele olan haberleşmede aktif görev almaktadır. İnsanlara yakın ve uzak çevrelerinde olup biten tüm önemli olayları haber olarak vermeye, kısacası dünya üzerinde haber niteliği taşıyabilecek tüm olguları tanımlamaya çalışmaktadırlar. İnsanları bilgilendirme işlevi gören basın yayın araçları sadece insanları habere ulaştırıp, okuyucuyu eğitip, dünya üzerindeki gelişmeleri aktarmakla kalmaz, bunlarla birlikte tarih için esaslı bir kaynak teşkil etmektedir. O gün için basılmış bir gazete, yayınlanmış bir köşe yazısı veya makale yazıldığı konu ve içerik bakımından günün anlam ve önemine binaen belge niteliği taşımaktadır. Türkiye üzerinden örnek verilecek olursa, 15 Temmuz günü darbe girişiminin ardından 16 Temmuz itibariyle yayınlanan gazeteler, dergiler gibi yazılı basına ait haberleşme araçları o güne dair siyasilerin söylediği söylemleri, insanların tepkilerini ve kurumların görüşlerini barındırarak, gelecek nesiller adına olayların gelişimi ve aktarımı bakımından önemli bir işlev ve kanıt niteliği taşımaktadır.

Yazılı basın, düşünce ve fikirlerin yayılması adına eşsiz bir propaganda aracı işlevi görebilmesi nedeniyle kamuoyu oluşumunda önemli rol oynayarak, kamuoyuna yön verebilmektedir. Basındaki haberler, her şeyden evvel öncelikle günümüz dünyasında ekonomik, siyasal ve sosyal hayatı etkilediğinden, gazeteler iktidarların egemenliği altında insanların hayat tarzlarının şekillenmesi, gündemdeki konulara ait bakış açısının belirlenmesi adına kullanılmaktadır.

Basın, radyo ve televizyon gibi toplumsal kurumlar büyük sermayeler ile çalışabilmektedirler. Sermaye ise, özel sermaye veya devlet sermayesi şeklinde olabilmektedir. Sermayeyi kimin koyduğu bu kitle haber araçları üzerinde tekel veya çoğulcu haberleşme sisteminin varlığına ve haber politikalarının hangi yönde belirleneceğine dair zemin hazırlamaktadır. Yazılı basın kuruluşları ve medyanın tüm aktörleri sermaye piyasasına göre hareket ederek, doğruları onların gözünden aktararak, gazeteciliğin en önemli işlevi olan tarafsızlık ve bağımsızlık ilkelerini yok sayarak, haber verme işlevinin yanı sıra daha çok propaganda işlevi görmektedir. “Medya özgürlüğünün gerekliliği insan

haklarıyla ilgili çeşitli imtiyaz ve anlaşmalarda tanındığı gibi, Amerika Birleşik Devletleri Anayasası'nın ünlü Birinci Değişiklik Maddesi'nde de yer almaktadır (Belsey, Chadwick; çev. Türkoğlu,1998:19). ABD'de olduğu gibi dünyanın hemen hemen her yerinde medyanın özgürlüğü sadece anayasa maddeleri üzerinde görülebilmektedir.

Çoğulcu haberleşme düzenlerinde gerek yazılı basında gerekse radyo ve televizyon alanında büyük şirketler yazılı veya sözlü basın sektörünün finansmanını karşılamaktadırlar. Tekelci sistemlerde ise devletin yazılı veya sözlü basın üzerinde finansman yönünden katkısı yer almaktadır. Özellikle, tekelci sözlü basın sistemleri yazılı basına göre günümüzde daha yaygın görülmektedir.

Yazılı basın alanında yer alan kuruluşların, teknolojik gelişmelere ayak uydurabilmesi, rakipleri ile mücadele edebilmeleri için büyük masraflar gerekmektedir. Bu nedenle, büyük sermaye grupları, genellikle anonim şirketler günümüzde basın alanında çeşitli çalışmalarda bulunmakta veya çeşitli basın zincirleri basın alanında önemli bir ad olarak hareket etmektedirler. Sermaye sahiplerinin, iş adamlarının çok sayıda medya kuruluşunu satın alarak kendi kalelerini oluşturması çok sesliliği azaltarak, belli görüşlerdeki az sayıda toplulukların sesini duyurabilmektedir. Oluşan basın zincirleri basın özgürlüğü ile ilgili herkesi fazlasıyla düşünceye sevk etmektedir. Genel kanı, basında yazılı olsun sözlü olsun iletişim araçları arasında oluşan birikimin basın özgürlüğünü kısıtladığı şeklindedir.

Haber verme amacıyla gazetecilik yapan kitle haberleşme araçları, topluma siyasal, ekonomik, toplumsal, sanatsal, bilimsel enformasyonu ister güncel olsun isterse genel nitelikte olsun, çeşitli olgular arasında bağıntılar kurarak sunmaktadırlar. Zaman, zaman uyumlu zaman zaman ise eleştiri ile yüklü olarak olguların ve değerlerin toplumda düşünülüp, eleştirilip, yerleştirilmelerini sağlamaktadırlar. Bu kullanım özellikleriyle bilgi verme yanında, düşüncelerin, değerlerin aktarımını yapmaları, aslında kitle haberleşme araçlarının eğitim fonksiyonuyla bütünleşmektedir. Haber verme fonksiyonuyla aynı zamanda bazı sözlerin savunuculuğunu yaparak, insanlara belirli yönde fikir çeşitliliği sunarak, yeni tutumların benimsenmesini

istemektedirler. “Haberler modern tiyatro gibi olabilirler. Örneğin bir ulusal gazetenin haber yazı işleri masasını ele alalım. Reuters’den önemli bir konu gelmiştir. ‘Valparaiso depremi, 2.000 ölü olduğu tahmin ediliyor.’ Birkaç saniye içinde yazı işleri müdürü ve meslektaşları kalın matbaa harfleri ile yazılacak ve manşette dikkat çekecek kadar dramatik bir başlık bulma arayışına koyulurlar’’ (Browne; Çev. Coşkun, 2001:11).

Aslında haberleşme özgürlüğü herkese tanınmış kişisel bir özgürlük olmakla beraber, kişinin kendi imkanları ve girişimiyle kullanabileceği bir özgürlük alanını kapsayamamaktadır. Kişinin tek başına, bu özgürlüğü kullanabilmesi bakımından ne zamanı ne maddi ne de teknik olanakları pek var olmamaktadır. Bireylerin tek başına haber iletebilme özgürlüğünü kullanarak, milyonlara hitap edebildiği örnekler de mevcuttur ama bunlar kısıtlı ve ekstrem olaylar sonucu gerçekleşebilmektedir. Bu konu hakkında yakın zaman içinde verilebilecek örnekler mevcuttur; Suriye’de devam eden savaşta Halep’te bulunan Bana Alabed isimli yedi yaşındaki küçük kız Twitter adlı mobil haberleşme uygulaması üzerinden kuşatma altındaki yaşamlarını takipçileriyle paylaşıp, insanlardan savaşın bitmesi, insanların tahliye olabilmesi için yardım isteyebilmiştir. “Doğu Halep'in Katırcı mahallesinde yaşayan Bana ve İngilizce öğretmeni annesi Fatma, 3 ay önce Twitter'da açtıkları hesapla dünyaya yardım çağrısı yapıyordu. Anne Fatma, Dışişleri Bakanı Çavuşoğlu'na mesaj atarak yardım çağrısı yapmış, Çavuşoğlu da yanıtında, kuşatmadaki diğer sivillerle birlikte Bana'nın ailesini güvenli şekilde kurtarma sözü vermişti’’ (www.aljazeera.com.tr ,2016, e.t, 15 Ocak 2017).

Suriye’deki olayın küresel bir olay ve Twitter’ında küresel güçte bir uygulama olması sebebiyle bu küçük kızın sesi duyulmuş ve kendisi ailesi ile Türkiye’de Cumhurbaşkanlığı Sarayında ağırlanmıştır. Bu gibi örneklerin dışında, insanlar bir bakıma kendi haberleşme özgürlüğünü, kendi adına kullanan toplumsal haberleşme örgütlerine devir etmektedir. Bu devir suretiyle, kişilere ait olan haberleşme özgürlüğü kurumsal olarak toplumsal haberleşme örgütlerince kullanılmaktadır. Toplumsal kurumlar olarak çalışan haberleşme örgütleri de çağımızda haber enformasyon gereksinimi sağlamaktan sorumludurlar.

Kitle haberleşme araçları ve haber ajansları, çağımız dünyasında bilişim düzeyinde haberleşmeyi sağlamaktan sorumlu olmakla beraber, siyasal iktidarların da eli kolu olarak faaliyet göstermektedir. Kitle haberleşme araçları ve haber ajanslarının bağımsız olmaması, haberleri tarafsız bir biçimde iletebilme görevini yerine getirmemesi sonucu, dünyamızda pek çok yer sessizliğine bürünmüş, insanoğlu haber alma özgürlüğünden yoksun duruma düşmüş durumdadır.

Küresel düzeyde haberleşmede etkin olmaları nedeniyle, kitle haberleşme araçları, özellikle kamusal ilişkilerde insanların ikna edilme sürecinde büyük rol oynamaktadır. Siyasal iktidarlar da bu yönden, kitle haberleşme araçlarını, kendi dünya görüşleri bakımından denetim altında tutmakta ve insanları düşünmelerini istediği biçimde bilgilendirmektedir. Bu bakımdan devlet yönetimleri geçmişten günümüze kitle haberleşme araçlarından en üst ölçüde yararlanmak bakımından ellerinden geleni yapmaktadırlar. "Kitaplardan öğrendiğimize göre, Abdülhamid döneminin sansürü şöyle işlerdi. Gazeteler, Mabeyn (Saray) Başkatipliği ile Matbuat Müdürlüğü'nce incelenir; sakıncalı görülen haber ve yorumlar çıkarılırdı. Bazı yazarlar, padişahın okumasını istedikleri yazıları yazıp sansüre gönderirler; böylece siyasal eleştiriler yerine ulaşmış olurdu. Sansür edilen yazılardan ötürü kimseye ceza verilmezdi. Çünkü, basın suçunun ancak yayın ile oluşacağı ilkesi benimsenmişti'' (Mumcu,1998:148).

21. Yüzyılda ise gelişmiş ülkelerin sahip olduğu teknolojik gelişmişlikler ve var olan maddi olanaklar dünya üzerinde haber enformasyonlarının dağılımında dengesizlikler oluşturmaktadır. Dünya düzeyinde enformasyon aktarımı teknik bakımdan gelişmiş ülkelerden gelişmemiş ülkelere doğru yapılmaktadır. Ayrıca aynı veya benzer dilleri konuşan ve kültürleri benzeşen, uzun tarihsel bağlarla birbirine bağlı olan ülkeler arasında enformasyon aktarımı üst düzeydeyken, farklı geçmişi olan, birbiriyle herhangi bir bağı bulunmayan ülkeler arasındaki enformasyon aktarımı daha az seviyede teşkil etmektedir. Bilgi alışverişi, enformasyonun dağılımı dünyanın ekonomik ve siyasal anlamda güçlü olan çeşitli bölgeleri tarafından tek yönlü olarak gelişmemiş ve gelişmekte olan diğer bölgelere yönlendirilen bir akışın

egemenliğinde bulunmaktadır. Tek yönlü akış gerek nicelik gerekse de nitelik açısından enformasyonların incelenmesi sonucu hemen fark edilmektedir.

Teknik olanaklar bakımından gelişmiş ülkelerden az gelişmiş ülkelere ve gelişmekte olan ülkelere yönelen, haber veya çeşitli enformasyonların tek yönlü olarak aktarıldığı bu tür haberleşmeye dengesiz haberleşme adı verilmektedir. Gerçekten, dengesiz haberleşme kavram olarak hem gelişmiş hem de gelişmemiş ülkeler arasındaki toplumsal farklılıklar bakımından ekonomik dengesizliği vurgulamakta hem de haberleşme ve kendini ifade edebilme yönünden var olan eşitsizlik ve eksikleri göz önüne sunmaktadır. Bu tür haberleşme akımı içinde gerek içeriğin niteliği açısından gerekse nicelik bakımından uluslararası düzeyde devamlılık arz eden bir şekilde bilgi alışverişi gelişmiş ülkeler ve egemen güçler tarafından yapılmaktadır. Az gelişmiş ülkelerin ise uluslararası bilgi alışverişi kapsamı bakımından katkısına pek başvurulmamaktadır. Az gelişmiş ülkelerden gelişmiş ülkelere doğru olan bilgi alışverişi ya çok azdır ya da hiç olmamaktadır.

Yeni kurulan devletler ise içinde bulunduğu zor şartlar altında haberleşmenin alt yapısını oluşturan mekanik araçların üretimi ve tüketimi bakımından gücü elinde bulunduran ülkelere bağımlılık içinde sürece devam ederken, diğer yandan da haber alabileceği enformasyon kanallarını da güvenilir bir biçimde işletememesi sonucunda haberleşme alanında zayıf bir durumda kalmaktadırlar. Alt yapı bakımından var olan yetersizlikler sonucu dışa bağımlılık sürerken, ellerinde kitle iletişim araçlarının kullanımına dair olanaklar olmaması nedeniyle haberleşme boşluğu içerik yönünden gelişmiş ülkelerin haberleşme kanallarıyla istenilen şekilde doldurulmaktadır. Gelişmiş ülkelerden, gelişmemiş ülkelere gelen haberler önem ve içerik bakımından artış göstermekte fakat gelişmemiş ülkelerden gelişmişlere giden haber akımları büyük boyutlara ulaşamamaktadır.

Gelişmemiş ülkeler ancak gelişmiş ülkelerin kendi dünya görüşleri çerçevesinde gündeme getirdikleri ölçüde veya gelişmemiş ülkelerde meydana gelen ekstrem olaylar dolayısıyla haberleşme sürecinde yer alabilmektedirler. Haber alışverişi bakımından gelişmiş yöntemleri kullanmaları, üst düzey teknik olanaklara sahip olmaları, bu olanaklardan üst düzey biçimde haberleşme

sürecinde yararlanmaları, gelişmiş ülkelerin haber ajanslarının dünya düzeyinde dengesiz haberleşme yönünden etkin olmalarını sağlamaktadır. Modern Çağ diye adlandırılan bu yüzyılda iletişim alanında yer alan bu dengesiz haberleşme sürecinde rol oynayan diğer toplumsal kuruluşlar arasında haberleşme uyduları, gazeteler, dergiler, radyo ve televizyon şirketleri de bulunmaktadır. Egemen devletlerin ve sermaye sahiplerinin elinde olan büyük haber ajansları haberleşme uydularının teknik olanaklarından azami ölçüde yararlanırken, teknik olarak onlar kadar güçlü olmayan diğer ulusal haber ajansları için ise kullanım olanakları o kadar iyi olmamaktadır. Ulusal düzeydeki haber ajansları eşit ölçüde dünya yüzeyine dağılmamaktadır, bu imkana sahip olmayanların büyük çoğunluğu dünyanın büyük haber ajanslarından kendi haberlerini başka ülkelere ulaştırmak bakımından yararlanmak durumundadırlar. "En somut örneğini, dünyanın Uluslararası anlamda en büyük ve yaygın üç haber ajansı oluşturmaktadır: ABD Kaynaklı; Associated Press (AP), İngiltere Kayaklı: Reuters, Fransız Kaynaklı: Agence France Press (AFP). Bunlara Rusya kaynaklı Tass-Itar haber ajansını da ekleyebiliriz'' (Bülbül,2000:28).

3. MEDYANIN SİYASET ve İNSAN YÖNETİMİNDE OYNADIĞI ROL ÜZERİNE ARAŞTIRMA

İnsanlar dış dünyada olan biten her şeye ilişkin bilgiyi duyumları ve algı yoluyla elde edebilmektedir. Duyu organlarımız aracılığıyla nesnelere ilişkin fikir sahibi olunması ve bu nesnelere karşın belirlenen davranış şekilleri algılar aracılığıyla oluşmaktadır. İnsanın belli bir amaca yönelik harekete geçebilmesi ve kararlar alabilmesinin ön koşulunu geçmiş yaşantı ve deneyimler sonucu o anki oluşan algıları belirlemektedir. Bu sebeple insan bilgiyi alır, yorumlar, seçer ve harekete geçer.

İletişim araçlarının gelişim sürecine bakıldığı zaman kitle iletişim araçları ilk olarak haberleşme ihtiyacından dolayı ortaya çıkmaktadır. Bu ihtiyaçlar kanalıyla medya ilk süreçte bu amaca yönelik işlev görmüştür. İlerleyen zamanlarda ise gelişen teknoloji ile birlikte işitsel ve görsel iletişim araçlarının da eklenmesiyle medya haber alma işlevinin ötesine geçmiştir. Bu araçların üretilmesi, kullanılması ve zaman içerisinde geliştirilmesi üretim araçlarını kontrolü altında bulunduran egemen grupların çıkarları ve beklentileri ile ilgili olarak şekillenmektedir. Birey olarak insanlar bu teknolojik gelişmeleri denetleyememekte ve medyayı elinde bulunduran güçler ne isterse insanlar onu okur, onu görür ve onu duyar duruma gelmiş durumdadır.

Geçmişten bugüne siyasal partiler ve hükümetler kendi propaganda ve düşüncelerini yaymak, insanlara kolay ulaşabilmek için medyanın kontrolü alanında etkin konumda yer almaktadır. Bir toplumun ruh hali, ekonomik ve sosyal ihtiyaçları, farklı ideolojik eğilimleri, yaşam biçimleri ve siyasal kuruluşların söylem tarzları, siyasi partilerin nasıl algıladığı konusunda belirleyici bir nitelik taşımaktadır. Bu etkenleri göz önünde bulunduran siyasal kuruluşlar ve liderler de elinde bulundurdukları medya gücü aracılığıyla topluma o anki şartların gerektirdiği tarzda söylemde bulunmaktadır.

Demokrasinin bilinen 3 unsuru, yasama, yürütme ve yargı dışında dördüncü etmen olarak medya denetleyici güç olarak kabul edilmektedir. Medya insanlara doğru ve tarafsız bilgi iletme amacıyla kamusal bir görev üstlenmektedir. Bu bağlamda özellikle de hükümeti, siyasal partileri, kamu kuruluşlarını, şirketleri, kamu adına denetleme ve eleştirme yetkisini elinde

bulundurmaktadır. Ancak günümüzde medya siyasi aktörlerden biri haline gelmiş bulunmaktadır. Ana akım medya her ne kadar kamusal iletişim sağlamak amacıyla ortaya çıkmış olsa da kapitalizmin etkisiyle ticari bir hal almaya başlamıştır. Yanlışların üstüne gitmek yerine, sermaye piyasasının halkla ilişkiler işlevini yerine getirmektedir. Medya sektörünün içinde bulunduğu bu durum medyanın dördüncü güç olarak denetleme işlevini sınırlandırmaktadır. Medya, çıkarları doğrultusunda kimi gruplarla iş birliği yaparken kimisini de karşısına alıp aleyhinde yayınlar yapabilmektedir. Bu durumu sadece Türkiye veya belli iktidar sahipleri ile sınırlamak mümkün değildir. Dünyanın hemen hemen her yerinde güçlü iktidarlar ve gücü elinde bulunduran diğer otoriteler medyayı kendi amaçları doğrultusunda kullanmakta ve yönlendirmektedir.

Medyanın ve gelişen teknolojinin sağladığı imkanlarla gerçekleşen siyasal iletişim, bir ikna stratejisi ve yöntemi olarak hem propagandanın tarihsel geçmişinden faydalanmakta hem de reklamın tüketiciler karşısında elde ettiği başarıları ve yöntemleri kullanmaktadır. Siyasal iletişim metot ve yaklaşımları, günümüzde özellikle de seçim periyotlarında, devletlerin ve kurumlar için önem arz eden süreçlerde giderek artarken, siyasi çıkar bekleyen odakların faaliyetlerinin normalleştirilmesinde ve meşrulaştırılmasında ideolojik bir araç olarak kullanılmaktadır. İnsanların ikna edilmesi aşamasında medya, sivil toplum örgütleri, gençlik hareketleri, siyasal partiler ve kuruluşlar adına çalışan profesyoneller halkın akılcı tekniklerle ikna edilmesini sağlamak için görev almaktadır. Bu süreçte siyasal aktörler ve siyasal partilerin hedef kitleye sunulacak söylemleri ilk önce kendi iç yapılarında sunması, tartışması, benimsemesi ve içselleştirmesi gerekmektedir, karşılıklı fikir alışverişleri ve sağlanan mutabakatlar sonucu iletilecek mesajların etki gücü artmaktadır.

Propagandanın altyapısında fikirlerin insanlar tarafından sorgulanmaksızın kabul edilmesini sağlamak vardır. Bu yöntem müddetince nihai gaye millet veya kitleyi fikren inandırıp kazanabilmek, karşı tarafın kavrayış ve psikolojisini istenilen etkiye tabi kılmak için, örgütlü ve devamlı bir tarzda telkinlerde bulunmak ve bu misyonlara yönelik faaliyet göstermektir. Propaganda insanların inanmasıyla yetinmez, amaç kitlelerin sorgusuz bir şekilde inanarak, harekete geçebilmesidir. Sistemli, gösterişsiz ve devamlı

yenilenen iletişim çabaları olarak özetlenen propagandanın toplum üzerinde ne kadar yüksek oranda ikna edici ve harekete geçirici etkisi olduğu insanlık tarihinin mazisinde ve günümüzde yaşadığı neticelerle ortaya konmaktadır. Zaman ve zemine uygun olarak, herhangi bir konu üzerinde esaslı bir şekilde hazırlanmış olan propaganda, çok tesirli olmakta, aksi halde insanlar üzerinde etkisi verimsiz olmaktadır.

Propaganda yapılma amacı sadece olumsuz olarak göz önünde bulundurulmamalıdır, insanlar istedikleri taktirde propagandanın sağladığı yöntemlerle insanlık adına daha iyi projeler yapabilirler. Söz, yazı, broşür, resim, televizyon, sosyal medya, gazete gibi iletişim olanakları ise propaganda sürecinin cephanesini oluşturmaktadır. Kitle iletişim araçları ile sürekli bir şekilde sağlanan enformasyonlarla ve bunları destekleyecek görsel kaynaklar ile de çok sayıda kitle etki altına alınabilmektedir. 15 Temmuz gecesi Türkiye'de gerçekleşen darbe girişimi sonucu siyasilerin yaptığı açıklamalar ve medya aracılığıyla yapılan gösterimler ve medya enformasyonları ele alınırsa, insanlar üzerindeki algı yönetim gücünün etkisi anlaşılabilecektir. Medyanın propaganda gücüne olumlu tarafından bakmak istenirse 15 Temmuz gecesi Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın medya aracılığıyla yaptığı açıklamalar sonucu insanların sokaklara çıkması ve tepkilerini dile getirmeleri göz önüne alınabilir.

Önemli enformasyon araçlarından biri olan gazetelerin olay sonrası tutumları ve insanları yönlendirme, bilgilendirme tercihleri de darbe girişimi sonrası önemli bir etken olmuştur. Gazetelerin halkı süreklilik arz eden şekilde gelişen olaylardan tarafsız bir biçimde haberdar edebilen, kamuoyunu düzenleyici işleve sahip, bir güç olarak tanımlamak mümkündür. O gün için basılmış bir gazete, yayınlanmış bir köşe yazısı veya makale yazıldığı konu ve içerik bakımından günün anlam ve önemine binaen belge niteliği taşımaktadır. 12 Eylül Askeri Darbesi ve 15 Temmuz Darbe Girişimi sonrası yayınlanan gazeteler, dergiler gibi yazılı basına ait haberleşme araçları o güne dair siyasilerin söylediği söylemleri, insanların tepkilerini ve kurumların görüşlerini barındırarak, gelecek nesiller adına olayların gelişimi ve aktarımı bakımından önemli bir belge ve kanıt niteliği taşımaktadır.

Çalışmanın bu bölümünde medyanın haber iletme işlevi açısından en etkili araçlarından biri olan gazetelerin, 12 Eylül Askeri Darbesi ve 15 Temmuz Darbe Girişimi sonrasında nasıl bir habercilik tutumu gösterdiği irdelenecektir. Uzun yıllar boyunca Türkiye'de en çok okunan gazetelerden biri olması nedeniyle gazete olarak Hürriyet gazetesi seçilmiş 12 Eylül 1980- 26 Eylül 1980 ve 16 Temmuz 2016- 30 Temmuz 2016 tarihleri içinde gazetenin vitrin sayfaları incelenmiştir.

3.1 Araştırmanın Konusu, Amacı ve Kapsamı

3.1.1 Araştırmanın Konusu

Hürriyet gazetesi örneklem alınarak, 12 Eylül Darbesi ve 15 Temmuz Darbe Girişimi sonrası gazetenin yazılı basın ortamındaki vitrin sayfaları incelenmiş, araştırmada gazetenin algı yönetimi açısından etki ve çabalarını haberin tarafsızlığı, yayıncılık anlayışı ve okur kitleyi yönlendirmesi unsurları bağlamında değerlendirilmiştir.

3.1.2 Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı medyanın toplum üzerindeki siyasal algı yönetimi rolünün, 12 Eylül Askeri Darbesi ve 15 Temmuz Darbe Girişimi sonrası en çok okunan gazetelerden biri olan Hürriyet'te nasıl gerçekleştirildiğini ortaya koyabilmektir. Bu amaçla, Hürriyet gazetesinin her iki olayı takip eden 15 günlük süreç içerisinde vitrin sayfaları incelenmiştir.

Araştırmanın literatürü, haberi ve haberciliği oluşturan öğelerin olan durum ve olması gereken koşullar çerçevesinde şekillenirken, bu temelden hareketle söylem analizi yöntemi ile elde edilen veriler sayesinde ortaya konulan hipotezler kanıtlanmaya çalışılacaktır.

3.1.3 Araştırmanın Kapsamı

Araştırmanın kapsamını vitrin sayfalar üzerinden yapılan söylem analizi çalışması ve bu çalışma sonucunda elde edilen verilerin sayma ve tanımlama yöntemiyle sayısal dokümana dönüştürülmesi oluşturmaktadır. Bu aşamada Hürriyet gazetesi örnek gazete olarak seçilmiş ve gazetenin 12 Eylül 1980 – 26 Eylül 1980, 16 Temmuz 2016 – 30 Temmuz 2016 tarihleri arasında yazılı basın aracılığıyla verdiği vitrin sayfa haberleri karşılaştırmalı olarak analiz edilmiştir.

3.2 Araştırmanın Metodolojisi

3.2.1 Araştırmanın Soruları

S1: Aynı gazetenin farklı dönemlerde fakat ortak bir toplumsal olay olan darbe girişimine bakış açısı ile ilgili yaklaşım ve söylem farklılıkları var mıdır?

3.2.2 Araştırmanın Hipotezleri

Hipotez 1: Basının tutumu benzer olaylar karşısında konjonktüre göre değişiklik göstermektedir.

Hipotez 2: Hürriyet gazetesi 12 Eylül Darbesi ve 15 Temmuz Darbe Girişiminde birbirinden farklı habercilik tavrı sergilemiştir.

3.2.2 Araştırmanın Örneklemi

Hürriyet gazetesinin 12 Eylül 1980- 26 Eylül 1980 ve 16 Temmuz 2016- 30 Temmuz 2016 tarihleri arasında yer alan vitrin sayfaları incelenmiştir.

3.2.3 Veri Toplama Yöntem ve Aracı

Araştırma için gerekli verilerin elde edilmesinde uygulama çalışması için söylem analizi yöntemi kullanılmış ve verilerin sayısal dokümantasyonu için sayma-tanımlama çalışmasından yararlanılmıştır. "Söylem analizi en basit anlatımı ile dilin incelenmesidir. Ancak bu inceleme ifade edilen dilsel öğelerin basit bir incelemesi olmayıp ifadelerin, söze dökülenlerin söz dizimsel ve semantik sınırlarının ötesine gitmeyi ve bu ötede yatan anlam ve içeriği incelemeyi gerektirmektedir. Dijk'inde işaret ettiği gibi söylem analizi, söylem ya da dil kullanımının sadece biçimsel (fonolojik ya da söz dizimsel) yönü ile ilgilenmez. Bundan ziyade ilgi odağını sosyal ve kültürel bağlam içinde iletişim kuran dil kullanıcılarının oluşturduğu sosyal olaylara çevirir'' (Çelik ve Ekşi, 2008:105).

Söylem analizi incelemesiyle elde edilen veriler, Hürriyet gazetesinin 12 Eylül 1980- 26 Eylül 1980 ve 16 Temmuz 2016- 30 Temmuz 2016 tarihleri arasındaki vitrin sayfa haberlerinin veriliş biçimleri karşılaştırılarak elde edilmiştir. Bu amaçla 30 basılı gazetenin vitrin sayfası incelenmiş ve veriler sayma ve tanımlama ile tablolaştırılmıştır.

3.3 Hürriyet Gazetesinin Vitrin Sayfa Haberlerinin Karşılaştırmalı Analizi

3.3.1 12 Eylül 1980 – 26 Eylül 1980

12 Eylül 1980 Hürriyet Gazetesi

12 Eylül Cuma günü Hürriyet gazetesinin manşet haberi, Askeri darbe girişiminin sonucu ve sonrasındaki ilk gelişmelerle alakalıdır. Haber **"Ordu yönetime el koydu''** başlığı ile verilirken, **"BÜTÜN YURTTA SIKIYÖNETİM İLAN EDİLDİ''** üst başlığı da yer almıştır. Spotta ise "Hükümet ve Parlamento feshedildi, Siyasi partilerin faaliyetleri durduruldu. Parlamenterlerin dokunulmazlıkları kaldırıldı. Saat 05.00'tan itibaren sokağa çıkma yasağı başladı'' ifadeleri ile darbe girişiminin gerçekleştirildiği ve çok kısa süre içerisinde gerçekleştirilen yaptırımlar anlatılmaktadır. Haberin içeriğinde ise bu kısa süre içerisinde alınan yurt dışına çıkış yasağı, sportif faaliyetlerin ertelenmesi, bankaların ikinci bir emre kadar çalışamayacağı, birtakım sendikaların men edilmesi gibi toplumsal kısıtlamalardan bahsedilmektedir.

Haberde görsel olarak ise vitrin sayfanın tam ortasında dönemin Genelkurmay ve Milli Güvenlik Konseyi Başkanı Orgeneral Kenan Evren'in fotoğrafı yer almaktadır. Evren fotoğrafta askeri üniforma ile yer almakta ve gülümsemektedir.

13 Eylül 1980 Hürriyet Gazetesi

13 Eylül Cumartesi günü Hürriyet gazetesinin manşet haberi, gerçekleştirilen darbenin sonucunda yapılan ilk yaptırımlar ve devamında yapılacak olanlar konu edinmiştir. Haber **"Atatürk yolunda devam''** başlığı ile verilirken, **"Terörün sonucu: Yönetim Milli Güvenlik Konseyinde''** üst başlığı yer almaktadır. Haberde spot yer almazken içerik maddeler halinde sunulmuştur. Maddelerde demokrasinin sağlam temellere oturtulacağı, Evren'in en kısa sürede bakanlar kurulunu oluşturacağı ve yeni yönetime karşı yapılacak her türlü direnişin en sert biçimde kırılacağı ifade edilmektedir. Haberde görsel olarak ise darbeyi gerçekleştiren başta Kenan Evren ve diğer

askeri yönetimin birbiriyle görüş alışverişinde bulunduğu bir an sol taraftaki karede paylaşılmıştır.

Diğer bildirilerin yer aldığı alanda manşet haber dışında sol alt tarafta **"Türkeş kayıp''** sağ alt tarafta ise **"Demirel, Ecevit ve Erbakan gözetim altında''** başlıkları ile dönemin siyasi liderlerinin son durumu hakkında bilgi verilmektedir.

Manşet haber dışında vitrin sayfasının sağ üst köşesinde Mustafa Kemal Atatürk'ün bir karesi yer almakta ve fotoğraf üzerinde yer alan yazıda Hürriyet gazetesi bu gelişmeler sonucunda sanki Atatürk'e bir mektup yazarcasına "Atam, Ne sağ, ne de sol. Atatürk Türkiye'si doğrultusunda bir ülkenin haysiyetli kişileri olarak, birlik içinde dipdiri ve senin yolundayız. Şuna asla şüphen olmasın; senin emanetin Cumhuriyet ilelebet payidar olacaktır. Hainler, gafiller, tüm iç ve dış düşmanlar hak ettiklerini bulacaklardır. Müsterih ol Atam'' bildirisini ilan etmiştir.

14 Eylül 1980 Hürriyet Gazetesi

14 Eylül Pazar günü Hürriyet gazetesinin manşet haberi, dönemin MHP lideri Alparslan Türkeş'e verilen son ikaz olarak algılanabilir. Haber, **"Türkeş'e saat 13'e kadar mühlet verildi''** başlığı ile verilirken üst başlıkta **"Milli Güvenlik Konseyi'nin 13 numaralı bildirisi''** denilmektedir. Spotta ise "Orgeneral Evren'in imzasıyla yayınlanan bildiride MHP liderinin Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı'nın bildirisine icabet etmediği açıklandı'' şeklinde Türkeş'e yapılan son muhtıranın sebebini açıklamaktadır. Haber içeriğinin altında ise 2. Ordu ve Sıkıyönetim Komutanlığının son bildirisinden alıntılanan **"Arananların teslim olması kendilerinin ve ailelerinin menfaati icabıdır''** şeklinde tehditkâr uyarı dikkat çekmektedir. Habere özel bir görsel kullanılmamış, sayfanın tam gövdesinde yer alan bu haber diğer haber içerikleri ve görselleri ile harmanlanmıştır.

Vitrin sayfada yer alan diğer haber başlıkları şu şekildedir: "Eski parlamenterler konuştu: Yeni yönetim hayırlı olsun'', "Amerika: Türkiye'de demokrasinin en kısa sürede yeniden tesis edileceğini umuyoruz'', "Erbakan eşini de yanına istedi'', "İstanbul'da parti tabelaları indirildi'', "Grevler sona erdi'', "Hassas bölgelerde operasyon: Aranan kişiler yakalandı'', "İllerde

sokağa çıkma yasağı süreleri'', "Yeni hükümetin ilanı bekleniyor'', "Türkiye demokratik laik bir ülkedir'', "Devlet Başkanı Org. Evren Etiyopya Milli Bayramı'nı kutladı'' başlıkları yer alırken bu son haber başlığının içeriğinde "Macar Devlet Başkanı da uçakla Türkiye üzerinden geçerken Org. Evren'e iyi dilekleri bildirdi'' ifadeleri gerçekleştirilen darbe sonrası bir devlet başkanının bu olaya bakış açısını göz önüne sermektedir.

Vitrin sayfada dikkat çeken görseller arasında ise en üst kısımda **"Eski parlamenterler konuştu: Yeni yönetim hayırlı olsun''** başlıklı haberin sağında yer alan karede caddenin ortasında bir askeri tank yer almaktadır, **"İstanbul'da parti tabelaları indirildi''** başlıklı haber de kullanılan iki görselde de CHP tabelaları görevliler tarafından indirilmektedir, **"Grevler sona erdi''** başlığının üzerinde ise eli silahlı askerlerin sokakta yer aldığı gözlemlenmektedir.

15 Eylül 1980 Hürriyet Gazetesi

15 Eylül Pazartesi günü Hürriyet gazetesinin manşet haberi, dönemin devlet adamları Süleyman Demirel ve Bülent Ecevit'in sığındığı yeri konu almaktadır. Haber **"Demirel ve Ecevit burada kalıyor''** başlığı ile verilmiştir. Haberde alt başlık, üst başlık veya spot bulunmazken, başlığın altında büyük bir fotoğraf karesi içerisinde Demirel ve Ecevit'in kaldığı yer okuyuculara sunulmaktadır.

Vitrin sayfada yer alan diğer bir haberde gazetenin Demirel ve Ecevit ile konuştuğu iddiası ve içeriği ile alakalıdır. Haber **"Demirel ve Ecevit'le konuştuk''** başlığı ile verilmektedir. İçerik Demirel ve Ecevit'in gazetenin sorduğu sorular ve cevapları içermektedir. Haberde görsel olarak ise Ecevit'in kaldığı oteldeki bir karesine yer verilmiştir.

Bu iki habere ilaveten vitrin sayfanın alt kısmında gazetenin iç sayfalarında yer alan bir haber **"Org. Evren Üretimin artırılmasını istedi''** başlığı ve **"Devlet başkanı tüm olanakların seferber edilmesini istedi''** üst başlığı ile servis edilmiştir. Bu haberde Kenan Evren hem askeri unvanı hem de darbe girişimi sonrası devlet yönetiminde elde etmiş olduğu unvanla okuyucuya sunulmaktadır.

16 Eylül 1980 Hürriyet Gazetesi

16 Eylül Salı günü Hürriyet gazetesinin manşet haberi, Milli Güvenlik Konseyi'nin aldığı yeni kararlar ile alakalıdır. Haber **"Müsteşarlara bakan yetkisi verildi''** başlığı ve **"Org. Evren bugün saat 10.00'da basın toplantısı yapacak''** üst başlığı ile verilmiştir. Spotta ise "Yeni bakanlar kurulu teşkil edilinceye kadar, müsteşarlar, bakanlık yetkilerini Milli Güvenlik Konseyine niyabeten deruhte edecekler. İçişleri Başkanlığı Müsteşarı Durmuş Yalçın Merkez Valiliğine atandı'' ifadeleri yer almaktadır. Haberin içeriğinde ise hem Devlet Başkanı hem de Orgeneral olarak nitelendirilen Kenan Evren'in Başbakanlıkta yapacağı ilk basın toplantısına dikkat çekilmekte ve bu önemli toplantıya dünya basınından da katılım olacağından bahsedilmektedir.

Manşet habere özel bir görsel kullanılmamakla birlikte hemen başlığın sağ alt kısmında bir fabrika içerisindeki çalışan işçi karesine yer verilmiştir. Ayrı bir haber olan bu karenin altına **"Grevler kalktı, 60 bin işçi iş başı yaptı''** başlığı atılmıştır. Haberin içeriğinde Milli Güvenlik Konseyi bildirisi uyarınca tüm grev ve lokavtların kaldırıldığı ve işçilerin işlerine geri döndüğüne dikkat çekilmektedir. Buna ilaveten çarşamba sabahına kadar işbaşı yapmayan işçilerin iş akitlerinin derhal feshedileceği yönünde uyarıda bulunulmaktadır.

Manşet haberin sol alt kısmında yer alan bir diğer haber ise Avrupa Konseyinde Türkiye'yi temsil edecek parlamenterler ile alakalıdır. Haber **"Turan Güneş'le Cevdet Akçalı Türkiye'yi Avrupa Konsey'inde temsil edecek''** başlığı ile yer almıştır. Haberin içeriğinde Türkiye'yi Avrupa Konsey'inde temsil eden 14 parlamenterin yetkilerinin sonra erdiği ancak aralarından ikisine bu görevin verileceği belirtilmektedir. Seçilen bu isimlerin gerekirse Türkiye adına konuşmalar yapacağı ve askeri darbeyi izah edeceği anlatılmaktadır.

Manşet haberin üst kısmında küçük bloklar halinde 3 ayrı haber yer almaktadır. Bunlardan ilki **"Üniversite-Akademi kavgası sona erdi''** başlığı ile verilmiştir. İçerik, üniversitelerde öğretime devam kararı alınması ile alakalıdır. İkinci haber ise **"Eski parlamenterler iş aramaya başladı''** başlığı ile verilmiştir. İçerik, Parlamentonun feshedilmesi ve parti faaliyetlerinin durdurulması sonucu işsiz eski milletvekillerinin artık ne yapmayı planladıkları

ile alakalıdır. Üçüncü haber ise **"MESS kapatıldı''** başlığı ile verilmiştir. Spotta ise "DİSK, MİSK ve Hak-İş ile bunlara bağlı sendikaların paraları bloke edildi'' ifadeleri yer almıştır. Haberin içeriğinde yer alan ifadelere göre MESS, uzun adıyla Türkiye Madeni Eşya Sanayicileri Sendikası, Türkiye'nin en büyük işveren sendikası olarak bilinmekteydi. Bu haberin altında yer alan diğer bir sendika haberi ise **"DİSK ve MİSK'ten 254 sendikacı teslim oldu''** başlığı ile yer almıştır.

Vitrin sayfada yer alan diğer haber başlıkları şu şekildedir: "Yargıtay başkanı bir günde seçildi'', "Özal, Başbakanlık personeline sakal, anormal bıyık ve favoriyi yasakladı'', "Yüzbaşıyı şehit eden 3. katil aranıyor'', "İstanbul'daki üç sivil cezaevini binbaşı rütbesindeki komutanlar yönetecek'', "Ankara, Kastamonu, Çankırı ve Bursa'da sokağa çıkma yasağı kısaltıldı'', "Ecevit, randevularının özür dilenerek iptal edilmesini rica etti''.

17 Eylül 1980 Hürriyet Gazetesi

17 Eylül Çarşamba günü Hürriyet gazetesinin manşet haberi ve sayfanın neredeyse tamamı Kenan Evren'in basın toplantısından yansıyanlar ile alakalıdır. Manşet haber Evren'in ifadeleri ile **"Demokrasiyi kaldırmadık… Kurmak için harekâtı yaptık''** başlığı ile verilmiştir. Haber'de üst başlık olarak **"Evren: Bu harekât tarih kitaplarındaki bir darbe değildir''** başlığı ile verilirken üst başlığın altında maddeler halinde yapılan harekatın nedenleri Evren'in sözleri ile özetlenmektedir. Haberin içeriğinde Atatürkçülük yolunda eğitim, demokrasi, milli birlik, terörü önlemek, sivil idareyi yeniden hâkim kılmak, irticai faaliyetleri engellemek gibi ifadeler darbenin nedeni olarak sunulmaktadır. Haberde görsel olarak sağ üst köşede Evren'in basın toplantısından bir kareye yer verilmiştir.

Manşet haberin alt kısmında "Ortak Pazar - Türkiye ilişkileri sürecek'' başlığı ve "Üye ülkelerin Dışişleri Bakanları bildiri yayınladı'' üst başlığı ile ayrı bir haber yer almaktadır. Haberde yayınlanan ortak bildiride Türkiye'deki askeri makamlara duyulan güven dile getirilmekte ve demokrasinin yeniden inşa edileceğine inanıldığına dikkat çekilmektedir. Haberde görsel olarak ise gün içinde yapılan toplantıdan bir kare yer almaktadır. Karede darbede görev alan görevli askerler bulunmakta ve gülümsemektedir.

Dikkat çeken bir diğer haber ise vitrin sayfanın sol alt kısmında yer alan **"Evren, dünyada günün adamı''** başlıklı haberdir. Haberde görsel olarak ise Kenan Evren'i tam sayfa olarak okuyuculara sunan Newsweek adı yayın organının o günkü kapağı yer almaktadır. Evren fotoğraf karesinde asker selamı vermektedir. Derginin kapağında **"Turkey's Night of The Generals''** (Türkiye'nin Generaller Gecesi) başlığı atılmıştır.

18 Eylül 1980 Hürriyet Gazetesi

18 Eylül Perşembe günü Hürriyet gazetesinin manşet haberi, Evren hükümetinin vergi üzerine yaptığı yeni düzenlemeyi konu almaktadır. Haber, **"Vergi reformu kısa zamanda çıkacak''** başlığı ve **"Asgari ücret vergi dışında kalıyor''** üst başlığı ile okuyucuya sunulmuştur. Haberin içeriğinde yeni vergi düzenlemesini içeren bu çalışmanın Maliye Bakanlığı tarafından hazırlandığı ve dönemin Başbakanlık Müsteşarı Turgut Özal'a sunulacağı belirtilmektedir. Haber içeriğinde **"Yurt dışına çıkışlar serbest bırakıldı''** ara başlığı yer almaktadır. Buna ilaveten haberin altında gün içinde yapılacak yemin töreni **"Milli Güvenlik Konseyi bugün yemin edecek''** başlığı ile okuyuculara duyurulmaktadır.

Manşet haberin dışında vitrin sayfanın hemen sağ üst köşesinde **"Adana'da yüzbaşıyı şehit eden sanıkların duruşması yarın''**, **"Bir baş komiser şehit edildi''** ve altında yer alan **"Terörist Zeki Yumurtacı öldürüldü''** başlıklı terör faaliyeti içeren haberler yer almaktadır. Şehit edilen baş komiserin yer aldığı haberde görsel olarak herhangi bir sansür kullanılmaksızın araba içinde cansız bedeni yüzü tanınır bir biçimde yer almaktadır. Zeki Yumurtacı'nın öldürüldüğü haberde de aynı şekilde herhangi bir sansür yer almaksızın sokakta yatan cansız vücudu görsel olarak kullanılmıştır.

Bu haberlere ilaveten ise "Genç, yaşlı herkes duvarları temizliyor'' başlıklı haber başlıkla uyumlu bir fotoğraf karesi ile okuyucuya sunulmaktadır. Bu haberin hemen altında "86 sendikanın faaliyeti durduruldu'', solunda "Türkiye IMF'den 26 Eylül'de 94 milyon dolar alacak'', "İstanbul'da 14 ilçe ve 24 belediyeye yeni atamalar yapıldı'', "MESS'in faaliyetlerine tekrar izin verildi'' başlıklı haberler okuyucuların karşısındadır.

19 Eylül 1980 Hürriyet Gazetesi

19 Eylül Cuma günü Hürriyet gazetesinin manşet haberi, Kenan Evren ve Milli Güvenlik Konseyinde yer alan diğer komutanların yemin törenini konu almaktadır. Haber **"And içtiler''** başlığı ve **"Türkiye Büyük Millet Meclisi Şeref Salonunda büyük tören yapıldı''** üst başlığı ile yer almaktadır. Spotta haber "Saat 16.00'da İstiklal Marşı'nın çalınmasıyla başlayan törende Devlet Başkanı Orgeneral Evren'den sonra, Milli Güvenlik Konseyi'nin diğer üyeleri tek tek and içti'' şeklinde özetlenmiştir. Haber'de görseller başlığın hemen üstünde bulunmakla beraber 6 karede yer almaktadır bu 6 karenin en büyüğünde Kenan Evren olmak üzere diğer yemin eden güvenlik konseyi üyeleri bulunmaktadır. Fotoğraflar ve haber başlığının tam ortasında ise **"Evren'in Andı''** bulunmaktadır. Bu andın hemen sağında ise **"Gündemde Atatürk kanunu var''** başlığı ve **"Milli Güvenlik Konseyi bugün toplanıyor''** üst başlığını içeren ayrı bir haber vardır.

Bu haberler dışında "Deniz Baykal gözetim altına alındı'', "50 eski parlamenter gözetim ve güvence altına alındı'', "Şehit yüzbaşının katilleri bugün adalet huzurunda'', "Türk-İş'e bağlı bazı sendikaların faaliyetleri durduruldu'', "Bölgelerdeki sokağa çıkma yasağı saatleri yeniden düzenlendi'' başlıkları ile ülke içi gündemden gelişmeler vitrin sayfasında bulunmaktadır. Ülke içi gündemin yurt dışındaki yansımalarına binaen ise **"Generaller demokrasiye geçmek için söz verdiler''** başlığı ve **"AVRUPA PARLAMENTOSU TÜRKİYE'Yİ GÖRÜŞTÜ''** üst başlıklı haber ile dış dünyanın ve ilgili kurumların Türkiye'de gerçekleştirilen askeri darbe ve sonrasındaki gelişmelere nasıl tepki verdiğini okuyucular ile paylaşılmaktadır.

20 Eylül 1980 Hürriyet Gazetesi

20 Eylül Cumartesi günü Hürriyet gazetesinin manşet haberi, geçmiş seçim dönemlerinde milletvekili olarak seçilen parlamenterlerin sahip oldukları dokunulmazlık haklarından artık yararlanamadığı ve yargılanmalarının yolunun açıldığı ile alakalıdır. Haberin başlığı **"Eski parlamenterlerin dosyaları ele alınıyor''** şeklindedir. Haberin içeriğinde yargılanması beklenen 134 eski parlamenter olduğu belirtilirken, Kenan Evren'in yargılanması beklenen eski parlamenterler hakkında "Ardarda seçildikleri için bir türlü işledikleri

suçlardan dolayı yargılanamayan'' kişiler olarak bahsetmesi Evren'in yargı tarafından henüz yargılanmayan parlamenterleri suçlayıcı ifadeler kullanması dikkat çekmektedir.

Manşet haberin üstünde **"Atatürk kanunu görüşüldü''** başlığı ve **"Milli Güvenlik Konseyi yasama''** görevine başladı üst başlığıyla ayrı bir haber yer almaktadır. Haberde görsel olarak ise Milli Güvenlik Konseyi üyeleri yer almaktadır.

Vitrin sayfanın hemen sağ köşesinde **"Tek celsede İDAM''** başlığı ile şehit edilen askerlerin faillerinin mahkemesinde alınan ceza kararı bulunmaktadır. Spotta "Karar sanığın İGD'li Erdoğan Polat'ı tasarlayarak öldürmesinden dolayı verildi'' ifadeleri ile idam kararının gerekçesi açıklanmaktadır. Bu ifadelerin hemen yanında mahkeme heyetinin duruşma esnasındaki karesine yer verilmektedir. Heyetin arkasında **"Adalet Mülkün Temelidir''** ifadesi bulunmaktadır. Bu kararı alan mahkeme heyetinin isimleri de fotoğrafın altında okuyucu ile paylaşılmıştır. Haber içeriğinin hemen altında ise yargılanan iki ismin mahkeme salonunda yargılanma esnasındaki çekilen fotoğrafı dikkat çekmektedir.

Manşet haberin altında "Avrupa Parlamentosu Türkiye'yi kınama önerilerini reddetti'' başlığı ve "Dünya bizi konuşuyor'' üst başlığı ile bir haber yer almaktadır. Bu haberin sağında MSP'nin 6 Eylül'de Konya'da düzenlediği Kudüs'ü Kurtarma Yürüyüşü ve Mitingi ile başlanan soruşturma konu alınmaktadır. Haber "Konya mitingi ile ilgili soruşturma tamamlanıyor'' başlığı ile karşımıza çıkmaktadır. İçerikte soruşturmanın nedeni olarak yürüyüşte laikliğe aykırı davranıldığı ve İstiklal Marşı okunurken kimilerinin ayağa kalkmadığı öne sürülmektedir.

Vitrin sayfada yer alan diğer haber başlıkları şu şekildedir: "Geçici Anayasa hazırlıkları tamamlandı'', "THY dış hat seferlerine başladı 900 kişi yurt dışına çıktı'', "Milli Güvenlik Konseyi Hac'la ilgili bir bildiri yayınladı'', "Bülent Ersoy tutuklandı'', "Çağlayangil Torunlarına kavuştu''.

21 Eylül 1980 Hürriyet Gazetesi

21 Eylül Pazar günü Hürriyet gazetesinin manşet haberi, Kenan Evren'in yeni hükümeti kurmak adına görevlendirdiği yeni Başbakan ile ilgilidir. Haber **"BAŞBAKAN BÜLENT ULUSU''** başlığı ve **"Devlet Başkanı Evren, kabineyi kurmakla eski Deniz Kuvvetleri Komutanını görevlendirdi''** üst başlığıyla ülkenin yeni Başbakanını tanıtmaktadır. Spotta ise "Ulusu, hükümet üyelerini tayinle çalışmalarına başladı. Ulusu 30 Ağustos 1980'de Ordu'dan ayrılmıştı'' ifadeleri yer almaktadır. Haberin içeriğinde Ulusu'nun özgeçmişi kısaca anlatılmaktadır. Haberde fotoğraf olarak ise Bülent Ulusu'nun sadece kafası kullanılmış, vücudunun başka herhangi bir bölgesi bulunmamaktadır.

Manşet haberin altında **"Polise çeki-düzen verilecek''** başlıklı haberde Polis memurlarına giyim kuşam, üzerinde taşıyabileceği araçlara dair kısıtlamalar getirileceği belirtilmektedir. Maddeler halinde "Ceket ve parkalar ilikli olacak, Saç ve bıyık uzatılmasına izin verilmeyecek, Üniformalı görevliler tespih ve zincir taşımayacak'' kararları ile getirilen sınırlamalar açıklanmıştır.

Vitrin sayfanın sağ köşesinde görevden alınan parlamenterlerden olan İstanbul eski Milletvekili Cengiz Özyalçın'ın darbe sonrası asıl mesleğine geri dönmesini konu alınmaktadır. Haber **"Dün parlamenterdi bugün dişçi oldu''** başlığı ile okuyucunun karşısındadır. Spotta Özyalçın'ın ifadeleri ile bu durum "Politika ile ilgilenmekten doktorluk yapamıyordum. Şimdi yeniden hastalarımla birlikteyim'' şeklinde özetlenmektedir. Haberde görsel olarak üst kısımda büyük bir kare içerisinde Özyalçın'ın diş hekimliğinde hastasını kontrol ederken bir karesi bulunurken, aşağı kısımda mecliste konuşma yaptığı an bulunmaktadır.

Bu haberler dışında ise "Prof. Güneş 1961 Anayasası'nı Savundu'', "Bülent Ersoy 'Beni kadın koğuşuna alın' diye ağladı'' başlıklarıyla iki ayrı haber yer almaktadır. Bülent Ersoy'u konu alan haberin görselinde Ersoy'un yanında silahlı kuvvetler bulunan idari amirinin karşısındaki fotoğrafı kullanılmıştır.

22 Eylül 1980 Hürriyet Gazetesi

22 Eylül Pazartesi günü Hürriyet gazetesinin manşet haberi, Kenan Evren tarafından belirlenen yeni Başbakan Bülent Ulusu'nun listesini oluşturduğu yeni hükümet üyelerini ve özgeçmişlerini konu almaktadır. Haber **"Hükümet açıklandı''** başlığı ve **"Ulusu, yeni yönetimin kadrosunu seçti''** üst başlığı ile yer almaktadır. Haberin içeriğinde Başbakan Ulusu'nun çok neşeli olduğu ve hazırladığı listeyi Evren'e sunduğu, onaylandıktan sonra Başbakanlık konutuna geçtiği belirtilmektedir. Haberde görsel olarak sağ üst köşede Başbakan Ulusu, Başbakan yardımcılarından Turgut Özal ve diğer birkaç isim bulunmaktadır. Haberin alt bölümünde ve sayfanın büyük bir kısmında ise devlet kademelerinde görev alacak Bakan ve Başbakan yardımcılarını halka tanıtan fotoğraf kareleri ve özgeçmişler vardır.

Vitrin sayfada yer alan diğer haber başlıkları şu şekildedir: "Yeni Sıkıyönetim Yasası dün yürürlüğe girdi'', "Org. Saltık, Devlet Başkanlığı Genel Sekreteri oldu'', "DİSK GENEL SEKRETERİ IŞIKLAR YAKALANDI'', "Akaryakıt, şeker ve gübreye zam geldi''.

23 Eylül 1980 Hürriyet Gazetesi

23 Eylül Salı günü Hürriyet gazetesinin manşet haberi, yeni hükümet üyelerinin Anıtkabir ziyareti ve Başbakan Ulusu'nun ilk basın toplantısında kullandığı ifadeleri içermektedir. Haber **"Ulusu: Terör kurutulacak''** başlığı ve **"Hükümet, işbaşı yaptı''** üst başlığı ile okuyucunun karşısındadır. Başbakan Ulusu, Atatürkçü bir milli birlik hükümeti olacaklarının altını çizmekle beraber "İnsan haklarına saygılı kalarak, demokratik, sosyal hukuk devletinin bütün organları ile ve ahenkli bir şekilde işlerliğini gerçekleştirmek ana gayemizdir'' ifadelerini kullanmıştır. Haberde görsel olarak tüm hükümet üyelerinin anıtkabir önünde çektirdiği fotoğraf karesi bulunmaktadır.

Manşet haberin altında eğitim ve öğretim döneminin açılışına dair **"Org. Üruğ: Öğretmenler, çocuklarımız size emanet''** başlıklı haber yer almaktadır. İçerikte Birinci Ordu ve İstanbul Sıkıyönetim Komutanı Orgeneral Necdet Üruğ'un ifadeleri ve temennileri bulunurken, Milli Eğitim Bakanı da orada bulunmasına rağmen vitrin sayfada onun herhangi bir ifadesine

rastlanmamaktadır. Org. Üruğ ziyaret ettiği okuldaki çocuklara ve tüm çocuklara "Atatürk çocukları'' diye hitap etmektedir.

Yeni eğitim öğretim dönemine ilişkin haberin sağında ise **"Korsan miting düzenleyen terörist aranıyor''** başlıklı haberde, 9 kişinin ölümüne neden olan terör eylemini gerçekleştiren kişinin sol düşünceli bir insan olduğu söylenirken, altında yer alan **"Sağcı sanık Bursa Emniyet Saray'ından atlayarak intihar etti''** başlıklı haberde ise gözaltında bulunan sağ görüşlü kişinin elleri kelepçeli olarak intihar ettiği belirtilmektedir. Bu iki haberin ortasında ise "Bursa'da kahve tarandı: 2 ölü'' başlıklı haber vardır.

Vitrin sayfada yer alan diğer haber başlıkları şu şekildedir: "Milli Güvenlik Konseyi Çankaya'da toplandı'', "Çalışma Bakanı: Çalışanların hakları korunacak'', "Sıkıyönetim teslim olmayan sendikacıları açıkladı'', "CHP eski Milletvekili Paydaş da gözetim altında''.

24 Eylül 1980 Hürriyet Gazetesi

24 Eylül Çarşamba günü Hürriyet gazetesinin manşet haberi, İran ve Irak arasındaki savaşı konu almaktadır. Haber **"Bağdat ve Musul bombalandı''** başlığı ile verilmektedir. Ülke gündemine dair ilk göze çarpan haber ise sol köşede ülkenin ekonomik problemlerinin çözümüne ilişkin Başbakan Ulusu'nun ifadelerini içermektedir, haber **"Başbakan Ulusu: Ekonomik istikrar programı ciddiyetle uygulanacak''** ifadeleri ile yer almaktadır. Bu haberin altında birbiri ardına "Bakanlar sırayla konuştu'', "Milli Güvenlik Konseyi Atatürk Yasası'nı kabul etti'' başlıklı haberler sıralanmaktadır. Ülke gündemine dair yer alan diğer haberler arasında ise vitrin sayfanın en altında "Askere ateş açan terörist öldürüldü'' başlıklı haberle Urfa'da güvenlik kuvvetlerinin karşılaştığı bir olay anlatılmaktadır. Hemen yanında yer alan diğer bir haber ise Türkiye'nin dış ilişkileri ile alakalı olup "İlter Türkmen Yunan Dışişleri Bakanı ile görüşmek üzere Amerika'ya gidiyor'' başlığıyla verilirken, Turgut Özal'ında IMF toplantısına katılmak üzere ABD'ye gidebileceği belirtilmiştir.

Sol alt köşede dış basından L' Express ve Time dergilerinin kapaklarında yer alan Kenan Evren okuyucularla paylaşılmıştır. İki dergide de askeri

üniformaya benzer giyim tarzıyla bulunan Evren, kendine güvenli ve gülümseyen bir şekilde okuyucunun karşısındadır.

25 Eylül 1980 Hürriyet Gazetesi

25 Eylül Perşembe günü Hürriyet gazetesinin manşet haberi, dünya gündemini de meşgul eden İran ve Irak arasındaki savaşı konu almaktadır. Haber savaştaki son durumu işaret ederek "Irak Humeyni'yi silkeledi'' ifadeleriyle okuyucunun karşısındadır. Haberde görsel olarak Saddam Hüseyin'in askerlerini tebrik ettiği an paylaşılmıştır.

Vitrin sayfada yer alan diğer haber başlıkları şu şekildedir: "Gölköy'de çatışma: iki terörist öldürüldü'', "Evren yabancı misyon şeflerini kabul etti'', "TRT'yi denetleyen Tüm. Bilgi: 'Güven içinde kışlamıza dönüyoruz'', "Özal 38 banka temsilcisi ile görüşme yaptı'', "Milletvekillerinin dosyasını bir komite inceliyor'', "Avrupa Konseyi Genel Kurul Toplantısında Türk üyeler bilgi verdi'', "Sıkıyönetim İstanbul'un temizliği konusunda bir açıklama yaptı''.

26 Eylül 1980 Hürriyet Gazetesi

26 Eylül Cuma günü Hürriyet gazetesinin manşet haberi yine İran ve Irak arasındaki gelişmeleri konu almakta son durumu kendi muhabirleri aracılığı ile aktarmaktadır. Haber "Savaş sürüyor ama kazanan belli değil'' başlığı ile verilmiştir. Ulusal gündemde göze çarpan ilk haber ise Başbakan Bülent Ulusu hükümetinin yapacağı ilk icraatlar ve yaptırımları konu almaktadır. Haber **"Hükümet programı hazırlanıyor''** başlığı ile aktarılmaktadır.

Vitrin sayfanın sağ köşesinde ise Almanya-Türkiye ilişkilerine dair iki haber dikkat çekmektedir. Bu haberler **"Schmit: Aşırı sağcı ve solcu Türkleri istemiyoruz''** ve **"Almanlar, 6 ay veya 1 yıl geçerli vize verebilecekler''** başlıklarını taşımaktadır. Almanya ile ilişkilerin dışında diğer dış ilişkiler adına "NATO Başkomutanı Rogers İstanbul'da'' ve "Avrupa Konsey'inde şahinlerle güvercinler Türkiye için mücadele edecek'' başlıklı haberler bulunmaktadır. Bu haberlerin sol tarafında **"Silahlanma durduruldu yönetmelik değiştiriliyor''** başlıklı haber ve bu haberin tam yanında sarı zemine siyah

puntolar ile “Kayseri’de iki terörist yakalandı’’ yazılı haberin içeriğinde ise MSP’nin Konya mitingine ilişkin son gelişmeler yer almaktadır.

3.3.2 16 Temmuz 2016 - 30 Temmuz 2016

16 Temmuz 2016 Hürriyet Gazetesi

16 Temmuz Cumartesi günü Hürriyet gazetesinin manşet haberi, 15 Temmuz darbe girişimi sırasında gelişen olaylarla ilgilidir. İçerik, siyasi haber türündedir. Haber, **‘Darbeye Geçit Yok’** başlığıyla verilmiştir. Haberde üst başlık veya spot kullanılmamıştır. Haberin en başında **‘Bir Grup Asker Darbe Yapmak İstedi Halk İzin Vermedi’** ifadesi yer almaktadır. Kırmızı zemin üzerine sarı ve kalın harflerle verilen bu ifade 15 Temmuz gecesinin kısa bir özeti olarak okurlara sunulmaktadır. Ana sayfada haberin verilişinde dört ara başlık şeklinde gerçekleştirilmektedir. Birinci ara başlık, **‘Köprüleri İşgal Ettiler’** ifadesine yer verirken, ikinci ara başlık **‘Başbakan: Bu bir kalkışma’** ifadesini, üçüncü ara başlık **‘Erdoğan CNN’in yayınında’** ifadesini ve son olarak dördüncü ara başlık **‘Sadece Ankara’da 42 Kişi Öldü’** ifadesine yer vermektedir.

Ana sayfada manşet olarak verilen haber için tek ama tam sayfa yakın büyüklükte bir fotoğraf kullanılmıştır. Fotoğraf darbe girişimi gecesi halkın sokaklara çıkıp, tankları durdurmasını içeren kapsamlı bir perspektife sahiptir. Ayrıca fotoğrafın altında yer alan küçük kare içerisinde verilen bir başka görsel **‘Halk Silahlarını Aldığı Darbeci Askerleri Dövdü’** fotoğraf altı yazısıyla vermiştir. Yansıtılan karede herhangi bir şiddet unsuruna rastlanmamaktadır. Anlık çekilen kareler okuyucuya farklı bir şekilde yansıtılmış olabilir herhangi bir kesinliği bulunmamaktadır.

Manşet haberin alt bölümünde okurun dikkatini çekmek ve bilgilendirmek maksadıyla **’17 Polis Şehit’** adlı başlıklı haber bulunurken olayın nasıl gerçekleştiği ile alakalı olarak içerikte yer alan **‘darbeciler helikopterlerle bu üç binaya ateş açtı’** ifadesiyle olayın gelişimini anlayabilmek mümkündür.

Vitrin sayfada yer alan diğer haber başlıkları şu şekildedir: “Darbeciler Hürriyet’i bastı’’, “EMNİYETTE YANGIN’’, “MECLİS’E BOMBA ATTILAR’’, ‘‘SARAY’DA GÖZLATI’’, “Genelkurmay Başkanı operasyonla

kurtarıldı'', "AK Parti'nin isim babası reklamcı Erol Olçak ve oğlu köprüde öldü'' başlıklı haberler bulunmaktadır.

17 Temmuz 2016 Hürriyet Gazetesi

17 Temmuz Pazar günü Hürriyet gazetesinin manşet haberi, darbe girişimi sonrası tutuklanan askerler ve Başbakan Binali Yıldırım'ın tutuklanan failler hakkındaki yorumlarından oluşmaktadır. Haber ana sayfada **'Cuntanın Sonu'** başlığıyla verilmektedir. Başlık çarpıcı ve yönlendirici niteliğe sahipken, haberin temel noktasını darbe girişimi sonrası tutuklanan üst düzey rütbeli askerler oluşturmaktadır. Haberde alt ve üst başlığa yer verilmezken spota yer verilmektedir. Spot, **'Başbakan Binali Yıldırım "Darbe girişimine ilişkin 2 bin 839 asker gözaltına alındı'' dedi'** cümlesinden oluşmaktadır, alıntılı cümleler, okurun ilgisini çekmede önemli bir etki oluşturmakta ve genellikle güven oluşturan bir nitelik taşımaktadır. Haberin ana sayfadaki metninde **'Paralel Çete Mensupları'** ve **'Komutana Plastik Kelepçe'** ara başlıkları yer alırken, haber genel itibariyle bu haberi ilk kez okuyan kişiler için açıklayıcı ve bir anlam ve algı yaratma niteliğine sahiptir. Haberin yer aldığı ana sayfada büyük bir tek kare içinde 6 fotoğraf kullanılmış ve hepsinde fotoğraf altı yazısına yer verilmiştir. Fotoğraflar arasında dikkat çeken iki unsur ise darbeci olarak tutuklanan askerlerden Ali Osman Gürcan'ın ellerindeki plastik kelepçelere dikkat çekerek ayrı bir kare içinde yer vermesi ve Gürcan'ın elleriyle yüzünü kapadığı bir karenin fotoğraflar arasında ön plana çıkarılmasıdır. Burada okuyucuya darbe girişiminde bulunanların hangi durumlarda oldukları ve yaptıkları girişimin sonuçlarının çok ağır olacağı mesajı verilmektedir.

Manşet haberin tam yanında sol kenarda Hürriyet gazetesi sahibi Aydın Doğan'ın engellenen darbe girişimi ile ilgili ifadelerine yer verilmiştir. Mesaj **"Darbenin önlenmesi demokrasi şölenidir''** başlığı ile okuyucuların karşısındadır. Doğan yayınladığı metin ile darbeye karşı tavrını açıkça dile getirmektedir.

Hürriyet gazetesinin sürmanşette ki haberinde ise **'Demokrasinin Zaferi'** başlığıyla metnin içeriğinde TBMM'de darbe girişimi sonrası dört siyasi partinin yayınladığı ortak bildiriyi konu alınmaktadır. Haber metninde **'Tarihe**

Geçecek Duruş' ve **'Tüm Partiler Lanetledi'** ara başlıkları yer almaktadır. Haber içeriğinde partilerin ortak bildirisinde yer alan 'Tek yürek, tek vücut olarak meclisimiz darbeye karşı haysiyetli duruş sergilemiştir' ifadeleri ile okuyucuya kendi içlerinde birleştirici mesajlar iletmektedir.

Vitrin sayfada yer alan diğer haber başlıkları şu şekildedir: "ERDOĞAN'IN OTELİ ÇİĞLİ'DEN VURULDU'', "YARGIDA TASFİYE'', **"Darbeciler, Hürriyet'i böyle bastı''** başlıklı haberler yer almaktadır. Hürriyet gazetesinin basılması haberinde kullanılan fotoğraf karesinde gazete binasında eli silahlı askerler ve ellerini başlarının üzerine koyan medya çalışanları bulunmaktadır.

18 Temmuz 2016 Hürriyet Gazetesi

18 Temmuz Pazartesi günü Hürriyet gazetesinin manşet haberi, darbe girişimi gecesi Genelkurmay başkanı Hulusi Akar'ın yaşadıklarını konu almaktadır. Haber ana sayfada **'Başına Silah Dayadılar'** başlığıyla verilmektedir. Üst başlık ise **'Karargâhta O Gece Neler Oldu'** şeklindedir. Üst başlık o geceye dair bir soru sorarken, ana başlık bu soruya cevap verir niteliktedir. Bu başlıklara ilaveten **'Komutanın Boynuna Kemer'** ve **'Komutanlar Odalarda'** şeklinde iki ara başlığa yer verilmiştir. Bu habere dair 3 fotoğraf kullanılmıştır. Fotoğraflardan ilki üst başlığın yanında yer alacak şekilde Hulusi Akar'ın görseli olurken, Akar bu görselde boğazında yer alan kemer iziyle birlikte yüzündeki kararlı duruşla okuyucuya sunulmaktadır. İkinci görsel ise şehit cenazesinde darbe girişimi sonrası ilk kez görülen bazı komutanlardan oluşmaktadır. Son görsel hakkında ise herhangi bir bilgi verilmemektedir ve bakıldığı zaman herhangi bir çıkarımda bulunulamamaktadır.

Manşet haberin altında yer alan haber gözaltına alınan Akın Öztürk ile alakalıdır. Haber **"ŞÜPHELİ KOMUTAN BÖYLE YAKALANDI''** başlığı ile servis edilmiştir. Haberde kullanılan üç görselin ikisinde Öztürk'ün darbe girişimi sonrası çekilen vücudunda darp izleri bulunan fotoğraf karesi ile birlikte birde darbe girişimi öncesi askeri üniforması ile çekilmiş olan fotoğrafı paylaşılmıştır. Vücudunda darp izleri bulunan fotoğrafın üzerinde "AKIN ÖZTÜRK'ÜN GÖZALTI FOTOĞRAFI'' yazısı bulunmaktadır.

Vitrin sayfada yer alan diğer haber başlıkları şu şekildedir: “Piyasalar Normal İşleyecek’’, “Çeteci askerlerle vatansever askerler karıştırılmasın’’, “Düğünü basıp götürdüler’’, “2 bakanın darbe girişimini öğrendiği an’’, “GÜNEY AMERİKAYA GİTMEK İSTEDİLER’’, “8 GENERAL havaalanında gözaltına alındı’’, “EN YAKININDAKİ ASKER GÖZALTINDA’’, “Akıncı’da pistleri vurdular’’, “ABD TÜRKİYE UÇUŞLARINI SÜRESİZ ASKIYA ALDI’’.

“EN YAKININDAKİ ASKER GÖZALTINDA’’ başlıklı haberde iki fotoğraf kullanılmıştır. İlkinde Cumhurbaşkanı Erdoğan’ın cenaze töreninde ağlarken çekilen fotoğrafı yer alırken, ikinci karede Erdoğan’ın 15 Temmuz öncesi başyaverliğine atanan Ali Yazıcı’ya kordon taktığı an hatırlatılmıştır. Cenaze töreninde Erdoğan’ın yanında bir önceki Cumhurbaşkanı Abdullah Gül bulunmaktadır. İkinci fotoğrafta yer alan Erdoğan’ın başyaveri Yazıcı’nın darbe girişiminde Erdoğan’ın karşısında darbe yapmak isteyen askerlerin yanında yer aldığı söylenmiştir.

19 Temmuz Hürriyet Gazetesi

19 Temmuz Salı günü Hürriyet gazetesinin manşet haberi, Cumhurbaşkanı Erdoğan’ın darbe girişimi gecesi Marmaris’te kaldığı otelde yaşadıklarını içermektedir. Haber **‘15 Dakika Kalsam Ölecektim’** başlığıyla verilmiştir. Haberde üst ve alt başlığa yer verilmemiştir. Spot ise ‘Cumhurbaşkanı Erdoğan, darbe kalkışması sonrası, İstanbul’da CNN International’in sorularını yanıtladı. Marmaris’te kaldığı otelde kendisini hedef alan saldırıyı anlattı’ şeklinde verilmiştir. Başlık ve spot olayın akışı bağlamında uyumlu bir şekilde kullanılmıştır. Haberin içeriğinde ise **‘İki Korumam Şehit Oldu’** ve **‘Niye Besleyelim’** ara başlıkları kullanılmıştır. Bu ara başlıklar ile ara başlıkların içeriğinde Cumhurbaşkanı’nın otelden ayrılma kararı ve Erdoğan halkın darbe suçu işleyen isimlerin idam cezası ile cezalandırılmasını istediğini açıklamaktadır. Bu süreçte yer alan haberlerin çoğu bu haberde de olduğu gibi gelecek günlerde gündeme gelebilecek olan idam mevzusuna zemin hazırlamaktadır. Haberde görsel olarak ise Cumhurbaşkanı Erdoğan’ın fotoğrafı kullanılmıştır. Erdoğan fotoğrafta sinirli bir şekilde bakmaktadır. Erdoğan’ın bu görselinin kullanılması haberin içeriği bakımından doğaldır.

Hürriyet gazetesinin sürmanşet haberinin içeriğinde ise açığa alınan polis memurları konu alınmaktadır. Haber **'7795 Polis Açığa'** başlığıyla verilmiştir. Başlık okuyucunun gelişen olayların okuyucu tarafından bilindiğini varsayarak bu başlığı tercih etmiştir. Spot ise 'Türkiye çapında 3 bin 21 polis amiri, 4 bin 774 polis memuru, 92'si sivil memur, 12 bekçi açığa alındı şeklinde kullanılmıştır. Polislerin silah ve kimliklerine el konuldu' şeklinde okuyucuya sunulmuştur. Spot haberi özetleyici niteliktedir. Haberde **'246 İdari Mülki Amiri de Gitti'** ve **'Jandarma'da Açığa Alınanlar'** şeklinde iki ara başlık kullanılmıştır. Ara başlıkların içeriğinde açığa alınan isimlerin kimler olduğu ve hangi görevlerde bulundukları paylaşılmıştır. Haberde kullanılan tek görsel polis amblemidir.

Vitrin sayfada yer alan diğer haber başlıkları şu şekildedir: "61 GENERAL TUTUKLANDI'', "Darbecinin oyununu Akar bozdu'', "BAŞBAKAN UYARDI'', "Muhalefetten hükümete sokak çağrısı'', "MİT darbeyi Genelkurmay'a 16.30'DA HABER VERDİ'', "İş dünyasından darbe tepkisi'', "Kamu personeline izinde yok raporda'', "CUNTACI PİLOTA 'RUS UÇAĞI' SORUSU'', "BEŞ BİN KOMANDO ANKARA'YA TAŞINACAKTI'', "ABD'YE UÇUŞ YASAĞI RAPORLA KALDIRILDI'' başlıkları da yer almaktadır. "Darbecinin oyununu Akar bozdu'' başlıklı haberde darbe girişiminin engellenmesinin ardından helikopterden iniş yapan Genelkurmay Başkanı Hulusi Akar ve daha sonra darbeci olarak gözaltına alınan Mehmet Dişli bulunmaktadır. Vitrin sayfada dikkat çeken diğer görseller arasında ise bir karikatür yer almaktadır. Bu karikatürde bir eskici sokakta gezmekte ve 'Eskiler Alıyomm Eskicieğğ' diye bağırmakta, tezgahında ise askeri botlar bulunmaktadır.

20 Temmuz 2016 Hürriyet Gazetesi

20 Temmuz Çarşamba Hürriyet gazetesinin manşet haberi, darbe girişimi gecesi Başbakan Binali Yıldırımın konvoyunun silahlı saldırıya uğraması ile alakalıdır. Haber **'Başbakan'ın Konvoyuna Ateş'** başlığıyla verilmektedir. Spotta ise '15 Temmuz darbe girişimi sırasında cuntacıların Başbakan Binali Yıldırım'ı da hedef aldığı ortaya çıktı. Konvoyu Ilgaz'da kurşunlandı' ifadeleri yer almaktadır. Haberde buna ilaveten **'Tuzla'da Evindeydi'** ve **'Ilgaz'da**

Kurşun Yağdı' ifadeleriyle iki ara başlık vardır. Metnin içeriğinde Başbakan'ın darbe girişimi gecesi karayolunu tercih ettiği ve Ilgaz'da mola verip durum değerlendirmesi yaptıktan sonra Ilgaz çıkışında Jandarma tarafından konvoyunun silahlı saldırıya uğradığı belirtilmektedir. Haberin kaynağı olarak ise NTV gösterilmektedir. Habere dair herhangi bir görsel ise kullanılmamıştır.

Sürmanşet bölümünde ise iki ayrı habere yer verilmiştir. İlk haber **'Komutan GATA'da Vekil Atandı'** başlığıyla verilmiştir. İçerikte ise Jandarma Komutanı Orgeneral Galip Mendi'nin darbe girişimi gecesi cuntacıların fiziksel şiddetine maruz kaldığı ve kalp krizi geçirdiği belirtilmektedir. Diğer haber ise **'Er Aileleri Bekleyişte'** başlığı atılmıştır. Haberin içeriğinde er askerlerin ailelerinin adliyede oğullarını beklemeleri yer almaktadır. Spotta yer alan 'İstanbul Çağlayan Adliyesi'nde ifade veren er ve askeri lise öğrencilerinin durumu perişan' ifadeleri haberin içeriğine dair bir özet sunmaktadır. Ana başlık ve spota bakıldığında asker ailelerinin üzüntüsü okuyucuya sunulmaktadır. Haberde görsel olarak ise avukatın etrafında yer alan asker ailelerinin endişeleri göze çarpmaktadır. Fotoğrafın üst kısmında ise **'Çocuklarından Haber Almaya Çalışıyorlar'** ifadesi yazmaktadır. Görselin alt kısmında ise asker ailelerinin üzüntüsünü dile getiren **'Bize terörist muamelesi yapılması çok zorumuza gidiyor'** ifadeleri yer almaktadır.

Vitrin sayfada yer alan diğer haber başlıkları şu şekildedir: "6 UZUN SAATİN SIRRI'', "İŞLER HUKUK İÇİNDE YOLUNA KOYULACAK'', "YÖK'TEN TÜM DEKANLARA İSTİFA EMRİ'', "GÖZLER MGK'DA'', "ABD: iadeyi değerlendirme süreci başladı'', "TUĞGENERALİN BAŞINA TORBA'', "KAYIP KOMANDOLAR'', "DEVLETTE TASFİYE 48799 kişi açığa''.

21 Temmuz 2016 Hürriyet Gazetesi

21 Temmuz Perşembe günü Hürriyet gazetesinin manşet haberi, Genelkurmay Başkanı Hulusi Akar'ın yaveri Yarbay Levent Türkkan'ın itirafçı olarak neleri anlattığını konu edinmektedir. Haber **'Proje Yaver'** başlığı ile yer almaktadır. Spotta konunun özeti niteliğinde 'Genelkurmay Başkanı'nın yaveri Yarbay Türkkan bu göreve gelinceye kadar Gülen cemaatinden nasıl destek

gördüğünü anlattı' ifadelerine yer verilmiştir. Ana metinde **'Cemaatin Abileriyle Tanıştım'** ve **'Paşayı Sürekli Dinliyordum'** şeklinde itirafçı yarbayın ifadelerine dayanan iki ara başlık kullanılmıştır. Metnin içeriğinde yarbayın cemaat abileriyle nasıl tanıştığını, soruları nasıl aldığını ve üyesi olduğu paralel yapı hakkında itiraflarda bulunduğu yer almaktadır. Askeri görevde olduğu süreçte ise Genelkurmay Başkanı Necdet Özel Paşayı dinleme cihazıyla nasıl dinlediğini itiraf etmektedir. Türkkan'ın gözaltındaki ifadelerinin okuyucuya sunulması, okurların FETÖ ve darbe girişimi hakkında bakış açısını derinden etkileyebilecek düzeyde görülmektedir. Haberde kullanılan fotoğrafların ilkinde Türkkan darp edilmiş şekilde okuyucuya sunulurken, diğer fotoğraf ise daha önce Hulusi Akarla beraber olduğu bir karedir.

Hürriyet gazetesinin sürmanşetten verdiği haberde ise Cumhurbaşkanı'nın MGK toplantısı sonrası Türkiye'de 3 ay süreyle OHAL ilan etmesi konu alınmıştır. Haber büyük sarı puntolarla **'3 AY OHAL'** şeklinde gazete okurlarının dikkatini çekecek şekilde verilmiştir. Spotta haber 'Tarihi MGK sonrası toplanan Bakanlar Kurulu kararını Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan açıkladı. Türkiye genelinde 3 ay olağanüstü hâl ilan edildi' şeklinde ifade edilmiştir. Haberde Cumhurbaşkanı'nın ifadelerine dayanarak **'Milletimiz Destan Yazdı'** ve **'Demokrasiyi Korumak İçin'** sözleriyle iki ara başlığa da yer verilmiştir. Cumhurbaşkanı yine darbenin millet tarafından engellendiğine dikkat çekerek tüm toplumu kucaklayıcı mesajlarını verirken, alınan OHAL kararının nedenini ise kazanılan bu demokrasi zaferinin korunmasına bağlamaktadır.

Haberin görsel kısmında ise o gün gerçekleşen MGK toplantısında çekilen fotoğraf okurlara sunulurken, alt kısımda da daha önceki MGK toplantılarında çekilmiş olan başka bir fotoğraf paylaşılmıştır. Arada dikkati çekilmesi istenen ayrıntı yakın zamanda çekilen görsel Cumhurbaşkanı'nın yaverinin yer almaması. Sürmanşette verilen bu haberin hemen sağ kısmında Erdoğan'ın El Cezire televizyonuna verdiği röportaj **'Darbeyi Eniştemden Öğrendim'** başlığı ile okuyucuya sunulmaktadır. Erdoğan bu ifadelerle aslında var olan istihbarat zaafına değinmektedir. Haber ayrıca "ÖNÜNE GEÇİLEBİLİRDİ'',

“BAŞKA PLANLARI OLABİLİR’’ ve “Parlamenter sistemden SAPMAYACAĞIZ’’ alt başlıklarından oluşmaktadır.

Vitrin sayfada yer alan diğer haber başlıkları şu şekildedir: “626 ÖZEL OKULA KAPATMA KARARI’’, “Akademisyenlerin yurt dışına çıkışını YÖK DURDURDU’’, “Şehit polis Kılıçdaroğlu’nun akrabası çıktı’’, “SARHOŞLUĞUN EN KÖTÜSÜ ZAFER SARHOŞLUĞUDUR’’, “CHP’den Taksim’de MİTİNG “, “İki subay GATA’dan firar etti’’, “Kuleli’den 14- 17 yaşlarında 62 öğrenci hapiste’’.

22 Temmuz 2016 Hürriyet Gazetesi

22 Temmuz Cuma günü Hürriyet gazetesinin manşet haberi, ilan edilen OHAL sonrası Cumhurbaşkanı’nın yayınlayacağı kararnameler ile gerçekleşebilecek yaptırımlara değinilmiştir. Haber **‘Askeri Okula Sivil İdare’** başlığı ile verilmiştir. Spotta ise ‘OHAL’e dayanılarak çıkarılacak kanun hükmünde kararnamelerle, darbecilerin mallarına el konulmasından askeri okulların Milli Eğitime bağlanmasına kadar çok kritik adımlar atılacak’ ifadeleri kullanılmıştır. Haberin içeriğinde **‘Sempatizan da Yandı’** ve **‘Gözaltı Önce 7 Gün’** şeklinde iki ara başlığa yer verilmiştir. Haberin içeriğinde önümüzdeki süreçte kararnameler ile örgüte bağlı kurumların kapatılacağı, kişilerin ise mal varlığına el konulacağı ve askeri okullara uygulanacak yaptırımlardan söz etmektedir. Haberin görselinde ise Başbakan Binali Yıldırımın mecliste etrafında toplanan bakanlarla fikir alışverişi yaptığı fotoğraf paylaşılmış, fotoğrafın alt bölümünde **‘OHAL Halk İçin Değil Devlet İçin Çıktı’** yazmaktadır. Bu haberin hemen sol köşesinde üç ayrı haber de üç ismin OHAL hakkındaki görüşlerine yer verilmiştir. OHAL hakkında Başbakan Yardımcısı Numan Kurtulmuş “OHAL için AİHS bir süre askıda’’, CHP lideri Kılıçdaroğlu “Uygulama Meclis’e baypastır’’, MHP lideri Bahçeli ise “OHAL çok isabetli bir tercih’’ ifadelerini kullanmıştır.

Sürmanşette yer alan haber tutuklanan Orgeneral Adem Huduti’nin ifadelerini içermektedir. Haber **‘Paşa, Albaydan Emir Alıyordu’** başlığıyla verilmiştir. Spotta ise ‘Darbe girişimi iddiasıyla tutuklanan 2. Ordu Komutanı Orgeneral Huduti 15 Temmuz gecesi yaşananları “Benden emir alacak konumda bulunan iki tuğgeneral, albaydan emir alıyorlardı’’ diye anlattı’

ifadeleri kullanılmıştır. Buna ilaveten haberde Huduti'nin ifadeleriyle **'Darbeye Karşı Bildiri Hazırlardım'** ve **'Ordu Komutanlarıyla Görüştüm'** şeklinde iki ara başlığa yer verilmiştir. Metnin içeriğinde Huduti'nin ifadelerine göre kendisi darbeye karşı olduğuna dair bir bildiri yayınladığını ve darbecilere silah bırakmalarını söylediğini ifade etti. Haberde kullanılan görselde Adem Huduti'nin başı eğik gibi gözükse de yüzünde kararlı bir ifade sezilmektedir.

Vitrin sayfada yer alan diğer haber başlıkları şu şekildedir: "ABD TEKLİFİ: GÜLEN İADESİ İÇİN BİRLİKTE ÇALIŞALIM'', "CEMAATE 10 YIL HİZMET ETTİM'', "ORDUYA TAZE KAN GELECEK'', "TEHLİKE TÜMÜYLE GEÇMEDİ'', "Köprüde bayrak seli'', "CHP'NİN TAKSİM MİTİNGİNE AKP DE GİDİYOR'', "YURTDIŞINA ÇIKMADAN ÖNCE BU BELGELERE DİKKAT'' ve Cumhurbaşkanlığı Sözcüsü İbrahim Kalın'ın Hürriyet ile aynı medya şirketinde yer alan CnnTürk için kullandığı ifadeleri içeren "O GECE ÇOK KRİTİK BİR YAYIN YAPTINIZ''.

23 Temmuz 2016 Hürriyet Gazetesi

23 Temmuz Cumartesi günü Hürriyet gazetesinin manşet haberi, MİT Müsteşarı Hakan Fidan ve Cumhurbaşkanı Erdoğan arasında konuşulduğu iddia edilen ifadeler ile alakalıdır. Haber **'Gereğini Yaparım'** başlığı ile okuyucuya sunulmaktadır. Spotta ise 'MİT Müsteşarı Fidan'ın 2 gün önce "Süreci yönetemediniz'' diyen Erdoğan'a bu yanıtı verdiği öğrenildi. 2 saat süren dünkü görüşmede ise "Göreve devam'' kararı çıktı' ifadeleri yer almaktadır. Bu ifadelerle birlikte **'Çok Kötü Sınav Verdin'** ve **'Fidan İçin İki Görüş'** şeklinde iki ara başlık vardır. Haberin içeriğinde Fidan'ın darbe girişimi sonrası ihmal tartışmalarına ve Yüksek Askerî Şûra sonrası Erdoğan tarafından Fidan'ın görevden alınabileceğine değinilmektedir. Haberin içeriğinde kesin olmayan ifadelere değinilmektedir ve gazete aslında Erdoğan'ın ağzından Hakan Fidan için kendi değerlendirmesini yapmaktadır.

Sürmanşette ise **'Karargâhta Dolar Çantası'** başlıklı haber yer almaktadır. Spotta '15 Temmuz gecesi Genelkurmay Karargahında yapılan aramada, Genelkurmay Başkanı Orgeneral Akar'ı darbeye iknaya çalışan Tümgeneral Mehmet Dişli'ye ait olduğu sanılan bir çanta bulundu' ifadeleri

kullanılmıştır. Haberin içeriğinde **'Kaçış Planının Parçası Mı'** ara başlığı verilirken, paranın nereye gizlendiğine ve Dişli'nin kaçış planı yaptığı iddiasına değinmektedir. Haberde görsel olarak Mehmet Dişli'nin kendi fotoğrafı ve üzerinde silah bulunan içi dolar dolu çanta görseli kullanılmıştır. Haberde kullanılan dil ile okur bu haberin hala iddia düzeyinde ve kesinliği olmadığı yargısına varabilir.

Vitrin sayfada yer alan diğer haber başlıkları şu şekildedir: "DARBECİLERİN TERFİ KUMPASI'', "NE KADAR ETABINIZ VARSA HEPSİYLE GELİN'', "Obama: Bilmiyorduk, kınıyoruz, anlıyoruz'', "Darbeyi ben de eşten dosttan öğrendim'', "ARENA'DA HELİKOPTER'', "Sinop Valisi gözaltına alındı'', "Darbecinin cebinde HOCAEFENDİ DUASI'', "Erdoğan'ın üslubu umarım sürekli olur'' başlıkları da yer almaktadır.

Bu başlıklara ilaveten Hürriyet gazetesi vitrin sayfanın en üstünde kendi logosu ve Türk bayrağı ile birlikte "yaşasın DEMOKRASİ'' diyerek gazetenin yanında ek olarak 15 Temmuz'un hikayesini anlatan 3 adet poster hediye etmektedir.

24 Temmuz 2016 Hürriyet Gazetesi

24 Temmuz Pazar günü Hürriyet gazetesinin manşet haberi, darbe girişimi sonrası hükümetin yayınladığı ilk kanun hükmünde kararname ile ne gibi yaptırımlar yaptığını açıklamaktadır. Haber **'OHAL'de İlk Kararlar'** başlığı ile verilmiştir. Spotta ise 'Hükümet yayınladığı ilk kanun hükmünde kararname ile 35 hastaneyi, 1.043 özel okul, yurt ve pansiyonu, 1.229 vakıf ve derneği, 15 vakıf üniversitesini, 19 sendikayı kapattı' ifadeleri yer almaktadır. Ana metinde **'Gözaltı Süresi 30 Güne Çıktı'**, **'Memurluktan Atma Yetkisi'**, **'Kapatılan Okul, Vakıf, Sendikalar'**, **'Darbeciler Sivil Ceza Evinde'** ve **'Darbe Şehidi ve Gazisine Tazminat'** şeklinde 5 ara başlığa yer verilmiştir. Bu ara başlıkların içeriğinde, tutuklanan AYM, Yargıtay, Danıştay, HSYK, Sayıştay üyelerine ne gibi yaptırımların yapılabileceği, hangi gruplara ait okul ve vakıfların kapatıldığı gibi ayrıntılara değinilmektedir. İçerikte yer alan bu ifadeler devletin önemli kademelerinde gerçekleşecek olan ve toplumsal yaşamı da etkileyecek olan kararlara dikkat çekmek adına ara başlıklar halinde okuyucunun anlayabileceği şekilde sunulmaktadır.

Manşet haberde Cumhurbaşkanı Erdoğan, Genelkurmay Başkanı Org. Akar ve MİT Müsteşarı Fidan'ın görselleri yer alırken bu fotoğrafın altında iki ayrı haber yer almaktadır. Bu haberlerden ilki "DEREYİ GEÇERKEN AT DEĞİŞTİRİLMEZ'' bu ifade Cumhurbaşkanı tarafından France 24'ün Genelkurmay Başkanı ve MİT Müsteşarının görevden alınıp alınmayacağı ile alakalı soruya istinaden verilmiştir. İkinci haber ise "15 TEMMUZ GECESİ Org. Akar'a 'Sizi Gülen'le görüştürelim' demişler'' başlığını taşımaktadır.

Sürmanşette yer alan haber ise **'Ellerimi Öztürk Çözdü'** şeklinde verilmiştir. Üst başlık ise ana başlığı destekleyici şekilde **'Genelkurmay İkinci Başkanı Orgeneral Yaşar Güler'in İfadesi'** dir. Haberin spotu ise 'Güler'in ifadesi, rehin alınarak götürüldüğü Akıncı Üssü'nde Org. Akın Öztürk'ün tam bir hareket serbestisi içinde davrandığını ve darbeci askerlere talimat verdiğini de ortaya çıkardı' ifadesini taşımaktadır. Haberde **'Üç Kat Aşağı Sürüklediler'** ve **'Neden Bu Hale Getirdiniz Dedi'** şeklinde 2 ara başlığa yer verilmiştir. Ara başlıkların içeriğinde Güler Akıncı Üssü'ne getirilmesini ve sonrasını anlatmaktadır. Güler'in kendi ifadelerine dayanarak bu anlatımın sunulması, okurların kafasında soru işareti bırakmayacak şekilde haberin okunmasına katkı sağlamaktadır.

Sürmanşet haberin sağında darbe gecesi Cumhurbaşkanı ile gerçekleştirdiği canlı bağlantı ile gündemde olan Hande Fırat'ın röportajından kesitler yer almaktadır. Haber "HANDE FIRAT O geceyi anlattı'' başlığı ile okuyucunun karşısındadır. Haberin içeriğinde Fırat, darbe gecesinde hissettiklerini ve yaşadıklarını anlatırken "AYDIN BEY, 'DEMOKRASİNİN YANINDAN AYRILMAYIN'DEDİ'' ifadeleri ile de Doğan Medya olarak darbeye karşı koydukları tavrı anlatmaktadır. Haberde görsel olarak ise Hande Fırat 15 Temmuz gecesi kullandığı telefonu eline alarak poz vermiştir.

Vitrin sayfada yer alan diğer haber başlıkları şu şekildedir: "Unutulmayacaklar…'', "O GECE F-16 İLE İSTANBUL'DA UÇAN KADIN PİLOT YAKALANDI'', "HSYK BAŞKANVEKİLİ YILMAZ: FETÖ İlluminati gibi gizli örgüt'' başlıklarını taşımaktadır.

25 Temmuz 2016 Hürriyet Gazetesi

25 Temmuz Pazartesi günü Hürriyet gazetesinin manşet haberi, gözaltına alınan erler arasından birkaç ismin darbe girişimine dair ifadelerini konu almaktadır. Haberin başlığı **'Tanktan 155'i Aradık'** dır. Spotta haberin gelişimine dair 'Tanklarla Genelkurmayın önüne gelen erler, ifadelerinde darbe girişiminden haberleri olmadığını, bunu anladıkları anda da tanktan 155'i arayarak polisten yardım istediklerini anlattı' ifadelerine yer verilmiştir. Haberde **'Telsizden Ezin Geçin Dediler' ve 'Annem Teslim Ol Dedi'** şeklinde iki ara başlık yer almıştır. Gözaltına alınan erler kendilerine emir verilmesi sebebiyle tanklarla Genelkurmay'ın önüne gittiklerini, ilerleyen saatlerde ailelerinden aldıkları **'darbe oluyor'** haberi sonrası ise teslim olduklarını söylemektedirler. Gazetenin içeriğinde yer alan erlerin ifadesine göre Tabur Komutanı askerlere 'Gerekirse polise ve halka ateş açın, sakın dışarı çıkmayın' emrini verdiğini ama bu emri yerine getirmediklerini söylemektedir. Haberde yer alan başlıklar ve içerik kısmı darbe girişimi gecesi sadece suçlu olanların değil masum askerlerin de olduğunu belirtmektedir. Bu derecede büyük toplumsal sorunlar sonrası suçlu ve suçsuz ayrımının dikkatli bir şekilde yapılmasının önemi haberin içeriğinden de anlaşılmaktadır. Haberin görsel kısmında ise 15 Temmuz gecesi, Genelkurmayın önünde yer alan tankın fotoğrafını paylaşmıştır. Paylaşılan bu fotoğraf karesi gecenin özeti niteliğinde algılanabilecek görsellerin başında gelmektedir.

Manşet haberin sağında Kemal Kılıçdaroğlu'nun darbeye karşı Taksim'de gerçekleştirdiği 'Cumhuriyet ve Demokrasi mitingi' konu alınmıştır. Haber **"DARBEYE HAYIR''** başlığı ile verilmiştir. Spotta CHP liderinin gerçekleştirdiği mitingde her kesime çağrı yaptığı ve gerçekleşen mitinge AKP yetkililerinin de geldiğine değinilmektedir. Haberde 2 görsel kullanılmıştır. İlk büyük görselde bir başörtülü kadın ile başörtüsüz kadın bir arada Türk bayrağı sallamaktadır, bu görselin üzerine ise küçük bir karede Taksim'deki mitingin genel görüntüsü verilmiştir. Bu haberin altında ise "ERDOĞAN; YILDIRIM, KILIÇDAROĞLU VE BAHÇELİ'Yİ SARAY'A DAVET ETTİ'' haberinin başlığı bulunmaktadır.

Vitrin sayfada yer alan diğer haber başlıkları şu şekildedir: “15 üniversite kılavuzdan çıktı’’, “DARBECİ DEĞİL BÖREK GETİRİN’’, “Yarbay Tatar’ın savcısı firarda’’, “BİZ BU LEKEYİ TEMİZLEYECEĞİZ’’, “Darbeyi Fetullah’ın yaptığını biliyor’’, “CANLARI PAHASINA KULEYİ ALDILAR’’, “Gülen halkı 3 harfliyle kandırıyor’’, “Fuat Avni’den 2 tutuklama’’, “BALYOZ MAĞDURU EMEKLİ TÜMAMİRAL GÜRDENİZ: Tankı durdurana SAHİP ÇIKARIM’’.

26 Temmuz 2016 Hürriyet Gazetesi

26 Temmuz Salı günü Hürriyet gazetesinin manşet haberi, Cumhurbaşkanının, Başbakan Yıldırım, CHP Genel Başkanı Kılıçdaroğlu ve MHP Genel Başkanı Bahçeli ile Cumhurbaşkanlığı Külliyesinde görüşmesi ile ilgilidir. Haber siyasi birlikteliğe dikkat çekerek **‘Böyle Devam’** başlığı ile verilmiştir. Spotta ise ‘Türkiye’yi sarsan darbe girişimi sonrası üç siyasi parti liderinin katılımıyla yapılan zirveden ‘Ortak sorunlara karşı siyasi diyalog mekanizmasını etkin kullanma’ kararı çıktı’ ifadeleri yer almaktadır.

Haberde **‘Sarayda Liderlerle İlk Buluşma’** ve **‘Erdoğan’dan İş Birliği Çağrısı’** şeklinde 2 ara başlık yer almıştır. İçerikte ise Kılıçdaroğlu ve Bahçeli’nin ilk kez Külliyeye geldiği, Erdoğan’ın siyasi birliktelik için tüm liderlere teşekkür ettiği ve küçük bir anayasa paketi üzerinde uzlaşma sağlanabileceğine değinilmektedir. Haberde fotoğraf olarak ise 4 liderin bir arada olduğu kare paylaşılmıştır. Darbe girişimi sonrası ortak payda olan demokrasinin güçlendirilmesinin en önemli adımının liderler tarafından diyalog ve iş birliği olarak belirlenmesi önemli bir adım, bu tip kararların alınması insanlar arasındaki diyaloğunda pozitif yönde seyir etmesine katkıda bulunacaktır.

Sürmanşet bölümünde verilen haber, Genelkurmay Başkanı Akar’ın savunmasında darbe girişimi gecesine dair neler anlattığı ile ilgilidir. Haberin başlığı **‘Sık Ulan’** dır. Üst başlık ise **‘Genelkurmay Başkanı Akar “Sakin olun sıkarım’’ diyen darbeci emir subayına işte böyle bağırdı’** şeklinde verilerek ana başlığa zemin hazırlamaktadır. Haberde **‘Gülenle Görüştürebiliriz’** şeklinde tek ara başlık vardır. İçerikte ise Akar’ın darbeci

subaylarla girdiği sözlü sataşmalar ve Akıncı Üs Komutanı Hakan Evrim'in kendisine Gülen ile görüşme telifi sunduğuna değinilmektedir.

Vitrin sayfada yer alan diğer haber başlıkları şu şekildedir: "BOĞAZİÇİ ARTIK 15 TEMMUZ ŞEHİTLER KÖPRÜSÜ'', "İftira ile askeri okuldan atıldım'', "10'UNCU GÜNDE YAKALANDILAR'', "SEN DE Mİ MURAT YAZIKLAR OLSUN'', "BAŞBAKAN YILDIRIM: YENİ ANAYASA SÜRECİ TAKVİMİ ŞU AN BAŞLAMIŞTIR. HDP'DE BU SÜRECE PEKALA KATILABİLİR''.

27 Temmuz 2016 Hürriyet Gazetesi

27 Temmuz Çarşamba günü Hürriyet gazetesinin manşet haberi, geçmiş yıllarda gerçekleşen YAŞ toplantıları sonrası terfi alan generallerin çoğunun darbe teşebbüsünde bulunanlar arasında yer aldığına dikkat çekilmiştir. Haberin başlığı **'Gizli Darbe 2013'te'** dir. Spotta ise 'Darbe girişimi sonrası tutuklanan Kara Kuvvetleri Komutanlığına mensup generallerin önemli bir bölümü 2013, 2014 ve 2015 YAŞ toplantılarında terfi etti' ifadeleri yer almaktadır. Haberde yer alan bu ifadeler geçmiş dönemde yapılan terfilere dikkat çekerek, bugün yaşanılan darbe girişiminin temellerinin YAŞ toplantılarında alınan kararlarla zeminin hazırlandığına dikkat çekmektedir. Haberde **'25 TUĞ'dan 18'i' ve 'Alnından Vuruldu'** şeklinde 2 ara başlık vardır. İçerikte özellikle Orgeneral Necdet Özel'in Genelkurmay Başkanı olduğu 2013 YAŞ'ında terfi alan 41 generalden 21'nin tutuklandığına dikkat çekerken, 2014 şurasında birinci sıradan terfi alan Tuğgeneral Semih Terzinin ise Astsubay Ömer Halis Demir tarafından alnından vurulduğu anlatılmaktadır. Geçmiş YAŞ'lardaki terfilere değinildikten sonra bu terfiler arasında yer alan isimlerden Semih Terzi'nin Ömer Halis Demir'i şehit etmesi savunulan görüşü pekiştirici bir örnek niteliği taşımaktadır. 'Alnından Vuruldu' ifadesi ise okurların zihninde olayı canlandırıcı bir ifade olarak sunulması dikkat çekicidir.

Manşet haberin sol yanında 15 Temmuz gecesi sokakları bombalayan pilotlardan birinin itirafları konu alınmaktadır. Haber "Biri işaretledi diğeri vurdu'' başlığını taşımaktadır. Spotta ise "Darbe girişimi gecesi Ankara'da Gölbaşı Özel Harekât binasını bombalayan Pilot Yarbay Mustafa Azimetli

savcılıkta tüm detayları anlattı'' ifadeleri yer almaktadır. Haberde görsel olarak temsili askeri jet ve yıkık bir bina kullanılmıştır.

Vitrin sayfada yer alan diğer haber başlıkları şu şekildedir: "ST PETERSBURG'DA TARİHİ ZİRVE'', "GÜLEN İADE EDİLMELİ'', "Süreci ABD'den yönettim'', "ANAYASA'YA DARBE RÖTUŞLU YENİ PAKET'', "Gezi'nin valisi Mutlu gözaltında'', "Salamızı verecek imam bulamayız'', "BANKNOTLARDAKİ ŞİFRELİ MESAJ'', "Belediye Hainler Mezarlığı kurdu''.

28 Temmuz 2016 Hürriyet Gazetesi

28 Temmuz Perşembe günü Hürriyet gazetesinin manşet haberi, OHAL kapsamında yayınlanan ikinci KHK ile birlikte ordudan tasfiye edilen askerler ile ilgilidir. Haberin başlığı **'Tek İmzada 1684 Asker'**dir. Üst başlık ise **'TSK'da YAŞ Öncesi Büyük Tasfiye'** dir. Spotta haberin içeriğine dair 'OHAL'in 2'nci kanun hükmünde kararnamesi dün gece yayınlandı. Fetullahçı Terör Örgütü bağlantılı ve milli güvenliğe tehdit oluşturduğu düşünülen 1684 asker YAŞ'a saatler kala TSK'dan atıldı' ifadeleri kullanılmıştır. Haberde **'149 General, 1099 Subay'** ve **'Kimler İhraç Listesi'** şeklinde 2 ara başlık yer almıştır. İçeriğinde ise Kara, Deniz ve Hava Kuvvetlerinden kaçar kişi ihraç edildiği hakkında sayısal veriler paylaşılırken, ihraç edilen Adem Huduti, Bekir Ercan gibi üst düzey rütbelilerinde isimleri belirtilmiştir. Ara başlıklar okuyucuya atılan askerlerin rütbeleri ve önemi doğrultusunda aydınlatıcı ifadeler kullanmıştır. Haberin arka planında darbe gecesi köprüyü kapatan askerlerin görseli yer alırken, sağ köşede tutuklanan üst düzey isimlerin fotoğrafları paylaşılmıştır. Kullanılan bu fotoğraflar darbe girişimini aktörleriyle birlikte okurun zihninde canlandırabilecek niteliktedir.

Sürmanşette yer alan haber darbe girişimi sonrası beklenen ekonomik krizin halk tarafından önlendiğini konu almaktadır. "9 MİLYAR $ BOZDURULDU'' başlığı ve "EKONOMİYE DARBEYİ DE HALK ÖNLEDİ'' üst başlığının yer aldığı haberde Başbakan Yardımcısı Mehmet Şimşek'in ifadelerine yer verilmiştir. Bu haberin sağ köşesinde ise haberleşme alanında sosyal medya araçlarının önde gelen uygulamalarından biri olan Twitter'ın 15 Temmuz gecesi oynadığı role ve önemine dikkat çekilmektedir.

“Darbe gecesi 35 kat tweet attık’’ başlığı ve “4 SAATTE REKOR: 495 BİN’’ alt başlığını taşıyan haberde atılan tweetlerin meydanların dolmasında büyük rol oynadığına değinilmektedir. Buna ilaveten darbe gecesi rehin alınan Hulusi Akar’ın ise 11 saat 48 dakika boyunca Twitter’da ‘trend topic’ olduğundan bahsedilmektedir.

Vitrin sayfada yer alan diğer haber başlıkları şu şekildedir: “TÜP BEBEĞE 15 TEMMUZ DARBESİ’’, “Eşim aradı: Korgeneral gözaltında’’, “Uçak vurma emri MGK’da istişare edildi’’, “Gazetecilere ikinci dalga’’, “45 gazete 3 ajans 16 tv kapatıldı’’, “15 Temmuz’a katılan asker sayısı yüzde 1.5’’, “Savcı ve polise süper yetkiler’’, “SİYASETİ İMHA PLANI’’, “O MASADA MARMARİS VARDI’’, “Humeyni gibi dönüp ülkeyi yönetecekti’’, “BAŞBAKAN BİNALİ YILDIRIM: BÜLBÜL GİBİ ÖTTÜLER’’, “HRANT DİNK CİNAYETİ İÇİN 5 GÖZALTI’’, “DİYARBAKIR HAVA HAREKAT MERKEZİ KOMUTANI TUTUKLANDI’’.

29 Temmuz 2016 Hürriyet Gazetesi

29 Temmuz Cuma günü Hürriyet gazetesinin manşet haberi, YAŞ sonrası Cumhurbaşkanı Erdoğan’ın aldığı kararlarla ilgilidir. Haberin başlığı **‘AKAR’LA DEVAM’** dır. Spotta ‘1684 askerin TSK’dan ihracından saatler sonra toplanan Yüksek Askeri Şura’nın tek sürprizi Deniz Kuvvetleri Komutanı Bostanoğlu’nun görev süresinin uzatılması oldu. Cumhurbaşkanı Erdoğan’ın dün gece imzaladığı kararlarla TSK’nın üst komuta kademesi aynen görevde kaldı’ ifadeleri kullanılarak toplantıda alınan kararlara dikkat çekmektedir. Haberde **‘2’inci Başkan Güler Jandarma’ya’** ve **‘2 Korgeneral Or’luğa Terfi Etti’** şeklinde 2 ara başlık vardır. İçerikte askeri kadroda gerçekleşen terfiler ve isimler paylaşılmaktadır. Daha önceki haberlerde geçmiş YAŞ’larda gerçekleştirilen terfilerin darbe girişimine zemin hazırladığının önemine dikkat çekilirken, bu YAŞ toplantısının önemi ise darbe girişimi sonrası ilk YAŞ olması ve çeşitli kademelerde terfilerin gerçekleştirilmesidir. Haberde görsel olarak ise Genel Kurmay Başkanı, Kara, Hava, Deniz Komutanları ve Jandarma Genel Komutanı’nın fotoğrafları yer almaktadır.

Vitrin sayfada yer alan diğer haber başlıkları şu şekildedir: “Soruları kim çaldı hesabı sorulmalı’’, “Ahlaksız kimmiş belli oldu’’, “İKİSİ DE SARAYA BAĞLANSIN’’, “İKİ İSTİFANIN NEDENİ ZAFİYET’’, “Ünlü vali Harput GÖZALTINDA’’, “İfadeye gitti, dönemedi’’, “Firari askerler için HERKÜL PLANI’’, “Cezaevinde yenilere yer açma hazırlığı’’, “ENDİŞEM ÇOK SERT GİDİLMESİ’’, “İHRAÇ EDİLENLER EMEKLİ İKRAMİYESİ VE MAAŞI ALABİLECEKLER’’, “MISIR BAŞBAKANI: GÜLEN BİZDEN SIĞINMA İSTERSE DEĞERLENDİRİRİZ’’.

30 Temmuz 2016 Hürriyet Gazetesi

30 Temmuz Cumartesi günü Hürriyet gazetesinin manşet haberi, İngiltere Büyükelçisi Richard Moore’nin darbe girişimi ile ilgili görüşlerinden oluşmaktadır. Haberin başlığı **‘Batı’dan İlk Ses’** dir. Spotta ise ‘Hürriyete konuşan İngiltere Büyükelçisi Richard Moore, 15 Temmuz için “Darbe girişiminde Gülencilerin yer aldığına ilişkin açıklamaları kabul etmekte zorlanmıyorum’’ dedi’ ifadeleri yer almaktadır. Kullanılan başlıkta darbe girişimi sonrası dış dünyadan yeterli açıklamalar ve tepkilerin gelmemesinden şikayet edilmektedir. Haberde **‘Bakınca Görülüyor’** ve **‘Darbenin Kırılma Anı’** şeklinde 2 ara başlık vardır. İçerikte Moore’nin açıklamalarına dayanarak, darbe girişiminin Gülen tarafından organize edildiğinin anlaşılabileceği, Türkiye ile iş birliği yapmaya hazır oldukları ve darbe gecesinin en kritik anının Erdoğan’ın Facetime ile insanlara seslenmesi olduğunu belirtilmiştir. İngiltere Büyükelçisi’nin darbe girişimi konusunda Güleni sorumlu görmesi ve bu konudaki diğer ifadeleri uluslararası diplomaside büyük önem arz etmektedir. Haberde görsel olarak ise Richard Moore ve eşi Magie Moore’nin birlikte yer aldığı fotoğraf karesi paylaşılmıştır. İçerikte yer alan ifadelerle birlikte, karı koca bilirlikte verilen bu fotoğraf okurların algısında dostane bir havanın oluşmasına katkı sağlamaktadır.

Manşet haberin sağında yer alan haber Cumhurbaşkanı Erdoğan’ın ABD Merkez Kuvvetler Komutanına yönelik kullandığı ifadeler ve kendisine yönelik hakaretlere karşı açtığı davalardan vazgeçişini konu almaktadır. “ABD’Lİ KOMUTANA HADDİNİ BİL’’ başlığı ve “ÜST AKIL KİM BİLİYORUZ’’ alt başlığı bulunan haberin spotunda ABD’li komutanın “İrtibat halinde

olduğumuz üst düzey komuta kademesinde olanlar içeri alınıyor'' sözlerinin tepki çektiği belirtilmektedir. Haberin görselinde Erdoğan, Ankara Gölbaşı'ndaki Özel Harekât Daire Başkanlığı'nda görevli askerlerin elini sıkmaktadır. Fotoğraf üstü yazıda ise "Davaları bir seferlik geri çekiyorum'' ifadesi ve devamında kullandığı açıklamalar bulunmaktadır.

Vitrin sayfada yer alan diğer haber başlıkları şu şekildedir: "17 gazeteci tutuklandı'', "MARMARİS'TEKİ İHANET GECESİ'', "DOLAR 3 TL'NİN ALTINDA'', "Şehit yakınına en düşük maaş 3 bin 203 TL'', "Sivil pilotlar dönmek için başvuruyor'', "BOĞAZİÇİ KÖPRÜSÜNDE LİNÇ EDİLDİ'', "ÇANKAYA'YA TANKTAN 3 TOP ATIŞI YAPILDI'', "ŞEHİR İÇİNDE TANK OLAN YERLERİ KAPATACAĞIZ'', "MAHKEME GÜLEN'İN KİTAPLARINI YASAKLADI'', "330 GAZETECİNİN SARI BASIN KARTI İPTAL EDİLDİ'', "YÖK'TE OHAL MASASI KURULDU''.

Vitrin sayfada yer alan görseller arasında dikkat çekenlerden birinde haberin içeriğinde yer alan ifadelere göre "Çiğli Ana Jet Üssü İmamı Paşa lakaplı Zekeriya Kuzu ve yanındaki iki asker'' birlikte saklandıkları yerde darbenin bastırılmasının ardından yakalanışları fotoğraflanmıştır. Fotoğraf üzerine "MENFEZ PAŞASI'' yazmaktadır.

3.4 İçerik Uygulamasının Sayma ve Tanımlama Yöntemi İle Sayısal Analiz Bulguları

Hürriyet gazetesinin yazılı ortamdaki vitrin sayfalarında verdiği haberler **'söylem analizi'** yöntemiyle incelenmiştir. Söylem analizi incelemesinde okura yönelik algı yönetimi çabası bağlamında 30 içerik incelenmiş ve karşılaşılan darbe girişimine karşı her iki dönemdeki gazetede ki benzerlik ve farklılıklar ayrıntılı olarak değerlendirilmiştir. Çalışmanın bu bölümünde ise söylem analizi incelemesiyle elde edilen verilerin **'sayma ve tanımlama'** yöntemi ile tablo analizleri çıkarılmış, analizlerin bu bölümünde içeriğin algı yönetimi ve söylemsel farklılıkları açısından 188 haber değerlendirmeye alınmıştır.

Araştırmanın hipotezlerinden (H1) Hipotez 1'e göre; Basının tutumu benzer olaylar karşısında konjonktüre göre değişiklik göstermektedir. (H2) Hipotez 2'ye göre ise; Hürriyet Gazetesi 12 Eylül Darbesi ve 15 Temmuz Darbe girişiminde birbirinden farklı habercilik tavrı sergilemiştir. Bu

hipotezlerin belirlenmesinin nedeni ve darbe girişimi özeli olarak sınırlandırılması; yayıncılık politikası olarak gazetelerin bu süreç dışında hükümete yakın olma, farklı sahiplik yapıları ve diğer bazı öncelikler bakımından aralarında farklar bulunmasıdır. H1 ve H2 bağlamında Hürriyet gazetesinin araştırma kapsamında ele alınan yayın sürelerinde gündemle alakalı olarak aynı durumla alakalı içeriksel söylem farklılıkları ortaya konmak istenmektedir. Bu hususta araştırmanın kapsamı bakımından gazetenin vitrin sayfalarındaki haberleri nasıl bir ifade ve anlayış biçimiyle yansıttığını belirtmek adına oluşturulan tablolar belirlenen süreç içerisinde 12 Eylül dönemindeki Hürriyet gazetesine ait 81 ve 15 Temmuz dönemindeki Hürriyet gazetesine ait 107 haberden yararlanılarak oluşturulmuştur. Tablolarda araştırma kapsamındaki ifadelerin bir kısmı örnek olarak verilirken, incelenen sürecin vitrin sayfaları ekler bölümünde bulunmaktadır.

Tablo 3.1'de ele alınan öncelik Hürriyet gazetesinin 12 Eylül 1980-26 Eylül 1980 ve 16 Temmuz-30 Temmuz 2016 süreçlerinde vitrin sayfalarındaki darbe girişimi süreci ve devamındaki gelişmelerle alakalıdır. Türk yazılı basınının en çok okunan gazetelerinden Hürriyet'in bu süreçlerde olayları söylemsel olarak hangi biçimde aktardığı toplumsal algı bakımından çok büyük önem arz etmektedir. Haberlerin içeriğinde kullanılan niteleyici sıfatlar, başlıklar ve görsel aktarım algısal olarak toplumsal bakımdan hedef olarak belirlenebilmektedir. Araştırma kapsamında ele alınan sürede Hürriyet gazetesinde tablo üzerinde gösterilen örnek ifade ve haber içeriğindeki anlatımlar henüz yargılaması yapılmamış kişileri toplum önünde hedef gösteren ifadeler olarak ele alınmaktadır. İncelenen süreçler içerisinde 12 Eylül sonrası Hürriyet gazetesinin vitrin sayfalarında yer alan haberlerden 10'u darbe girişimi sonrası kişileri, kurumları hedef gösterici ifadelere yer verirken, 5 haberde ise hakaret niteliği taşıyan sıfatlara rastlanmıştır. 15 Temmuz sonrası Hürriyet gazetesinin vitrin sayfalarında yer alan haberlerden 41'i darbe girişimine dair kişileri ve kurumları hedef gösterirken, incelenen diğer haberler arasından ise sadece 6'sında hakaret niteliği taşıyan sıfatlara rastlanmıştır. Bu bağlamda elde edilen verilerin sayısal dokümantasyonu aşağıdaki gibidir:

Tablo 3.1. 12 Eylül ve 15 Temmuz Hürriyet Gazetesi Vitrin Sayfaları Hedef Gösteren ve Hakaret İçeren Haber Sayıları

	12 Eylül	**15 Temmuz**
Hedef Gösteren Haber Sayısı	10	41
Hakaret İçeren Haber Sayısı	5	6

Tablo 3.2'de ise 12 Eylül ve 15 Temmuz döneminde Hürriyet gazetesinde hedef gösteren ve hakaret içeren haberlere dair örnek ifadeler yer almaktadır. Bunlardan Ek-2'de örnek gösterilen ilk ifade, Ek-3'teki iki ifade, Ek-5, Ek-9, Ek-11, Ek-18, Ek-19'daki ilk ifade, Ek-21, Ek-22, Ek-24, Ek-25, Ek-27'deki ikinci ve üçüncü ifade, Ek-28, Ek-30'daki örnek ifadeler hedef gösteren niteliktedir. Ek-2, Ek-7, Ek-15'teki ifadeler hakaret içeren nitelikteyken, Ek-12, Ek-16, Ek-17, Ek-19'daki ikinci ifade, Ek-23, Ek-27'deki ilk ifade hem hakaret hem de hedef gösterici niteliktedir. Bu bağlamda elde edilen verilerin dokümantasyonu aşağıdaki gibidir:

Tablo 3.2. 12 Eylül Askeri Darbesi ve 15 Temmuz Darbe Girişiminden Sonra Hürriyet Gazetesinde Hedef Gösteren ve Hakaret İçeren Haberler

Tarih	**Örnek İfadeler**	**Sayfa**
13 Eylül	'Terörün sonucu: Yönetim Milli Güvenlik Konseyinde', 'Hainler, gafiller, tüm iç ve dış düşmanlar hakkettiklerini bulacaklar'.	EK-2 / S.119
14 Eylül	'Türkeş'e saat 13'e kadar mühlet verildi', 'Arananların teslim olması kendilerinin ve ailelerinin menfaati icabıdır'	EK-3 / S.120
16 Eylül	'Yüzbaşıyı şehit eden 3. katil aranıyor'	EK-5 / S.122
18 Eylül	'Terörist Zeki Yumurtacı öldürüldü'	EK-7 / S.124
20 Eylül	'Eski parlamenterlerin dosyaları ele alınıyor', 'Tek celsede İDAM', 'Konya mitingi ile ilgili soruşturma tamamlanıyor'	EK-9 / S.126
22 Eylül	'DİSK GENEL SEKRETERİ IŞIKLAR YAKALANDI'	EK-11 / S.128
23 Eylül	'Korsan miting düzenleyen terörist aranıyor', 'Sağcı sanık Bursa Emniyet Saray'ından atlayarak intihar etti',	EK-12 / S.129
26 Eylül	'Kayseri'de iki terörist yakalandı'	EK-15 / S.132
16 Temmuz	'Halk Silahlarını Aldığı Darbeci Askerleri Dövdü', 'Darbeciler Hürriyeti bastı'	EK-16 / S.133
17 Temmuz	'Cuntanın Sonu', 'Paralel Çete Mensupları'	EK-17 / S.134
18 Temmuz	'Çeteci askerlerle vatansever askerler karıştırılmasın'	EK-18 / S.135
19 Temmuz	'Niye Besleyelim', 'CUNTACI PİLOTA 'RUS UÇAĞI' SORUSU'	EK-19 / S.136
21 Temmuz	'Proje Yaver'	EK-21/ S.138
22 Temmuz	'Sempatizan da Yandı'	EK-22 / S.139
23 Temmuz	'DARBECİLERİN TERFİ KUMPASI'	EK-23 / S.140
24 Temmuz	'HSYK BAŞKANVEKİLİ YILMAZ: FETÖ İlluminati gibi gizli örgüt',	EK-24 / S.141
25 Temmuz	'Gülen halkı 3 harfliyle kandırıyor'	EK-25 / S.142
27 Temmuz	'Belediye Hainler Mezarlığı kurdu', 'GÜLEN İADE EDİLMELİ', 'Gezinin valisi Mutlu gözaltında'	EK-27 / S.144
28 Temmuz	'Humeyni gibi dönüp ülkeyi yönetecekti'	EK-28 / S.145
30 Temmuz	'ABD'Lİ KOMUTANA HADDİNİ BİL'	EK-30 / S.147

Tablo 3.3'te yer alan veriler ve ifadeler her iki darbe girişimi sonrası Hürriyet gazetesinin bu olayları kabulleniş, savunuş veya reddediş olarak algılanabilecek ifade ve söylem biçimleri ile alakalıdır. **Tablo 3.3**'te yer alan

veriler, karşılaşılan olayın aynı olmasına karşın 12 Eylül ve 15 Temmuz'daki Hürriyet gazetelerinin arasındaki ifade ve söylem farklarını ortaya koyduğu gözlemlenmektedir. Her iki gazetede de okuru yönlendiren, yorum bildiren ve gerçeklik ile iddianın iç içe geçtiği örnek haberler bulunmaktadır. Yapılan araştırma sonucu 12 Eylül dönemindeki Hürriyet gazetesinde darbeyi meşru kılan ifadelerin yer aldığı haber sayısı 35, darbeyi reddediş ifadelerinin yer aldığı haber sayısı 0 iken, 15 Temmuz dönemindeki Hürriyet gazetesinde darbeyi meşru kılan ifadelerin yer aldığı haber sayısı 0, darbeyi reddediş ifadelerinin yer aldığı haber sayısı 53'tür. Bunlardan Ek-2, Ek-3, Ek-4, Ek-6, Ek-7, Ek-8, Ek-9, Ek-10, Ek-11, Ek-12, Ek-13, Ek-14, Ek-15'teki örnek ifadeler darbeyi meşru kılıcı niteliktedir. Ek-16, Ek-17, Ek-20, Ek-21, Ek-23, Ek-24, Ek-25, Ek-26, Ek-28, Ek-30'daki örnek ifadeler ise darbeyi reddedici niteliktedir. Bu bağlamda elde edilen verilerin dokümantasyonu aşağıdaki gibidir:

Tablo 3.3. 12 Eylül Askeri Darbesi ve 15 Temmuz Darbe Girişiminden Sonra Darbeyi Meşru Kılan ve Darbeyi Reddedici İfadelerin Yer Aldığı Haberler

Tarih	Örnek İfadeler	Sayfa
13 Eylül	'Atatürk yolunda devam'	EK-2 / S.119
14 Eylül	'Yeni yönetim hayırlı olsun', 'Devlet Başkanı Org. Evren Etiyopya Milli Bayramını Kutladı',	EK-3 / S.120
15 Eylül	'Bugün yeni bir gündür…'	EK-4 / S.121
17 Eylül	'Demokrasi kaldırılmadı… Kurmak için harekâtı yaptık', 'Evren: Bu harekât tarih kitaplarındaki bir darbe değildir', 'Evren, dünya da günün adamı'	EK-6 / S.123
18 Eylül	'Milli Güvenlik Konseyi bugün yemin edecek'	EK-7 / S.124
19 Eylül	'And içtiler', 'Gündemde Atatürk kanunu var', 'Generaller demokrasiye geçmek için söz verdiler'	EK-8 / S.125
21 Eylül	'Başbakan Bülent Ulusu',	EK-10 / S.127
22 Eylül	'Hükümet açıklandı'	EK-11 / S.128
23 Eylül	'Hükümet, işbaşı yaptı', 'Milli Güvenlik Konseyi Çankaya'da toplandı'	EK-12 / S.129
24 Eylül	'Başbakan Ulusu: Ekonomik istikrar programı ciddiyetle uygulanacak', 'Bakanlar sırayla konuştu', 'Dünya bizi konuşuyor'	EK-13 / S.130
25 Eylül	'Evren yabancı misyon şeflerini kabul etti'	EK-14 / S.131
26 Eylül	'Hükümet programı hazırlanıyor', ''Devlet Başkanı Evren Kaddafi'ye cevabı mesaj gönderdi'	EK-15 / S.132
16 Temmuz	'Darbeye Geçit Yok', 'Bir Grup Asker Darbe Yapmak İstedi Halk İzin Vermedi'	EK-16 / S.133
17 Temmuz	'Darbenin önlenmesi demokrasi şölenidir', 'Demokrasinin Zaferi', 'Tarihe Geçecek Duruş', 'Tüm Partiler Lanetledi'	EK-17 / S.134
20 Temmuz	'İŞLER HUKUK İÇİNDE YOLUNA KOYULACAK'	EK-20 / S.137
21 Temmuz	'Milletimiz Destan Yazdı', 'Demokrasiyi Korumak İçin', 'Parlamenter sistemden SAPMAYACAĞIZ'	EK-21 / S.138

Tarih	Örnek İfadeler	Sayfa
23 Temmuz	'Yaşasın DEMOKRASİ'	EK-23 / S.140
24 Temmuz	'AYDIN BEY, 'DEMOKRASİNİN YANINDAN AYRILMAYIN'DEDİ'	EK-24 / S.141
25 Temmuz	'DARBEYE HAYIR'	EK-25 / S.142
26 Temmuz	'Erdoğan'dan İş Birliği Çağrısı'	EK-26 / S.143
28 Temmuz	'EKONOMİYE DARBEYİ DE HALK ÖNLEDİ'	EK-28 / S.145
30 Temmuz	'Batı'dan İlk Ses'	EK-30 / S.147

Tablo 3.4'te, incelenen her iki döneme ait gazetelerin olayın içeriğine dair paylaştığı fotoğrafların, metin içeriğinin desteği ile topluma darbe girişimini meşru kılabilecek yönde görsellerin ya da tam tersi yönde darbeyi gerçekleştirmek isteyenleri hedef haline getirebilecek görsellerin yer aldığı haberlerin verileri ve örnek görsel açıklamaları bulunmaktadır. Görsellere ilişkin bu bulgular ise 12 Eylül dönemindeki Hürriyet gazetesinden 81 haber ve 15 Temmuz dönemindeki Hürriyet gazetesinden 107 haber incelenerek oluşturulmuştur. Yapılan araştırma sonucu 12 Eylül dönemindeki Hürriyet gazetesinde darbeyi meşru kılabilen görsel sayısı 7, darbeyi reddeden görsel sayısı 0 iken, 15 Temmuz dönemindeki Hürriyet gazetesinde darbeyi meşru kılabilen görsel sayısı 0, darbeyi reddeden görsel sayısı 47'dir. İncelenen 12 Eylül ve 15 Temmuz dönemindeki Hürriyet gazetelerinin darbe gibi toplumsal bir sorun sonrası bunu meşru kılan ve reddeden görsel sayısında birbirine zıt olduğu gözlemlenmektedir. Her iki gazete de gündemin akışına binaen paylaştığı görsellerde birbirinden farklı bir habercilik anlayışı ile bir toplumsal soruna yaklaştığı anlaşılmaktadır. 12 Eylül döneminin Hürriyet gazetesi dönemin askeri yönetimini bir kahraman olarak halka sunarken, 15 Temmuz dönemindeki Hürriyet gazetesi tam tersi şekilde darbe teşebbüsünde bulunan askerleri halkın gözünde rencide edebilecek şekilde sunmaktadır. Bunlardan Ek-1, Ek-2, Ek-6, Ek-8, Ek-11, Ek-12, Ek-13'teki örnek görsel ve açıklamalar darbeyi meşru kılabilen nitelikteyken, Ek-16, Ek-17, Ek-18, Ek-19, Ek-21, Ek-23, Ek-25, Ek-26, Ek-30'daki örnek görsel ve açıklamalar darbeyi reddedici niteliktedir. Elde edilen verilerin dokümantasyonu ve örnek görsel açıklamaları aşağıdaki gibidir:

Tablo 3.4. Darbeyi Meşru Kılabilen ve Darbeyi Reddeden Görseller: 12 Eylül-15 Temmuz Karşılaştırması

Tarih	Örnek Görsel ve Açıklamaları	Sayfa
12 Eylül	'Ordu yönetime el koydu' başlıklı haberin görselinde Kenan Evren babacan bir tavırla gülümseyerek askeri üniforması ile okuyucuların karşısındadır.	EK-1 / S.118
13 Eylül	'Atam, ne sağ ne de sol…' ifadeleri ile başlayan Hürriyet gazetesinin okuyucularına darbe karşısındaki tavrını belirttiği açık mektup yer almaktadır. Mektubun arka planında Atatürk'ün görseli kullanılmıştır.	EK-2 / S.119
17 Eylül	'Evren, dünyada günün adamı' başlıklı haberde Kenan Evren'i tam sayfa olarak okuyuculara sunan Newsweek adı yayın organının o günkü kapağı yer almaktadır.	EK-6 / S.123
19 Eylül	'Türkiye Büyük Millet Meclisi Şeref Salonunda büyük tören yapıldı' başlıklı haberde başta Kenan Evren olmak üzere yemin töreninde yer alan askeri yönetim yer almaktadır.	EK-8 / S.125
22 Eylül	'Hükümet açıklandı' başlıklı haberde tüm hükümet üyelerinin fotoğrafları küçük kareler şeklinde verilerek halka tanıtılmıştır.	EK-11 / S.128
23 Eylül	'Ulusu: Terör kurutulacak' başlıklı haberde dönemin askeri yönetiminin Anıtkabir ziyaretinden kare paylaşılmıştır.	EK-12 / S.129
24 Eylül	'Dünya bizi konuşuyor' başlıklı haberde L' Express ve Time dergilerinin kapaklarında yer alan Kenan Evren okuyucularla paylaşılmıştır.	EK-13 / S.130
16 Temmuz	'Darbeye Geçit Yok' başlıklı haberde halk askeri tankın üzerindedir.	EK-16 / S.133
17 Temmuz	'Çıplak Götürdüler' ifadeleri ile darbeci askerlerin ters kelepçeli hali paylaşılmıştır.	EK-17 / S.134
18 Temmuz	'ŞÜPHELİ KOMUTAN BÖYLE YAKALANDI' başlıklı haberde gözaltına alınan Akın Öztürk'ün vücudunda darp izleri bulunan fotoğraf kareleri ile darbe öncesi askeri üniforma ile çekilmiş olan fotoğrafı paylaşılmıştır.	EK-18 / S.135
19 Temmuz	'Niye Besleyelim', 'CUNTACI PİLOTA 'RUS UÇAĞI' SORUSU'	EK-19 / S.136
21 Temmuz	'AKAR'IN YAVERİ İTİRAFÇI OLDU' ifadelerinin kullanıldığı haberde Yaver Türkkan'ın darbe girişimi sonrası vücudu sarılı ambulanstaki bir karesi ve askeri üniformalı eski hali paylaşılmıştır.	EK-21 / S.138
23 Temmuz	'NE KADAR ETABINIZ VARSA HEPSİYLE GELİN' ifadeleri ile Cumhurbaşkanı Erdoğan ve kurmaylarının görseli paylaşılmıştır.	EK-23 / S.140
25 Temmuz	'DARBEYE HAYIR' başlıklı haberde Kemal Kılıçdaroğlu'nun darbeye karşı Taksim'de gerçekleştirdiği 'Cumhuriyet ve Demokrasi mitinginden kareler yer almıştır.	EK-25 / S.142
26 Temmuz	''BÖYLE DEVAM' başlıklı haberde Cumhurbaşkanı Erdoğan, Başbakan Yıldırım, CHP Genel Başkanı Kılıçdaroğlu ve MHP Genel Başkanı Bahçeli'nin Cumhurbaşkanlığı Külliyesinde yaptığı görüşme paylaşılmıştır.	EK-26 / S.143
30 Temmuz	'MARMARİS'TEKİ İHANET GECESİ' başlıklı haberin görselinde 'Menfez Paşası' lakaplı asker ve yanındakilerin yakalandıkları çukurdaki ilk an yer almaktadır.	EK-30 / S.147

SONUÇ

Algı yönetiminde ön plana çıkan ilk şey duygu kavramıdır. İnsanoğlunun çevresinde hareket eden olaylar duyular aracılığıyla anlam kazanmakta ve zihnine yerleşmektedir. Duygusal yönü ağır basan insan yapısının dış etkenlere karşı son derece açık bir durumu vardır. Bu nedenle iletişim araçları ile dünya üzerindeki algı yönetim sürecini yöneten büyük şirketler, devletler, medya ve özellikle illegal örgütler kendi çıkarları için gerçekleri manipüle edebilmektedir. Bu süreç içerisinde çevremiz insan algılarına yönelik birçok bilgi enformasyon kaynağı ile doludur ve şu an insanoğlunun yarattığı modern çağ enformasyon yüzyılı olarak tanımlanmaktadır. Kitle iletişim araçları belirli tarihsel ve toplumsal koşulların ürünleri olmasına karşın egemen güçlerin hep daha iyisini oluşturma çabası sonucu bu enformasyon araçları gelişerek ortaya çıkmaya devam etmiştir. Bu araçların üretilmesi, kullanılması ve zaman içerisinde geliştirilmesi üretim araçlarını kontrolü altında bulunduran egemen grupların çıkarları ve beklentileri ile ilgili olarak şekillenmektedir. Bugün içinde bulunduğumuz enformasyon yüzyılı olarak nitelendirilen çağda insanların aynı olayları aynı anda farklı yerlerde deneyimledikleri, istedikleri bilgiye ulaşım sağladıkları ve birbiriyle iç içe olduğu bir dünyada yaşanmaktadır. Eskiden radyo ve televizyon gibi iletişim yöntemleri nispeten kendi içine kapalı alanlar olsa da bugün artık ortak bir sektör ve birbirini tamamlayan bir güç olmuştur. Televizyon, radyo, gazete ve telefon gibi araçlar geçmiş yıllardaki işlevlerinin ötesine geçerek üretimin hızlanması ve internet gücünün hızla yayılmasının bir sonucu olarak uluslararası iletişimde önemli bir rol oynamaktadır. İnsanlara sağlanan bu teknolojik imkanların günümüzde bireyler ve gruplar üzerinde yarattığı etkiye baktığımızda insanlar kendilerine sunulan enformasyonlar ışığında bir sanal dünyada yaşamaya başlamıştır. Uluslararası arenada ve ülkelerin kendi piyasasında kitle iletişim araçlarını yani medyayı elinde bulunduran güçler ne isterse insanlar onu okur, onu görür ve onu duyar duruma gelmiş durumdadır. Bu enformasyon araçları siyasi aktörler içinde insanlarla iletişime geçebilme açısından önemli bir silah olarak kullanılmaktadır.

Siyasal iletişim sürecinde aktörler hem kendi kamuoyunu yönetmeyi hem de dış kamuoyunu yönetmeyi hedeflemektedir. Bu süreçte rol alan en önemli

aktörler halkı yönlendirebilecek, fikirlerinin değişimine etki edebilecek yetiye sahip olan siyasi liderler ve o toplumla özdeşleşmiş medyatik isimlerdir. Siyasal söylem sürecinde medyanın büyük bir bölümünü bu isimlerin söylemleri yönetir ve gündemin oluşumunda onlar rol oynamaktadır. Medyanın siyasi söylemlerin ve eylemlerin gerçekleştiği süreçte asıl yapacağı işlev denetleyici gücünü ortaya çıkarmaktadır. Bu noktada demokrasinin bilinen 3 unsuru, yasama, yürütme ve yargı dışında dördüncü etmen olarak medya denetleyici güç olarak kabul edilmektedir. Kitle iletişim araçları dördüncü güç olarak kabul edilse bile, gündem yaratma işlevine bakıldığı takdirde birinci güç olarak bile kabul edilebilmektedir.

Dördüncü güç kavramının ilk olarak kullanıldığı 18.yüzyılda kitle iletişim araçları olarak niteleyebileceğimiz gazetelerden, telgraflardan, mektuplardan ve toplu bildirilerden söz edilebilirdi. Bugün ise medya uluslararası perspektifte insanları dünya üzerinde meydana gelen herhangi bir yerel problemden bile haberdar ederek, o konu hakkında kendi görüşlerini başkalarıyla paylaşabilme gücünü de insanlara sunmaktadır. Sahip olunan imkanlar dahilinde Türkiye'deki bir birey veya grup Etiyopya'da meydana gelen bir olaydan haberdar olarak bu konuda bir sav ortaya koyabilme, eleştirebilme imkanına sahiptir. Medya bu bağlamda ayrıca kamusal bir görev üstlenmektedir. Bu yönde özellikle de hükümetleri, siyasal partileri, kamu kuruluşlarını, şirketleri, kamu adına denetleme ve eleştirme yetkisini elinde bulundurmaktadır. Sahip olduğu bu imkanlar medyaya dördüncü güç olma vasfını kazandırmıştır. Kamu adına denetim ve eleştiri medyanın sorumluluğu altındadır.

Medya aracılığıyla insanlara sunulan içerik ve haberler, sahip oldukları imkanlar dahilinde siyasi iktidarların kendi yol haritaları doğrultusunda siyasal iletişim aracı olarak işlev görmektedir. Siyasal iletişim çabası insanın toplumdaki varlığı ve iletişimin kendisi kadar uzun bir deneyime sahiptir. Geçmişten bugüne toplumsal ilişkilerde, yönetenler kendi başarılarını vurgulamak, fikirlerini insanlara ulaştırabilmek, yanlışlarını dolaylı yollarla geçiştirebilmek için çeşitli yollar denemişlerdir. Siyasal iletişim, bir ikna stratejisi ve yöntemi olarak hem propagandanın tarihsel geçmişinden faydalanmakta hem de reklamın tüketiciler karşısında elde ettiği başarı ve

yöntemlerden faydalanmaktadır. Tüm iletişim olanaklarının internet aracılığıyla insanoğlunun önüne serildiği bir dönemde propagandanın varlığını göz ardı etmek mümkün gözükmemektedir. Siyasal iletişim sürecinde seçilecek teknikler, bu süreci yöneten kurum ve kuruluşların amacına, hedef kitlenin konumuna ve kullanılacak iletişim yöntemlerine göre değişmektedir. Ülke içi siyasal iletişimde verilmek istenen mesajların alıcısını yurtiçindeki seçmen kitlesi oluşturmaktadır. Siyasal aktörlerin iç kamuoyu ile ilgili verdiği mesajlar kendi vatandaşlarını ikna ve yönlendirme amacına göre belirlenmektedir. Uluslararası siyasal iletişimde ise doğrudan iki ülke arasındaki ya da farklı ülkeler arasındaki bu işten sorumlu siyasal liderler ve aktörler bu alanda faaliyet göstermektedir.

Siyasi aktörler tarafından kullanılan dilin hedef kitleler tarafından anlaşılır olması, kullanılan kelimelerin ve söylemlerin hedef kitlenin temel söz varlığı örtüşerek amaca uygun ifadeler içermesi gerekmektedir. Siyasal iletişimde bulunan kişi ve kurumlar hedefledikleri amaçlara bağlı olarak alıcıda tutum ve davranış değişikliği yaratmak için mesajlar göndermektedir. İletişim olgu ve sürecinde; kimin kime siyasal söylemde bulunacağı, ne mesaj vereceği, hangi amaçla mesaj vereceği, nasıl mesaj vereceği, ne zaman mesaj vereceği, nasıl bir söylem ve etki ile mesaj vereceği ve mesaj verenin bireysel varlığı kullanılacak söylem ve teknikler açısından önem arz etmektedir.

Bir devletin siyasi hedeflerini gerçekleştirebilmesi, vatandaşları için daha yaşanılabilir bir hayatı organize edebilmesi, gelecek nesillerin barış içerisinde yaşamlarını sürdürebilmesi için, savaşa başvurmadan aldığı tedbirlerin hepsine birden siyasi propaganda denilmektedir. Zaman ve şartlara uygun olarak, herhangi bir konu üzerinde esaslı bir şekilde hazırlanmış olan propaganda, kitlelere akılcı propaganda yöntemi aracılığıyla doğru, kanıtlanabilir ve insanların zihninde soru işareti bırakmayacak bilgi paylaşımları ile sunulmalıdır. Aksi halde insanlar üzerinde tesiri zayıf kalabilmektedir.

Siyasal iletişim sürecinde medyanın önemli iletişim araçlarından biri olan gazetelerin halkı süreklilik arz eden şekilde dünya üzerinde gelişen olaylardan tarafsız bir biçimde haberdar edebilen, kamuoyunu düzenleyici işleve sahip, iktidarları ve yöneticileri uyarabilme yöntemlerini kullanabilen bir güç olarak

tanımlamak mümkündür. Yazılı basın, düşünce ve fikirlerin yayılması adına eşsiz bir propaganda aracı işlevi görebilmesi nedeniyle kamuoyu oluşumunda önemli bir rol oynayarak, kamuoyuna yön verebilmektedir.

Bu çalışmada geleneksel medya araçlarından olan gazetelerin, darbe girişimi gibi toplumsal sorunlar karşısında kamuoyuna karşı nasıl bir tutum sergiledikleri tespit edilmeye çalışılmıştır. Gazeteler haberler içerisinde kullandıkları söylem ve ifade farklılıkları ile kamuoyunu hem yanıltıcı hem de doğru yönde yönlendirebilecek güce sahiptir. Bu çalışmada "Aynı gazetenin farklı dönemlerde fakat ortak bir toplumsal olay olan darbe girişimine bakış açısı ile ilgili yaklaşım ve söylem farklılıkları var mıdır?'' sorusuna yanıt aranmaktadır.

Yukarıda yer alan soruya cevap bulmaya çalışılan araştırmada bir uygulama gerçekleştirilmiştir. Bu araştırmada örneklem olarak seçilen gazetenin vitrin sayfalarında verdikleri haberler söylem analizi yöntemi ile incelenmiştir. Bu amaçla 12 Eylül ve 15 Temmuz dönemindeki Hürriyet gazetesi örnek gazete olarak seçilmiş ve bu gazetelerin vitrin sayfalarında verdikleri haberler takip edilerek aradaki farklılık ve benzerlikler, söylem analizi yöntemine dayanılarak ortaya koyulmuştur. Araştırmada 188 haber incelenmiş ve söylem analizi yöntemi ile elde edilen veriler sayma ve tanımlama yöntemine dayanılarak tablolaştırılmıştır. Analizler, bir haberin insanları doğrudan ve dolaylı olarak etkileyebilecek faktörler bağlamında, biçimsel ve içeriksel olarak gerçekleştirilerek, ortaya konan hipotezler kanıtlanmaya çalışılmıştır.

Söylem analizi araştırması sonucunda elde edilen veriler Hipotez 1 ve Hipotez 2'yi doğrulamıştır. Buna göre elde edilen bulgular, 12 Eylül 1980 Askeri Darbe ve 15 Temmuz 2016 Askeri Darbe Girişimi sonrası Hürriyet gazetelerinin darbeye karşı ortak bir tavır almadığı yönünde ve iki dönem arasında içeriği aktarma bakımından söylem farklılıkları gözlemlenmiştir. Bu kapsamda farklı dönem ve farklı koşullarda Hürriyet gazetesinin darbeye karşı ortak bir tavır sergilemediği, içeriksel söylem farklılıkları olduğu gazetenin vitrin sayfaları üzerinde yapılan söylem analizi sonucu ortaya çıkmıştır. Bulunan sonuçlar, gazetelerin haberlerin içeriğinde kullandığı başlıklar,

sıfatlar, görseller ve haberlerde verilen öncelikler bağlamında okurların algılarını nasıl yönetmek istiyorsa o şekilde verebildiği gözlemlenmiştir. Farklı dönemlerde yayın yapan Hürriyet gazeteleri üzerinde yapılan söylem analizi sonucunda 12 Eylül'de gazetenin darbe girişimini gerçekleştirenlere "Devlet Başkanı'', 15 Temmuz'da gazetenin yakalanan askere 'darbeci' diyebildiği görülmektedir. Toplum psikolojisini derinden etkilen darbe gibi olaylar sonrası kişiler ve kurumlar bağlamında kullanılan söylemler kamuoyu nezdinde meşru veya hedef olarak kılınabilinmektedir, bu sebeple tek bir kelime bile insanların olaylara bakış açısının şekillenmesinde büyük rol oynamaktadır.

Darbe ister başarıya ulaşsın ister girişim olarak kalsın karşı çıkılması gereken bir olgudur. İlk durumda her ne kadar dönemin şartları ve medya mecralarının kısıtlılığı gazeteyi etkilemiş ve eleştiriye uygun zemin bulunamamış olsa da daha nötr bir tutum izlenebilecek iken izlenmediği görülmektedir. Gazetecilikte tam tarafsızlığın mümkün olup olmadığı tartışmalı bir konu olmasına rağmen okurun gazetelerden beklentisi olabildiğince istikrarlı ve objektif olmasıdır. Ancak gerek iktidarın ve gücün kimin elinde olduğu, gerek sahiplerin görüşü yayıncılık politikalarını etkilemektedir. İncelenen gazetenin farklı dönemlerdeki farklı tutumu da bu görüşü doğrulamaktadır.

KAYNAKÇA

Adıgüzel, Y. (2017). Medya İlişkileri. 1.Baskı. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Basımevi http://www.academia.edu/35516653/Geleneksel_Medya_ile_%C4%B0li%C5%9Fkiler.pdf (11 Aralık 2018)

Aksan, D. (1977). Her Yönüyle Dil: Ana Çizgileriyle Dil Bilim. 1. Baskı. Ankara: Türk Dil Kurumu

Al Jazeera Turk (2016). Erdoğan Halepli Bana'yla Görüştü. http://www.aljazeera.com.tr/haber/erdogan-halepli-banayla-gorustu (15 Ocak 2017)

Altaylı, F. (2012). Medya Giderek Daha Mobil Olacak. Digital Age Kapak Konusu Yeni Medya Geleneksel Medya'yı Yutacak Mı Dönüştürecek Mi? Nisan 2012, s 72.

Altschull, J. H. (1984). Agents of Power: The Role of The News Media in Human Affairs, Anneberg-Longman Communication Boks, New York.

Anadolu Üniversitesi. (t.y). Algılama. S. 51, http://w2.anadolu.edu.tr/aos/kitap/EHSM/1024/unite04.pdf (4 Kasım 2016).

Atalay, G. (2018). Dijital Çağda Marshall McLuhan'ı Yeniden Düşünmek: Bir Uzantı ve Ampütasyon olarak Yeni Medya Teknolojileri, Sosyal Araştırmalar ve Davranış Bilimleri Dergisi. Cilt: 4, Sayı: 6, S. 33, https://www.researchgate.net/publication/326711516_Dijital_Cagda_Marshall_McLuhan'i_Yeniden_Dusunmek_Bir_Uzanti_ve_Amputasyon_olarak_Yeni_Medya_Teknolojileri_(9 Aralık 2018).

Aysel, A. (1981). Radyo ve Televizyona Giriş. 2. Baskı, Ankara: Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları: 480. ATATÜRK'ÜN 100. Doğum Yılına Armağan No. 2

Aziz, A. (2013). Siyasal İletişim. 4. Baskı. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.

Babacan, M.E., Haşlak, İ., Hira, İ., (2011). Sosyal Medya ve Arap Baharı, Akademik İncelemeler Dergisi, Cilt: 6, Sayı: 2, S.78.

Balanuye, Ç. (2012). Spinoza: Bir Hakikat İfadesi 1. Baskı. İstanbul: Say Yayınları

Bektaş, A. (2002). Siyasi Propaganda, Tarihsel Evrimi ve Demokratik Toplumdaki Uygulamaları. 1. Baskı. İstanbul: Bağlam Yayınları

Belsey, A., Chadwick, R. (1998). Medya Ve Gazetecilikte Etik Sorunlar. N. Türkoğlu (çev.), 1. Basım. İstanbul: Ayrıntı Yayınları.

Browne, C. (2001). Gazetecinin El Kitabı. Ö. Coşkun (çev.), Ankara: MediaCat Kitapları

Bülbül, A. (2000). Genel Gazetecilik Bilgileri. 2. Baskı. Ankara: Nobel Yayın

Charon, J. (Ed). (1992). Medya Dünyası. O. Tatlıpınar (çev.), 1. Baskı. İstanbul: İletişim Yayıncılık

Chomsky, N. (2012). Medya Gerçeği. A. Yılmaz, O. Akınhay (çev.), 4. Baskı. İstanbul: Everest Yayınları

CnnTürk (2016). Kadın Cinayeti Davasında Sanıktan "Ezel'' Dizisiyle Savunma. http://www.cnnturk.com/turkiye/kadin-cinayeti-davasinda-saniktan-ezel-dizisiyle-savunma (14 Kasım 2016)

Çavdar, A. (2010). Medya Neden Yolsuzlukla Mücadele Etmez, İş Ahlak Dergisi. S.55, http://isahlakidergisi.com/wp-content/uploads/2014/06/sayi06-cavdar-tr.pdf (3 Aralık 2016)

Derdiman, R.C. (2006). Anayasa Hukukunun Genel Esasları ve Türk Anayasa Düzeni. Bursa: Alfa Aktüel Yayınları

Dilmen, N.E. (2005). Yönetenler Açısından Türkiye'deki İnternet Gazeteleri ve Haber Portalları Üzerine Bir Değerlendirme. İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi, Sayı: 22, S. 96

Domenach, J. (1969). Politika Ve Propaganda. T. Yücel (çev.), İstanbul: Varlık Yayınları

Eroğlu, S. (2009). Saldırganlık Davranışının Boyutları ve İlişkili Olduğu Faktörler: Lise ve Üniversite Öğrencileri Üzerine Karşılaştırmalı Bir Çalışma, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi. S. 207, dergisosyalbil.selcuk.edu.tr/susbed/article/download/319/301 (13 Kasım 2016)

Fawcett, B. (2011). Tarih Boyunca Yalan Ve Propaganda. N. Önoğlu (çev.), İstanbul: Hit Kitap

Focault, M. (2012). Bilme İstenci Üzerine Dersler. K. Eksen (çev.), 1. Baskı. İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları

Giddens, A. (2013). Sosyoloji. C. Güzel (çev.), 1. Baskı. İstanbul: Kırmızı Yayınları

Gönenç, Ö (2004). Medya Dünyası 1. Baskı İstanbul: İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Yayınları

Gürcan, H.İ. (1999). Sanal Gazetecilik. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi İletişim Bilimleri Fakültesi Yayınları no:31

Hürriyet. (2016) Facetime Engelledi http://www.hurriyet.com.tr/facetime-engelledi-40151490 (13 Kasım 2016)

İnceoğlu, Y. (1998). Medya ve Toplum. 1. Baskı. İstanbul: DER Yayınları

İnuğur, M. (2005). Basın Ve Yayın Tarihi. 5. Baskı. İstanbul: DER Yayınları

İspirli, M. (2000). Medya Gerçeği ve Haberciler. 1.Baskı, Ankara: Akçağ

Kapani, M. (2012). Politika Bilimine Giriş. 30. Baskı. Ankara: Bilgi Yayınları

Keane, J. (2010). Medya ve Demokrasi. H.Şahin (çev.), 4. Baskı. İstanbul: Ayrıntı Yayınları

Kışlalı, A. (2004). Siyaset Bilimi. 1. Baskı. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi

Lilleker, D. (2013). Siyasal İletişim Temel Kavramlar. A. Altın [ve öte.] (çev.), 1.Baskı İstanbul: Kaknüs Yayınları

Mattelart, A., Mattelart, M. (1998). İletişim Kuramları Tarihi. M. Zıllıoğlu (çev.), İstanbul: İletişim Yayınları.

Mumcu, U. (1998). Gazetecilik. 1. Baskı. Ankara: Uğur Mumcu Araştırmacı Gazetecilik Vakfı Yayınları

Mutlu, M. (2003). Savaşlarda Kamuoyu Oluşumu. 1. Baskı. İstanbul: Okumuş Adam Yayıncılık

Narin, F.B. (2006). İnternet Gazeteciliğinde Hipermetin Üretimi, İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi, Gazi Üniversitesi İletişim Fakültesi Süreli Elektronik Dergi, Sayı: 43, S.119. https://www.academia.edu/30704165/%C4%B0nternet_Gazetecili%C4%9Finde_Hipermetin_%C3%9Cretimi_The_Hypertext_Production_in_Online_Journalism (10 Nisan 2019).

Nye, J. (2005). Yumuşak Güç. R. Aydın (çev.), 1. Baskı. Ankara: Elips Kitap

Oskay, Ü. (2011). İletişimin A B C'si. 6. Baskı. İstanbul: DER Yayınları

Özdağ, Ü. (2013). İstihbarat Teorisi. 7. Baskı. Ankara: Kripto Yayınları

Özkan, A. (2007). Siyasal İletişim Stratejileri. 1. Baskı. İstanbul: Tasam Yayınları.

Seçim, Ö. (2017). Radyonun Bir Haber Alma Aracı Olarak Kullanılması: Adnan Menderes Üniversitesi Öğrencilerine Yönelik Bir Araştırma, Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt:7, Sayı:1, S. 304. http://joiss.karabuk.edu.tr/Makaleler/400690000_18.%20M.%C3%96zg%C3%BCr%20Se%C3%A7im1.pdf (17 Aralık 2018).

Sert, Yılmaz, N. (2014). Yeni Medyada Aktivist Hareketler Örnek İnceleme: Türkiye'de LGBTT Aktivizmi. İdil Sayımer (Ed.). Yeni Medya Araştırmalar: kavramlar, Uygulamalar, Tartışmalar içinde (s.287). Konya: Literatürk Akademi

Stromer-Gallery J., Wichowski A. (2011) "Political Discussion Online", The Handbook of Internet Studies. (Der.) Consalvo, M. ve C.Ess Malden: Wiley-Blackwell.

Şahin, M. (1988). Televizyon Yayıncılığı ve Toplum İlişkisi. Ankara.

Şahin, Ö. (2012). Medya ve Demokrasi (PARLAMENTO MUHABİRLERİ ÖRNEĞİNDE). 1. Baskı. Ankara: TBMM Basımevi. TBMM KÜLTÜR, SANAT VE YAYIN KURULU YAYINLARI NO.: 145

Tarhan, N. (2012). Psikolojik Savaş. 17. Baskı. İstanbul: Timaş Yayınları

Tekinalp, Ş., Uzun, R. (2006), İletişim Araştırma ve Kuramları. 2. Baskı. İstanbul: Beta Basım

Tokgöz, O. (1981). Temel Gazetecilik. Ankara: Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları:476. 100. Doğum Yılında ATATÜRK'E Armağan Dizisi:19

Törenli, N. (2005). Yeni Medya, Yeni İletişim Ortamı. Ankara: Bilim ve Sanat

Tura, S. (1996). Freud'dan Lacan'a Psikanaliz. 2. Baskı. İstanbul: Ayrıntı Yayınları

Türkmenoğlu, H. (2015). Televizyon Reklamlarında Animasyon Kullanımı: Animasyon Ögelerinin Hatırlanma Etkisi, Akdeniz Sanat Dergisi, Cilt.8, Sayı.16, S.53. http://www.academia.edu/37689895/TELEV%C4%B0ZYON_REKLAMLARINDA_AN%C4%B0MASYON_KULLANIMI_AN%C4%B0MASYON_%C3%96GELER%C4%B0N%C4%B0N_HATIRLANMA_ETK%C4%B0S%C4%B0_THE_USE_OF_ANIMATIONS_IN_TELEVISION_COMMERCIALS_AND_THE_RECALL_EFFECT_OF_ELEMENTS_OF_ANIMATION (18 Aralık 2018).

Van Dijk, J. (2004). "Digital Media." The Sage Handbook of Media Studies. John D.H. Downing, Denis McQuail, Philip Schlesinger, Ellen Wartella (der.) içinde. London: Sage.

Vergin, N. (2012). Siyasetin Sosyolojisi. 5. Baskı. İstanbul: Doğan Kitap

Vorlander, K. (2008). Felsefe Tarihi. M. İzzet Ve O. Saadeddin (çev.), 2. Baskı. İstanbul: İz Yayıncılık

Webtekno (2018). Türkiye, Sosyal Medya Kullanımında Dünya Genelinde Kaçıncı Sırada? https://www.webtekno.com/turkiye-sosyal-medya-kullaniminda-dunya-genelinde-kacinci-sirada-h55315.html (8 Ocak 2019).

Zarella, D. (2010). ‘‘The Social Media Marketing Book” Oreilly Media, USA

Zupancic, A. (2010). Gerçeğin Etiği Kant, Lacan. A. Özcan (çev.), 1. Baskı. Ankara: Epos Yayınları

EKLER

EK-1

12 Eylül 1980 Hürriyet Gazetesi

Hürriyet

GÜNLÜK MÜSTAKİL SİYASİ GAZETE

YILDIRIM BASKI

BÜTÜN YURTTA SIKIYÖNETİM İLAN EDİLDİ

Ordu yönetime el koydu

Hükümet ve Parlamento feshedildi, Siyasal partilerin faaliyetleri durduruldu. Parlamenterlerin dokunulmazlıkları kaldırıldı. Saat 05.00'ten itibaren sokağa çıkma yasağı başladı

Genelkurmay Başkanı Evren'in başkanlığında Kara, Hava, Deniz Kuvvet Komutanları ile Jandarma Genel Komutanı Milli Güvenlik Konseyi'nde görev aldı

DİSK ve MİSK'e bağlı bütün sendikalar faaliyetten men edildi. Bütün dernekler kapatıldı

Bu hafta hiç bir spor faaliyeti yapılmayacak

Bankalar ikinci bir emre kadar çalışmayacaklar

Yurt dışına çıkış yasaklandı. Yurt dışında çalışan işçiler ve turistler yurt dışına çıkabilecekler

Orgeneral Kenan Evren Genelkurmay ve Milli Güvenlik Konseyi Başkanı

İlk bildiriler:

1 numaralı bildiri

EK-2

13 Eylül 1980 Hürriyet Gazetesi

13 Eylül 1980 Cumartesi

Hürriyet

TÜRKİYE TÜRKLERİNDİR

YIL: 33 SAYI: 11040

GÜNLÜK MÜSTAKİL SİYASİ GAZETE

Kurucusu: SEDAT SİMAVİ (1896 - 1958)

FİYATI 10 LİRA

Terörün sonucu: Yönetim Milli Güvenlik Konseyinde

Atatürk yolunda devam

Atam,

Ne sağ, ne de sol...

Atatürk Türkiye'ni doğruluşunda bir ülkenin hayaliyetli kişileri olarak birlik içinde, dipdiri ve senin yolundayız.

Şuna asla şüphen olmasın:

Senin emanetin Cumhuriyet, ilelebet payidar olacaktır. Hainler, gafiller, tüm iç ve dış düşmanlar hakettiklerini bulacaklardır.

Müsterih ol Atam.

Hürriyet

● Orgeneral Evren demokrasinin sağlam temellere oturtulacağını, anayasa, seçim ve partiler yasalarının değiştirileceğini, seçime gidileceğini açıkladı

● Konsey ve G. Kurmay Başkanı Org. Evren kısa zamanda Bakanlar Kurulu kurulacağını açıkladı

● Hükümet ve Parlamento feshedildi, parti faaliyetleri durduruldu, parlamenterlerin dokunulmazlıkları kaldırıldı. Liderler ve parlamenterler suçlanmayacak, ancak daha önce işledikleri suçlar kovuşturulacak

● Yeni yönetime karşı yapılacak her türlü direniş en sert şekilde kırılacak

● DİSK ve MİSK'e bağlı sendikalar faaliyetten men edildi

● Dernekler kapatıldı

● İstanbul'da sokağa çıkma yasağı 00.00'dan 24.00'e kadar kaldırıldı

● Spor kuruluşlarına temsilci atandı

● Bankalar pazartesi günü açılacak

Demirel, Ecevit ve Erbakan gözetim altında

Türkeş kayıp

● Dünya bizi konuşuyor 3. sayfada

● Bildiriler 8.sayfada

● 12-13 Eylül 1980 10'uncu sayfada

EK-3

14 Eylül 1980 Hürriyet Gazetesi

14 Eylül 1980 Pazar

Hürriyet

TÜRKİYE TÜRKLERİNDİR

GÜNLÜK MUSTAKİL SİYASİ GAZETE

Kurucusu: SEDAT SİMAVİ (1896 - 1933)

FİYATI 10 LİRA

ÖZÜR

Bazı nedenler yüzünden yeterli kağıt temin edemediğimiz için bu hafta 8 Gün'ü veremiyoruz. Özür dileriz.

Eski parlamenterler konuştu:

"Yeni yönetim hayırlı olsun"

Dünya bizi konuşuyor

MUSTAFA ÜSTÜNDAĞ: Hareketin ülke için hayırlı uğurlu olmasını diliyorum.

NAHİT MENTEŞE: İnşallah devlet bundan güç alır.

FEHMİ CUMALIOĞLU: Türk Silâhlı Kuvvetleri idareye elendice, kansız şekilde el koydu.

NECATİ GÜLTEKİN: Hareketten Türkeş'in haberi olduğunu zannetmiyorum.

Schmidt: Türkiye'ye yardım devam edecek

Milli Güvenlik Konseyi'nin 13 numaralı bildirisi

Türkeş'e saat 13'e kadar mühlet verildi

Orgeneral Evren imzasıyla yayınlanan bildiride MHP liderinin Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı'nın bildirisine icabet etmediği açıklandı

2. Ordu ve Sıkıyönetim Komutanlığı bildirisi

"Arananların teslim olması kendilerinin ve ailelerinin menfaati icabıdır"

İstanbul'da parti tabelaları indirildi

Grevler sona erdi

Hassas bölgelerde operasyon: Aranan kişiler yakalandı

Adana'da sokağa çıkma yasağını ihlal eden 517 kişi gözaltına alındı

İllerde sokağa çıkma yasağı süreleri:

Türkiye demokratik laik bir ülkedir

Yeni hükümetin ilanı bekleniyor

Devlet Başkanı Org. Evren Etiyopya Milli Bayramı'nı kutladı

Amerika: "Türkiye'de demokrasinin en kısa zamanda yeniden tesis edileceğini umuyoruz"

Erbakan eşini de yanına istedi

Dış ticaret rejimi yürürlükte kalacak

EK-4

15 Eylül 1980 Hürriyet Gazetesi

15 Eylül 1980 Pazartesi

Hürriyet

TÜRKİYE TÜRKLERİNDİR

GÜNLÜK MÜSTAKİL SİYASİ GAZETE

Kurucusu: SEDAT SİMAVİ (1890 - 1951)

FİYATI 10 LİRA

Günün haberleri 14.sayfada / Spor haberleri 12. sayfada

Demirel ve Ecevit burada kalıyor

Demirel,kaldıkları odanın kapısında

Ecevit'lerin kaldıkları oda

İŞTE HAMZAKOY : Bursa, Gelibolu'nun çirin bir ilçesi olan Hamzaköy Plajı... Marmara Denizi'nin bu güzel koyunda kurulu askeri dinlenme tesisleri, bütün yaz beyaz motel odaları, lokantası ve diğer işletmeleriyle tatilini geçirenlere hizmet verdi. Şimdi ise, iki ülke ağalarıyle bu çiliç evlerinde güvence altında bulunuyor. Milli Güvenlik Konseyi'nin yönetime el koymasından sonra Süleyman Demirel ve eşi Nazmiye Demirel ile Bülent Ecevit ve eşi Rahşan Ecevit bu motel evlerinde günlerini dinlenerek geçiriyorlar. Bu fotoğrafları çektiğiniz dakikalarda tek, komşuda bir asker nöbet bekliyor. Üstünü ise gri pantolona, beyaz uzun kollu gömleğiyle üstünü tahsis edilen plaj evinin kapısına çıkmış, cam kenarındaki sakızda çiçeklerle ilgileniyordu. Demirel'in kaldığı bu plaj evinden sonraki dördüncü plaj evinde ise, Bülent Ecevit ile eşi Rahşan Ecevit ikamete çekilmişlerdi. **(Bu fotoğrafların dünyada ve Türkiye'de yayın hakkı saklıdır.)**

Bugün yeni bir gündür...

YENİ bir dönem başladı.

Artık sokakları, mahalleleri yaşanmaz hale getiren, kurbanlarınız bitiğetler yaratan, masum çocuklarımızı anasıyla ölen eden, bizi cenevreden bezdiren, her gün birkaç anasın gözyaşı dökmesine neden olan dünya sona erdi.

Hainlerin,katiller ve kalleşlerin, demokrasiyi yozlaştıran tüm güçlerin hepsi gerçe itildi.

Atatürk Türkiyesi'nin temeline bir çivi daha çakıldı. Demokrasiye inancını açıklayan yeni yönetim işçi-işveren ilişkilerinden, köylümüzün ekmeğine, hatta bankalardaki paralarımıza kadar güvence getirdi.

O halde bize düşen görevler de olmalıdır. Fırsat düşkünlerine, çapkınlıklara inanmamak, hadiye, direnç, dedikoduya unutarak bu ülkede hoşgörü ve güçlü bir yapı oluşturmalıyız.

Mutlu günler bizim, huzur bizim olmalıdır. Güçlü bir Türkiye için kini, nefreti, bölücülüğü bırakıp birlik olmalıyız.

Bugün günlerden pazartesi. Yeni bir hafta, yeni bir dünya başlıyor.

Atatürk'ün demokrasiye inanan evlatları hakkımız!

Ne mutlu Türküm diyene...

Haydi işbaşına...

Hürriyet

Demirel ve Ecevit'le konuştuk

"İyiyiz, burada bize saygı ve sevgi gösteriyorlar" diyen Demirel, "Ecevit'le konuşuyor musunuz?" sorumuza "Komşuyuz" cevabını verdi

Ecevit de, "İyiyiz, herhangi bir sorunumuz yok" dedi. "Gününüz nasıl geçiyor?" sorusuna "Arkadaşlar, dostlar arıyor" cevabını verdi

"Ecevit, Demirel ve Erbakan'la telefon konuşmalarının metni 13. sayfada"

Devlet Başkanı, tüm olanakların seferber edilmesini istedi

Org. Evren üretimin artırılmasını istedi

14.SAYFADA

EK-5

16 Eylül 1980 Hürriyet Gazetesi

16 Eylül 1980 Salı

Hürriyet

TÜRKİYE TÜRKLERİNDİR

YIL: 33 SAYI: 11651

GÜNLÜK MUSTAKİL SİYASİ GAZETE

Kurucusu: SEDAT SİMAVİ (1896 - 1953)

FİYATI 10 LİRA

Hava durumu

Üniversite-Akademi kavgası sona erdi

- Akademilerde öğretime devam kararı alındı. Geniş açıklama bugün.
- Ankara ve İzmir'le bazı illerimizde ilkokullar açıldı. Ortaöğretim kurumlarında sınavlar sürüyor.

Eski parlamenterler iş aramaya başladı

- Mustafa Üstündağ "Çalışmam gerekir" diyor. Nuri Bayar tekrar muayenehane açacak. Hikmet Çetin henüz ne yapacağını bilemiyor. Sümer Oral "Başka gelirim yok, çalışacağım" diyor. Nahit Menteşe de "Çalışmak zorunda olduğunu" söyledi.

MESS kapatıldı

DİSK, MİSK ve Hak-İş ile bunlara bağlı sendikaların paraları bloke edildi

Org.Evren bugün saat 10.00'da basın toplantısı yapacak

Müsteşarlara bakan yetkisi verildi

- Yeni Bakanlar Kurulu teşkil edilinceye kadar, müsteşarlar, bakanlık yetkilerini Milli Güvenlik Konseyi'ne niyabeten deruhte edecekler İçişleri Bakanlığı Müsteşarı Durmuş Yalçın Merkez Valiliği'ne atandı

Grevler kalktı, 60 bin işçi işbaşı yaptı

Yüzbaşıyı şehit eden 3. katil aranıyor

6. Kolordu ve Sıkıyönetim Komutanlığı sanık Süleyman Aydemir'i görsen ya da yerini bilenlerin bilgi vermelerini istedi.

İstanbul'da Beyoğlu İlköğretim Müdürlüğü'nü basan teröristlerden biri yakalandı. Bakırköy'de kamyon soyuldu

Adana'da Tuzcuoğlu Yatağı Bölümü Asgari Müştereklerde Eğitim Tugayı'nda görevli Yüzbaşı Süleyman Aydemir'in şehit edildiği sırada kullandığı otomobil.

İstanbul'daki üç sivil cezaevini binbaşı rütbesinde komutanlar yönetecek

DİSK ve MİSK'ten 254 sendikacı teslim oldu

Ankara, Kastamonu Çankırı ve Bursa'da sokağa çıkma yasağı kısaltıldı

Özal, Başbakanlık personeline sakal, anormal bıyık ve favoriyi yasakladı

Turan Güneş'le Cevdet Akçalı Türkiye'yi Avrupa Konseyi'nde temsil edecek

Kotil, Akansel'le görüştü

Ecevit, randevularının özür dilenerek iptal edilmesini rica etti

Yargıtay Başkanı bir günde seçildi

DİSK VE MİSK'TEN PARALARI BLOKE EDİLDİ

BURSA'DA SOKAĞA ÇIKMA YASAĞI KISALTILDI

EK-6

17 Eylül 1980 Hürriyet Gazetesi

Hürriyet

17 Eylül 1980 Çarşamba

GÜNLÜK MÜSTAKİL SİYASİ GAZETE

Hava durumu

Evren: Bu harekat tarih kitaplarındaki bir darbe değildir

- Geçici Anayasanın ve normal rejime geçme işleminin elden gelen en kısa zamanda yapılmasına çalışılacaktır.
- Parti liderleri gözaltında değildir, güvence altındadır. Çok kısa zamanda onları da evlerine göndereceğiz.
- Ekonomik istikrar programından büyük bir engel çıkmadığı sürece ayrılmayacağız.
- Cumhurbaşkanlığı seçimi konusunda Yunanistan'dakine benzer bir sistem getirilecek.
- Mevcut öğretmenler Atatürkçülük yolundan ayrılmadıkça, çocuklarımıza yıkıcı, bölücü fikirler aşılamadıkça görevlerine devam edecekler. Suç işleyenler hariç, dernek üyesi oldukları için öğretmenlerimiz ceza görmeyecekler.
- Kurucu Meclis en kısa zamanda kurulacak.
- Türk Silâhlı Kuvvetleri'nin harekâtı Türkiye'nin iç meselesidir. İç meselelerden dolayı dış politikamızı değiştirmeyiz.
- Harekâtımızı ilgililerden başka kimse, hatta eş ve çocuklarımız bile bilmiyordu. Amerikan Yardım Kurulu Başkanı evinin yanına gelen tankı görünce bize "Bu tanklar niye geldi?" diye sordu. Kendisine "NATO tatbikatı var ya hazırlık yapıyoruz" cevabını verdik.
- Demokrasi demek her isteyenin her istediğini yapabilmesi demek değildir.

"Bu harekatın amaçlarını şöyle özetleyebilirim:

1- Milli Birliği korumak,
2- Terörü önleyerek can ve mal güvenliğini tesis etmek,
3- Devlet otoritesini hakim kılmak,
4- Sosyal barışı milli anlayış ve berraklığı sağlamak,
5- Sosyal adalete, ferdi hak ve hürriyete ve insan haklarına dayalı laik ve Cumhuriyet rejimini işlerli kılmak,
6- Ve nihayet makul bir sürede yasal düzenlemeleri tamamladıktan sonra sivil idareyi yeniden tesis etmektir."

"Demokrasiyi kaldırmadık... Kurmak için harekatı yaptık"

- "Türk Silâhlı Kuvvetleri bu tarihi görevini tamamladıktan sonra asli vazifesi olan vatan savunmasına dönecektir."
- "Sağ, sol ve irtica fikirleri üretenler maalesef devlet kasasından maaş alan bir kısım öğretmen ve profesörler olmuş, bu hal öyle bir duruma yaratmışlar ki önce bu öğretmenler, profesörler bölünmüş, daha sonra tertemiz çocuklarımız karşıt fikirlere ayrılmıştır."
- "Türk işçileri birtakım ağalarca ellerine kızıl bayrak verilerek ve yabancıların resmi tuluşlarıyla demokrasiyi yıkmak ve başka bir rejim istemek için hainice kullanılmışlardır."
- "Dernekler, kuruluş gayesinden ayrılarak rejim üzerinde tesir yapan kuruluşlar olup çıkmışlar, gizli ve açık demokrasiyi yıkma savaşına girmişlerdir."
- "Yetkili, sorumlu, yeterli, vatandaşın hakkına saygılı, işleyebilen demokratik, sosyal hukuk düzeni gerçekleştirilecektir. Bu düzene kısa sürede aşamalarla varılacaktır."
- "Eğer bu müdahale yapılmasaydı, bu gizli ve hain güçler Silâhlı Kuvvetler'e de sızarak birkaç yılda onu da bölme yoluna gideceklerdi."
- "Bu hafta içinde Bakanlar Kurulu teşkil edilecek.

ANKARA (Hürriyet) – Devlet Başkanı, Genelkurmay ve Milli Güvenlik Konseyi Başkanı Orgeneral Kenan Evren dün düzenlediği basın toplantısında, Bakanlar Kurulunun bu hafta içinde teşkil edileceğini, geçici bir süreyle başbakanlığını ve ardından Kurucu Meclisin kurulacağını, Silâhlı Kuvvetlerin "**idarenin demokrasiyi kaldıracak biçimde getirmek için bu harekâtı yaptığını**" ifade etti.

Orgeneral Evren'in basın toplantısı yarım ve dünyada bütün dikkatler üzerinde toplanmıştı. Yerli ve yabancı 800 kadar basın mensubu konuşmanın ilginç cümlelerini sürekli Orgeneral Evren'e yöneltilen sorular etrafında yoğunlaştı. Basın toplantısı boyunca 25'ten fazla yerli ve yabancı televizyon kameraları film çekti.

Org. Evren'in konuşmasının tam metni ile basın toplantısındaki soru ve cevapları... (9. Sayfada)

Üye ülkelerin Dışişleri Bakanları bildiri yayınladı

Ortak Pazar-Türkiye ilişkileri sürecek

Evren, dünyada günün adamı

Harekat günü yapılamayan sınavlar 19 Eylül'de yapılacak

- Orta dereceli okullarda 19 Eylül'de yapılacak sorumluluk sınavları da 22 Eylül'e alındı. Öğretmen kurulları 23-24 Eylül'de toplanacak. (Yazı: 11. Sayfada)

Aranan sendikacılardan 950'si teslim oldu

- DİSK Genel Başkanı ve yöneticileri güvence altına alındı.
- Mersin'de DİSK temsilcisi, DGD Başkanı ve POL-DER Başkanı gözaltına alındı.
- TİKKO adlı yasa dışı örgütün 34 militanı ele geçirildi.

(Yazı: 11. Sayfada)

Ali Dinçer de görevden alındı

- Ankara Belediye Başkanlığına emekli Tuğgeneral Süleyman Onder alındı. Muş, Erzincan, Zonguldak Belediye Başkanları görevlerinden alındı.

(Yazı: 11. Sayfada)

- Ortak bildiride "Türk askeri makamlarının demokratik kurumlarının yeniden kurulacağına dair güvence verdikleri" açıklandı.

BRÜKSEL (Hürriyet) – Türkiye'deki askeri yönetimin sürdüğü dönemde ülkemize Ortak Pazar'la ilişkilerini gözden geçirmek üzere bir heyet göndereceğini açıklayan NATO'nun bu yetkilisi, "Ortak Pazar ülkeleri bu heyetin gönderilmesini olumlu karşıladılar" dedi.

(Devamı 9. Sayfada)

Dikkat

BU sese, bu sözlere kulak veriniz:

Demokrasiyi kaldırmadık, olmayan demokrasiyi kurmak için bu harekatı yaptık. Bu ses bizim sesimiz, bizim güvencemizdir. Gerçek demokrasilerin kökenesi.

O halde tabelacı demokratlara bu ülkede yer yoktur. Duvarları, insanları sarsılarak demokrasiyi kalkan yapanlara hayat hakkı tanımayız.

Ne güzel değil mi?...

Hürriyet

Cüneyt ARCAYÜREK yazıyor

Olumlu işaretler

ANKARA (Hürriyet) – Devlet Başkanı Genel Sekreteri Orgeneral Nejat Tümer Devlet Başkanı'nın ziyaretini iade etmek üzere Evren Paşa sabahın erken saatlerinde yarın cumhuriyetin 57. yıldönümü kutlamalarının yapılacağı Ankara'ya hareket etti.

Başın toplantılarında, yürütmeden, danışmanlık hatta devlet başkanlığı görevlerinden sonra, Evren Paşa'nın yarın cumhuriyetin 57. yıldönümü kutlamalarında 10.00'da, Başın toplantılarında, yürütmeden, danışmanlık hatta devlet başkanlığı görevlerinden sonra, Evren Paşa'nın yarın cumhuriyetin 57. yıldönümü kutlamalarında 10.00'da, Başın toplantılarında, yürütmeden, danışmanlık hatta devlet başkanlığı görevlerinden sonra, Evren Paşa'nın yarın cumhuriyetin 57. yıldönümü kutlamalarında 10.00'da, Başın toplantılarında, yürütmeden, danışmanlık hatta devlet başkanlığı görevlerinden sonra, Evren Paşa'nın yarın cumhuriyetin 57. yıldönümü kutlamalarında 10.00'da,

(Devamı 9. Sayfada)

NOTLAR

ANKARA (Hürriyet) – Devlet Başkanı Genel Sekreteri Orgeneral Nejat Tümer Devlet Başkanı'nın ziyaretini iade etmek üzere Evren Paşa sabahın erken saatlerinde yarın cumhuriyetin 57. yıldönümü kutlamalarının yapılacağı Ankara'ya hareket etti.

Başın toplantılarında, yürütmeden, danışmanlık hatta devlet başkanlığı görevlerinden sonra, Evren Paşa'nın yarın cumhuriyetin 57. yıldönümü kutlamalarında 10.00'da, Başın toplantılarında, yürütmeden, danışmanlık hatta devlet başkanlığı görevlerinden sonra, Evren Paşa'nın yarın cumhuriyetin 57. yıldönümü kutlamalarında 10.00'da, Başın toplantılarında, yürütmeden, danışmanlık hatta devlet başkanlığı görevlerinden sonra, Evren Paşa'nın yarın cumhuriyetin 57. yıldönümü kutlamalarında 10.00'da,

(Devamı 9. Sayfada)

EK-7

18 Eylül 1980 Hürriyet Gazetesi

18 Eylül 1980 Perşembe

Hürriyet

GÜNLÜK MÜSTAKİL SİYASİ GAZETE

Hava durumu

Asgari ücret vergi dışı kalıyor...

Vergi reformu kısa zamanda çıkacak

Maliye Bakanlığı tarafından hazırlanmakta olan ilk taslak pazartesi günü Başbakanlık Müsteşarı Turgut Özal'a verilecek

Adana'da yüzbaşıyı şehit eden sanıkların duruşması yarın

Yurt dışına çıkışlar serbest bırakıldı

Milli Güvenlik Konseyi bugün yemin edecek

Olaydan sonra 3 kişi yakalandı katillerden birinin kimliği belirlendi

Bir başkomiser şehit edildi

Genç, yaşlı herkes duvarları temizliyor

Türkiye, IMF'den 26 Eylül'de 94 milyon dolar alacak

İstanbul'da 14 ilçe ve 24 belediyeye yeni atamalar yapıldı

MESS'in faaliyetine tekrar izin verildi

86 sendikanın faaliyeti durduruldu

Terörist Zeki Yumurtacı öldürüldü

"VIKING" İSTANBUL'A 371 MİLYONER TURİST GETİRDİ

Metin TÖKER yazıyor

Belalısı çok ülke: Türkiye

EK-8

19 Eylül 1980 Hürriyet Gazetesi

19 Eylül 1980 Cuma

Hürriyet

GÜNLÜK MÜSTAKİL SİYASİ GAZETE

TÜRKİYE TÜRKLERİNDİR

İstanbul'da nerede ne var ne yok? Hürriyet'in parasız canlı ilan gazetesini BAYIINIZDEN İSTEYİNİZ

Türkiye Büyük Millet Meclisi Şeref Salonunda büyük tören yapıldı

EVREN'İN ANDI

Milli Güvenlik Konseyi bugün toplanıyor

Gündemde Atatürk Kanunu var

And içtiler

Saat 16.00'da İstiklal Marşı'nın çalınmasıyla başlayan törende Devlet Başkanı Orgeneral Evren'den sonra, Milli Güvenlik Konseyi'nin diğer üyeleri tek tek and içti

Deniz sefası facia ile bitti

Üç yavrusunu kurtaran baba denizde boğuldu...

Bölgelerdeki sokağa çıkma yasağı saatleri yeniden düzenlendi

Yıldırım 80 Seferberlik Deneme Tatbikatı iptal edildi

Deniz Baykal, gözetim altına alındı

50 eski parlamenter gözetim ve güvence altına alındı

Şehit yüzbaşının katilleri bugün adalet huzurunda

AVRUPA PARLAMENTOSU TÜRKİYE'Yİ GÖRÜŞTÜ

"Generaller demokrasiye geçmek için söz verdiler"

Türk-İş'e bağlı bazı sendikaların faaliyeti durduruldu

Batı Berlin'de çalışan 3700 Doğu Alman demiryolu işçisi greve başladı

EK-9

20 Eylül 1980 Hürriyet Gazetesi

20 Eylül 1980 Cumartesi

Hürriyet

TÜRKİYE TÜRKLERİNDİR

YIL: 33 SAYI: 11655

GÜNLÜK MÜSTAKİL SİYASİ GAZETE

Kurucusu: SEDAT SİMAVİ (1896 - 1953)

FİYATI 10 LİRA

Hava durumu

Milli Güvenlik Konseyi yasama görevine başladı

Atatürk Kanunu görüşüldü

● Konsey'in ilk toplantısında Atatürk Kanunu'nun bazı maddeleri Komisyon'a havale edildi. Bu arada Sıkıyönetim Kanunu'nda değişiklik tasarısı kabul edildi

Milli Güvenlik Konseyi üyeleri saat tam 14.00'de salonlaki yerlerini aldılar. Basın mensupları ve TRT kameramanlarının 5 dakika süren rutin ve film çekme çalışmalarından sonra gazeteciler dışarıya çıkartıldı ve Konsey ilk olarak yasama görevine başladı. (Foto: HÜRRİYET - ANKARA)

ANKARA, (Hürriyet) - Milli Güvenlik Konseyi dün yasama görevi çalışmalarına başladı ve ilk olarak aşlardır Meclis'te bekletmekte olan "Sıkıyönetim Kanunu'nda değişiklik tasarısı"nı kabul etti.

Milli Güvenlik Konseyi dün ayrıca, Atatürk'ün doğumunun 100. yılının kutlanması ve Atatürk Kültür Merkezi kurulması hakkındaki kanun teklifleri ile görüşü ve bazı maddeler

(Devamı Sa. 13. Sü. 1'de)

Eski parlamenterlerin dosyaları ele alınıyor

● Dokunulmazlıkları kalkan 134 eski parlamenter için değişik suçlardan soruşturma yapılacak.

● Gözetim altındaki eski parlamenterlerin, aileleri ile görüşmeleri dün başladı.

ANKARA, (Hürriyet)- Devlet Başkanı, Genelkurmay ve Milli Güvenlik Konseyi Başkanı Orgeneral Kenan Evren'in başın toplantısında dün ele alınan "Anlarda seçilikleri için bir türlü işledikleri suçlardan dolayı yargılanamayan" eski parlamenterler hakkında soruşturmaya başlandı. Birkaç ardına seçimlere girdikleri ve kazandıkları için işledikleri hiç bir suçtan dolayı soruşturmaya uğramayan ve yargılanamayan 134 parlamenterin dokunulmazlıkları kalmadığı için yargılanması mümkün hale geldi. Eski dosyaları çeşitli savcılar tarafın-

(Devamı Sa. 11. Sü. 1'de)

İran ve Irak savaş bültenleri yayınlıyor

● Her iki ülke de birbirlerine büyük kayıplar verdirdiklerini iddia ediyor.

BAĞDAT / TAHRAN - İran ile Irak arasında sınır çatışmaları bulanarak devam ederken, iki ülke dün yayınladıkları "Savaş bültenlerinde" karşı tarafa büyük kayıplar verdirdiklerini iddia ettiler.

Irak askeri sözcüsü, Irak kuvvetlerinin bir İran PS-E savaş uçağını düşürdüğünü, 4 İran tankını, bir taşıtanvar filac tasıtalı ve bir topu tahrip ettiğini ileri sürdü.

Irakılar ise Kasr-i Şirin bölgesinde bir düzine Irak tankını imha ettiklerini, bir zephane deposunu havaya uçurduklarını ve 29 Irak askerini öldürdüklerini iddia ettiler.

(Devamı Sa. 11. Sü. 1'de)

Dünya bizi konuşuyor

Avrupa Parlamentosu "Türkiye'yi kınama" önerilerini reddetti

● Komünist parlamenterlerin teklifi büyük bir çoğunlukla reddedildi ve kabul edilen önerge metninde Türkiye'den "İnsan haklarına saygılı olunması ve AET'ye karşı olan yükümlülüklere sadık kalınması" istendi.

Yazısı 11. Sayfada

Konya mitingi ile ilgili soruşturma tamamlanıyor

● MSP'nin düzenlediği mitingle ilgili olarak dün de Konya MSP eski Milletvekili Tahir Büyükkörükçü ile MSP eski İl Başkanı Ali Güneri sıkıyönetimce güvence altına alındılar.

KONYA (hha) - MSP tarafından 6 Eylül'de düzenlenen, "Kudüs'e Kurtuluş Yürüyüşü ve Mitingi"yle ilgili olarak Savcılık ve Emniyet'çe sürdürülen soruşturmalar tamamlanırken İkinci Ordu ve Sıkıyönetim Komutanlığı'nca dün Konya MSP eski Milletvekili Tahir Büyükkörükçü ile MSP eski İl Başkanı Ali Güneri gözvence altına alındılar. Soruşturma dosyasının dolmalarıdaki günlerde Adalet Bakanlığı müfettişlerine gönderileceği öğrenildi.

- Miting ve yürüyüşte ilk ilgi aykırı davranduğu ve İstiklâl Marşı söylenirken bir grubun oturması nedeniyle Cumhuriyet Savcılığı ve Emniyet Mü-

(Devamı Sa. 11. Sü. 7'de)

Geçici Anayasa hazırlıkları tamamlandı

ANKARA (Hürriyet) - Askeri bakanlıklar tarafından hazırlanan "Geçici Anayasa" çalışmaları tamamlandı. Geçici Anayasa bugünlerde, incelemesi ve onayları alınmak üzere Milli Güvenlik Konseyi'ne sunulacak.

Geçici Anayasa'nın yürürlüğe girmesinden sonra acil Anayasa'nın hazırlanması ile ilgili çalışmalara başlanacak.

Hazırlıkları tamamlanan Geçici Anayasa'nın 30 - 35 maddeden oluştuğu bildirildi.

"Geçici Anayasa"nın yürürlüğe

(Devamı Sa. 11. Sü. 8'de)

THY dış hat seferleri başladı 900 kişi yurt dışına çıktı

● Pasaport almak isteyenlerin durumu Sıkıyönetime soruluyor.

MİLLİ Güvenlik Konseyi tarafından yurt dışına çıkışlara serbest bırakılmasından sonra, THY dış hat seferleri dünden itibaren yapılmaya başlandı. Dün sabah THY'nin Roma uçağı ile Roma'ya giden Müzeyyen Batuberk, yurt dışına çıkan ilk turist oldu.

THY ve özel yabancı şirketlere ait uçaklarla son 24 saat içinde 900 kişinin turist olarak yurt dışına çıkmış tespit edildi.

Öte yandan pasaport almak için Emniyet Müdürlüklerine başvuran yaptıkları durumu, bağlı bulundukları Sıkıyönetim Komutanlıklarının İstihbarat Şubeleri'ne sorularak işlemleri yapılıyor.

Milli Güvenlik Konseyi Hac'la ilgili bir bildiri yayınladı

ANKARA, (A.A.)- Milli Güvenlik Konseyi, 1980 yılı Hac mevsiminde Hac'a gidişlerle ilgili olarak bir bildiri yayınladı.

Milli Güvenlik Konseyi'nin konuyla ilgili 20 numaralı bildirisi şöyle:

"1. 1980 yılı Hac mevsiminde Hac'a gidecek amaçıyla süresi içinde müracaat etmiş bulunan vatandaşların Hac görevlerini aksatacak olarak yerine getirmeleri için gerekli tedbirler alınmıştır.

2- Bu amaçla, Hacı adaylarına yardımcı olacak Kızılay ile heyeti gönderdiği şekilde yola çıkarılacak, refakatçi olmak üzere tefrik edilmiş bulunan personele 20-21 Eylül 1980

(Devamı Sa. 13. Sü. 2'de)

Çağlayangil torunlarına kavuştu

Hâmi ALKANER

YALOVA yapay iskelesine 3 kilometre uzaktaki Çiftlik Köyü'nün Çağlayangil Sokağı'na başkentten ilazi otomobili ile bir konuk geldi.

Sahil kenarındaki villasını, bahçesindeki ortancaları ve doğayı özlemiş 72 yaşındaki konuğu İhsan Sabri Çağlayangil'i kapıda eşi Firuzande coşkuyla karşıladı.Birbirlerini 40 yıl görmemiş gibi hasret giderek Çağlayangil çiftliği, soluk almadan bahçeye çıktı. Çağlayangil çiftliklerini seyretti sonra da Rodi ve Black adlı Kanin cinsi köpeklerini sevdi.

15 Ekim 1961 yılında AP'den Bursa Senatörlüğü seçildikten sonra sürekli parlamentoda kalan ve siyasi

(Devamı Sa. 13. Sü. 7'de)

Bursa'da 8 milyonluk soygun

● Silâhlı 3 kişi bir kuyumcuyu soyup, çantaya doldurdukları altın ve mücevheratla kaçtı...

BURSA - Bursa Uzunçarşı'da Cemal İncidünes ve Mersin Mergen'e ait kuyumcu dükkanına giren silâhlı 3 kişi, 8 milyon lira değerinde altın çalarak kaçtı.

Verilen bilgiye göre sabah saat 09.30 sıralarında, kendilerine mali polis sıfatı veren gözükâfiri kuyumcu dükkanında bulunan Mersin Mergen ve yeğenleri Hikmet Dinçi'yi de tehdidiyle yere yatırıp soyuncular, daha sonra otomobili alan bürolu, cinsi ve diğer mücevherat bir çantaya doldurup 26 DS 282 plakalı otomobile kaçtılar.

Soygunda kullanılan Murat marka otomobil, sehir hali civarında terkedilmiş olarak bulundu. Aracın gerçek plakasının ise 41 AR 425 olduğu belirlendi. Bu aracın iki gün önce Kocaeli'de silah zoruyla gasp edildiği bildirildi. Kocaeli'de meydana gelen soygun olayının da bu araçları gasp eden kişiler tarafından yapıldığı sanılıyor.

Tek celsede İDAM

Karar; sanığın İGD'li Erdoğan Polat'ı tasarlayarak öldürmesinden dolayı verildi

MAHKEME HEYETİ: Adana 1 Numaralı Sıkıyönetim Askeri Mahkemesi Yüksek Mahkeme Yüksek Heyeti: Kemal (soldan sağa) Askeri Savcı Hakim Yüzbaşı Muammer Yiğin, üye Topçu Binbaşı Yılmaz Kalmaz, Başkan Hakim Yarbay Metin Karadayı, üye Hakim Yüzbaşı Mehmet Sever'den oluşuyordu.

Tank Yüzbaşı Bülent Angın'ı firardaki Süleyman Aydemir'in şehit ettiği belirlendi ve dosyası ayrı tutuldu

Diğer sanık Ayhan Cansun ateş etmeyip gözcülük yaptığı gerekçesiyle 10 yıl ağır hapse mahkum edildi

ADANA, (hha)- Adana'da 14 Eylül 1980 günü Tank Yüzbaşı A. Bülent Angın'ın şehit edilmesi olayına karışan Serdar Sorgeçin ile Ayhan Cansun dün 6. Kolordu ve Sıkıyönetim Komutanlığı 1 numaralı Askeri Mahkemesi'nde suçlattı hükümlerine göre yargılandılar ve bakanlarında karar "temyiz yolu açık" olmak üzere hemen verildi. Sanıklardan THKP-Acilciler üyesi Serdar Sorgeçin "İGD'li Erdoğan Polat'ı tasarlayarak öldürmekten" TCK'nun 450/4., 450/9. maddelerine göre idam cezasına çarptırıldı. Soyergin hakkında ayrıca gizmlik kuvvetlerine silâh çekmek suçundan 10 yıl

(Devamı Sa. 13. Sü. 1'de)

BİRİ İDAM CEZASINA ÇARPTIRILDI: İGD'li Erdoğan Polat'ı bilerek ve planlayarak taklit idam, diğer sanık İlkokul mezunu Ayhan Cansun ise 10 yıl ağır hapis cezasına çarptırıldılar. İki sanık mahkemedeki ifadelerinde, Yüzbaşı Angın'ı kendilerinin vurmadığını iddia ettiler. (Foto: hha Hamdi DESTE)

Bülent Ersoy tutuklandı

● Yarpıca hakaretten tutuklanan sanatçı, cezaevinde özel bir bölüme kondu

İZMİR, (hha) - Daha önce İzmir Savcısı tarafından hakkında açılan ses sanatçısı Bülent Ersoy, evine kira tespitine gelen bakkal, alkollü olarak hakaret edince, tutuklandı ve cezaevine gönderildi.

Her hareketi ile skandallar yaratan ve son olarak sahnede az ve adalta aykırı hareketlerinden ötürü soruşturma açılan Bülent Ersoy'un başı yeniden derde girdi. Ünlü sanatçı, dün Birinci Sulh Hukuk Mahkemesine başvurarak kirada oturduğu Kordon'daki evinin kira tespitini istedi. Bu türlü davalar hakim Ali Re-

(Devamı Sa. 13. Sü. 2'de)

EK-10

21 Eylül 1980 Hürriyet Gazetesi

21 Eylül 1980 Pazar

Hürriyet

TÜRKİYE TÜRKLERİNDİR

GÜNLÜK MÜSTAKİL SİYASİ GAZETE

Kurucusu: SUDAT SİMAVİ (1890 - 1951)

FİYATI 60 LİRA

8 GÜN

Hürriyet ile birlikte parasız verilir

Bayiinizden isteyin

Devlet Başkanı Evren, kabineyi kurmakla eski Deniz Kuvvetleri Komutanını görevlendirdi

BAŞBAKAN BÜLENT ULUSU

Başbakan Bülent Ulusu

İran jetleri, Irak mevzilerini bombaladı

- İran-Irak çatışmaları 1200 kilometrelik tüm cephe bölgesine yayıldı. Irak'da kısmi seferberlik ilan edildi. İki ülkenin deniz kuvvetlerinin savaşa bulaşması an meselesi.
- Suriye de Ürdün sınırına yığınak yapmaya başladı ve Şam-Amman demiryolunu kesti.

Ulusu, hükümet üyelerini tayinle çalışmalarına başladı

Ulusu 30 Ağustos 1980'de Ordu'dan ayrılmıştı

Polise çeki-düzen verilecek

- Cekет ve parkalar ilâki olacak
- Saç -boyk uzatılmasına izin verilmeyecek
- Üniformalı görevliler tespih ve zincir taşımayacak

Prof. Güneş 1961 Anayasası'nı savundu

- Prof. Tahtakılıç'ın Devlet Başkanlığı'nın halk tarafından seçilmesini istedi.

Bülent Ersoy 'Beni kadın kogusuna alın' diye agladı

- Cezaevinde kaldığı özel bölüme televizyon ve bir yatak dolusu makyaj malzemesi getiren Bülent Ersoy'a isteklerini nasıl sıralıdı. 'Bir isteğimiz var mı bana mı sordu...'
- Hükümet ettiği yargı cinayetinin belirtisidir' ile ilgi çekici şahsiyeti affetti ama başkurdu kamu davası açılmış yeniden cezaevine döndü.

Cüneyt ARCAYÜREK Yazıyor

Ya buluruz ya da bulamayız

Dün parlamenterdi bugün dişçi oldu

- İstanbul eski milletvekili Cengiz Özyalçın "Politika ile ilgilenmekten doktorluk yapamıyordum. Şimdi yeniden hastalarımla birlikteyim" diyor.

EK-11

22 Eylül 1980 Hürriyet Gazetesi

22 Eylül 1980 Pazartesi

Hürriyet

TÜRKİYE TÜRKLERİNİNDİR

YIL: 33 SAYI: 11657

GÜNLÜK MÜSTAKİL SİYASİ GAZETE

Kurucusu: SEDAT SİMAVİ (1896 - 1952)

FİYATI 10 LİRA

Hava durumu

Ulusu, yeni yönetimin kadrosunu seçti

Bu hükümet

DEVLETLERİN suç günleri vardır. Tedbirsizlik zamanı, emniyetin zayıf uçları olarak zamana zaman her toplumda görülmüştür.

Ölçülerin farklı da olsa tarihi Batı ülkeleri, tüm ortak sorunu olmuş, milletlerce düzeyde kaygı konusu olmuştur. Bu ülkelerde bile politikacılara yol açmıştır.

Daha önce lider bir çıkmazın içinde bulunan ülkemizde yine bir dönemi başlamaktadır. Politikacılarımızın açık davetiye çıkardıkları yeni yönetimde birlikte.

Dosya için 1960 ve 1971'de olduğu gibi bürokratlar, askerler ve sivilyönetimden karışık oluşumlara yönelmesinde gerekir. Diğer ülkede adı sivilyönetimin bu profesyonel politikacı mıkna, bunu da politikacılar meclisi kabul etmemelidir.

Hemen belirtelim ki, dünün kötü politikacıları dendiğin sözlerini oluşturan bürokrat ve askerlerden yerine sağlıklı yetkilendirmeyi iş edi-

...nerdi. Görüler içinde ise "Devlet hesabı" ilkine kaçırılarak ve sandığa da ilke çok kere kazanıl yerine iki Cumhuriyet bu sonucu sağlamıştır.

Uygulanış biçimleri çok farklı da olsa 1960, 1971 ve 1980 hareketleri hep aynı sebebin kaynaklandığı ilkeleri politikacı değil, çıkarlarının politikacısı tarafından.

O halde gerçek kontrolün bakanlara, kitlesi bürokratlara, ordulara yerleşmiş bazı sendeme kalıcı kılınabilir kişiler yanıp yıkılır.

Politikacıların ve ülkelerde, bağımsızlık önünde üzerinde durmaları gereken bir tek kuralı vardır. Ulusu hükümeti, bizi demokrasiye götürecek bilgilerimiz. Önlemeri demokrasi...

Hayırlı görev başına...

Hürriyet

- Hükümette beş emekli general var
- Listede bürokrat ve teknokratlar çoğunluğu oluşturuyor

Hükümet açıklandı

Devlet — Prof.Dr.Ihsan Sabri Çağlayangil

Devlet — Mehmet Özgüneş

Devlet — Prof.Dr.Necmi Sadioğlu

Adalet — Cevdet Menteş

Milli Savunma — Haluk Bayülken

İçişleri — Selahattin Çetiner (Em. Korg.)

Dışişleri — Ilter Türkmen

Maliye — Kaya Erdem

Başbakan yardımcıları

Zeyyat Baykara

Turgut Özal

Milli Eğitim — Hasan Sağlam (Em. Korg.)

Bayındırlık — Tahsin Ünalp

Ticaret — Kemal Cantürk

Sağlık — Prof. Dr. Necmi Aysoğlu (Em. Tümg.)

Gümrük — Recai Baturalp (Em. Korg.)

Ulaştırma — Necmi Özgür

Tarım-Orman — Prof.Dr.Sabahattin Özbek

Çalışma — Prof.Dr.Turan Esener

- Son derece neşeli olan Başbakan Ulusu, hükümet onaylanıncaya kadar Başbakanlığa gitmedi. Yeni hükümet üyeleri ile görüşmeler dün akşama doğru tamamlandı ve liste Devlet Başkanı'nın onayına sunuldu. Org. Evren tarafından onaylanan hükümetin yeni üyeleri bugün ilk toplantıyı yapacak (15. Sayfadaki)

Sanayi — Şahap Kocatopçu

Enerji — Serbest Bilgil

Köyişleri — Mahir Kaf Gürey

Turizm — Ilhan Evliyaoğlu

İmar İskan — Şerif Tüfen

Gençlik Spor — Vecdi Özgül (Em. Bv. Korg.)

Sosyal Güvenlik — Sadık Şibb

Kültür — Cihat Baban

Yeni Sıkıyönetim Yasası dün yürürlüğe girdi

● Gözaltında kalma süresi 30 güne çıkarıldı. Komutanlar, çalışmanın bağımsızlıkları devlet memurunu görevden alabilecek. Silah kullanma yetkisi genişletiliyor.

ANKARA - Sıkıyönetim Komutanlığı'nın bugünden itibaren etkili olacak yeni yetkileri, askeri mahkemelerin görev ve yetkileri ile yürütülen bazı kuralların yürürlüğe girmesi, dün Resmi Gazete'de yayımlandı.

Sıkıyönetim komutanları, bölgelerinde genel güvenlik, asayiş veya kamu düzeni açısından gerekli gördükleri takdirde, aşağıdaki konularda gerekli tedbirleri almaya ve emirler vermeye yetkili kılınmıştır.

SIKIYÖNETİM KOMUTANININ YETKİLERİ

"1402 Sayılı Sıkıyönetim Kanununun Beş Bölümünün Değiştirilmesine ve Bazı Hükümler Eklenmesine Dair Kanun" ile sıkıyönetim komutanlarının yetkileri genişletildi. Buna göre, sıkıyönetim komutanları gerekli bilgi kaldığı ve verilerini almaya da yetkili olacaklar.

Bu, yazı, resim, film ve sesli yayınları her türlü yazılı, işitsel, görsel, dergi, kitap ve diğer eserleri ve basımları, yayınları, dağıtımını, satılmasını, teşhirini, gösterilmesini, temsilini, oynatılmasını, yayınlanmasını veya okunmasını bir...

Org. Saltık, Devlet Başkanlığı Genel Sekreteri oldu

ANKARA - Devlet Başkanı Orgeneral Kenan Evren'in onayıyla Kuvvet Genel Sekreterliği'ne Org.Nejat Saltık, Devlet Başkanlığı Genel Sekreterliği'ne Org.Necdet Uğur atandı. Org.Saltık, Devlet Başkanlığı Genel Sekreterliği'ne Org.Necdet Uğur atandı. Org.Saltık, Devlet Başkanlığı Genel Sekreterliği'ne Org.Necdet Uğur atandı.

DİSK GENEL SEKRETERİ IŞIKLAR YAKALANDI

SIKIYÖNETİM Komutanlığı'na bağlı ekipler, sabahın erken saatlerinde Kızılay'daki DİSK Genel Sekreter Fehmi Işıklar'ın ev ve büro adresine gelerek, Işıklar'ın evinde yapılan aramada, Işıklar'ın bir büro sekreterliği ve bir adet silah ele geçirildiği öğrenildi.

Işıklar ve beraberinde Sosyalist Kadınlar Derneği'nin 49 yaşındaki Başkanı Nermin Abadan Unat ve MİSK'e bağlı, tanınmış elemanlarından 26 Eylül 1980 günü saat 10.00'a kadar Selimiye Kışlası'na sevk edilmeleri istenmiştir.

Akaryakıt, şeker ve gübreye zam geldi

- Normal benzin 49 lira, gazoyağı 31 lira, mazot 30 lira oldu
- Amonyumlu gübreler 6 - 7.5 lira, potasyumlu gübreler 12.5 lira oldu
- 48 lira olan şekerin satışı yarın sabaha kadar durdurulduğu
- Yeni Enerji ve Sanayi bakanları zamlar için "Zorunluydu" dedi

(Yazısı 13. sayfada)

EK-12

23 Eylül 1980 Hürriyet Gazetesi

23 Eylül 1980 Salı

Hürriyet

TÜRKİYE TÜRKLERİNDİR

YIL: 33 SAYI: 11658

GÜNLÜK MÜSTAKİL SİYASİ GAZETE

Kurucusu: SEDAT SİMAVİ (1896 - 1953)

FİYATI 10 LİRA

Hava durumu

MARMARA: Az bulutlu.
EGE: Az bulutlu.
İÇ ANADOLU: Az bulutlu.
KARADENİZ: Parçalı bulutlu.
AKDENİZ: Az bulutlu.
DOĞU: Az bulutlu.
GÜNEYDOĞU: Az bulutlu.

Irak uçakları İran'ı bombalıyor

Ortadoğu yine karıştı

SAVAŞ

- Irak savaş uçakları Tahran, Tebriz, Ahvaz, Buşehr, Abadan havaalanlarını allak bullak etti.
- Ölü sayısının yüksek olduğu bildiriliyor

- İran, bütün havaalanlarının trafiğe kapatıldığını açıkladı
- İran'dan sonra Irak da ülkede seferberlik ilan etti
- Gece de devam eden hava saldırıları karşısında Humeyni Irak'ın günaha girdiğini söyledi

Hükümet, işbaşı yaptı

Ulusu: Terör kurutulacak

Başbakan, "İnsan haklarına saygılı kalarak, demokratik, sosyal hukuk devletinin bütün organları ile ve âhenkli bir şekilde işlerliğini gerçekleştirmek ana gayemizdir" dedi.

Ulusu, "Devlet hizmetindeki görevlilerin tam bir tarafsızlıkla vatandaşa hizmet götürmelerinin mutlaka sağlanacağını" söyledi.

Yeni dönemin yeni bakümeti dün sabah ilkoşp yaptı. Başbakanlıkta sabah 10.00'da ilk toplantısını yapan Bakanlar Kurulu, daha sonra toplu halde Anıtkabir'e gitti. Burada saygı duruşunda bulunan bakanlar, Atatürk'ün kabrine çelenk koydular. Başbakan Ulusu, özel defteri imzaladı. Başbakan, terör olaylarının kurutulacağını, insan haklarına dayalı bir çalışma izleyeceklerini söyledi. Ulusu, bükümet programının hazırlanması çalışmalarına geciktiğini de belirtti. (Foto-Hürriyet-Rıza Ener)

ANKARA. (Hürriyet)- Bülend Ulusu başkanlığında kurulan yeni Cumhuriyet Hükümeti, ilk toplantısını dün saat 10.00'da Başbakanlık'ta yaptı. Bakanlar Kurulu'nun ilk toplantısında hükümet programı üzerine çalışmalara başlandı. Başbakan Ulusu, toplantıyı açarken yaptığı konuşmada: "Hükümetimiz sayın Devlet Başkanımızın belirttikleri ilke ve amaçlar doğrultusunda Atatürk'ün milli beraberlik hükümeti olacaktır. Terör olaylarını kurutarak, terör olaylarını önlemek de ondan gelen görevimiz olacaktır." dedi. (Devamı Sa. 15. Sü. 1'de)

Milli Güvenlik Konseyi Çankaya'da toplandı

ANKARA. (A.A)- Milli Güvenlik Konseyi dün saat 15.15'de Devlet Başkanı, Genelkurmay ve Milli Güvenlik Konseyi Başkanı Orgeneral Kenan Evren'in başkanlığında Çankaya Köşkünde toplandı.

Toplantıda yürütmeyle ilgili konuların görüşüldüğü bildirildi.

Devlet Başkanlığı Basın ve Halkla İlişkiler Müşavirliğinin konuyla ilgili açıklaması şöyle:

"Devlet Başkanlığı Basın ve Halkla İlişkiler Müşavirliğinden bildirilmiştir:

Milli Güvenlik Konseyi, Devlet Başkanı, Genelkurmay ve Milli Güvenlik Konseyi Başkanı Orgeneral Kenan Evren'in başkanlığında saat 15.15'de Çankaya Köşkünde toplandı.

Milli Güvenlik Konseyi, saat 16.30'a kadar süren çalışmaları sırasında yürütmeyle ilgili konuları görüştü."

Türkmen "Komşularımızın savaşmasını istemeyiz"

ANKARA (Hürriyet)- Dışişleri Bakanı İlter Türkmen, Irak'ın İran'a savaş ilan etmiş haberlerinden sonra, Devlet Başkanı, Genelkurmay ve Milli Güvenlik Konseyi Başkanı Orgeneral Kenan Evren'e, bu iki ülke arasındaki gelişmeler konusunda ayrıntılı bilgi verdi. Türkmen, bu arada Hürriyet'e yaptığı açıklamada, Irak ile İran arasındaki gelişmeleri "Ülkemiz ile karşıladıkları" belirterek "Ortadoğu'da ve sınır komşularımız arasında bir savaş çıkmasını arzulamıyız" dedi.

Irak'ın İran'a resmen savaş ilan etmesinden sonra hem İran, hem de Irak'tan gelen komşu ilişkin haberlerin çok ciddi şekilde değerlendirilmesine başlandı.

Dışişleri Bakanı İlter Türkmen de saat 17.00 sıralarında Çankaya Köşkü'ne çıkarak, Devlet Başkanı Milli Güvenlik Konseyi ve Genelkurmay Başkanı Orgeneral Kenan Evren'e, gelişen durumla ilgili bilgi verdi.

Dışişleri Bakanı İlter Türkmen, Hürriyet muhabirinin Irak-İran arasındaki durumu ilişkin bir sorusunu şöyle cevaplandırdı:

"Biz sadece şimdilik gelen haberleri dikkatle izediyoruz. Yalnız haberler birbirini zaman zaman nakzediyor. Çok dikkatlidir, çok hassas bir konu. Tabii bu arada, Türkiye olarak Ortadoğu'da ve sınır komşularımız arasında bir savaş çıkmasını arzulamıyız. Ülkemiz ile karşılıklı. Komşularımız arasındaki sorunların barışçı yollardan çözümlenmesini istemesini ediyoruz."

Dışişleri Bakanlığı yetkilileri, İran ve Irak arasındaki bu sıcak gelişmeyi anında izlemeye başladıklarını ve gelen haberlerin değerlendirildiğini bildirdiler.

Akaryakıt bayi satış fiyatları açıklandı

KARYAKIT fiyatlarına yapılan zamdan sonra İstanbul için benzinin yeni satış tarife ve satışlara dün sabahtan itibaren başlandı.

Bursa göre İstanbul'da yeni akaryakıt fiyatları şöyle:

	Eski fiyatı	Yeni fiyatı
Normal benzin	42.30	47.30
Süper Benzin	47.20	52.20
Motorin	25.30	30.10
Motorin dizel	23.92	28.92
Gazyağı	25.20	30.20
6 no. fuel-oil	17.45	19.95

Org. Ürüğ: Öğretmenler, çocuklarımız size emanet

Yeniköy Kalender bölgesinde deniz üstüne kaçak olarak yapılan gazino, dün buldozerlerle yıkıldı. Askeri bölgelerin aşırı güvenlik önlemleri aldığı yıkım sırasında gazino bir saat içinde yerle bir edildi. (Foto-HÜRİYET)

"Kimse yıkamaz" denen kaçak gazino yıkıldı

Boğaz'da denize çakılan kazıklar üstünde inşa edilen gazino 1 saatte yerle bir oldu (15. Sayfada)

İstanbul'da ilkokullar törenle açıldı

İSTANBUL'da bulunan ilkokullar dün sabahları yeni öğretim yılına başladılar. Birinci Ordu ve İstanbul Sıkıyönetim Komutanı Orgeneral Necdet Ürüğ ile Milli Eğitim Müdürü Hikmet Demircelik, yeni öğretim yılı nedeniyle Selimiye İlkokulunu giderek burada düzenlenen törene katıldılar. Törende bir konuşma yapan Birinci Ordu ve İstanbul Sıkıyönetim Komutanı Orgeneral Necdet Ürüğ, "Atatürk'ün çocukları bu gün İstanbul'da bugün başa bir bayram sabahının serinciul yaşamaktadır." dedi.

Bir öğrencinin Birinci Ordu ve İstanbul Sıkıyönetim Komutanı Orgeneral Necdet Ürüğ'e bir buket çiçek vermesi ve öpüşmesi törende konuşan Orgeneral Ürüğ şunları söyledi:

"Bu yeni ders yılında bütün Atatürk çocuklarına engin başarılar dileyerum. Biraz evvel verdiğimiz söz sadık kalacağımıza bütün gönlümle inanıyorum."

(Devamı Sa. 13. Sü. 1'de)

Korsan miting düzenleyen terörist aranıyor

Recep BAYTEKİN

9 Eylül'de Adana'da korsan miting düzenleyip, bir erle bir sivilin ölmesine, 9 kişinin yaralanmasına sebep olan terörist sol eylemci Recep Baytekin olduğu anlaşıldı. (Yazını 15. Sayfada)

Bursa'da kahve tarandı: 2 ölü

Giresun'da yolda yürüyen yurttaş, çalınmış otodan açılan ateş sonucu canverdi.

BURSA. (bha) - Bursa'nın Davutkadı semti Yeniköy Mahallesinde bir kahveye baskın yapan kimliği belirsiz iki kişi, rastgele ateşe tuttukları Kadir Güleç ile kahvehane sahibi Ahmet Turabulu'yu öldürdükten sonra kaçtılar.

Polisin verdiği bilgiye göre olay önceki akşam saat 19.30 sıralarında meydana geldi. Silâhlı iki kişi, kahve- (Devamı Sa. 15. Sü. 7'de)

Sağcı sanık Bursa Emniyet Sarayı'ndan atlayarak intihar etti

BURSA (bha) - Bursa Emniyet Müdürlüğü'nde gözaltında bulundurulan sağ görüşlü bir genciy, üzerini kelepçeli olduğu halde binanın beşinci katından kendisini aşağı atarak intihar etmiş bildirildi. Genciy kimliği açıklanmadı. 3 kişinin öldürülmesi olayına adı karıştığı iddia edildi.

Çalışma Bakanı: Çalışanların hakları korunacaktır

ANKARA. (A.A.)- Çalışma Bakanı Turhan Esener, "Atatürk ilkeleri doğrultusunda ve demokratik esaslar içerisinde toplu iş sözleşmesi düzeninin aksayan taraflarını giderek geçirilecek ve çalışanların hakları korunacaktır." dedi.

Çalışma Bakanı Turhan Esener, Bakanlar Kurulu'nun dünkü toplantısından sonra, saat 14.00'de Bakanlığa gelerek, Bakanlık yetkililerine tanıştı. (Devamı Sa. 15. Sü. 7'de)

Sıkıyönetim teslim olmayan sendikacıları açıkladı

İNCİ Ordu ve İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı yayınladığı 50 numaralı bildiri ile bugüne kadar DİSK ve MİSK'ten İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı'na başvurmayan yöneticilerin kaçak ve suçlu durumunda olduklarının açıkladı.

Komutanlığın 50 numaralı bildirisi şöyle:

"Milli Güvenlik Konseyi'nin 7 numaralı kararları ve 1'inci Ordu ve İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı'nın 49 numaralı bildirisi ile DİSK ve MİSK'in ve bu konfederasyonlara bağlı sendikaların bütün yöneticileri ile işyeri başkanları'nın 16 Eylül 1980 günü saat 18.00'e kadar Komu- (Devamı Sa. 15. Sü. 7'de)

CHP eski Milletvekili Paydaş da gözetim altına alındı

ANKARA - CHP Urfa eski Milletvekili Celâl Paydaş da gözetime alındı.

Öğrenildiğine göre, Paydaş'ın da teslim olması için 13 Eylül günü evine gidilerek çağrıda bulunulmuştu. Ankara'da olmayan Paydaş, önceki gün Ankara'ya gelerek Merkez Komutanlığına telefon etti ve teslim oldu.

EK-13

24 Eylül 1980 Hürriyet Gazetesi

Hürriyet

24 Eylül 1980 Çarşamba

GÜNLÜK MUSTAKİL SİYASİ GAZETE

Hava durumu

Başbakan Ulusu: Ekonomik istikrar programı ciddiyetle uygulanacak

İran'ın karşı saldırısı

Savaştan getirttiğimiz ilk fotoğraflar

©(Copyright: Hürriyet-Sipapress 1980)

Humeyni Irak'a yardım edecek ülkenin İran'ın düşmanı olduğunu bildirdi, ama Ürdün Irak'a yardım ediyor

Savaş bölgesinde bize petrol yükleyen üç tanker var

Bağdat ve Musul bombalandı

Irak birlikleri ise "Hayati bölgeleri ele geçirerek Humeyni'yi yıkmak için" İran'da ilerlemeye başladı ve Hürremşehr'i kuşattı

Bağdat Radyosu, İran'ın Amerikalı rehineleri serbest bıraktığını ileri sürdü İran haberi yalanladı

Bakanlar sırayla konuştu

Milli Güvenlik Konseyi Atatürk Yasası'nı kabul etti

Dünya bizi konuşuyor

Askere ateş açan terörist öldürüldü

İlter Türkmen Yunan Dışişleri Bakanı ile görüşmek üzere Amerika'ya gidiyor

Emin Karakuş'u kaybettik

İran Büyükelçiliği Irak'ı suçladı

EK-14

25 Eylül 1980 Hürriyet Gazetesi

25 Eylül 1980 Perşembe

Hürriyet

TÜRKİYE TÜRKLERİNDİR

YIL: 33 SAYI: 11060

GÜNLÜK MÜSTAKİL SİYASİ GAZETE

Kurucusu: SEDAT SİMAVİ (1896 - 1951)

FİYATI 10 LİRA

Hava durumu

İRAN / KAYIPLAR / IRAK

Resmî Pars ajansına göre 140 sivil öldü, 213 kişi yaralandı. Herhangi bir askerî kayıp bildirilmedi.

Irak ise 21 İran askerinin öldüğünü 119 İranlının esir alındığını öne sürüyor.

Askerî araç ve gereç: İran sadece 9 uçak kaybettiğini açıkladı.

Irak'ın iddiasına göre ise: 67 İran uçağı düşürüldü. 20 tank, 8 zırhlı araç ve 9 bot tahrip edildi. 2 tank, 2 zırhlı personel aracı, birkaç ağır silâh ve cephane ele geçirildi. Irak ayrıca 2 İran helikopter topunun ele geçirildiğini de öne sürdü.

Bağdat Radyosu'nun açıklamasına göre 47 sivil öldü, 116 kişi yaralandı. Ayrıca 4 pilot, 4 asker ve bir subay öldü.

Askerî araç ve gereç: Irak sadece 8 uçak kaybettiğini açıkladı.

İran'ın iddiasına göre ise 48 Irak uçağı düşürüldü.

Irak,İran'ın petrol bölgelerini ve üç kentini kuşattı, beş gemisini batırdı

Sadettin Teksoy ve Hulki Bozkurt Irak cephesinden bildiriyor

Abadan ve Harg petrol rafinerileri yanıyor. İran sınırından 16 kilometre içeri giren Irak birliklerinin yüzlerce esir aldıkları bildirildi

Irak Humeyni'yi silkeledi

Tepkiler

B.M. "Ateşkes" birçok ülke "Savaşı bırakın" çağrısı yaptı

- Amerika tarafsız kalacağını, Rusya savaşa karışmayacağını açıkladı.
- Almanya, Fransa ve Avusturya gelişmeleri endişeyle izliyor.
- Ünlüler'den sonra Güney Yemen de Irak'ı desteklediğini bildirdi.
- Kaddafi, "Bu savaşta tüm dünyadan cehennem gürecek" dedi.
- Doları ve İngiliz sterlini hafta değer kaybediyor, altın yükseliyor.
- Hollanda'dan petrol siyasesinde ilyaslar birden kalktı.

(Yazısı 17. Sayfada)

SADDAM HÜSEYİN ASKERLERİNİ KUTLUYOR: Irak Devlet Konsey Başkanı ve Devlet Başkanı Saddam Hüseyin Iran'a karşı girişimleri sırasında başarı gösteren askerlerini ödül töreninde kutluyor. (Yazısı 17. Sayfada)

- İran uçakları dün de Basra'yı ve rafineri tesislerini bombaladı. Rafineride görevli 4'ü Amerikalı, 4'ü İngiliz, 31 kişi öldü Ayrıca Bender Humeyni'deki dev bir petro kimya tesisi de tahrip edildi
- Humeyni İran halkını "Dinsiz, Allahsız Irak yönetimine karşı mücadeleye" çağırdı. Beni Sadr ise, Iran'ın bir cihad savaşı vermekte olduğunu söyledi
- Irak'ın Hürmüz Boğazının kontrolünü eline geçirmek üzere olduğu açıklandı
- Her iki ülke de "Ateşkes" çağrılarını dinlemiyor

BAĞDAT-TAHRAN, (Büroları) - İran-Irak savaşının üçüncü gününde iki ülkenin Basra Körfezi'ne ait savaş uçakları birbirlerinin petrol tesislerini bombalamaya başladılar. Irak'ın Kara Ordusu da İran'ın batısında kurduğu 500 kilometrelik bir bölgede hafta boyunca ilerleyişini sürdürmeye devam ediyor.

Bağdat Radyosundan yapılanan Irak Komuta Konseyi'nin bir bildirisine göre Irak-İran savaşının ilk günü Kara - Deniz kuvvetleri ele geçiren Irak Kara Kuvvetleri'nin Basra İran'ın dört ilçesini kontrolleri ve Şatt-El-Pek-Tahare'yi kuşatmalarını bildirmiş, bu bölgede düşmanların tüm askerleri öldüğü kaydedilmiş.

Diğer cephelere ilişkin açıklamalarda Irkçılı kuşatılmış bulunduğu ve Irak kuvvetlerinin tahkim ettikleri bölgeye ilerlediği, İran ve Irak Hava Kuvvetleri'nin yaptığı savaş uçaklarının bombardımanlarının sürdüğü, Irak'ın Kara Kuvvetleri'nin tanksavar helikopterlerinin ağır kayıplar verdiğini

EK-15

26 Eylül 1980 Hürriyet Gazetesi

26 Eylül 1980 Cuma

Hürriyet

TÜRKİYE TÜRKLERİNDİR

YIL: 33 SAYI: 11661

GÜNLÜK MÜSTAKİL SİYASİ GAZETE

Kurucusu: SEDAT SİMAVİ (1896 - 1951)

FİYATI 10 LİRA

İstanbul'da nerede ne var ne yok? Hürriyet'in parasız canlı ilan gazetesini BAYİİNİZDEN İSTEYİNİZ

İRAN CEPHESİ

Hami ALKANER bildiriyor

Tahran Radyosu "Kanımızın son damlasına kadar savaşacağız" diye yayın yapıyor. İran, düşürülen Irak uçaklarında Mısırlı pilotların bulunduğunu açıkladı, Irak'ın hiçbir kenti alamadığını öne sürdü

IRAK CEPHESİ

Sadettin TEKSOY bildiriyor

Bağdat bombalanırken halk bodrumlara koşuyordu Bağdat hükümeti İran'ın kolay ezilmediğini açıkladı, Savunma Bakanı savaşın bölgede "Topyekün savaş"a dönüşebileceğini belirtti

SSCB TÜRKİYE Tebriz Hazar denizi IRAK IRAK'IN İŞGAL ETTİĞİ TOPRAKLAR Tahran IRAN Bağdat DİZFUL AHVAZ HORRAMŞEHİR ABADAN SUUDİ ARABİSTAN KUVEYT Şiraz HARİÇ ADRESİNDE YANAN PETROL TESİSLERİ Basra Körfezi

Hükümet programı hazırlanıyor

Savaş sürüyor ama kazanan belli değil

KAYIPLAR:

İRAN: Irak Askeri Komutanlığı 24 numaralı bildirisi ne göre: Musiyan ve Nüfiyah kentlerinde 130 İranlı esir alındı. Bunlardan 3'ünün subay olduğu belirtildi.

Ayrıca 22 İranlı asker öldürüldü, bunlardan ikisinin subay olduğu belirtildi.

Daha önce düşürülen 3 Fantom'dan başka çar pamba çeşidi düşürülen 2 Fantom ile birlikte toplam 44 İran savaş uçağı düşürüldü.

26 tank, bir zırhlı araç, üç askeri araç ve birçok kamyon tahrip edildi.

14 tank, 64 personel aracı, 36 kize rampası, 14 tane 175 milimetrelik top ve 18 ağır silah ve teçhizat ele geçirildi.

Kirmanşah, Şahabad, Rafsenjan, Aşgiari, Dizful, Tebriz, Kaşan, Ahvaz ve Ahgadeh bombalandı.

Ayrıca iki ülkenin deniz kuvvetleri arasındaki çatışmada İran, 7 İran Pakombotunun batırıldığını iki hücumbotunun da tahrip edildiğini açıkladı.

IRAK: Tahran Radyosu'nda yayınlanan İran Birleşik Komutanlığı'nın açıklamasına göre:

3 Irak Mig uçağı düşürüldü.

Hürremşehir yakınlarında 50 Irak tankı tahrip edildi.

Bağdat, Kerkük, Musul, Erbil bombalandı.

Devlet Başkanı Evren Kaddafi'ye cevabi mesaj gönderdi

Özal: "Asgari geçim indirimi hemen çıkarılacak"

Schmidt "Aşırı sağcı ve solcu Türkleri istemiyoruz"

Almanlar, 6 ay veya 1 yıl geçerli vize verebilecek

Silahlanma durduruldu yönetmelik değişiyor

Kayseri'de iki terörist yakalandı

NATO Başkomutanı Rogers İstanbul'da

Avrupa Konseyi'nde şahinlerle güvercinler Türkiye için mücadele ediyor

EK-16

16 Temmuz 2016 Hürriyet Gazetesi

BİR GRUP ASKER DARBE YAPMAK İSTEDİ HALK İZİN VERMEDİ

Hürriyet

Türkiye Türklerindir

16 TEMMUZ 2016 CUMARTESİ www.hurriyet.com.tr Fiyatı: 1 TL

DARBEYE GEÇİT YOK

Halk silahlarını aldığı darbeci askerleri dövdü.

'GENEL SEKRETERİMİ GÖTÜRDÜLER'

Saat 04.00'te Marmaris'ten İstanbul'a gelen Cumhurbaşkanı Erdoğan, Atatürk Havalimanı'nda basın toplantısı yaptı ve 'Genel sekreterimi götürdüler' dedi.

KÖPRÜLERİ İŞGAL ETTİLER

Türkiye dün 22.00 itibarıyla Silahlı Kuvvetler'in içindeki bir grubun darbe girişimiyle karşılaştı. Askerler önce İstanbul'da Boğazici ve Fatih Sultan Mehmet köprülerini trafiğe kapattı. Ankara'da jetler alçaktan uçuş yaptı. Türkiye'nin birçok yerinde tanklar ve askerler sokaklara çıktı. Bunun bir kalkışma olduğunu halk Başbakan Yıldırım'dan öğrendi.

BAŞBAKAN: BU BİR KALKIŞMA

Başbakan canlı yayında "Emir komuta zinciri olmadan ordunun içinde bir grubun milli iradeye karşı kalkışma girişimi yaşanıyor" dedi. Bir grup asker TRT'yi ele geçirip sözde darbe bildirisi okuttu. Cuntacıların kendilerine 'Yurtta Sulh Konseyi' adı verdiği görüldü. İstanbul'daki Atatürk ve Sabiha Gökçen havalimanlarına tanklar girdi. Uçuş durdu.

ERDOĞAN CNN'İN YAYININDA

Marmaris'te bulunan Cumhurbaşkanı Erdoğan CNN Türk'e akıllı telefonların kameralı konuşma uygulamasıyla bağlanıp "Malum yapıya (paralel yapı) ait bir grup ülkenin birliğine yönelik kalkışma hareketine girişti. Bu darbeciler kesinlikle başarılı olamayacak. Halkımızı meydanlara, havaalanlarına çağırıyorum. Ben de yanlarında olacağım" dedi.

SADECE ANKARA'DA 42 KİŞİ ÖLDÜ

Bunun üzerine halk sokaklara döküldü. Birçok yerde tankların üzerine çıkarak askere karşı koydu (üstte). Atatürk Havalimanı'nı kontrol altına alan tanklar geri çekilmek zorunda kaldı. Darbeciler, Boğaz Köprüsü'nü yürüyerek geçmek isteyenlere ateş açtı. 5 kişi yaralandı. Taksim'de de askerler halkı dağıtmak için havaya ateş etti. Olaylarda sadece Ankara'da 42 kişinin öldüğü öğrenildi. ■ 16 ve 17'de

CNN TÜRK YAYINI KESİLİYOR

Darbeciler Hürriyet'i bastı

İçinde Hürriyet Gazetesi, Kanal D ve CNN Türk'ün bulunduğu İstanbul Bağcılar'daki Doğan Medya Center'a 03.30'da helikopterle gelen darbeci askerler binaya baskın yaptı. Askerler CNN Türk'ün ve Kanal D'nin yayınını kesmeye kalkıştı. Bir grup asker de Hürriyet binasına geçerek gazeteyi yayına hazırlamakta olan yazı işleri çalışanlarını silah zoruyla dışarı çıkardılar. Bu nedenle Hürriyet bugün çok kısıtlı imkanlarla hazırlandı.

17 POLİS ŞEHİT

Darbeciler Ankara Emniyeti'ni, Gölbaşı'ndaki Özel Harekat Dairesi'ni ve MİT binasını ele geçirmeye çalıştı. Darbeciler helikopterlerle bu üç binaya ateş açtı. Anadolu Ajansı, Özel Harekat Daire Başkanlığı'nda darbecilere direnen polislerden 17'sinin şehit olduğunu duyurdu. Darbecilerin kullandığı helikopteri kalkışmaya katılmayan askerlerin kullandığı savaş uçağı düşürdü. Saat 02.34'te MİT'ten "Darbe püskürtüldü" açıklaması yapıldı.

EMNİYETTE YANGIN

Ankara Emniyeti'ne girmek isteyen darbecileri polis engelledi. Bunun üzerine darbeciler Emniyet'e helikopterle ateş açtı. Yemekhane bölümü yandı (üstte). Buradaki şehit ve yaralıların olduğu iddiası var.

'Genelkurmay Başkanı operasyonla kurtarıldı'

Darbe girişiminin başladığı anlarda Genelkurmay Karargahı'nda çatışma yaşandı. Genelkurmay Başkanı Org. Hulusi Akar'ı darbeciler rehin aldı. Saat 02.45'te MİT Basın Sözcüsü Nuh Yılmaz, Org. Akar'ın kurtarıldığını duyurdu. Başbakan, polislerin darbeci bir generali öldürdüğünü açıkladı.

AK Parti'nin isim babası reklamcı Erol Olçak ve oğlu köprüde öldü

Erol Olçak

Boğaziçi Köprüsü başta olmak üzere İstanbul'da halk ve polis birlik olup darbeci askerlerle çatıştı. Köprüdeki çatışmada 'AK Parti'nin reklamcısı' olarak tanınan ve Erdoğan'ın bütün seçim kampanyalarını yürüten ARTER ajansın sahibi Erol Olçak ile 16 yaşındaki oğlu darbecilerin açtığı ateşle öldü. Haydarpaşa Numune Hastanesi'ne 6 sivilin cesedi getirildi.

MECLİS'E BOMBA ATTILAR

Darbeciler uçaktan TBMM binasının Dikmen giriş kapısı yakınına bomba attı. Bu sırada vekiller ve gazeteciler Meclis'teydi. 2'si ağır 12 kişi yaralandı. Yaralılar arasında milletvekili olmadığı öğrenildi.

SARAY'DA GÖZALTI

Ankara Beştepe'de bulunan Cumhurbaşkanlığı Sarayı'na girmek isteyen askerleri polisler gözaltına alıp kelepçeledi.

EK-17

17 Temmuz 2016 Hürriyet Gazetesi

EK-18

18 Temmuz 2016 Hürriyet Gazetesi

EK-19

19 Temmuz 2016 Hürriyet Gazetesi

EK-20

20 Temmuz 2016 Hürriyet Gazetesi

KOMUTAN GATA'DA VEKİL ATANDI

GÖREV KORGENERAL İBRAHİM YAŞAR'DA

Jandarma Komutanı Orgeneral Galip Mendi, Ankara'da GATA'da tedavi altına alındı. 15 Temmuz darbe girişimi sırasında cuntacıların fiziki şiddetine maruz kaldığı öğrenilen Mendi'nin dün kalp krizi geçirdiği iddiaları var. Mendi'nin yerine Kurmay Başkanı Korgeneral İbrahim Yaşar vekalet edecek. » 26

AKAR, İKİNCİ KEZ İFADE VERDİ

Genelkurmay Başkanı Orgeneral Hulusi Akar, darbe girişimine ilişkin ikinci kez ifade verdi. Akar'ın, başına silah dayayıp darbe bildirisini imzalamasını isteyen Tuğgeneral Mehmet Dişli başta olmak üzere darbeciler den şikayetçi olduğu öğrenildi.

ÇOCUKLARINDAN HABER ALMAYA ÇALIŞIYORLAR

Avukatlardan iyi haber bekleyen er aileleri "Bize terörist muamelesi yapılması çok zorunuza gidiyor" diyorlar.

ER AİLELERİ BEKLEYİŞTE

İstanbul Çağlayan Adliyesi'nde ifade veren er ve askeri lise öğrencilerinin ailelerinin durumu perişan.

LİSTEDE OĞULLARINI ARIYORLAR

24 saat çalışan 3 sulh ceza hâkimliği, üç günde yaklaşık 1000 erin ifadesini aldı. Özellikle terhisine kısa süre kalanlar serbest bırakılıyor. Aileler, avukatın her gelişinde umutla koşuyor, serbest bırakılanlar listede oğlunun ismini göremeyince keder ve gözyaşlarıyla duvar dibine çöküyorlar. » Gülden AYDIN » 5

Hürriyet

Türkiye Türklerindir

20 Temmuz 2016 Çarşamba www.hurriyet.com.tr Fiyatı: 1 TL

6 UZUN SAATİN SIRRI

15 Temmuz darbe girişiminin yapıldığı gün ilk istihbaratın alınmasıyla kalkışmanın başlaması arasında geçen süre içindeki gelişmelere bakıldığında yanıt bekleyen pek çok soru cevaplanmış gibiyor. İlk duyuranların erken bir saatte alınmasından sonra yaşanan gelişmeler çok çarpıcı bir seyir izliyor. İşte sır perdesini koruyan 15 Temmuz akşamı yaşanan olayların kısa bir dökümü:

16.00 ANKARA — MİT, Ankara'da şüphe yaratan bir askeri hareketlilik tespit etti ve durumu Genelkurmay'a iletti.

16.00 SONRASI — Genelkurmay Başkanı Orgeneral Hulusi Akar, Kara Kuvvetleri Komutanı Orgeneral Salih Zeki Çolak ve Genelkurmay İkinci Başkanı Orgeneral Yaşar Güler toplanarak istihbaratı değerlendirmeye başladılar.

18.00 ANKARA — MİT Müsteşarı Hakan Fidan, Genelkurmay'a giderek Genelkurmay'daki kriz toplantısına katıldı.

18.30 ANKARA — Genelkurmay Başkanı, hava sahasını askeri uçaklara kapatan, ayrıca tank ve birlik hareketliliğini yasaklayan tebrikatları gönderdi. (Tebrikatların yerine ulaşıp ulaşmadığı sırrını koruyor.)

21.00 SONRASI — Darbeciler Genelkurmay Karargâhı'nda Orgeneral Akar ve Orgeneral Güler'i rehin aldı. Sonradan giden Orgeneral Çolak da derdest edildi.

22.00 MARMARİS — Cumhurbaşkanı darbe girişimini Marmaris'te kaldığı otelde haber aldı. (CNN'e yaptığı açıklamaya göre)

22.00 İSTANBUL — Başbakan Binali Yıldırım, İstanbul'da köprüden Anadolu yakasına doğru geçerken bir gariplik olduğunu fark etti.

22.00 İSTANBUL — Genelkurmay Başkanlığı polis ordonsuna alındı. Bu sırada darbeciler Akar, Çolak ve Güler'i helikopterle Akıncı Üssü'ne nakletti.

22.22 İSTANBUL — Askerler tanklarla iki köprüde Avrupa yakasına geçişi kapattı. Bu gelişmeler yaşanırken İstanbul Kulübü'ndeki bir düğüne katılmakta olan Hava Kuvvetleri Komutanı Orgeneral Akın Öztürk burada darbeciler tarafından derdest edildi.

23.22 İSTANBUL — Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan Marmaris'te kaldığı otelden ayrılarak hava yoluyla İstanbul'a doğru hareket etti.

01.20 MARMARİS — Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın uçağı Atatürk Havalanı'na indi.

02.50 İSTANBUL

BAŞBAKAN'IN KONVOYUNA ATEŞ

15 Temmuz darbe girişimi sırasında cuntacıların Başbakan Binali Yıldırım'ı da hedef aldığı ortaya çıktı. Konvoyu Ilgaz'da kurşunlandı.

TUZLA'DA EVİNDEYDİ

Darbe girişimi sırasında İstanbul Tuzla'daki evinde olan Başbakan, hemen Ankara'ya hareket etti. NTV'nin haberine göre, F-16 ve helikopterler nedeniyle Başbakan karayolunu tercih etti. Yoldayken, Ankara'da çatışma artınca konvoy Kastamonu'ya yöneldi.

ILGAZ'DA KURŞUN YAĞDI

Başbakan ve beraberindekiler Ilgaz yakınlarındaki bir karayolu şantiyesinin idare binalarında 1.5 saat mola vererek durum değerlendirmesi yaptı. Daha sonra Ilgaz çıkışında konvoyun arkasındaki araca jandarma tarafından ateş açılırken korumalar Başbakan'ı uzaklaştırdı. » 28. sayfada

Yıldırım, dün önce Kılıçdaroğlu, ardından da Bahçeli ile ayrı ayrı görüştü.

İŞLER HUKUK İÇİNDE YOLA KONULACAK

Muhalefet liderleriyle görüşen Başbakan Yıldırım, "İşler hukuk içinde yoluna konulacak" dedi.

MUHALEFETE TEŞEKKÜR

Kılıçdaroğlu, "Her şey hukuk içinde yapılma" uyarısında bulundu. Bahçeli de darbenin iktidarın kararı ve dik duruşu sayesinde engellendiğini söyledi. Yıldırım ise desteği için muhalefete teşekkür etti. » 28'de

YÖK'TEN TÜM DEKANLARA İSTİFA EMRİ

YÖK, devlet ve vakıf üniversitelerinde görevli toplam 1577 dekanın tamamının istifasını istedi.

GİRESUN ÜNİVERSİTESİ DİRENDİ

Üniversitelerde deprem, Çeşitli üniversitelerden yüzlerce dekan dün çağrısına uyarak istifalarını sundu. Ancak Giresun Üniversitesi'nden 11 dekan istifa etmeyeceklerini duyurdu. Dekanların alınması için rektörlerin YÖK'e yazı yazması gerekiyor. YÖK dün akşama kadar süre verdi. » Güliseven ÖZKAN » 5. sayfa

ABD: İadeyi değerlendirme süreci başladı

Erdoğan, dün akşam Başkan Obama ile telefonda görüştü. Obama, darbe girişimini kınayarak "işbirliğine hazırız" dedi. Beyaz Saray'dan "İade talebi ulaştı, değerlendirme süreci başladı" açıklaması yapıldı. » 34

GÖZLER MGK'DA

Gözler, Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın önemli bir kararı açıklayacağına söylediği bugünkü MGK'ya çevrildi.

ERDOĞAN ANKARA'DA

Kararlar, MGK ve Bakanlar Kurulu toplantıları sonrası açıklanacak. "Toptan inlerine girecegiz" diyen Erdoğan, darbe girişimi sonrası ilk kez dün gece Ankara'ya gitti. » 28

TUĞGENERALİN BAŞINA TORBA

15 Temmuz gecesi Genelkurmay Karargâhı'nda yaşananların detayları gerçekten dehşet verici.

Jandarma Genel Komutanı Org. Galip Mendi emir subayına, "Oğlum 8 yıldır yanımdasın, sağlık sorunumu biliyorsun. Beni sandalyeye oturtun" deyince, emir subayı, "Oturtulmayacak" diyor. Tuğgeneral Ertuğrulgazi Özkürkçü, başına torba geçirilerek helikoptere götürülüyor. Genelkurmay Başkanı Hulusi Akar'ın elleri ve başı helikopterin koltuğuna bağlanıyor. » 31. sayfada

Tuğgeneral Ertuğrulgazi Özkürkçü

ENDİŞENİN NEDENİ

KAYIP KOMANDOLAR

Güvenlik endişelerinin arkasında, kaçak durumdaki bazı MAK ve SAT komandolarının halen kontrol altına alınamamasının etkili olduğu ortaya çıktı. Özel olarak yetiştirilen, her türlü doğa ve hava koşulunda yaşama imkânı bulunan bu timlerin bazı isimlere suikast düzenleyebileceğinden endişe ediliyor. » 27. sayfa

İMANI OLAN AZİZ VATANDAŞLARIMIZ DİYANET İŞLERİ'NİN MEYDANINA ÇAĞRI... BİTTE GELİYORUZ!

DEVLETTE TASFİYE 48799 kişi açığa

Darbe girişimi sonrası bürokrasi ve eğitimde deprem. Milli Eğitim Bakanlığı'nda 15 bin 200 kamu personeli açığa alınırken özel okullarda da 21 bin kişinin lisansı iptal edildi ve soruşturma başlatıldı. Başbakanlık'ta 257, MİT'te 100, Maliye'de 1500, Diyanet'te 492, Aile Bakanlığı'nda 393, Enerji Bakanlığı'nda 300, Gümrük Bakanlığı'nda 184, EPDK'da 25, BDDK'da 86, Borsa'da 86, İBB'de 300 personel görevden alındı. » 5'te

DİYANET: DARBECİLERİN CENAZE NAMAZINI KILDIRMAYIN 27 ORDU BELEDİYESİ DARBECİ ASTSUBAYA MEZAR YERİ VERMEDİ 27 CUNTACILAR İKİ HELİKOPTERİ BODRUM'A BIRAKMIŞ 27 MERKEZ FAİZİ 0.25 PUAN İNDİRDİ 10

2016 Sektörlerle BULUŞMALAR
Bugün sizleri 14. sayfada MEF ile buluşturuyoruz.
MEF

Eğitim Gazetesi

COCUKLAR İÇİN İNGİLİZCE EĞİTİM SETİ
ACTION ENGLISH
19 KİTAP
1 - İlköğretim İngilizcesi
2 - Çocuklar için İngilizce

Maçka'da terör kurşunu: 3 şehit

Trabzon'un Maçka ilçesinde yol kenarında duran polis aracı ile minibüse dün 08.30'da otomatik silahlardan ateş açıldı, el bombası atıldı. Polis memurları İbrahim Akın, Çağdaş Tamkoç, Ramazan Duman şehit oldu, 10 kişi de [illegible] yaralandı. Saldırıyı yapanların PKK'lı bir terörist grubu olduğu sanılıyor. » 6. sayfada

2016 Sektörlerle BULUŞMALAR
Bugün sizleri 12. sayfada YEDİTEPE ÜNİVERSİTESİ ile buluşturuyoruz.

EK-21

21 Temmuz 2016 Hürriyet Gazetesi

EK-22

22 Temmuz 2016 Hürriyet Gazetesi

yaşasın demokrasi

15 Temmuz Darbe Girişimi'nin hikâyesi

3 GAZETE TAM 90 SAYFA

Yaşasın Demokrasi Kahramanları Ve Dünyadan Yankılar

YARIN HÜRRİYET'LE

AY-YILDIZLI BAYRAĞIMIZ

130 gr. parlak kuşekâğıda 24x34 cm. boyutlarında

ABD TEKLİFİ: GÜLEN İADESİ İÇİN BİRLİKTE ÇALIŞALIM

Amerikan yönetimi, darbe girişiminin ardından "Soruşturma için teknik destek verelim" çağrısından sonra Ankara'ya kritik bir teklif daha yaptı.

HENÜZ YANIT VERİLMEDİ

■ Washington, Fetullah Gülen'in iade başvurusuna yardım etmek istedi. ABD Dışişleri ve Adalet Bakanlığı memurlarından karma bir özel ekip kurmak ve Türk yetkililerle birlikte çalışmak istiyor. Türkiye her iki teklife de henüz yanıt vermedi. »30

PAŞA, ALBAYDAN EMİR ALIYORDU

İŞTE HUDUTİ PAŞA'NIN İFADESİ

HÜRRİYET ÖZEL

Darbe girişimi iddiasıyla tutuklanan 2. Ordu Komutanı Orgeneral Huduti 15 Temmuz gecesi yaşananları "Benden emir alacak konumda bulunan iki tuğgeneral, albaydan emir alıyorlardı" diye anlattı.

DARBEYE KARŞI BİLDİRİ HAZIRLADIM

■ "Darbeciler başlarına geçmemi ve 2. Ordu'da idareyi elime almamı istediler. Yaptıklarının yanlış olduğunu, emir-komuta zinciri dışına çıkmamalarını, silahlarını bırakmalarını söyledim. İkna olmadılar. Darbeye karşı olduğumuzu ifade eden bir bildiri hazırladım, birlik komutanlıklarına gönderdim."

ORDU KOMUTANLARIYLA GÖRÜŞTÜM

■ "Vali beyle 4-5 kez telefonla konuştuk, bilginin Anadolu Ajansı'na verilmesini rica ettim. 1. Ordu, 2. Ordu ve Ege Ordu komutanlarıyla görüştüm. Sabah Genelkurmay Başkanımız aradı. İsyancıların teslim olması konusunda anlaştıklarını söyledi. Sonunda silahlarını bıraktılar, derdest ettik." »25

Hürriyet

Türkiye Türklerindir

22 Temmuz 2016 Cuma

www.hurriyet.com.tr

Fiyatı: 1 TL

CEMAATE 10 YIL HİZMET ETTİM

Sivas Garnizon Komutanı Tuğgeneral Fatih Celaleddin Sağır savcılıktaki ifadesinde 10 yıl Gülen cemaatine hizmet ettiğini söyledi.

EVLERE-YURTLARA GİTTİM

■ "1988-1992 arasında cemaatle yakın ilgim vardı. Bu süre zarfında evlere ve yurtlara gidiyordum, toplantılara katılıyordum. 10 yıl cemaate hizmet ettim. 2007 yılından sonra Balyoz ve Ergenekon operasyonlarının ardından uzaklaşmaya başladım. İlişkimi askıya aldım." »25'te

ASKERİ OKULA SİVİL İDARE

OHAL'e dayanılarak çıkarılacak kanun hükmünde kararnamelerle, darbecilerin mallarına el konulmasından askeri okulların Milli Eğitim'e bağlanmasına kadar çok kritik adımlar atılacak.

ORDUYA TAZE KAN GELECEK

■ Cumhurbaşkanı Erdoğan, Reuters'a konuştu: "Genelkurmay'ın talebiyle YAŞ toplantısının bir hafta öne çekilmesi durumu var. Kısa süre içinde silahlı kuvvetlerde yeni yapılanma gerçekleştirilecek, orduya taze kan gelecek." »24. sayfada

TSK AÇIKLADI HAVADA DEHŞET GECESİ 25

TSK ÖZTÜRK'TEN DARBECİLERİ İKNA ETMESİNİ İSTEDİK 25

OHAL için AİHS bir süre askıda

■ Başbakan Yardımcısı Kurtulmuş: 'OHAL sürecinde Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi askıya alınacak. OHAL'i 1-1.5 ayda bitirmeyi planlıyoruz." »27. sayfa

Uygulama Meclis'e baypastır

■ CHP Lideri Kılıçdaroğlu: "Meclis'i baypas anlamına gelecek OHAL uygulaması doğru yöntem değil. Beraberlik ruhuna zarar verir." »26'da

OHAL çok isabetli bir tercih

■ MHP Lideri Bahçeli: "MHP bu kırılgan ortamda, devreye alınan olağanüstü hal kararını destekliyor. Yerinde bir tercih." »26. sayfa

KABUL: 346 RET: 115

OHAL tezkeresi Meclis'te görüşülürken Başbakan Binali Yıldırım, İçişleri Bakanı Efkan Ala, Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu ve Enerji Bakanı Berat Albayrak'la sohbet anı dikkat çekti.

Fotoğraf: Reha ÖZEL

OHAL HALK DEĞİL DEVLET İÇİN ÇIKTI

Hürriyet'e konuşan Başbakan Binali Yıldırım vatandaşın normal hayatını sürdürecğini, bu sürecte sadece kırılan devlet çarkının tamir edileceğini söyledi.

Fatih ÇEKİNİZ

TEHLİKE TÜMÜYLE GEÇMEDİ

■ "Vatandaşın hayatını normale döndürmek için, devlet kendine OHAL ilan etti. Devletin içine çöreklenmiş bu ur, bu pislik OHAL'le temizlenecek. Belki darbe atlatıldı ama tehlike tümüyle geçmiş görünmüyor. Çünkü devlette yuvalanmış tehlike hücre halinde çalışıyor." »28

Bakanlar Kurulu'ndan iki ayrıntı

■ Başbakan Binali Yıldırım: "MİT Müsteşarı'yla 23.00'te görüşebildim."

■ İçişleri Bakanı Ala: "Krizi Esenboğa'da girdiğim bir hangardan yönettim." 28

İSTİHBARAT GETİRSİN!..

ABLA EN İYİSİM ÇIKMIŞ İŞTEN GELİYORUM... "BİŞEY LAZIM MI" DİYO...

SEMPATİZAN DA YANDI

■ Kamuda darbe destekçilerinin ayıklanması için personel rejimi değişecek. ■ FETÖ ile direkt bağı olanlar tazminatsız işten atılıp haklarında soruşturma başlatılacak. ■ Sempatizanlarla ilgili terazili rütbe uygulanacak. Bir genel müdür en alt düzeyde memura dönüşebilecek. ■ Özgür bağlantılı tüm dernek, vakıflar ve okullar kapatılacak.

GÖZALTI ÖNCE 7 GÜN

■ Soruşturma tamamlanana kadar darbecilerin mallarına tedbir konulacak. ■ Askeri okulların Milli Eğitim'e bağlanması, uzun vadede de kapatılması öngörülüyor. ■ Gözaltı süresi ilk etapta 7 gün olacak, gerek görülürse arttırılacak. ■ Darbeciler, çok sayıda hakim ve savcı tarafından özel duruşma salonlarında yargılanacak. »26'da

10 SORUDA OLAĞANÜSTÜ HAL 27

KAPATILACAK EĞİTİM KURUMLARININ SAYISI 1625'E YÜKSELDİ 6

Köprüde bayrak seli

15 Temmuz gecesi, darbe girişiminin acığa ilk çıktığı yer olan Boğazici Köprüsü, dün gece darbe karşıtı binlerce kişiyle doldu. Türk bayraklarıyla gişelere ulaşan göstericiler mesaje yakıp "Şehitler ölmez, vatan bölünmez" sloganları attı. »24

CHP'NİN TAKSİM MİTİNGİNE AKP DE GİDİYOR

SİYASETTE ÖZLENEN TABLO

■ AK Parti Sözcüsü Yasin Aktay açıkladı: "CHP'nin pazar günü Taksim'de yapacağı toplantıama bir davet aldık, parti olarak da davet aldık. Bundan dolayı çok teşekkür ediyoruz. Bu davete de üst düzey yöneticilerimiz ve milletvekilleri mizle icabet edeceğiz." »24. sayfa

2016 Sektörlerle BULUŞMALAR

Bugün sizleri 12. sayfada YEDİTEPE ÜNİVERSİTESİ ile buluşturuyoruz.

2016 Sektörlerle BULUŞMALAR

Bugün sizleri 10. sayfada OKAN ile buluşturuyoruz.

'O GECE ÇOK KRİTİK BİR YAYIN YAPTINIZ'

Cumhurbaşkanlığı Sözcüsü İbrahim Kalın, CNN Türk'ün yayınına katıldı, 15 Temmuz Darbe Girişimi gecesi yapılan yayın için teşekkür etti.

İbrahim KALIN

■ "O kahramanlığı gösterip vatandaşlar sokağa çıkmasaydı, olay başka yere gidecekti. Size de bütün yayın grubu olarak teşekkür etmek istiyorum. Gösterdiğiniz tavır nedeniyle. Yaptığınız yayın çok kritikti. Dünya Cumhurbaşkanımızın ilk orada gördü." »26

MALİYE'DEN VERGİ VE PRİM BORCUNA AF GELİYOR 11

YURTDIŞINA ÇIKMADAN ÖNCE BU BELGELERE DİKKAT 18

TEOG TERCİH SÜRESİ UZATILDI 9'DA. sayfada

GAZETE MANŞET

EK-23

23 Temmuz 2016 Hürriyet Gazetesi

EK-24

24 Temmuz 2016 Hürriyet Gazetesi

TEŞEKKÜRLER TÜRKİYE

Hürriyet'le birlikte dün 3 bölüm halinde yayınladığımız "Yaşasın Demokrasi" eki çok büyük ilgi gördü. Türkiye'nin her yanındaki okurlarımızdan teşekkür ve tebrik mesajları yağdı.

Genelkurmay İkinci Başkanı Orgeneral Yaşar Güler'in ifadesi

ELLERİMİ ÖZTÜRK ÇÖZDÜ

Güler'in ifadesi, rehin alınarak götürüldüğü Akıncı İssid'nde Org. Akın Öztürk'ün tam bir hareket serbestisi içinde davrandığını ve darbeci askerlere talimat verdiğini de ortaya çıkardı.

ÜÇ KAT AŞAĞIYA SÜRÜKLEDİLER

"Yere yat diye bağırarak içeri girdiler, koridordan üç kat aşağı sürüklediler. 'Merak etmeyin tatlıkaf' diye benimle alay ettiler. Banu yaşarı benim emir subayım Mehmet Akkurt'tu. Ellerime ve dizimin altına plastik kelepçe taktılar."

'NEDEN BU HALE GETİRDİNİZ' DEDİ

"Bir araca bindirdiler. İçinde bulunduğum araca mermiler isabet ediyordu. Akıncılar'a götürdüler. Ellerimi ve gözlerimi Akın Öztürk çözdü. Öztürk, 'Komutanı neden bu hale getirdiniz' diye bağırdı." » 20

DARBECİ TUĞGENERAL 'AKINCILAR'A GİDİN' DİYE ÖZTÜRK'Ü ARAMIŞ 20 DENİZ KUVVETLERİ KOMUTANI, KORUMALARINI NASİL ATLATTI 24

HANDE FIRAT

O geceyi anlattı

Cumhurbaşkanı Erdoğan'la CNN Türk'te Facetime üzerinden görüşerek 15 Temmuz darbe girişiminin seyrini değiştiren Hande Fırat, Ayşe Arman'a konuştu.

"AYDIN BEY, 'DEMOKRASİNİN YANINDAN AYRILMAYIN' DEDİ"

"O gece, bakanlarla konuşuyorum, onlar bana soruyor, ne oluyor diye... O ara Aydın Doğan'ı aradım. 'Ankara çok karışık, askerler sokağa çıkıyor, hatta 'Darbe oluyor diyenler var' dedim. Aydın Bey, Komn. Hepinize güç diliyorum, iyi gazetecilik yapın ve kesinlikle demokrasinin yanından ayrılmayın' dedi."

Ayşe Arman röportajı

Hürriyet

Türkiye Türklerindir

24 Temmuz 2016 Pazar

www.hurriyet.com.tr

Fiyatı: 1.25 TL

pazar

Unutulmayacaklar...

Bu sayfa 15 Temmuz gecesi yitirdiklerimizin anısına yapıldı. Çıkan çatışmalarda 173'ü sivil 246 kişi şehit oldu. Kimdi bu insanlar. 5 günde 140 şehit ailesine ulaşabildik. Kimi susuz, kimi acısını bizimle paylaştı. Onlar artık tarihin bir parçası... Unutulmayacaklar...

Bayrağı aldı çıktı gitti

Kanserdi Sedat Kaplan. Tedavi için kardeşiyle Ankara'ya gelmişti. Çağrıyı duyar duymaz bayrağı kapıp sokağa fırlamış. Kardeşi Murat Kaplan anlattı:

"En son gece yarısı konuştuk. Bir daha da telefonuna ulaşamadım. Haberi aldıktan sonra son bir mesaj attım: Geniş bir yer verin benim aslan abime..."

OHAL'DE İLK KARARLAR

Hükümet, yayınladığı ilk kanun hükmünde kararname ile 35 hastaneyi, 1.043 özel okul, yurt ve pansiyonu, 1.229 vakıf ve derneği, 15 vakıf üniversitesini ve 19 sendikayı kapattı.

GÖZALTI SÜRESİ 30 GÜNE ÇIKTI

Toplu gözaltılarda 4 gün olan gözaltı süresi 30 güne çıkarıldı. Darbe sanıklarının avukatlarıyla görüşmeleri kayda alınacak. OHAL görevlilerine yargı zırhı getirildi. Bu görevler için hukuki, idari, mali ve cezai sorumluluk doğmayacak.

MEMURLUKTAN ATMA YETKİSİ

Tutuklanan 2 AYM, 140 Yargıtay, 48 Danıştay, 7 HSYK üyesi, 108 Sayıştay mensubu hakkında meslekten çıkarmaya kendi kurumları karar verecek. Görevlerine son verilenlerin silah ruhsatları ve pasaportları iptal edilecek. İşlemaların da 15 gün içinde çıkarılacaklar.

KAPATILAN OKUL, VAKIF, SENDİKALAR

Aralarında Gazeteciler ve Yazarlar Vakfı, Koza-İpek Sağlık Yardım Vakfı, Turgut Özal Düşünce Vakfı'nın bulunduğu 104 vakıf, Fatih, İpek, Sifa, Canik, Meriksah gibi 15 özel üniversite, Samanyolu, Nilüfer, Yamanlar, Anaten, Coşkun gibi 934 özel okul, 109 özel yurt ve pansiyon, 107 sendika ve konfederasyon ile 1125 dernek kapatıldı.

DARBECİLER SİVİL CEZAEVİNE

Darbeci askerler adli kolluğa teslim edilecek. Bütün şüpheli, mağdur ve tanık ifadeleri adli kolluk görevlilerince alınabilecek. Darbe sanığı askerler yüksek güvenlikli sivil cezaevine konulacak. Savcılar avukatla görüşü yasaklayabilecek. Tutuklu ve avukatının birbirlerine verdiği belge, dosyalara el koyulabilecek.

DARBE ŞEHİDİ VE GAZİSİNE TAZMİNAT

Darbe teşebbüsü ve devamındaki eylemler sebebiyle hayatını kaybeden veya malul olan siviller ile onların dul ve yetimlerine de maaş bağlanacak. Bu durumda olanlara 101-150 bin TL tazminat ödenecek.

204 BİN ÖĞRENCİ NAKLEDİLECEK
KİRA SÖZLEŞMESİNE İPTAL HAKKI
YARSAV VE 12 ALEVİ DERNEĞİ KAPATILDI
BAKANLARA KAPATMA YETKİSİ

Genelkurmay Başkanı Org. Hulusi Akar

MİT Müsteşarı Hakan Fidan

Cumhurbaşkanı Tayyip Erdoğan

15 TEMMUZ GECESİ

Org. Akar'a 'Sizi Gülen'le görüştürelim' demişler

Erdoğan: "Genelkurmay Başkanımızın rehin tutanlardan biri, 'Sizi kanaat önderimiz Fetullah Gülen'le görüştürelim, buluşturalım' diyecek kadar ileri gidiyor. Bunu ilk defa France 24'te söylüyorum, böyle bir süreç var. Biz bu süreci bir kenara koyabilir miyiz?" » 22

DEREYİ GEÇERKEN AT DEĞİŞTİRİLMEZ

Cumhurbaşkanı Erdoğan, France 24'te MİT Müsteşarı, Genelkurmay Başkanı ve diğer kuvvet komutanlarının görevden alınp ahnmayacağı sorusuna şu yanıtı verdi.

BİR SÜREÇ İÇERİSİNDEYİZ

"Bizde bir söz var, 'Dereyi geçerken at değiştirilmez'. Şu anda biz böyle bir sürecin içerisindeyiz ve bu sürecin içerisinde de şu anda arkadaşlarımızla çalışmalarımızı sürdürüyoruz. Sunu çok açık, net söylememiz lazım. Bir istihbarat zaafı söz konusudur, vardır. " » 22

KAPATILAN ÜNİVERSİTELERDE 66 BİN, İLK-ORTA-LİSELERDE 138 BİN ÖĞRENCİ VAR 6

O GECE F-16 İLE İSTANBUL'DA UÇAN KADIN PİLOT YAKALANDI

Darbe girişimi gecesinde İstanbul semalarında uçan F-16'lardan birini kullandığı iddia edilen Kerime Kumaş'ın da aralarında bulunduğu 3 pilot üsteğmen dün Yalova'da yakalandı.

ÜSTEĞMEN KERİME KUMAŞ TUTUKLANDI

Sabiha Gökçen'den sonra ilk kadın savaş pilotu olarak görev yapan Kumaş'la birlikte Hasan Kara ve Tuncay Yıldırım işlemlerinin ardından adliyeye sevk edildi. Uç savaş pilotu, çıkarıldıkları mahkemece tutuklanarak cezaevine gönderildi. » Söveyiş GÜZDERELİER/DHA

Münih katliamında 4 TÜRK KURBAN

Almanya'nın Münih kentindeki katliamda 4'ü Türk, 3'ü Kosovalı, biri Yunan 9 kişi öldü.

Norveçli ırkçı cani Breivik'e sempati duyduğu anlaşılan İran asıllı Alman vatandaşı Ali David Sonboly'nin (18) yabancı kökenlileri hedef aldığı ortaya çıktı. Saldırgan, "Bedava mönü var" diyerek insanları tuzağa düşürdü. » 25

Sonboly

2016 Sektörlerle BULUŞMALAR
Bugün sizleri 14. sayfada YEDİTEPE ÜNİVERSİTESİ ile buluşturuyoruz.

DARBE DİYALOĞU

ABD Başkan Yardımcısı Joe Biden: "Sizin hükümetinizden bazı isimler, darbenin arkasında ABD'nin olduğuna dair ifadeler kullanıyorlar. Bunun düzeltilmesini sizden bekliyoruz."

Başbakan Binali Yıldırım: "Bu darbenin baş sorumlusu ve mimarı da yıllardır ülkenizde yaşıyor ama. Daha önce de gündeme geldi, biz de sizden onun iadesini bekliyoruz." » Nuray BABACAN » 25

YILDIRIM: ASKER ATEŞ AÇTI, TANK YOL KESTİ 22

CHP'NİN TAKSİM MİTİNGİNDE HEDEF 1 MİLYON KİŞİ

» 23. sayfada

HSYK BAŞKANVEKİLİ YILMAZ

FETÖ, illuminati gibi gizli örgüt

Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu Başkanvekili ve 2. Daire Başkanı Mehmet Yılmaz, devletin içindeki FETÖ yapılanması için Hürriyet'e konuştu: "Bu örgüt son derece gizli illegal bir yapı. İlluminati, Opus Dei ya da İtalya'daki P2 Mason Locası gibi gizli bir örgüt. Devlette her yere sızmışlar. Tespit etmek hiç kolay olmadı." » Oya ARNUTÇU » 10

2016 Sektörlerle BULUŞMALAR
Bugün sizleri 12. sayfada MEF ÜNİVERSİTESİ ile buluşturuyoruz.

EK-25

25 Temmuz 2016 Hürriyet Gazetesi

EK-26

26 Temmuz 2016 Hürriyet Gazetesi

'TARİH'İN BÜYÜK KAYBI

Türk tarihi, 100 yıllık belleğini yitirdi. Dünyaca ünlü tarihçi Prof. Dr. Halil İnalcık dün Ankara'da 100 yaşında hayatını kaybetti.

Tarihçilerin Şeyhi' olarak da anılan İnalcık, sayısız esere imza attı. Kitapları onlarca dile çevrilen, özellikle Osmanlı İmparatorluğu üzerine önemli çalışmalar yapan İnalcık, Osmanlı'nın ders kitaplarında öğretilenin aksine, 1299'da Söğüt'te değil, Koyunhisar (Bafeus) Muharebesi'nden sonra 1302'de Yalova yakınlarında kurulduğunu ortaya koymuştu. »» 6

Halil İnalcık 1993 yılında Bilkent Üniversitesi'nin tarih bölümünü kurdu

Genelkurmay Başkanı Akar "Sakin olun sıkarım" diyen darbeci emir subayına işte böyle bağırdı

SIK ULAN

Orgeneral Akar 6 sayfalık ifadesinde kendisini 15 Temmuz gecesi rehin alan darbecilerle aralarında geçen sert diyalogları anlattı.

Genelkurmay Başkanı Hulusi Akar

GÜLEN'LE GÖRÜŞTÜREBİLİRİZ

"Tümgeneral Mehmet Dişli 'Komutanım operasyon başlıyor, herkesi alacağız' gibi şeyler söyledi. 'Ne operasyonu sen manyak mısın' diye çıkıştım. Emir subayım Yarbay Levent Türkkan elindeki telsizden 'Komutanım sakın olun, vururum, sıkarım' diye tehdit etti 'Sık ulan' diye bağırdım. Hakan Evrim (Akıncı Üs Komutanı) 'Sizi kanaat önderimiz Fetullah Gülen ile görüştürebiliriz' dedi." »» 20'de

Hürriyet

Türkiye Türklerindir

26 Temmuz 2016 Salı

www.hurriyet.com.tr

Fiyatı: 1 TL

BÖYLE DEVAM

CHP Genel Başkanı Kemal Kılıçdaroğlu

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan

AK Parti Genel Başkanı ve Başbakan Binali Yıldırım

MHP Genel Başkanı Devlet Bahçeli

SARAY'DA 2 SAAT 40 DAKİKALIK TARİHİ ZİRVEDE ANAYASA MUTABAKATI

Türkiye'yi sarsan darbe girişimi sonrası üç siyasi parti liderinin katılımıyla yapılan zirveden 'Ortak sorunlara karşı siyasi diyalog mekanizmasını etkin kullanma' kararı çıktı.

SARAY'DA LİDERLERLE İLK BULUŞMA

Kılıçdaroğlu ve Bahçeli'nin ilk kez Saray'a çıktığı tarihi zirve, Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın darbe karşıtı duruşlarından ötürü liderlere teşekkürüyle başladı. Zirvenin havası, Bakanlar Kurulu'na da yansıdı. Kararları Başbakan açıkladı: "Genel başkanlarla fikir birliği içerisindeyiz. Yeni anayasa partilerin katılımıyla yapılacak. Küçük bir paketin anlaşıs birliği içerisinde çıkarılması için ortak zemin olduğu görüldü."

ERDOĞAN'DAN İŞBİRLİĞİ ÇAĞRISI

Cumhurbaşkanlığı açıklamasına göre zirvede soruşturmaların ve OHAL sürecinin titizlikle yürütülmesi için partilerden işbirliği istendi. Kılıçdaroğlu, "Demokrasilerde uzlaşmak önemlidir" derken "yargı bağımsızlığı düzenlemesi" önerdi, "HDP de burada olmalıydı" dedi. Bahçeli, "Tespit edilemeyen darbecilerin varlığının sulkast ve sabotaj ihtimalini canlı tuttuğunu" belirterek "OHAL, hukuk içinde olmalı" diye uyardı. »» 22

INSTAGRAM'DA ÜNLÜLER 26.07.2016

K.KILIÇDAROĞLU BEŞTEPE'DE BİR GÜN...

BAŞBAKAN YILDIRIM: YENİ ANAYASA SÜRECİ TAKVİMİ ŞU ANDAN İTİBAREN BAŞLAMIŞTIR. HDP DE BU ÇALIŞMAYA PEKALA KATILABİLİR »» 22

BOĞAZİÇİ ARTIK 15 TEMMUZ ŞEHİTLER KÖPRÜSÜ

YAS BİR GÜNDE BİTER

Başbakan Binali Yıldırım, Cumhurbaşkanı başkanlığında yapılan Bakanlar Kurulu sonrasında dün geç saatlerde açıklama yaptı: "Boğaziçi Köprüsü'nün adı '15 Temmuz Şehitler Köprüsü' olacak. İstanbul ve Ankara'da şehitler anıtı yapılacak. YAS toplantısını bir günde tamamlayacağız. Jandarma Genel Komutanlığı, Sahil Güvenlik Komutanlığı'nı tam anlamıyla İçişleri Bakanlığı'na bağlanacak." »» 22

Mardin Derik'te 3 ŞEHİT

Mardin'in Derik ilçesinde PKK'lı teröristlerin yola tuzakladığı patlayıcıyı, zırhlı araç geçerken patlattıldı. Polis memurları Ahmet Demir, Ramazan Akyürek ve Metin Malkav şehit oldu. »» DHA »» 24

Avukat Asuman Korkmaz yaşadıklarını anlattı

iftira ile askeri okuldan atıldım

Kara Harp Okulu'nda ilk iki sınıfı takdirnameyle geçmesine rağmen FETÖ'cü askerlerin iftiralarıyla 3. sınıftan atıldığını belirten Asuman Korkmaz, kendisi gibi mağdurları savunmak için ayrıkat oldu. Korkmaz, "Şu anda üst rütbeliler yakalandı. Alt rütbelilerden yakalanamayan çok kişi var" dedi.

TRAFİK CEZALARI AF KAPSAMINDA

Maliye Bakanı, yeniden yapılandırma düzenlemesi kapsamına trafik cezalarının da dahil edileceğini açıkladı. »» 14

10'UNCU GÜNDE YAKALANDILAR

Gökhan Güçlü

Ilyas Yaşar

7 firari asker bitkin halde bulundu

Taner Berber

Paşa lokaya Astsubay Zekeriya Kuzu

Erdoğan'ın kaldığı otele baskın düzenleyen askerlerden 7'si daha yakalandı.

Marmaris'teki Çetibeli kontrol noktasına 3 kilometre mesafede ormanlık alanda vatandaşların ihbarıyla bitkin halde yakalanan askerlerin arasında 'Çiğli imamı' olarak tanınan Astsubay Zekeriya Kuzu da bulunuyor. Aranan askerlerin sayısı 10'a düştü. »» DHA »» 21'de

BAKANDAN MÜJDE

Doğalgazda ciddi indirim yapacağız

Enerji Bakanı Berat Albayrak, CNN TÜRK'te kış gelmeden doğalgazda ciddi bir indirim yapılacağı müjdesini verdi: "İran ve Rusya ile süreç tamamlanmasa bile halkımıza bunu indirim olarak yansıtacağız." »» 10

BAKAN ÇAVUŞOĞLU

AB'nin tehditlerine pabuç bırakmayız

Avrupa Komisyonu Başkanı Jean-Claude Juncker'in, "Türkiye'nin idam cezasını geri getirirse müzakereler biter" açıklamasına Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu yanıt verdi: "Tehditlerine pabuç bırakmayız." »» 37

SEN DE Mİ MURAT YAZIKLAR OLSUN

ORGENERAL MENDİ'NİN İFADESİ

Darbecilerin rehin alıp Akıncı Üssü'ne götürdüğü Jandarma Genel Komutanı Orgeneral Galip Mendi savcılık ifadesinde, emir subayı Yarbay Murat Yılmaz ve Konya Jandarma Bölge Komutanı Tümorcan Irmiş tarafından nasıl kaçırıldığını anlattı.

Tümorcan Irmiş belindeki tabancasını çıkardı. Arabanın önünde oturan emir subayın Murat Yılmaz'a "Sen 8 yıldan beri benimle çalışıyorsun, sen de çetenin için-deymişsin, yazıklar olsun sana' diye söyledim. Aynı şekilde Irmiş'e de söyledim. »» 23

TÜRKİYE'YE 526 MİLYON DOLARLIK YATIRIM KARARI

Sefer LEVENT

Mayıs 2015'te Ankara'da yaptığımız The Ankara Group toplantısında ortak yatırım için toplanan 6 milyon doların da eklenmesiyle 500 milyon dolarlık hedefini geçerek 526 milyon dolara yükseltti. »» 11

YDA'DAN SONRA AUSTRIAN POST: YATIRIMA DEVAM

EK-27

27 Temmuz 2016 Hürriyet Gazetesi

EK-28

28 Temmuz 2016 Hürriyet Gazetesi

EK-29

29 Temmuz 2016 Hürriyet Gazetesi

EK-30

30 Temmuz 2016 Hürriyet Gazetesi

478 MİLYON LİRA TRANSFER REKORU
Manchester United, 4 yıl önce 950 bin Euro'ya Juventus'a yolladığı Pogba'yı 142 milyon Euro'ya (478 milyon lira) geri aldı. Pogba böylece Gareth Bale'in 100 milyon Euro'luk transfer rekorunu kırdı. » Spor'da
FİKRET BİLA HÜRRİYET'TE
Hürriyet'in zengin yazar kadrosuna güçlü bir isim daha katılıyor.
Türkiye gündeminin nabzını tutmak üzere usta gazeteci Fikret Bila Hürriyet'te.
İlk yazı pazartesi
KAÇ MADALYA ALIRIZ
Yüzücü Viktoria Zeynep Güneş en büyük madalya umutlarından
Rio2016
Sports Illustrated dergisi, Rio Olimpiyatları öncesi yaptığı ülke tahminlerinde Türkiye'ye altın şansı tanımadı. İnternet platformu Gracenote ise "Türkiye 3 altın alır" tahmini yaptı. Hürriyet madalyaya yakın sporcularımızı masaya yatırdı. » Tolga YENİGÜN » Spor
Alba'dan İSTANBUL MESAJI
Hürriyet Cumartesi'ye konuşan Hollywood yıldızı Jessica Alba, Türkiye'de yaşanan olaylar üzerinden mesaj yolladı: "İstanbul'u çok seviyorum. Kentin kültürel mirası çok zengin. Bin bir çeşit farklı insan var. Türkiye, İstanbul çok özel yerler, onlara sahip çıkın." » Asu BARIŞ
Türkiye Türklerindir
Hürriyet
30 Temmuz 2016 Cumartesi www.hurriyet.com.tr Fiyatı: 1.25 TL
BATI'DAN İLK SES
Hürriyet'e konuşan İngiltere Büyükelçisi Richard Moore, 15 Temmuz için "Darbe girişiminde Gülencilerin yer aldığına ilişkin açıklamaları kabul etmekte zorluk yaşamıyorum" dedi.
Büyükelçi Moore soruşturmaların orantılı ve hukuk kuralları çerçevesinde yürütülmesinin önemine de dikkat çekti.
Büyükelçinin eşi Magie Moore
BAKINCA GÖRÜLÜYOR
"Şu ana kadar ortaya çıkan deliller, tutuklu bazı askerlerin ifadeleri, Genelkurmay Başkanı'nın Fetullah Gülen'le konuşturulmak istenmesi... Ayrıntılı bakıldığında bana bayağı inandırıcı bir durum gibi görünüyor. Gülen'in yasadışı faaliyetleri konusunda talep gelirse Türkiye ile ciddi işbirliği yapmaya hazırız."
DARBENİN KIRILMA ANI
"Bende 15 Temmuz gecesi en büyük etki bırakan olay Cumhurbaşkanı'nın iPhone'la CNN Türk'e konuşmasıydı. Onun bu çağrısı, sokağa dökülen, can veren insanlar... Darbe böyle engellendi. Benim için bu, Türk demokrasisinin rüştünü ispat ettiğinin göstergesi. Siyasi partilerin darbeye karşı bir arada durması da umut kaynağı." » 14. sayfa
Sarkan BEKİROĞLU
Cumhurbaşkanı Erdoğan, Ankara Golbaşı'ndaki Özel Harekât Daire Başkanlığı'nı ziyaret etti.
Davaları bir seferlik geri çekiyorum
Cumhurbaşkanı Erdoğan, hakaret davalarını bir kerelik geri çekerek affettiğini açıklayarak, "Asıl bu imkânı doğru değerlendiremezsek millet bizim yakamıza yapışma hakkına sahip olur" dedi. »
ABD'Lİ KOMUTANA HADDİNİ BİL
Erdoğan "itibat halinde olduğumuz üst düzey komuta kademesinde olanlar içeri alınıyor" diyen ABD Merkez Kuvvetler Komutanı General Votel ve ABD Ulusal İstihbarat Direktörü Clapper'a tepki gösterdi.
General Joseph Votel
'ÜST AKIL KİM' BİLİYORUZ
"Bunun kararını vermek senin haddine mi? Sen kimsin? Haddini bileceksin, kendini bileceksin. Zaten darbeci senin ülkende, besliyorsunuz. Milletim bu tezahin içinde, arkasında olanları biliyor. Üst aklın kimler olduğunu biliyor. Bu açıklamalarla kendinizi açığa çıkarıyorsunuz." » 10
ABD GENELKURMAY BAŞKANI YARIN TÜRKİYE'YE GELİYOR 18
17 gazeteci tutuklandı
Darbe girişimi soruşturması kapsamında gözaltına alınan 21 gazeteciden 17'si tutuklandı.
72 yaşındaki Nazlı Ilıcak ile Hanım Büşra Erdal da tutuklular arasında. Bülent Mumay ile Mehmed Gündem serbest. Hürriyet muhabiri Arda Akın ve Yakup Sağlam adli kontrol şartıyla mahkemece bırakıldı. » 7. sayfada
Nazlı Ilıcak cezaevine gönderildi.
MARMARİS'TEKİ İHANET GECESİ
Marmaris'te Cumhurbaşkanı Erdoğan'a yönelik saldırıyı yönettiği iddia edilen Tuğgeneral Sönmezateş, ifadesinde ihanet gecesindeki sıcak saatleri anlattı.
Gökhan Şahin Sönmezateş
'YARIM SAAT GECİKTİK'
Görevim Cumhurbaşkanı'nı alıp Akıncı Üssü'ne götürmekti. Cumhurbaşkanı'nın yanında 3-4 kişilik koruma ekibi olduğu söylendi. Yarım saatlik gecikme olmasaydı görevi tamamlardık. Cumhurbaşkanı ile birlikte bakan görürsek onları da alacaktık. Direnen olursa belden aşağı ateş ederek etkisiz hale getirecektik. » Banu SEN » 19'da
FİRARİ ASKER SAYISI 12 OLDU 19
MENFEZ 'PAŞA'SI
Marmaris'te kaçarken saklandıkları menfez içinde uyurken yakalanan Çiğli Ana Jet Üssü'nün imamı 'Paşa' lakaplı Zekeriya Kuzu ile yanında iki askerin yakalandıkları anın fotoğrafları ortaya çıktı. Darbeci askerlerin şaşkınlığı yüzlerine yansıdı.
DOLAR 3 TL'nin altında
Darbe girişimi sonrasında 3.05 liraya yükselen, 20 Temmuz'da Standard&Poor's'un Türkiye'nin kredi notunu kırmasıyla 3.0963 lira ile tarihi zirvesine yükselen dolar 2.9872 liraya geriledi. » 9
Şehit yakınına en düşük maaş 3 bin 203 TL
SGK, darbe girişimi sırasında hayatını kaybedenlerin yakınlarına veya malul hale gelenlere en az 3 bin 203 TL maaş bağlanacağını açıkladı. Vefat edenlerin mirasçılarına 88 bin 596 TL, bakıma muhtaç malullere 177 bin 192 TL tazminat ödenecek. » 8'de
Sivil pilotlar dönmek için başvuruyor
Savunma Bakanı Fikri Işık, TV'de "Hava Kuvvetleri'nde pilot açığı var mı" sorusunu yanıtladı: "Kimse merak etmesin zaaf oluşmadı. Bunların zoruyle ordan pilot alıyor... Hava Kuvvetlerimiz çok var. Hava Kuvvetlerimiz gece-gündüz çalışmaları yürütüyor." » 18'de
HAKKÂRİ'DE HAİN SALDIRI: 5 şehit, 1 kayıp
Hakkâri-Çukurca karayolu üzerinde yol kontrolü yapan askerlere, PKK'lı teröristler saldırı düzenledi. 5 asker şehit oldu, 8 asker yaralandı. Genelkurmay 1 askerin kayıp olduğunu açıkladı » 22'de
TEZKERESİNE 12 GÜN VARDI
Kurtuluş Kaya 15 Temmuz'da öldürüldü
BOĞAZİÇİ KÖPRÜSÜ'NDE LİNÇ EDİLDİ
Çankırı'nın Germece köyünde oturan Kadriye ve Satılmış Kaya'nın oğulları Kurtuluş Kaya, Kuleli Askeri Lisesi'nde er olarak askerliğini yapıyordu. Gece darbe girişimiyle korkuya kapılan aile, Boğaziçi Köprüsü'ndeki olayların görüntülerini izlerken linç edilen oğullarını gördü. Aile, "Tezkeresine 12 gün kalmıştı, kantinde çaycıydı, silahı bile yoktu. Suçlular bulunsun" diye isyan ediyor. » Fevzi KIZILOYUN » 3
'ÇANKAYA'YA TANKTAN ÜÇ TOP ATIŞI YAPILDI'
'KAPIDAN GİREMEDİLER'
Başbakan Yardımcısı Numan Kurtulmuş, 15 Temmuz gecesi yaşadıklarını ilk kez Hürriyet'e anlattı: "O gece 03.30 civarı [illegible] kapıdan girmeye çalıştılar. Bu sefer üst taraftan, 5 numaralı kapıyı tarzı ettiler. Üç top atışı yaptı tank." » 21
Vanda KOCA
ŞEHİR İÇİNDE TANK OLAN YERLERİ KAPATACAĞIZ
Başbakan Binali Yıldırım: "Hain darbecilerin [illegible] meydanları. Akıncılar, 5 numaralı kapıyı kapatacağız. Şehrin içinde tankların bulunduğu yerleri de kapatacağız, şehrin dışına alacağız." » 18
Memura izin iptaline hac istisnası
15 Temmuz darbe girişiminin ardından izinleri iptal edilen kamu çalışanları, belgelemeleri halinde hac ibadetleri için izin alabilecek. Tek şart idari veya adli soruşturma veya görevden uzaklaştırma olmaması.

ISSN 1304-6632
MAHKEME GÜLEN'İN KİTAPLARINI YASAKLADI 7 330 GAZETECİNİN SARI BASIN KARTI İPTAL EDİLDİ 7 YÖK'TE OHAL MASASI KURULDU 5

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

ADI VE SOYADI	EROL EREN USTA
DOĞUM YERİ VE	RİZE
TARİHİ	28.10.1995
MEDENİ HALİ	BEKAR
E-MAİL	eroleusta@gmail.com
ADRES (EV)	Karlıktepe Mah. 21/4 Kartal/İstanbul
TELEFON (CEP)	(535) 799 52 97

EĞİTİM DURUMU

2019- 2017 İSTANBUL AREL ÜNİVERSİTESİ (YÜKSEK LİSANS)

2017- 2013 İSTANBUL AREL ÜNİVERSİTESİ (LİSANS)

2013- 2009 TÜRK KIZILAYI KARTAL ANADOLU LİSESİ

2009- 2001 ÖĞRETMEN ZEKERİYA GÜÇER İLKÖĞRETİM OKULU

YABANCI DİL

İNGİLİZCE

İŞ TECRÜBESİ

2016 CNNTÜRK (STAJ)